

ACACIA MADEN İŞLETMELERİ GOKIRMAK BAKIR MADENİ Sosyal Etki Değerlendirme 2017

Doküman Numarası:

ACACIA-2017-E&S-SRM-SED-183

Yayınlanma Tarihi:

29.09.2017

Hazırlayan:

Çevre ve Halkla İlişkiler
Departmanı, SRM Danışmanlık

Social
Risk
Management

İçindekiler

Tablo, Şekil, Harita ve Görüntüler	4
Kısaltmalar	6
Özet	7
Giriş	7
AMAÇ VE YÖNTEM	7
TEMEL DEĞERLENDİRME ÇALIŞMASI	8
ANA FAYDALAR, ETKİLER VE AZALTMA TEDBİRLERİ	11
Bölüm 1. Giriş	17
1.1 Projenin Tanımı	17
1.2 Rapor Yapısı	18
1.3 SED'nin Hedefleri ve Etki Sahası	18
1.3.1 SED'nin Hedefleri	18
1.3.2 Etki Sahası (ES)	19
1.4 SED'nin Yöntemi	23
1.4.1 Yöntem	23
1.4.2 SED Etki Kategorizasyonu	24
1.4.3 SED İstişareleri İçin Zaman Dilimi	25
1.4.4 SED İstişareleri İçin Özet Tablosu	25
1.4.5 SED Adımları	28
1.4.6 Sınırlar ve Kısıtlamalar	29
Bölüm 2. Sosyoekonomik Temel	30
2.1. Yerleşimlerin İdari Yapısı	30
2.1. Geçerli Demografik Durum	30
2.2. Arazi Mülkiyeti ve Kullanım Hakkı	36
2.3. Ekonomik Koşullar	38
2.4. Ormancılık	42
2.4. Tarım	43
2.5. Sanayi	49
2.5.1. İlçedeki Önemli Madencilik ve Enerji Yatırımları	50
2.6. Eğitim	51
2.6.1 Temel Göstergeler	51
2.6.2 Etkilenen Yerleşimlerdeki Eğitim Durumu	54
2.7. Sağlık	54

2.7.1 Sağlık Tesisleri ve Personel	54
2.7.2 Etkilenen Bölgeler Hakkında Sağlık Bilgisi	55
2.8. Sosyal Güvenlik.....	55
2.9 Altyapı.....	56
2.9.1 Ulaşım	56
2.9.2 Çevresel Altyapı	57
2.9.3 Diğer Altyapı (Elektrik, İletişim, Konutvb.).....	58
2.10. Kültür Mirası	58
2.10.1 Maddi Olmayan Kültürel Varlıklar, Festivaller ve Şenlikler	60
2.11. Korunmasız Gruplar	60
2.12. Etki Sahasının Sosyal Bileşenleri ve Güncel Sosyal Çatışmalar	63
Bölüm 3. Sosya Etki Değerlendirme	64
3.1. Nüfusun Üzerindeki Etkiler	65
3.1.1 Proje Etki Sahasındaki Nüfusun Karakteristikleri.....	65
3.1.1.1 Yapım Aşaması Sırasında Nüfusun Etkileri	66
3.1.1.2 Operasyon Aşaması Sırasında Nüfusun Etkileri	67
Önerilen Önlemler	69
3.2 Ekonomi Üzerindeki Etkiler	71
Önerilen Önlemler	86
3.3 Arazi ve Diğer Varlıkların Edinilmesi Üzerindeki Etki.....	89
Önerilen Önlemler	91
3.4 Eğitim Üzerindeki Etki.....	92
Önerilen Önlemler	93
3.5 Sağlık Hizmetleri	94
Önerilen Önlemler	95
3.6 Toplum Sağlığı ve Güvenliği.....	95
Önerilen Önlemler	100
3.7 Altyapı ve Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkiler.....	103
Önerilen Önlemler	106
3.8 Kültür Mirası	106
Önerilen Önlemler	106
3.9 Hassas Gruplar.....	107
Önerilen Hafifletme Önlemleri	108
3.10 Toplumsal Farklılıklar ve Çatışmalar	108
Önerilen Hafifletme Önlemleri	112
3.11 Kümülatif Etki Değerlendime.....	113

Mevcut Projeler	114
Öngörülen/ Planlar Projeler	114
4. Bölüm Belirli ve Artık Etkilerin Özeti.....	117
Bölüm 5. İzleme&Değerlendirme	137
6. Bölüm Sosyal Yönetim Planı	139
Ek 1.Saha Çalışması Esnasında Görüşülen Paydaşların Soruları ve Görüşleri.....	0
Ek 2. Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. ile Vakıfgeymene Muhtarlığı Arasında İmzalanan Mera Anlaşması.....	1
Ek 3. Kamu bilgilendirme toplantısı soru ve cevapları.....	2
Ek 4. Fotoğraflar	2
Ek 5 Kümülatif Etki Degerlendirme.....	3
Kümülatif Etki Değerlendirmesi (KED).....	1
Giriş 1	
Kümülatif Etki Değerlendirme Metodolojisi	1
Mevcut Projeler	2
Öngörülen/Planlanan Projeler.....	3
Kümülatif Etki Değerlendirme Kapsamındaki Projeler ve Olası etkileri	4
KED Kapsamına Alınan Sosyal Hususlar	7
Kümülatif Etkiler- İnşaat Aşaması.....	8
Kümülatif Etkiler-İşletme Aşaması	10
Önerilen etki azaltıcı önlemlerin özeti.....	14
Referanslar	17

Tablo, Şekil, Harita ve Görüntüler

Tablolar

- Tablo 1. Hanönü'nde Projeden Etkilenen Yerleşimler
- Tablo 2. Hanönü'nde Etkilenen Yerleşimlere Komşu Alanlar
- Tablo 3. Projeden Etkilenen İlçeler
- Tablo 4. Projeden Etkilenen Tüm Yerleşimler
- Tablo 5. Etki Değerlendirme Tablosu
- Tablo 6. Saha Çalışmaları Esnasında Görüşme Yapılan Toplam Kişi Sayısı
- Tablo 7. Saha Çalışmaları Esnasında Görüşme Yapılan Kurumsal Paydaşlar
- Tablo 8. Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. İşletmeleri GBP SRM Danışmanlık Tarafından Görüşme Yapılan Paydaş Listesi
- Tablo 9. Kastamonu İline Bağlı Yerleşimler
- Tablo 10. 2013 Yılı Demografik Göstergeleri
- Tablo 11. Kentsel ve Kırsal Nüfus
- Tablo 12. 2016 Yılında Yerleşimlere Dair Demografik Bilgiler
- Tablo 13. Etkilenen Yerleşimlere İlişkin Cinsiyet Dağılımı
- Tablo 14. Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü
- Tablo 15. Etkilenen Yerleşimlerdeki Mevsimsel Nüfus ve Hane Sayıları
- Tablo 16. Etkilenen Yerleşimlerde 2010 ve 2016 Yılları Arasındaki Nüfus Farklılıkları
- Tablo 17. 2014 Yılında Yaş ve Cinsiyete Göre Hanönü İlçesi Nüfus Dağılımı
- Tablo 18. Etkilenen Yerleşimlerde Tahmini Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Nüfus Dağılımı
- Tablo 19. Hanönü'nde Arazi Kullanımı
- Tablo 20. Arazi Edinimi
- Tablo 21. Kastamonu İlinde İstihdamın Sektörel Dağılımı
- Tablo 22. Hanönü'nde Yeteri Kadar Gelir Elde Edilmesi İçin Gereken Asgari Tarım Arazisi Büyüklüğü
- Tablo 23. Kastamonu İli İşsizlik, İşgücüne Katılım ve İstihdam Oranları
- Tablo 24. Kastamonu İlinde İstihdamın Sektörel Dağılımı
- Tablo 25. Hanönü İlçesindeki İşletme Sayısı ve Yaratılan İstihdam, 2012
- Tablo 26. Hanönü İlçesinde Ekonomik Faaliyete Göre İşletme Sayısı, 2012
- Tablo 27. Hanönü İlçesi Esnaf ve Sanatkarlar Odası'na Kayıtlı İşletme Sayısı, 2012
- Tablo 28. Hanönü İlçesindeki Orman Arazilerinin Durumu
- Tablo 29. Etkilenen Yerleşimlerde Orman Kooperatiflerine Üye Sayısı
- Tablo 30. Hanönü İlçesinde Orman Kooperatifi Bulunan Yerleşimler
- Tablo 31. Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı Tarımsal Üretici Sayısı
- Tablo 32. Hanönü İlçesinde İşlenen Tarımsal Alan
- Tablo 33. Hanönü İlçesinde Yetiştirilen Tarımsal Ürünlerin Verimi
- Tablo 34. Hanönü İlçesindeki Tarım Alet ve Makineleri
- Tablo 35. Hanönü'nde Yetiştirilen Seçili Ürünler, Dekar
- Tablo 36. Etkilenen Yerleşimlerdeki Ürün Örgüsü
- Tablo 37. Hanönü İlçesindeki Hayvan Varlığı
- Tablo 38. Hanönü İlçesinde Yıllara Göre Hayvan Varlığı
- Tablo 39. 2015 Yılında Hanönü İlçesindeki Hayvan ve İşletme Sayısı
- Tablo 40. Etkilenen Yerleşimlerdeki Hayvan ve İşletme Sayısı
- Tablo 41. Hanönü İlçesindeki Mera Arazisi
- Tablo 42. Etkilenen Yerleşimlerdeki Mera Arazisi
- Tablo 43. Hanönü İlçesinde Madencilik ve Enerji Yatırımları
- Tablo 44. Hanönü İlçesinde Eğitim Düzeyine Göre Nüfus
- Tablo 45. Eğitim Düzeylerine Göre Eğitim Göstergeleri
- Tablo 46. Hanönü İlçesinde Sınıfa Göre İlköğretim Okulu Öğrenci Sayısı
- Tablo 47. Hanönü İlçesinde Sınıfa Göre Ortaöğretim Okulu Öğrenci Sayısı
- Tablo 48. Hanönü İlçesinde Yıllara Göre Mobil Eğitim Bilgileri
- Tablo 49. Etkilenen Yerleşimlerdeki Öğrenci Sayısı
- Tablo 50. Kastamonu İlinin Sağlık Göstergeleri
- Tablo 51. Hanönü İlçesindeki Sağlık Tesisleri ve Personelinin Sayısı
- Tablo 52. Kastamonu İlinin Sosyal Güvenlik Göstergeleri
- Tablo 53. Etkilenen Yerleşimlerin İlçe Merkezine Uzaklıkları
- Tablo 54. Kastamonu İlinin Konut Göstergeleri

Tablo 54. Türkiye’de Kişi Başına Düşen Gelir Bakımından Yoksulluk
Tablo 55. Hanönü İlçesinde Yıllara Göre Genel Sağlık Sigortası Başvuruları
Tablo 56. Hanönü İlçesinde 2022 Sayılı Kanun’a İstinaden Aylık Ücret Alan Kişiler Hakkında Veriler
Tablo 57. Hanönü İlçesindeki Sosyal Yardım ve Dayanışma Vakfından Yardım Alan Kişilerin Sayısı
Tablo 58. Etkilenen Yerleşimlerdeki Korunmasız Gruplar Hakkında Bilgi
Tablo 59. Etkilenen Yerleşimlerdeki Hanelerin Sayısı ve Demografik Bilgisi
Tablo 60. Operasyon Aşaması İçin Olumlu ve Olumsuz Etkiler
Tablo 61. Yerleşimlere Göre Etkiler
Tablo 62. Aylara Göre İstihdam, 2017
Tablo 63. Hanönü’ndeki Yerleşimlere Göre İstihdam
Tablo 64. Hanönü Halk Eğitim Merkezi ile İş Birliği İçinde Yapılan Meslek Kursları Hakkında Bilgi
Tablo 65. Hanönü Halk Eğitim Merkezi ile İş Birliği İçinde Yapılan Meslek Kurslarına Katılan Kursiyerler Hakkında Yerleşimlere Göre Bilgi
Tablo 66. Olumlu ve Olumsuz Etkiler
Tablo 67. Yerleşimlere Göre Etkiler
Tablo 68. Yerel Satın Almalar
Tablo 69. Olumlu ve Olumsuz Etkiler
Tablo 70. Yerleşimlere Göre Etkiler
Tablo 71. Orman Alanının Edinilmesinin Etkisi
Tablo 72. Etkilenen Yerleşimlerdeki Ormancılık Kooperatifleri Hakkında Bilgi
Tablo 73. Olumlu ve Olumsuz Etkiler
Tablo 74. Yerleşimlere Göre Etkiler
Tablo 75. Olumlu ve Olumsuz Etkiler
Tablo 76. Yerleşimlere Göre Etkiler
Tablo 77. Olumlu ve Olumsuz Etkiler
Tablo 78. Yerleşimlere Göre Etkiler
Tablo 79. Arazi Edinimi
Tablo 80. Olumlu ve Olumsuz Etkiler
Tablo 81. Yerleşimlere Göre Etkiler
Tablo 82. Olumlu ve Olumsuz Etkiler
Tablo 83. Yerleşimlere Göre Etkiler
Tablo 84. Olumlu ve Olumsuz Etkiler
Tablo 85. Yerleşimlere Göre Etkiler
Tablo 86. Olumlu ve Olumsuz Etkiler
Tablo 87. Yerleşimlere Göre Etkiler
Tablo 88. Olumlu ve Olumsuz Etkiler
Tablo 89. Yerleşimlere Göre Etkiler
Tablo 90. Proje Aşamaları Açısından Yaşam Kalitesi Üzerine Etki Eden Konular
Tablo 91. Olumlu ve Olumsuz Etkiler
Tablo 92. Yerleşimlere Göre Etkiler
Tablo 93. Olumlu ve Olumsuz Etkiler
Tablo 94. Yerleşimlere Göre Etkiler
Tablo 95. Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Tarafından Sağlanan Sosyal Destek
Tablo 96. Belirlenmiş ve Kalıcı Etkilerin Özet Tablosu
Tablo 97. İzleme ve Değerlendirme Bileşenleri
Tablo 98. Sosyal Yönetim Planı

Şekiller

Şekil 1. Projenin Sosyoekonomik Etki Sahası
Şekil 2. Hanönü İlçesinin Nüfus Piramidi
Şekil 3: İlk Bakışta Arazi Edinimi
Şekil 4. Yapım Aşamasının Yerleşimlere Göre Etkileri
Şekil 5. Operasyon Aşamasının Yerleşimlere Göre Etkileri

Haritalar

Harita 1. Hanönü İlçesinin ve Bölgenin Konumu
Harita 2. Hanönü İlçesindeki Etkilenen Yerleşimlerin Haritası
Harita 3. Proje Alanı ve Mera Alanları
Harita 4. Proje Alanı ve Yaban Hayatı Koruma Alanı

Kısaltmalar

KISALTMALAR	TANIM
ES	Etki Sahası
TDP	Topluluk Danışma Paneli
DSİ	Devlet Su İşleri
EBRD	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirme
ÇYP	Çevresel Yönetim Planı
ESRP	IFC Çevresel ve Sosyal İnceleme Prosedürleri El Kitabı
ASM	Aile Sağlığı Merkezi
ÇKS	Çiftçi Kayıt Sistemi
GBP	Gökırmak Bakır Projesi
KGM	Karayolları Genel Müdürlüğü
GSS	Genel Sağlık Sigortası
BKD	Brüt Katma Değer
HA	Hektar
HES	Hidroelektrik Santral
IFC	Uluslararası Finans Kurumu
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KUZKA	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
ÇŞB	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
MTA	Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü
NA	Uygulanamaz
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
PEK	Projeden Etkilenen Nüfus/Kişiler
TSM	Toplum Sağlığı Merkezi
HEM	Halk Eğitim Merkezi
BYO	Bölgesel Yatılı Okul
SYDV	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
PKP	Paydaş Katılım Planı
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
DSİGM	Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü
SED	Sosya Etki Değerlendirme
KSS	Küçük Sanayi Sitesi
SYP	Sosyal Yönetim Planı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TURKVET	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Veteriner Bilgi Sistemi
USD	Amerikan Doları
ML	Meslek Lisesi

Özet

Giriş

Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. ("AMI" veya "Acacia" veya "Şirket"), Hanönü ilçesinde bulunan Gökırmak Bakır Projesinin ("GSO" veya "Proje") geliştirilmesi için Uluslararası Finans Kuruluşlarına (IFC'lere) kredi talebinde bulunmayı planlamaktadır.

GBP açık ocaklı bir bakır madeni projesidir ve arazi hazırlık aşamasıyla beraber aşağıda belirtilen ana birimlerin inşası, işletilmesi ve kapatılmasını içerir:

- Açık Ocak
- İşleme Tesis
- Çorakoğlu Pasa Sahası (PS)
- Kepezkaya Atık Depolama Tesis (ADT)
- Atık Hattı
- Diğer Yardımcı Tesisler (idari bina, depo, üst toprak depolama alanları vb.)

Ana ünitelere ek olarak, Projenin ilgili tesisleri aşağıdaki gibidir:

- Gökırmak Nehir Derivasyonu Sistemi
- 28,8 km 154 kV Enerji İletim Hattı (ENL)

Projenin yapım aşamasının 2018'in ilk çeyreğinde tamamlanması planlanmaktadır ve tahmini üretim ömrünün 11,3 yıl olacağı öngörülmüştür. Arazi ıslahı operasyon faaliyetlerine paralel olarak gerçekleşecek ve maden kapanma süreci operasyon aşamasının bitimine ek olarak 2 yıl daha devam edecektir.

Seçilen madencilik yöntemi açık ocak madenciliğidir ve %1.50 bakır oranında 22 Mt cevherin üretilmesi planlanmaktadır. Cevher üretimi sonucunda işleme tesisine yılda 2 Mt cevher verilecektir. İşleme tesisinin, madenin ömrü boyunca %22'lik bakır derecesine sahip toplam yaklaşık 1,278,703 ton kuru konsantre toplam üretim yaparak, %85 oranında bir geri kazanım ile çalışması beklenmektedir. Açık ocak faaliyetleri sonucunda yaklaşık 282,2 milyon ton (Mt) Ekonomik Olmayan Kaya oluşacak ve Ekonomik Olmayan Kaya Çorakoğlu Pasa Sahasında depolanacaktır.

AMAÇ VE YÖNTEM

Sosya Etki Değerlendirme (SED) raporu, GBP yararına AMI için hazırlanan Çevresel ve Sosya Etki Değerlendirme ifşa paketine ayrıntı sağlamak için hazırlanmıştır. Bu rapor, ifşa paketinin ikinci cildir ve ÇED Cilt 1 raporunu tamamlamaktadır. Sosyal Etki Değerlendirme (SED) Cilt II raporunun temel amacı; bir temel oluşturmak, potansiyel sosyal sorunları tasvir etmek, olumsuz etkilerden kaçınmak/en aza indirmek/azaltmak için hafifletme mekanizmaları tasarlamak ve hâlihazırda yapım aşamasında olan Gökırmak Bakır Projesinin (GBP) sosyal bileşenlerini yönetmek için Sosyal Yönetim ve İzleme Planı sunmaktır.

SED, projenin olumlu ve / veya olumsuz sosyoekonomik ve sosyal etkilerini analiz ederken, aynı zamanda projeye aşağıda belirtilen şekillerde yardımcı olur;

- Olası etkileri tanımak ve değişimi yönetmek,
- Olası etkileri tahmin etmek ve olumsuz etkilere ilişkin gerekli önlemleri almak, ve

- İzleme ve değerlendirme programları aracılığıyla öngörülemeyen sosyal etkileri tespit etmek.

SED hazırlanırken; uluslararası standartlar, IFC ve EBRD'nin Çevresel ve Sosyal Politikalar ve Performans Gereksinimleri takip edilmektedir. Projenin etkisini ölçmek için nitel ve nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. GBP için ikincil araştırma yoluyla bir veri tabanı derlenmiştir. Aynı zamanda, saha çalışması istişarelerinde kamu kurumlarından alınan nicel veriler de toplanmıştır. Nitel veri toplama teknikleri, çok sayıda Projeden Etkilenen Kişiler (PEK) ve paydaşlara ulaşmak amacı ile uygulanmıştır. Saha çalışmaları süresince; 34 organizasyondan 37 paydaş dahil olmak üzere toplam 114 paydaş, yerel topluluklardan 65 PEK (35 erkek, 30 kadın) ve 12 yerel çalışana (3 kadın, 9 erkek) danışılmıştır.

Proje Konumu ve Etki Sahası

Proje faaliyetleri ağırlıklı olarak Kastamonu İli, Hanönü İlçesi'nde yapılacaktır. Hanönü ilçesi, Kastamonu'nun doğusunda Sinop ilinin Boyabat ilçesi ile Kastamonu'nun Taşköprü ilçesi arasında bulunan ve Kastamonu'yu Sinop'a bağlayan karayolunun üzerinde bulunan küçük bir kasabadır. Projeden doğrudan etkilenen 5 yerleşim yeri (2 mahalle ve 3 köy) vardır. Bu alanlara bağlı 11 adet bucak bulunmaktadır. Dolaylı olarak etkilenen yerleşim yerleri arasında Taşköprü ilçesi ve doğrudan etkilenen yerleşim birimlerine komşu köyler bulunmaktadır. Genel olarak projenin etki sahası, doğrudan etkilenen 5 yerleşim yeri ve 7 komşu yerleşim yerinden oluşan 2 ilçeyi kapsar.

TEMEL DEĞERLENDİRME ÇALIŞMASI

Demografi ve sosyal yapı:

- Hanönü, Kastamonu'nun en küçük ilçelerinden biridir. Hanönü İlçesi, 20 köyü kapsayan 41.191,40 ha'lık bir alanı kaplamaktadır. Kastamonu iline kıyasla Hanönü ildeki toplam idari alanın sadece%4'ünü oluştururken, 3865 kişilik nüfusuyla Kastamonu ilinin nüfusunun %1'ini oluşturmaktadır. Komşu ilçe Taşköprü ise Kastamonu'nun büyük ilçelerinden biridir ve 39847 kişilik nüfusuyla il nüfusunun yaklaşık %10'unu oluşturmaktadır. Taşköprü'nün nüfusu Hanönü'nün 10 katından fazladır, dolayısıyla Taşköprü daha yerleşmiş bir altyapıya, ekonomiye ve hizmet sektörüne sahiptir.

IFC Etki Alanını (IFC PS 1Para8) şu şekilde tanımlar (i) doğrudan sahiplenilen, işletilen veya yönetilen (yükleniciler dahil olmak üzere) proje ve müşterinin faaliyetleri ve tesisleri tarafından etkilenmesi muhtemel alan projenin; (ii) Projenin daha sonra veya farklı yerde meydana gelebileceği planlanmamış fakat öngörülebilir gelişmelerin etkileri; veya (iii) Etkilenen Toplulukların geçim kaynakları üzerinde bağlı olduğu biyoçeşitlilik ve ekosistem hizmetleri üzerine dolaylı proje etkileri Projenin bir parçası olarak finanse edilmeyen ve proje yoksa inşaa edilemeyen veya genişletilmemiş tesisler olan ilişkili tesisler yoksa proje hayata geçirilemezdi. Risk ve etki tanımlama işlemi yapılırken mevcut, planlanmış veya makul olarak tanımlanmış diğer gelişmelerden dolayı, projenin kullandığı veya doğrudan etkilendiği alanlar veya kaynaklar üzerindeki etkiden kaynaklanan kümülatif etkiler.

- Kastamonu ili, Türkiye'nin tüm illeri arasında en yaşlı ikinci nüfusa sahiptir. Hanönü, ilçedeki nüfusun yaşlanma eğilimi gösterdiği ve nüfus artışının azaldığı benzer bir nüfus kompozisyonuna sahiptir. Hanönü'nden il merkezine veya diğer illere göç belirleyici bir eğilim olmuştur. Sınırlı iş olanakları genç nüfusu başka yerlerde iş aramaya zorlamıştır ve geride çoğunlukla yaşlı nüfusun kalmasına neden olmuştur.
- Ortalama hane halkı büyüklüğü düşük bir rakam olan 2.7'dir ve hane halkının 2-3 kişiden oluştuğunu da göstermektedir.
- 2016 yılında doğrudan etkilenen yerleşimlerin toplam nüfusu 2324'tür.
- İlçedeki eğitim düzeyi oldukça düşüktür. 15 yaş üstü gruplarda lise veya yüksek öğrenim kurumlarından mezun olanların nüfusa oranı %15'tir ve 2016 yılında 15 yaş üstünde okuma yazma bilmeme oranı %11 idi. Düşük eğitim düzeyi, sakinlerin çoğunun vasıfsız olduğunu göstermektedir. Hanönü ilçe merkezindeki eğitim kurumlarının dışında köylerde eğitim kurumları bulunmamaktadır. İlçede 1 anaokulu, 1 ilkokul, 1 ortaokul ve 1 çok programlı lise (ÇPAL) bulunmaktadır. Ortaokul ayrıca bir bölgesel yatılı orta öğretim okulu (BYO) olarak da görev yapmaktadır. 2015-2016 eğitim öğretim yılında tüm eğitim seviyelerindeki öğrenci sayısı 471 idi.
- Sağlık kuruluşları açısından bakıldığında, Hanönü'nde hastane bulunmamakta, en yakın hastane 30 km uzaklıktaki Taşköprü ilçesinde bulunmaktadır. İlçe sakinlerine hizmet veren 1 toplum sağlığı merkezi (TSM) ve 1 aile sağlığı merkezi (ASM) bulunmaktadır.

Yerel Ekonomi

- Hanönü'ndeki arazilerin %80'i Orman ve Su İşleri Bakanlığına aittir ve kalan %20 ise tarım, mera ve yerleşim alanı olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla Ormanlık, Orman kooperatiflerine üye PEK'ler için önemli bir gelir kaynağıdır. İlçede toplam 13 ormanlık kooperatifi bulunmaktadır. Ormanlık kooperatifleri, ormanların temizlenmesi ve canlandırılması açısından önemli bir rol oynamaktadır. Bununla birlikte, iki faktör ormanlık faaliyetlerinden elde edilen geliri engelleyebilir. Birinci faktör yaşlanan nüfustur. Ormanlık kooperatifleri üyeleri hızla yaşlanmaktadır ve 40 yaşından genç kooperatif üyesi bulunmamaktadır. Bu, kooperatifin kapasitesi yansıtmaktadır. Ormanlık faaliyetlerinden elde edilen gelir kooperatifin kapasitesine ve işgücüne bağlı olarak dalgalandığından ötürü; ormanlık faaliyetlerinin sürdürülebilirliği için genç işçilerin yerleşim bölgelerinde tutulması kritik önem taşımaktadır.
- Kırsal gelir kaynakları olan tarım ve hayvancılık faaliyetleri, bölgedeki PEK'lerin ana gelir kaynağıdır. Tarım ağırlıklı olarak hayvancılık üretimini desteklemek için yapılmaktadır. Doğrudan etkilenen beş yerleşim biriminin tamamında, **hayvancılık ve tarımdan** elde edilen gelir hane bütçelerinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Ek olarak, **emeklilik maaşları** da önemli bir gelir kaynağı oluşturmaktadır. Yerel örgütler ve topluluklarla yapılan görüşmeler, neredeyse tüm hanelerde bir emekli olduğunu ve emekli maaşlarının düzenli

ve istikrarlı akışından dolayı hane halkına gelir düzeylerini korumasına yardımcı olduğunu ortaya koydu.

- Hayvancılık üretimi büyükbaş ve küçükbaş üretimini içermektedir. Ancak, halihazırda ilçede hayvancılık faaliyetlerinde azalan bir eğilim vardır. İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği sayısı önemli ölçüde azalmıştır.Örneğin, 2006 yılında 6670 büyükbaş bulunmasına karşın, bu rakam 2016 yılı itibarıyla yarısından da az olan bir rakama; 3300'e düştü.Etkilenen alanlardaki büyükbaş ve küçükbaş hayvanların toplam sayısı sırasıyla 3300 ve 2500'dür.Etkilenen alanlarda yürütülen hayvancılık faaliyetleri, ilçedeki hayvancılık faaliyetlerinin üçte birini oluşturmaktadır.Meralar hayvancılık için önemlidir; ancak ilçedeki mera kalitesi de oldukça düşüktür.Mera verimi, 500 kg'lık bir büyükbaş hayvanın bir günde ağırlığınınonda birinedenk gelen ölçüde saman tüketmesi sağlanarak hesaplanır.Buna göre, Vakıfgeymene köyünde 86 dekarlık mera alanının verimi, yılda 500 kg ağırlıkta tek bir büyükbaş beslemek için yeterlidir.Mevcut mera büyüklüğünün büyükbaş hayvan sayısına bölünmesi, mevcut mera alanlarının çok küçük ve yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır.
- Tarımsal üretim incelendiğinde, 2013 yılında ilçedeki tarım alanlarının %32'sinin nadasa bırakıldığı görülmektedir. Etkilenen yerleşim yerlerinde, üretilen ana mahsul buğdaydır. Sarımsak, pancar gibi yüksek gelir getiren ürünler de doğrudan etkilenen yerleşim yerlerinde üretilmektedir ancak üretim daha küçük bir ölçekte gerçekleşmektedir. Pirinç, Gökçe ağaç köyünde yetiştirilmektedir. Bu alanların tümü Gökırmak'ın kıyısında veya yakınında yer aldığından, PEK'ler sulu tarım yapmaktadırlar.Her bir yerleşim biriminde sera tarımında faaliyet gösteren 3 veya 4 hane vardır.

Arazi Edinimi

Projenin arazi edinim ormanlardan, kamu ve özel arazilerinden oluşmaktadır. Açık ocak alanı, işleme tesisi, pasa alanı, atık alanı, erişim yolları ve iletim hatlarını içeren Proje tesislerinde toplam 4, 122.3 dekar arazi edinildi. Projeden etkilenen arazinin büyük bir kısmı Orman (%79) ve özel arazidir (%13). Özel arazilerin edinimi, Projenin ana tesisleri ve iletim hattı için edindiği 537.5 dekar araziden oluşur. Vakıf Geymene ve Merkez mahallelerinde toplam 91 parseli etkileyen 299 dekar özel arazi, alıcı satıcı görüşmeleriyle elde edildi. İletim hattı için özel parsellerin satın alınması ağırlıklı olarak yol hakkına dayanmaktadır, böylece 357 parselin üzerindeki 224 dekar arazi kamulaştırma yoluyla kazanılmaktadır. İletim hattı için sadece 2 dekarlık özel arazi kamulaştırılmış ve geriye kalan 222 dekar için yalnızca yol hakkı projeye elde edilmiştir.

Altyapı:

- • Projeden etkilenen tüm yerleşim yerleri; İlçe merkezinde 3 mahalle (Vakıfgeymene, Hanönü merkezi, Gelinbükü), Bağdere, Gökçe ağaç ve Küreçay

su şebekesine erişime sahiptir. Gökçeada köyü ve Küreçay'ın her biri 50 tonluk su deposuna sahiptir. Temel değerlendirme çalışmaları sırasında Proje'den etkilenen yerleşim yerlerinde su temininin sağlanması ile ilgili herhangi bir sorun yaşanmamıştır.

- Bağdere, Vakıfgeymene ve Gelinbükü yerleşimlerinde merkezi kanalizasyon mevcut değildir. Yerleşimlerin geri kalan kısmı merkezi kanalizasyon sistemine bağlıdır.

Hassas Gruplar:

- EBRD'ye göre, çevresel ve sosyal politika bakımından hassas grupların tam tanımı yoktur, çünkü içeriğe özgü bir şeydir; ancak genel olarak cinsel kimlik nedeniyle cinsel yönelim olan kişiler tanımlanabilir, din, etnisite, yerli statüsü, yaş , engellilik, ekonomik dezavantaj veya sosyal statü proje etkilerinden diğerlerinden daha olumsuz etkilenebilir ve proje yardımlarından yararlanma veya bunlardan yararlanma yetenekleri sınırlı olabilir. Buna göre korunmasız bireyler ve/veya gruplar; yoksulluk sınırının altında yaşayan kişiler, toprak sahibi olmayanlar, yaşlılar, sadece kadın ve çocuklardan oluşan hane halkı, mülteciler, ülke içinde yerinden edilmiş insanlar, etnik azınlıklar, doğal kaynaklara bağımlı topluluklar veya ulusal yasalar ve/veya uluslararası hukuk tarafından korunmayan yerlerinden edilmiş diğer kişileri içerir fakat bunlarla sınırlı değildir¹.
- Proje alanında, azınlık statüsüne sahip olan etnik ve dini gruplar, topraksız insanlar, mülteciler, ülke içinde yerinden olmuş gruplar, doğal kaynak bağımlı topluluklar veya yasama yoluyla korunmayan yerlerinden edilmiş diğer kişiler bulunmamaktadır.
- İlçe SYDV Müdürlüğü, etkilenen yerleşim yerlerinde ikamet eden nüfus hakkında GSS kapsamındaki bilgileri paylaşmış ve SYDV desteklerinden faydalanmıştır. Buna göre Hanönü'deki 274 sakin sosyal destek alıyor. Destek yaşlı, emekli maaşlarından özürü yardımlara kadar değişmektedir. Sosyal destekten 274'ünün 84 yerleşimi olan PEK'den doğrudan projeden etkilenen yerleşimlerdir.

ANA FAYDALAR, ETKİLER VE AZALTMA TEDBİRLERİ

Temel değerlendirmenin ve kilit sorunların bir sonucu olarak projenin sosyal açıdan olası etkileri tespit edilmiştir. Ana etkiler şunlardır;

- Aşağıdakilere bağlı olarak projenin geçim kaynakları üzerindeki etkisi;
  - Arazi edinimi ve tarım arazileri ve mera alanlarındaki azalma riski,
  - Toz ve diğer inşaatla ilgili çalışmaların tarım ve hayvancılığa olan etkisi
- Madencilik faaliyetinin insan sağlığına ve toplulukların güvenliğine yönelik tehditleri

---

¹Projenin arazi edinimi, Geçim Kaynaklarının Restorasyon Planından detaylı olarak analiz edilir. Arazi edinimi, projenin arazi şartlarını yerine getirmek için satın alınan/kiralanan/kiralanan bütün araziye kapsar. Ayrıntılı arazi edinim verileri için LRP 4. Bölüme bakınız.

¹<http://www.ebrd.com/downloads/research/policies/esp-final.pdf> (Article 11, footnote 8)

- Patlatma, toz ve gürültü,
- İçme ve işletme suyu kaynaklarının zarar görme riski,
- Trafik kazaları,
- Toprak kaymaları,
- İnsan ve hayvan sağlığına zarar verme riskini arttırma,
- Tehlikeli kimyasal ve patlayıcı maddeler nedeniyle oluşan endişe ve riskler

Bu potansiyel etkiler, hafifletme tedbirlerinin uygulanmasından sonra geriye kalan en önemli potansiyel risklerdir. Hafifletici önlemler, yönetim kontrollerinin bir kombinasyonunu (Sosyal Yönetim Planının geliştirilmesi ve uygulanması, dahili yönetim prosedürleri ve paydaşlarla sürekli etkileşim gibi) sağlayarak belirlenmiş tüm potansiyel etkilere çözüm getirmek için önerilmiştir. Proje alanındaki sürdürülebilir toplumsal kalkınma girişimleri ve AMİ, toplum temsilcileri ve hükümet organlarının temsilcilerini içeren bir danışma panelinin oluşturulmasını da içeren, yararlı etkilerin artırılmasını sağlayacak fırsatlar da mevcuttur.

Projenin temel yararları aşağıdakileri içerir:

- Madenin ömrü boyunca doğrudan ve dolaylı istihdam olanaklarının yaratılması; madenin istihdam tahminleri ile ilgili olarak; operasyon safhasında ihtiyaç duyulan personel sayısı 544'tür. Acacia Maden İşletmeciliğinde 250 (150 beyaz yaka + 100 mavi yaka), 340 (18 beyaz yaka + 322 mavi yaka) ise Köseoğlu şirketinde istihdam edilecek. Bölgede sağlanması öngörülen işgücü sayısı 350 kişidir. Bölge dışından istihdam edilmesi öngörülen toplam iş gücünün sayısı 240 kişidir.
- Yapım ve işletme aşamalarında yerleşik iş gücünden ve madenden gelen talepleri karşılamak üzere hizmet ve tedarik işlerinin yaratılmasından kaynaklanacak;
- Özellikle operasyonel aşamada yerel tedarik fırsatlarının artırılması;
- Özellikle inşaat ve operasyonel aşamalarda vergiler, gayri maddi hak bedelleri ve diğer ödemeler yoluyla bölgedeki il ve ilçelerde gerçekleşecek gelir artışı; ve

Proje ve kilit paydaşlar arasındaki ortaklık çerçevesinde uygulanan güçlendirilmiş ve sürdürülebilir topluluk kalkınma girişimleri. Potansiyel etki, hafifletme önlemleri ve bunların kalıcı önemi ve ilgili Sosyal Yönetim Planları, politikaları ve prosedürlerini gösteren bu potansiyel etkilere yönelik Etkilerin ve Hafifletme önlemlerinin özeti aşağıda verilmektedir:

Potansiyel Etki	Önerilen Ana Kontrol, Hafifletme ve İyileştirme Önlemlerinin Özeti	İlgili Yönetim Planları ve Politikaları	Potansiyel Kalıcı Önem
İstihdam (EBRD PR 1,2)			
Projenin yerel istihdam olanaklarının Hanönü'nden dışarıya göçü azaltması ve genç nüfusu ilçede tutması bekleniyor	<ul style="list-style-type: none"> AMI, Hanönü ilçesinde hem inşaat hem de işletme aşamalarında, özellikle etkilenen yerleşim yerlerinde yerel istihdamı ön planda tutmaya öncelik verecektir. Yöredeki gerekli işgücünü istihdam etmek, kuruluşlara yeni mesleki eğitim kursları başlatmada destek sağlamak amacıyla kuruluşlar arasında iş birliği programları geliştirmek. İstihdam tahminlerini, zaman dilimlerini ve beceri gereksinimlerini sürekli olarak topluluğa açık şekilde iletmek 	<ul style="list-style-type: none"> İnsan Kaynakları politikası Yerel İstihdam Politikası Göç Yönetim Planı İşçilerin Konaklama El Kitabı Alt Yüklenici El Kitabı Paydaş Katılım Planı 	İlımlı
Yeterli miktarda ve gerekli becerilere sahip yerel işgücünün bulunmaması	<ul style="list-style-type: none"> AMI, mesleki eğitim kursları yoluyla yerel iş gücünün hazırlanmasına katkıda bulunacaktır Eğitim ortaklarıyla iş birliği aracılığıyla yerel halkın istihdam edilmesini kolaylaştırmak ve iş başında eğitimi desteklemek için beceri eğitimine yatırım yapılması. Yerel çalışanların mesleki bilgi ve becerileri, iş başında eğitimler vermeye devam ederek geliştirilebilir 	<ul style="list-style-type: none"> Mesleki eğitim programları İnsan Kaynakları politikası Göç Yönetim Planı 	İlımlı
Geçim Kaynakları (EBRD PR 1,5)			
Toz ve diğer inşaat etkileri, mera alanlarında azalma riski ve tarım alanlarının azalmasına bağlı olarak PEK'in ilgili gelirinin azalması ve tarım ve hayvancılığın olumsuz etkilenmesi riski	<ul style="list-style-type: none"> AMI, Geçim Yolu Yapılandırma Planını uygulayacak ve izleyecektir. AMI tarım, hayvancılık, arıcılık, ormancılık, el sanatları ve yerel beceri ve iş gücü, kadınların ekonomik bütünleşmesi konularında bu plan çerçevesinde bir topluluk geliştirme programı hazırlayacaktır. AMI, projeden etkilenen alanlardan yerel ürün alımını, özellikle tarım ürünlerinin alımını destekleyecektir İnşaatın tarım ve canlı hayvan üretimi üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için AMI, şikâyet yönetimi 	<ul style="list-style-type: none"> GYP Yerel Tedarik/ Satın Alma Prosedürü Toplumsal Yatırım Planı Şikâyet mekanizması Arazi edinimi prosedürü 	

	mekanizması doğrultusunda bildirilen şikayetleri izleyecek ve analiz edecektir.		
Arazi ve diğer edinimler üzerindeki etki; Kullanılan orman ve kamu arazilerinde azalma, Geçim araçlarının olumsuz etkilenmesi endişesi, Belediye dinlenme alanı üzerindeki etkisi	<p>Bu konuda AMİ;</p> <ul style="list-style-type: none"> Gönüllü alıcı satıcı pazarlıklarına devam edecek Bir Üçüncü tarafın yaptığı değerlemeleri de içeren Proje tarafından edinilecek olan yeni araziye ilişkin tam bir mal sayımını hazırlayacak Geçim kaynakları projeden etkilenebilecek olan PEK'i hedef alan Geçim Yolu Yapılandırma planını (GYP) uygulayacak ve izleyecek Projeden olumsuz etkilenebilecek olan korunmasız grupları, özellikle de hareket kabiliyeti sınırlı olabilen yaşlıları kontrol edecektir. Arazi edinimden etkilenen PEK'in gelecekte hazırlanacak topluluk yatırım programından yararlanmasını sağlayacaktır. Paydaş katılımını PKP'de tanımlandığı üzere devam ettirecek, Arazi edinimi ve geçim kaynaklarının telafisi için yapılan şikayetlerin kaydedildiğini ve cevaplandığını garanti altına almak için mağduriyetleri kontrol edecektir. Eğer proje fiziksel olarak yer değiştirme gerektiriyorsa, EBRD PR 5'e göre bir Yeniden Yerleşim Eylem Planı hazırlayacaktır. 	<ul style="list-style-type: none"> GYP RAP (gerektiği takdirde) Mal sayımı PKP M&E 	
Toplum Sağlığı ve Güvenliği (EBRD PR1, PR4)			
Patlama, toz, gürültü, içme ve işletme suyu kaynaklarına zarar verme riski, trafik kazaları, toprak kaymaları, insan ve hayvan hayatına zarar verme riskinin artması, tehlikeli kimyasallara bağlı endişeler ve riskler gibi olumsuz etki doğurabilecek riskler	<ul style="list-style-type: none"> Asgari geçimin yanı sıra altyapı ve yaşam kalitesi ile alakalı toplum sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda iş sağlığı ve güvenliği ile çevresel önlemler alınacaktır. Su ile ilgili olarak; bir hidrojeolojik çalışma yürütülmektedir ve ÇSED'ya Cilt I- Bölüm 7'de dahil edilmektedir ve bunlar proje ESMP'sinin bir parçası olarak da gözlemlenecektir. 	<ul style="list-style-type: none"> Trafik yönetim planı Çevre Yönetim planı toz önlemleri İzleme ve Değerlendirme sistemi Şikâyet/hak yönetimi Patlama prosedürü Paydaş Katılım Planı Acil Durum Planları ÇED Raporu, Atık tahliye sistemi, 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Patlamalardan kaynaklanan titreşimler sürekli ölçülecek ve kaydedilecek ve ÇED Raporunda verilen taahhütler yerine getirilecek, • Madenin çevresindeki evlerin mevcut koşullarını belirlemek için, belirlenen evler için inşaat araştırması raporları, Paye Mühendislik tarafından hazırlanır. • Patlatmalar geceleri ve pazar günleri yapılmayacaktır • Proje boyunca Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. , alınan önlemlerle toz seviyelerini kontrol edecek, alınacak tedbirlerin etkinliğini kontrol edecek ve ÇED'daki taahhütlerini yerine getirecektir. Ayrıntılı toz kontrol mekanizmaları için lütfen Cilt 1.'e bakın. • Toz emisyon ölçümleri proje alanı içinde ve dışında gerçekleştirilecektir. • Toz emisyonlarına ilişkin önlemler, inşaat çalışmaları başlar başlamaz uygulanmaya başlanacaktır • Yerleşim yerlerine yakın yerlerde araç trafiği nedeniyle oluşan toz emisyonları yüksek olacağından yollar düzenli olarak ıslatılmalıdır • Gürültü ölçümleri izlenecektir. • Trafik kazası riskini azaltmak için şirketin ve alt yüklenicinin çalışanlarının trafik, tedbirli sürüş teknikleri vb. konularda eğitilmesi, • Hız sınırlarını belirtin ve bu sınırların uyulup uyulmadığını belirlemek için kontrol mekanizmaları kurun, bir radar satın alınmıştır ve halihazırda maden sahasında kullanılmaktadır. • Maden konsantrasyonunun ve tehlikeli maddelerin nakliyesine ilişkin protokoller ve • Kaçış rampaları, açık ocaklı maden ocakları ile madencilik tesisi arasındaki kara yolu üzerinde inşa edilecek ve kaza riskini azaltacaktır. 		
--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Tehlikeli maddelerin taşınması ve depolanmasına ilişkin prosedürlerin hazırlanması, • İlgili personelle iş güvenliği toplantıları yapılması önerilir • Açık ocak ve atık depolama tesisi sel ve toprak kayması tehdidine karşı jeo-radar ile (açık ocakta) kontrol edilecek ve ölçümler yapılacaktır. • Gökırmak nehrinin üzerindeki dolusavak, Q10'a göre inşa edilmiştir. • Madenin çevresindeki evlerin mevcut koşullarını belirlemek için, belirlenen evler için inşaat araştırması raporları, Paye Mühendislik tarafından hazırlanır. 		

Bölüm 1. Giriş

1.1 Projenin Tanımı

Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. (buradan sonra “AMI”, “Acacia”, “Şirket” olarak anılacaktır) 2007 yılında Asya Maden İşletmeleri A.Ş. adı altında kurulmuştur. 2011 yılında İlbak Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile ortaklık kurulmuştur. 2016 yılında Akfen Mühendislik A.Ş. ile kurulan ortaklıktan sonra, Şirket günümüzde faaliyetlerini Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. adı altında yürütmektedir.

AMI, Kastamonu'nun Hanönü ilçesinde yer alan Gökırmak Bakır Projesi ("GBP", "Proje") kapsamında açık ocaklı bir bakır madeni işletmeyi planlıyor. Bakır, volkanojenik masif bir sülfid (VMS) yatağından çıkarılacak ve ayrıntılı tahmin çalışmalarının sonuçlarına göre, toplam 22 Mt'luk ve %1,5 bakır oranlı bir cevher rezervi çıkarılacaktır. Projenin inşaat aşaması halen devam etmekte olup, operasyonların 2018 yılının ilk çeyreğinde başlaması beklenmektedir.

AMI, 2011'den bu yana, Proje alanının ve etrafının temel çevresel ve sosyal koşullarının tespit edilmesiyle ilgili saha ve masa başı çalışmalar ve Proje ile ilgili çevresel ve sosyal etkilerin yönetimi ve belirlenmesinin yanı sıra cevher bünyesinin derecesini ve geometrisini karakterize etmek için çeşitli yüzey ve yeraltı araştırmaları yapmıştır.

AMI, Projenin gelişimi için Uluslararası Finans Kurumlarından (IFC) alınacak finansmanı gözden geçirmektedir. Bu amaçla Proje; Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası'nın (EBRD) ve dolayısıyla Avrupa Birliği standartlarına ve mevzuatına uygun olacak şekilde seçilen bir ÇSED Bilgilendirme Paketinin hazırlanmasını gerektirmektedir. EBRD'nin Çevresel ve Sosyal Politikası (2014) ve buna bağlı Performans Gereksinimleri (PR) ile uyumlu olarak, bu tür ve ölçekli bir proje, amaca uygun bir Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirme (ÇSED) 'ni gerektirir. Ulusal gereklilikleri karşılamak üzere Proje için hazırlanan daha önceki Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporu incelendikten sonra, EBRD PR'leri ve uluslararası kriterleri karşılamak için ilave ek çevresel ve sosyal çalışmalar geliştirilmiştir.

AECOM ve SRM, Türk Yetkili Makamlarının talep ettiği izin sürecinden bağımsız olan EBRD gereklilikleri doğrultusunda Proje için amaca uygun bir ÇSED duyuru paketinin geliştirilmesi amacıyla AMI tarafından korunmaktadır.

ÇSED Duyuru Paketi Genel Bakış

ÇSED Duyuru Paketi aşağıdakileri içerir:

- ÇSED Raporu (ÇED ve SED raporları olarak ayrı ayrı sağlanır)
- Çevresel ve Sosyal Eylem Planı (ÇSEP)
- Paydaş Katılım Planı (PKP)
- Teknik Olmayan Özet (NTS)

ÇSED Raporu, EBRD PR'leri ile uyumlu olarak Projenin çevresel ve sosyal etkilerinin değerlendirilmesini içermektedir ve aşağıdaki gibi dört cilt halinde derlenmiştir:

Cilt I – AECOM tarafından hazırlanan ÇED Raporu (mesleki sağlık ve güvenlik değerlendirmeleri, kültürel miras değerlendirmeleri, kümülatif etki değerlendirmeleri ve Cilt-II'den derlenen topluluk sağlığı, güvenliği ve emniyeti değerlendirmeleri de dahil olmak üzere)

Cilt II – SRM tarafından hazırlanan SED raporu

Cilt III – ÇED ve SED raporlarını destekleyici teknik raporlar

Cilt IV – Yönetim Planları

1.2 Rapor Yapısı

Bu rapor, EBRD Performans Gereksinimlerini karşılamak üzere SRM Danışmanlık tarafından hazırlanan ÇED'yi ortaya koymaktadır. Bu rapor, GBP hakkında AMI için hazırlanan Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmeifşa paketi için ayrıntılı bilgi sağlamak üzere hazırlanmıştır.

Bu rapor belirtilen bölümleri içermektedir: Giriş (Bölüm 1); Sosyoekonomik Temel (Bölüm 2); Sosya Etki Değerlendirme (Bölüm 3); Kalıcı Etkiler (Bölüm 4); İzleme ve Değerlendirme (Bölüm 5); Sosyal Yönetim Planı (Bölüm6); Ekler raporun gövdesini takip eder.

Proje için yasal çerçeve AECOM tarafından hazırlanan Cilt I ÇED Raporu Bölüm 2'de detaylandırılmıştır.

Kültürel Miras Değerlendirmesi, AECOM tarafından hazırlanan Cilt I ÇED Raporu Bölüm 7, kısım 7.2'de detaylandırılmıştır.

Proje açıklaması, AECOM tarafından hazırlanan Cilt I ÇED Raporu Bölüm 3'te detaylandırılmıştır.

Kümülatif Etki Değerlendirmesi, SRM tarafından hazırlanan Cilt II SED Raporu'nun ekinde detaylandırılmıştır.

1.3 SED'nin Hedefleri ve Etki Sahası

1.3.1 SED'nin Hedefleri

Cilt I Sosya Etki Değerlendirme (SED) raporunun ana amacı, halihazırda inşaat aşamasında olan Gökırmak Bakır Projesinin (GBP) Toplumsal Etki Analizini (SED) sağlamaktır.

SED, olası olumsuz etkileri önlemek / en aza indirmek / azaltmak için sosyal etkilerin tiplerini tanımlar ve hafifletme mekanizmaları geliştirir. SED'nin kapsamı aşağıdakileri içine alır;

- Etki sahasının belirlenmesi
- Sosyoekonomik temellerin tesis edilmesi
- Projenin sosyoekonomik etkilerinin kategori ve etki türüne, süresine, oluşma ihtimaline ve önem düzeyine göre değerlendirilmesi.
- Her etki için ayrı hafifletme önlemlerinin belirlenmesi
- Proje uygulanma süreci boyunca devam edecek bir izleme programı geliştirme.

SED, projenin olumlu ve / veya olumsuz sosyoekonomik ve sosyal etkilerini analiz ederken, aşağıdakilerin yapılmasında projeye yardımcı olur;

- Olası etkileri tanımak ve değişimi yönetmek,
- Olası etkileri öngörmek ve olumsuz etkilere ilişkin gereken önlemleri almak ve
- İzleme ve değerlendirme programları aracılığıyla öngörülemeyen sosyal etkileri tespit etmek.

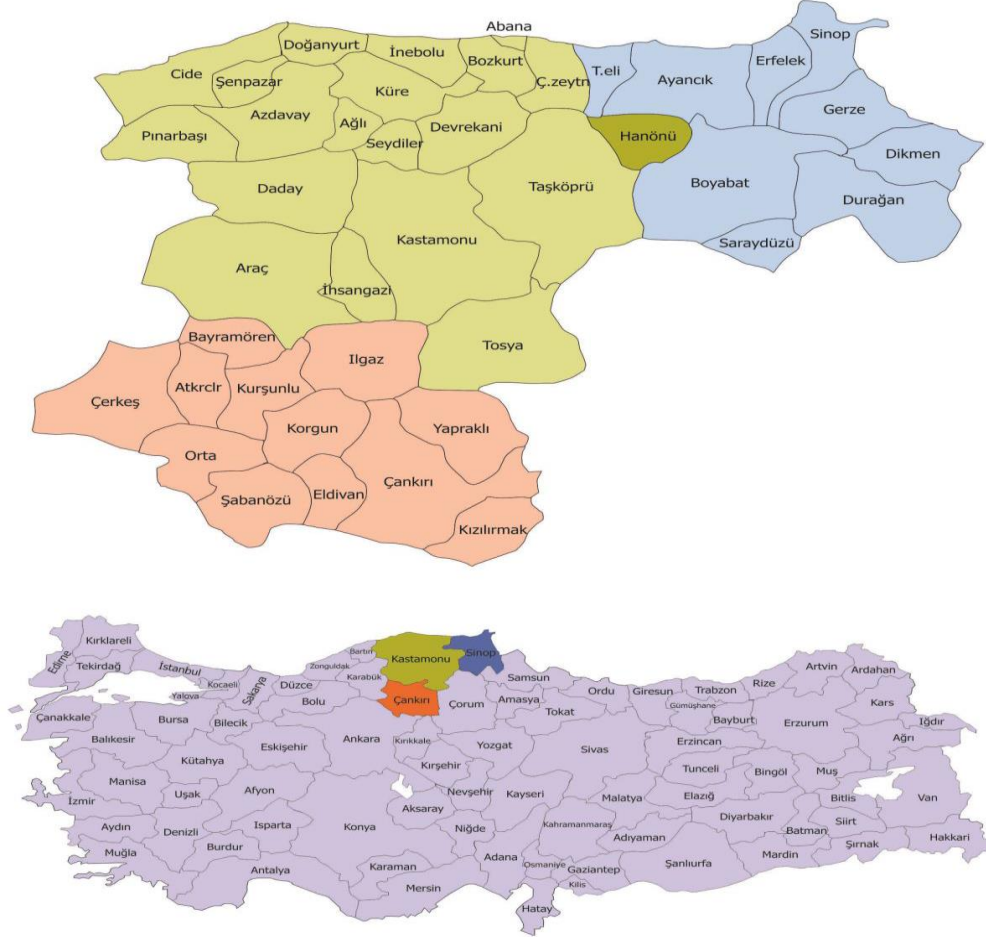
1.3.2 Etki Sahası (ES)².

GBP'nin etki sahasını (ES) tanımlamak için kullanılan metodoloji, projenin seviyesi ve etkisinin derecesine dayanır. ES, proje faaliyetlerinden doğrudan ve dolaylı olarak etkilenen yerleşimler, ilgili tesisler de dahil olmak üzere Proje'nin faaliyetlerinden etkilenen yerleşim yerleri içerir. Doğrudan etkilenen yerleşimler, ilgili tesisler de dahil olmak üzere Proje'nin faaliyetlerinden etkilenen yerleşim yerleridir. Dolaylı etkilenen alanların, ulaşım kolaylığı gibi faktörlere bağlı olacağı için değerlendirilmesi daha zordur, ancak bu analizin öncülüğünde yaklaşım, coğrafi yakınlığı dikkate almak, dolayısıyla doğrudan etkilenen yerleşim yerlerinde komşu alanları kapsamaktadır. Dolaylı etkilenen alanlar, toprak kaybına meyilli olmadığı için Projeden olumsuz etkilenmesi beklenmese de değerlendirmeye dahil edilir; veya projenin günlük faaliyetleri ile doğrudan etkileşimde değildir. Bununla birlikte, öncelikle yerel istihdam, satın alma ticaret ve barınma gibi konularda proje faaliyetlerinden yararlanma potansiyeline sahipler. Dolayısı ile etki alanı projenin hem olumlu hem de olumsuz etkisi ile ilgilidir.

Proje faaliyetleri ağırlıklı olarak Kastamonu İli, Hanönü İlçesi'nde yapılacaktır. Hanönü ilçesi, Kastamonu'nun doğusunda Sinop ilinin Boyabat ilçesi ile Kastamonu'nun Taşköprü ilçesi arasında bulunan küçük bir kasabadır. İlçe daha önceden, Kastamonu iline bağlı Taşköprü ilçesinin Gökçe ağaç bucağına bağlı bir köy idi. Hanönü 30 Aralık 1988'de bucak, 20 Mayıs 1990'da ise ilçe olmuştur. Şu anda ilçeye bağlı 20 köy ve 3 mahalle mevcuttur.

Harita 1. Hanönü İlçesinin ve Bölgenin Konumu

İlçenin ve Bölgenin Konumu

Kaynak: ÇED Raporu, 2014

Projeden doğrudan etkilenen 5 yerleşim yeri (2 mahalle ve 3 köy) vardır. Bu alanlara bağlı 11 adet bucak bulunmaktadır.

Tablo 1. Hanönü’nde Projeden Etkilenen Yerleşimler

No	Doğrudan Etkilenen Yerleşimler	Projeden Etkilenen Bucaklar
1	Hanönü Merkez Mahallesi	Vakıf, Yılanlı, Merkez
2	Vakıfgeymene Mahallesi	Dereköy, Sepetçioğlu, Geymene
3	Bağdere Köyü	Çaylı, Çayağzı, Bağdere
4	Gökçe ağaç Köyü	NefsiGökçe ağaç
5	Küreçayı Köyü	Aşağıküreçay

Kaynak: SRM, 2017

Doğrudan etkilenen yerleşim bölgelerinin yakınındaki yerleşimler de Etki Sahasına (ES) dahil edilmiştir. Bu kategoride 7 köy bulunmaktadır (Tablo 2). Bu 7 köy arasında yukarıda bahsedilen doğrudan etkilenen yerleşim yerlerine en yakın olanı 5 km uzaklıktadır. Arazi

çalışmaları sırasında bu yerleşim yerlerinde tespit edilen veya öngörülen herhangi bir olumsuz etki görülmemiştir. Bu nedenle, bu yerleşimler Projenin ES sınırını oluşturmaktadır.

Tablo 2. Hanönü'nde Etkilenen Yerleşimlere Komşu Alanlar

No	Hanönü'nde Etkilenen Yerleşimlere Komşu Alanlar (kuş bakışı 5 km)
1	Akçasu Köyü
2	Gelinbükü Mahallesi
3	Hocavakıf Köyü
4	Sirke Köyü
5	Yeniboyundurcak Köyü
6	Yeniköy
7	Yılanlı Köyü

Kaynak: SRM, 2017

Hanönü ilçesinin tamamının Projenin ES'ine dahil edilmesi gerekmektedir. Hanönü küçük bir kasabadır ve Hanönü'ndeki mahalle ve köyler, özellikle istihdam ve yerel tedarik açısından projeden etkilenebilir. Proje bu toplulukları etkileyeceğinden, bu alanlar da ES tanımına dahil edilmiştir.

Buna ek olarak, komşu olan Taşköprü ilçesi; istihdam, barınma, iletim hatlarından arazi edinimi ve yerel tedarik konularında projeden etkilendiğinden dolayı ES'e komşu bir topluluk olarak dahil edildi.

Tablo 3. Projeden Etkilenen İlçeler

No	Komşu Bölgeler
1	Hanönü İlçesi
2	Taşköprü İlçesi

Kaynak: SRM, 2017

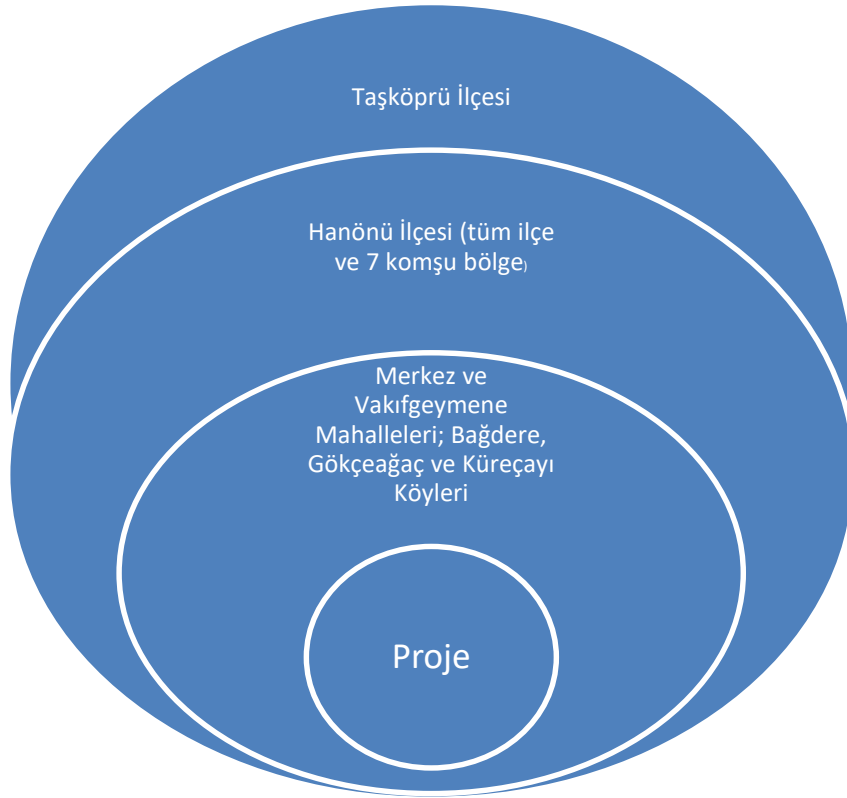
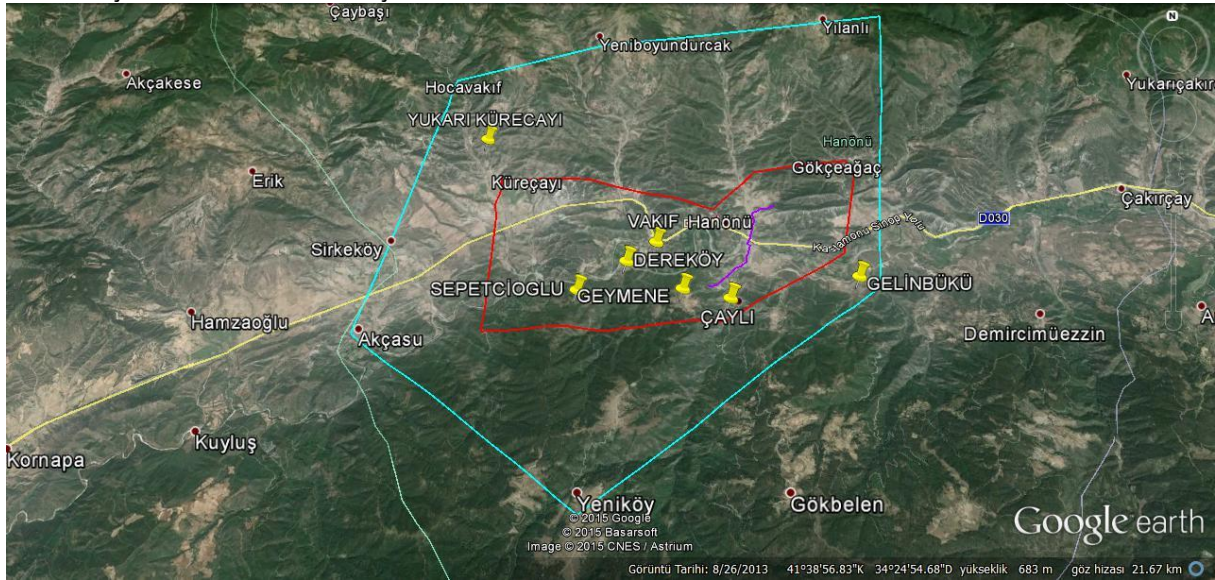
Genel olarak ES, doğrudan etkilenen 5 yerleşim birimini ve etkilenen 7 komşu yerleşim birimini kapsayan 2 ilçeyi kapsamaktadır.

Tablo 4. Projeden Etkilenen Tüm Yerleşimler

No	Projeden Etkilenen Tüm Yerleşimler
1	Hanönü Merkez Mahallesi
2	Küreçayı Köyü
3	Vakıfgeymene Mahallesi
4	Bağdere Köyü
5	Gökçe ağaç Köyü
6	Hanönü Köyü
7	Taşköprü Köyü

Kaynak: SRM, 2017

Hanönü İlçesi'ndeki ES, aşağıdaki haritada gösterilmektedir. Kırmızı çizgi doğrudan etkilenen alanları gösterirken, turkuaz çizgi komşu alanları gösterir.

Hanönü İlçesindeki Etkilenen Yerleşimlerin Haritası

Kaynak: Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. , 2015

Lejand: Sarı raptiyeler projeden etkilenen yerleşimlerdir

Kırmızı çizgi: Projeden etkilenen yerleşim bölgesini gösterir

Turkuaz çizgi: Ev sahibi topluluk alanını gösterir

1.4 SED'nin Yöntemi

SED hazırlanırken; uluslararası standartlar, IFC ve EBRD'nin Çevresel ve Sosyal Politikalar ve Performans Gereksinimleri takip edilmektedir. Projenin etkisini ölçmek için nitel ve nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Bir veri tabanı, GBP için masa başı yapılan bir araştırma ile Kasım 2015'te gerçekleştirilen nicel referans çalışması verileri görüşme odaklı iki saha çalışması aracılığıyla incelendi ve bu veriler sahadan elde edilen nitel bulgular aracılığıyla genişletildi.

SED için gerçekleştirilen saha çalışmalarının önceliği, PEK'in ve projenin mevcut ve potansiyel paydaşlarının görüşlerini almak için katılımcı yöntemler kullanarak projenin potansiyel etkilerini gözlemektir.

SED'nin taslak hali 25 Mayıs 2016'da Hanönü ilçe merkezinde açıklandı. Toplantı halka açıldı ve yaygın olarak duyuruldu. Toplantıya belediye başkanı ve PEK'in ve projeden etkilenen yerleşim birimlerinin bütün muhtarları katıldı. Teknik bilgiden sağlık ve güvenliğekadar her konuda sorulan herhangi bir soruyu yanıtlamak için toplantı sırasında Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. ekibinin tamamı hazır bulundu. Toplantıların soru ve cevap listesi Ek I'de yer almaktadır.

1.4.1 Yöntem

SED çalışması sırasında aşağıdaki yöntemler kullanılmıştır;

Nicel Yöntemler:

SED temelinde yapılan çalışmalarda belirlenen etki sahası için yerel, ilçe çapında ve il genelinde nüfus dinamikleri, ekonomik yapı, altyapı, eğitim ve sağlık göstergeleri ile ilgili ikincil veriler toplandı. İkincil kaynaklardan elde edilen veriler ile İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık müdürlüğü gibi kamu mercilerinden alan çalışmaları sırasında toplanan veriler; gelir ve gider yapılarını, tarım ve hayvancılığı, eğitim seviyelerini ve sağlık göstergelerini tanımlamak için kullanılmıştır.

Nitel Yöntemler:

SED temel saha verilerini ağırlıklı olarak nitel araştırmalar yoluyla toplamıştır. Nitel veri toplamak için birçok teknik kullanılmıştır. Odak grup toplantıları (kadınlar, PEK'ler gibi), kanaat önderleri ile derinlemesine görüşmeler, topluluk temelli görüşmeler ve paydaş katılım çalışmaları kullanılan nitel yöntemler arasındaydı.

Odak grup toplantılarının ve topluluk temelli görüşmelerin amacı, katılımcıların sorunları tanıması, kendi deneyimlerini yansıtmaları, çözüm sunmaları, duygu ve düşüncelerini aktarmaları için bir platform oluştururken aynı zamanda projenin etkilerini de ortaya koymaktır.

Odak grup toplantıları; Vakıfgeymene, Hanönü Merkez ve Gökçe ağaç mahallelerinde ve Bağdere Köyünde PEK'ler, kadınlar, yaşlılar ve çalışanlarla beraber düzenlendi. Projede çalışan yerel çalışanlarla ayrı odak grup toplantıları yapıldı.

Derinlemesine görüşmeler; özellikle muhtarlar olmak üzere hükümet ve yerel yönetim temsilcileri ile gerçekleştirildi. Proje; belediyeler, sivil toplum kuruluşları, muhtarlar ve yerel

sakinler dahil olmak üzere geniş bir paydaş profili taşımaktadır. Bu paydaşlarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Kamu kurumlarıyla yapılan toplantılar; Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğü, Orman Bölge Müdürlüğü, İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Mera Alanı Komisyonu ve Hanönü ilçesinin bağlı olduğu Kastamonu ilinin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ile gerçekleştirilmiştir. Hanönü'ndeki kamu kurum ve kuruluşlarıyla (belediyeler, kaymakamlıklar) ayrıca proje hakkındaki görüş, öneri ve endişelerini öğrenmek amacıyla danışılmıştır.

1.4.2 SED Etki Kategorizasyonu

Projenin sosyal etkileri, projenin evrelerine göre analiz edilmektedir. Projenin beklenen etkileri Projenin aşamasına (yapım / operasyon) göre değişme eğilimi gösterdiğinden dolayı; Analiz, Projenin yapım ve operasyon aşamalarına göre yapılır. Yapım aşamasının 2 yıl sürmesi beklenirken, işletme aşaması 12 yıllığına planlanmaktadır. Maden kapatma ve rehabilitasyon işleri operasyon aşamasına dahil edilmemiştir.

Hafifletme Önlemleri

Hafifletme önlemleri, değerlendirme sırasında tespit edilen olası olumsuz etkileri en aza indirmek için tasarlanmıştır.

Sosyal Etki Değerlendirmede Değerilen Konular

Yapım aşaması ve operasyon aşaması sırasında meydana gelen etkiler için aşağıdaki temel konular değerlendirilir:

- Nüfus ve nüfus hareketleri
- Yerel ekonomi (yerel ekonomi, istihdam, geçim yolları)
- Arazi ve diğer varlıklar
- Eğitim hizmetleri
- Sağlık hizmetleri
- Toplum sağlığı ve güvenliği
- Altyapı ve hayat standardı
- Kültür mirası
- Korunmasız gruplar
- Sosyal çatışmalar ve gerginlikler

Sosyal Etkiler ve Öneminin Belirlenmesinin Kriterleri

Masa başında yapılan araştırmanın ve bunun akabinde yapılan saha çalışmasının sonuçları ile belirlenen etkilerin ve kalıcı etkilerin önemlilik seviyesi aşağıda belirtilen kriterlere göre değerlendirilir.

Tablo 5. Etki Değerlendirme Tablosu

Kriter	Kriterin Detaylı Tanımı	Değerlendirme Eşikleri	
		Eşik	Tanım
Etkinin Karakteristiğinin Özellikleri	Etkinin Yönü	Olumlu	Etki, mevcut durumla ilgili veya istenilen bir gelişmedir
		Olumsuz	Etki mevcut durumu kötüleştirir veya istenmeyen bir gelişmedir

		Nötr	Etki, belirlenen süre içinde herhangi bir değişiklik ortaya çıkarmaz
Coğrafi Kapsam	Belirli bir etkinin ortaya çıkacağı alanı tanımlar ve değerlendirmenin mekansal sınırlarıyla ilişkilidir.	Yerel	Etki, proje alanı çevresinde belirli kişiler veya nüfus grupları / topluluklarla sınırlıdır.
		Bölgesel	Etki, Kastamonu ve Rize illerini kapsayan bir alanda yaygındır.
		Ulusal	Etki Türkiye genelinde geçerlidir.
		Küresel	Etki küresel olarak ulusal sınırları aşar.
Önemlilik Seviyesi	Etkinin önemlilik seviyesi	Yüksek	Etkiler; ölçülebilir, sürekli ve paydaşlar arasında güçlü bir endişeye neden olur, genellikle uzun sürer ve kolayca yönetilemez.
		Orta	Etkiler hem ayırdedilebilir hem de ölçülebilir, paydaşlar tarafından tanınabilir veya endişe konusu olabilir ve genellikle kısa veya orta vadelidir.
		Nötr	Sosyoekonomik koşullarda gözle görülür bir değişim olmaz.

Kaynak: SRM, 2017

1.4.3 SED İstişareleri İçin Zaman Dilimi

Proje çerçevesinde 26-28 Ekim 2015 tarihleri arasında Hanönü Mahallesi ziyaret edildi, yerel organlar ve topluluk temsilcileri ile görüşmeler yapıldı ve 6-20 Kasım 2015 tarihleri arasında Kastamonu ilinde ES'teki önemli paydaşlar ve topluluklar ile toplantılar gerçekleştirildi. Projenin ormancılık üzerindeki potansiyel etkileri hakkında görüşmek için orman kooperatifleri ve Küreçayı, Merkez, Bağdere, Vakıfgeymene ve Gökçe ağaç muhtarlarıyla toplandı.

1.4.4 SED İstişareleri İçin Özet Tablosu

Bu toplantılarda 34 organizasyondan 37 paydaş dahil olmak üzere toplam 114 paydaş, yerel topluluklardan 65 PEK (35 erkek, 30 kadın) ve 12 yerel çalışan ile (3 kadın, 9 erkek) görüşülmüştür.

Tablo 6. Saha Çalışmaları Esnasında Görüşme Yapılan Toplam Kişi Sayısı

Görüşülen Paydaş	Erkek	Kadın	Toplam
Kurumlar	30	7	37
Topluluklar	35	30	65
Çalışanlar	9	3	12
Toplam	74	40	114

Kaynak: SRM, 2017

Kurumlar hakkında detaylar aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 7. Saha Çalışmaları Esnasında Görüşme Yapılan Kurumsal Paydaşlar

NO	Kurumlar	Tür
1	İlçe Jandarma Komutanlığı	Güvenlik
2	İlçe Emniyet Müdürlüğü	Güvenlik
3	Hanönü Kaymakamlığı	Kamu
4	İlçe Özel daresi Müdür Yardımcısı / Köylere Hizmet Götürme Birliği Müdürü	Kamu
5	İlçe SYDV	Kamu
6	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Kamu
7	İlçe HEM Müdürlüğü	Kamu
8.	İlçe Sağlık Müdürlüğü	Kamu

9	Tarım İlçe Müdürlüğü	Kamu
10.	İlçe Orman İşletme Müdürlüğü	Kamu
11.	İlçe Mali İşler Müdürlüğü	Kamu
12	Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğü	Kamu
13	Kastamonu İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü	Kamu
14.	Orman Bölge Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü	Kamu
15	Orman Bölge Müdürlüğü, İzin ve İrtifak Dairesi Başkanlığı	Kamu
16	Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü	Kamu
17	Hanönü Anadolu Ajansı	Medya
18	Hanönü Ziraat Bankası Şubesi	Özel Sektör
19.	Hanımeli Sofrası	Özel Sektör
20	Hanönü Nakliyeciler Kooperatifi	Kooperatif
21	Hanönü Esnaf ve Sanatkarlar Odası	STK
22.	Bağdere Köyü	Toplum
23	Hanönü Merkez Mahallesi	Toplum
24.	Vakıfgeymene Mahallesi	Toplum
25.	GBP Çalışanları	Toplum
26	Akçasu Muhtarlığı	Toplum
27.	Bağdere Köyü Muhtarlığı	Toplum
28	Gelinbükü Muhtarlığı	Toplum
29	Gökçeada Köyü Muhtarlığı	Toplum
30	Küreçayı Köyü Muhtarlığı	Toplum
31	Hanönü Merkez Mahallesi Muhtarlığı	Toplum
32	Vakıfgeymene Mahallesi Muhtarlığı	Toplum
33	Yeniköy	Toplum
34	Hanönü Belediyesi	Yerel Yönetim
35	Bağdere Orman Kooperatifi	Kooperatif
36	Küreçayı Orman Kooperatifi	Kooperatif
37	Gökçeada Orman Kooperatifi	Kooperatif

Kaynak: SRM, 2017

Yapılan iki saha ziyareti sırasında görüşülen paydaşların ayrıntılı listesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 8. Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. İşletmeleri GBP SRM Danışmanlık Tarafından Görüşme Yapılan Paydaş Listesi (26-28 Ekim, 16-20 Kasım, 2015)

NO	Kurum	Kişi	TÜR	YER
1	İlçe Jandarma Komutanı	Nuh Uğurlu	Güvenlik	Hanönü
2	İlçe Jandarma Karakol Komutanı	Harun Tuncay	Güvenlik	Hanönü
3	İlçe Emniyet Müdürü	Ayhan Özen	Güvenlik	Hanönü
4	Hanönü Kaymakam Vekili	Adem Karadaş	Kamu	Hanönü
5	Kaymakam Vekili Kâtibi	İsmail Erdoğan	Kamu	Hanönü
6	İlçe Özel İdare Müdür Yardımcısı / Köylere Hizmet Götürme Birliği Müdürü	Mustafa Arslan	Kamu	Hanönü
7	İlçe SYDV Müdürü	Birgül Yılmaz	Kamu	Hanönü
8.	İlçe Milli Eğitim Müdürü	Serkan Demirkıran	Kamu	Hanönü
9	İlçe HEM Müdürü	Hayati Acun	Kamu	Hanönü
10.	İlçe Sağlık Müdürü	Dr. Gülbin Alkan	Kamu	Hanönü
11.	İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü	Veysel Balcı	Kamu	Hanönü
12	İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Veterineri	Aydın Doğan	Kamu	Hanönü
13	Orman İşletme Bölge Müdürü	Zehra Çakır	Kamu	Hanönü
14.	İlçe Mali İşler Müdürlüğü Saymanı	Okan Karakazan	Kamu	Hanönü
15	DSİ Bölge Müdür Yardımcısı	Çağatay Engin	Kamu	Kastamonu
16	DSİ Bölge Müdürlüğü'nün Su Havzaları Yönetimi Bölüm Şefi	Mevlüt Tutar	Kamu	Kastamonu
17	Kastamonu İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü ÇED ve Çevre İzinleri Daire Başkanı	Ayhan Aydın	Kamu	Kastamonu
18	Orman Bölge Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü	Ferda Tarhan Duman	Kamu	Kastamonu
19.	Orman Bölge Müdürlüğü, İzin ve İrtifak Dairesi Başkanı	Hasan Buldu	Kamu	Kastamonu
20	İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Mera Alanları Komisyonu Şefi	Arzu Demirbaş	Kamu	Kastamonu
21	İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Mera Alanları Komisyonu	Naciye Çeltikçi	Kamu	Kastamonu
22.	İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Mera Alanları Komisyonu Mera Geliştirme Birimi	Mustafa Burkucu	Kamu	Kastamonu
23	Anadolu Ajansı Muhabiri	Hasan Yılmaz	Medya	Hanönü

24.	Ziraat Bankası Özel Müşteri İlişkileri Sorumlusu	Hakkı Hotaman	Özel Sektör	Hanönü
25.	Hanımeli Sofrası	İşyeri sahibi	Özel Sektör	Hanönü
26.	Esnaf ve Sanatkarlar Odası	Hüseyin Öztürk	STK	Hanönü
27.	Akçasu Muhtarı	İsmail Baş	Toplum	Akçasu
28.	Akçasu Topluluk Toplantısı	2 kişi (erkek)	Toplum	Akçasu
29.	Bağdere Köyü	Hüseyin Tuncal	Toplum	Bağdere
30.	Bağdere Köyü – Çaylı	5 kişi (3 erkek, 2 kadın)	Toplum	Bağdere
31.	Bağdere Köyü – Çayağzı	2 erkek (erkek)	Toplum	Bağdere
32.	Gelinbükü Muhtarı/Hanönü Nakliyeciler Kooperatifi Başkanı		Toplum	Gelinbükü
33.	Gökçeada Muhtarı	Mustafa Demir	Toplum	Gökçeada
34.	Gökçeada Topluluk Toplantısı	8 kişi (5 erkek, 3 kadın)	Toplum	Gökçeada
35.	Hanönü'nün Kurucu Belediye Başkanı	Mehmet Yücel	Toplum	Hanönü
36.	İşçilerle toplantı	12 kişi (9 erkek, 3 kadın)	Toplum	Hanönü
37.	Küreçayı Muhtarı	Yaşar Asar	Toplum	Küreçayı
38.	Hanönü Merkez Mahallesi Muhtarı	Yusuf Yılmaz (2 erkek, 3 kadın)	Toplum	Central (Hanönü)
39.	Hanönü Merkez Mahallesi – Vakıf	7 kişi (5 erkek, 5 kadın)	Toplum	Central (Hanönü)
40.	Hanönü Merkez Mahallesi – Yılanlı	5 kişi (2 erkek, 3 kadın)	Toplum	Central (Hanönü)
41.	Vakıfgeymene Mahallesi Muhtarı	Hüseyin Yücel	Toplum	Vakıfgeymene
42.	Vakıfgeymene Mahallesi Sepetçioğlu Topluluk Toplantısı	5 kişi (4 erkek, 1 kadın)	Toplum	Vakıfgeymene
43.	Vakıfgeymene Mahallesi – Dereköy	3 kişi (1 erkek, 2 kadın)	Toplum	Vakıfgeymene
44.	Yeniköy	2 kişi (erkek)	Toplum	Yenice
45.	Hanönü Belediye Başkanı	Serkan Uçar	Yerel İdare	Hanönü
46.	Hanönü Pazaryeri	Kadınlarla görüşmeler (Küreçayı, Vakıf, Dereköy) (8 kadın)	Toplum	Hanönü

Kaynak: SRM, 2017

1.4.5 SED Adımları

Çalışmanın adımları 4 aşamadan oluşmaktadır.

1. İlk aşamada, il, ilçe ve etkilenen yerleşim yerlerinde mevcut sosyo-ekonomik temelin ikincil veriler üzerinden değerlendirilmesi amacıyla bir masa başı çalışması yapılmıştır.
2. İkinci aşamada, etkileri tespit etmek için bir saha çalışması yürütülmüş ve mevcut durum analizi buna göre güncellenmiştir. Belirlenen etkilere dayalı önlemler önerildi ve bir sosyal yönetim planı hazırlandı.

3. Üçüncü aşamada, Hanönü'nde, SED kapsamında bulguları ve önerileri değerlendirmek ve paydaş temsilcilerinin görüş ve önerilerini almak için paydaşların davet edildiği nihai bir çalıştay düzenlendi.
4. Çalışmanın son aşamasında gerçekleştirilen çalıştaylarda alınan görüş, öneri ve bilgilere göre sosyal yönetim revize edildi ve sonuçlandırıldı.

1.4.6 Sınırlar ve Kısıtlamalar

Projenin Çevre Yönetim Planı (ÇYP) AECOM tarafından tamamlanmıştır. Bu nedenle, ÇYP ve Sosya Etki Değerlendirme çalışması kapsamında hazırlanacak olan Sosyal Yönetim Planı (SYP) örtüşmelidir. Özellikle altyapı ve hayat standardının yanı sıra kamu sağlığı ve güvenliği ile ilgili etki ve riskleri azaltmak için ÇYP kapsamında önerilecek olan önlemlerin belirlenmesi ve uygulanması gerekmektedir.

SED çalışması kapsamında SRM, bölgenin durumunu ele almak için bilgi topladı vesaha çalışmasında çoğunlukla nitel bulgular ayrıntılı olarak ele alındı. Proje kapsamında fiziksel ve ekonomik nedenlerle taşınması gereken hanehalkı bulunmamaktadır. Proje, toprak kaybının PEK'lere etkisini gösteren Geçim Yolu Yapılandırma Planını hazırlamıştır.

Bölüm 2. Sosyoekonomik Temel

Aşağıdaki bölümde, Bölüm 1'deki metodolojide tanımlanan niceliksel ve niteliksel veri-nitelikli veri kaynaklarından gelen bilgileri kullanarak projenin sosyo-ekonomik temelini bilgileri kullanarak projenin sosyo-ekonomik temeli tartışılmaktadır. Dolayısıyla niceliksel ölçümlerde, bu veriler ikinci kaynaklara dayanmaktadır ancak niteliksel araştırmalardan elde edilenler değerlendirilebilir.

2.1. Yerleşimlerin İdari Yapısı

Kastamonu iline bağlı 20 ilçe ve 1064 köy bulunmaktadır. Taşköprü ilçesine bağlı köy sayısı 106, mahalle sayısı 15, proje faaliyetlerinin yer aldığı Hanönü ilçesindeki köy sayısı 20, mahalle sayısı 3'tür.

Tablo 9. Kastamonu İline Bağlı Yerleşimler

Yerleşim Alanı	Köy Sayısı	Mahalle Sayısı	Toplam Yerleşim
Hanönü	20	3	23
Taşköprü	106	15	121
Kastamonu	1064		1064

Kaynak: TÜİK, 2014

2.1. Geçerli Demografik Durum

Proje, Kastamonu ilinde, Hanönü İlçesi'nde bulunmaktadır. 5 yerleşim Projeden doğrudan etkilenmektedir. Bu yerleşim yerlerinden 3'ü İlçe Merkezine bağlı mahalle olarak sınıflandırılırken, 2 tanesi ise köydür. Projeden kuş bakışı yaklaşık 3-5 km mesafede yer alan bu 5 yerleşim yeri civarındaki yerleşim yerlerinin sayısı 7'dir.

Demografik göstergelerde mevcut bilgiler üzerinden yapılan hesaplamalar sonucunda elde edilen bazı göstergeler haricinde TÜİK'in 2013, 2014, 2015 ve 2016 verileri kullanılmıştır.

a. Ana Demografik Göstergeler

Ana demografik göstergelere bakıldığında ildeki nüfus artış oranının Türkiye ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte binde 11,6 olan net göç oranı, ilden göç etme eğilimi olduğunu göstermektedir. Nüfus yoğunluğu, ulusal ortalamanın yaklaşık 1/3'ü civarındadır.

Tablo 10. 2013 Yılı Demografik Göstergeleri	Kastamonu	Türkiye
Yıllık Nüfus Artış Oranı (%) (2012-2013)	22.8	13.7
Net Göç Oranı (%) (2012-2013)	11.6	NA
Nüfus Yoğunluğu (km ² /nüfus)	28	100

Kaynak: TÜİK, 2014

Kentsel kırsal nüfus oranına bakıldığında, Hanönü ve Taşköprü ilçelerinde kırsal nüfus oranı daha yüksek iken, ildeki kentsel nüfusun daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Kentsel ve Kırsal Nüfus

İl ve İlçeler	Kentsel nüfus (%, 2016)	Kırsal Nüfus (% (%, 2016)	Toplam Nüfus (2016)
Hanönü	51%	49%	3865
Taşköprü	56%	44%	39847
Kastamonu	63%	37%	376945

Kaynak: TÜİK, 2016

b. Nüfus Büyüklükleri ve Cinsiyet Dağılımı

2016 yılı itibarıyla Türkiye'nin toplam nüfusu 79.814.871, Kastamonu ilinin nüfusu 376.945 idi. 3865 kişilik nüfusu ile Hanönü il nüfusunun yaklaşık %1'ini oluştururken, Taşköprü 39847 kişilik nüfusuyla il nüfusunun yaklaşık %10'unu oluşturmaktadır.

TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre, etkilenen 5 yerleşim yerinin 2016 yılındaki toplam nüfusu 2324'tür (Tablo 12). Bu alanlar arasında en büyük nüfusa sahip olan, 1821 kişilik nüfusu ile Hanönü merkez mahallesidir. PEK'e komşu olan 7 yerleşimin toplam nüfusu 608 iken, Hanönü ilçesindeki geriye kalan 11 yerleşim yerinin nüfusu 933'tir.

Tablo 12. 2016 Yılında Yerleşimlere Dair Demografik Bilgiler

Doğrudan Etkilenen Yerleşimler	2016'daki Nüfus	İlçe Nüfusuna Oranı (%)
Hanönü Merkez Mahallesi	1821	78%
Gökçeada Köyü	140	6%
Küreçay Köyü	161	7%
Bağdere Köyü	122	5%
Vakıfgeymene Mahallesi	80	3%
Toplam	2324	60%
Hanönü'nde etkilenen yerleşimlere komşu bölgeler (kuş bakışı 5 km)	2016'daki nüfus	İlçe Nüfusuna Oranı (%)
Hocavakıf Köyü	114	19%
Sirke Köyü	103	17%
Yeniboyundurcak Köyü	79	13%
Yeniköy	97	16%
Gelinbükü Mahallesi	88	14%
Yılanlı Köyü	77	13%
Akçasu Köyü	50	8%
Toplam	608	16%
Hanönü'nde geriye kalan 11 yerleşimin nüfusu	2016'daki nüfus	İlçe Nüfusuna Oranı (%)
Çaybaşı	139	15%
Gökbelen	126	14%
Kavak	94	10%
Bölük yazı	85	9%
Çakırçay	94	10%
Yeniboyundurcak	81	9%

Kayabaşı	88	9%
Sarıalan	80	9%
Halkabük	59	6%
Demircimüezzın	57	6%
Yukarıçakırçay	30	3%
Toplam	933	24%
Hanönü İlçesi Toplamı	3865	100%

Kaynak: TÜİK, 2016

c. Cinsiyet Dağılımı

TÜİK, mahalle düzeyinde cinsiyet verileri sağlamamaktadır, bu nedenle cinsiyet dağılımı ile ilgili veriler yalnızca ilçe ve il düzeyinde verilmiştir. Cinsiyet genelinde dengeli bir nüfus dağılımı vardır.

Tablo 13. Etkilenen Yerleşimlere İlişkin Cinsiyet Dağılımı

Doğrudan Etkilenen Yerleşimler	2016'daki Nüfus	Erkek	Kadın	Kadın Nüfusunun Oranı, %
Hanönü İlçesi 2016	3865	1929	1936	50%

Kaynak: TÜİK, 2016

d. Hane Sayısı ve Hane Halkı Boyutu

TÜİK verilerine göre, 2013'teki ortalama hane halkı büyüklüğü Türkiye genelinde 3.6, Kastamonu ilinde ise 3.2 idi. Ortalama hanehalkı büyüklüğü 2.7 olan Hanönü ilçesi, yaşlı nüfusu nedeniyle ildeki en düşük hanehalkı büyüklüğüne sahip ilçeler arasında yer almaktadır. Taşköprü ilçesi 3.6 ile ildeki en yüksek hane halkı büyüklüğüne sahiptir. Genç nüfus sınırlı ekonomik kaynaklar ve kısıtlı geçim kaynağı potansiyelinden dolayı çalışma yaşına geldiğinde dışarıya göç etme eğiliminde olduğundan dolayı Hanönü ilçesinin hane halkı büyüklüğü de azalma eğilimindedir.

Tablo 14. Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü

Yerleşimler	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (2013)	İlçe Sıralaması
Hanönü	2.7	14
Taşköprü	3.6	1
Kastamonu	3.2	NA
Türkiye	3.6	NA

Kaynak: TÜİK, 2016

Muhtarlarla yapılan görüşmede, yaz ve kış nüfusu arasında bir farklılığın olduğu tespit edildi. Hane halkı sayıları, muhtarlardan elde edilen bilgilere göre verilmiştir. Hanönü ilçesindeki toplam hane sayısı, ilçenin toplam nüfusunun 2016 yılındaki ortalama hanehalkı büyüklüğüne bölünmesiyle bulunmuştur.

Tablo 15. Etkilenen Yerleşimlerdeki Mevsimsel Nüfus ve Hane Sayıları

Yerleşimler	2016, TÜİK	Yaz Nüfusu	Kış Nüfusu	Hane Sayısı	TÜİK Nüfus Verilerine Göre Ortalama Hane Halkı Sayısı
--------------------	-------------------	-------------------	-------------------	--------------------	--

Hanönü Merkez Mahallesi	1821	2500	2500	628	2,9
Gökçeada Köyü	140	300	250	88	1,6
Küreçay Köyü	161	265	250	47	3,4
Bağdere Köyü	122	120	120	76	1,6
Vakıfgeymene Mahallesi	80	110	75	36	2,2
Toplam	2324	3295	3195	1223	1,9
Hanönü İlçe Toplamı	3865			1431	2,7

Kaynak: SRM, 2017

Tablo, tüm yerleşim yerlerinde ortalama hane halkı büyüklüğünün 2.7 civarında olduğunu göstermektedir ki bu oldukça düşüktür. Bu, yaşlanma eğilimiyle beraber ilçenin nüfusun azalmasıyla karşı karşıya olduğu ve ilçedeki hanelerin kademeli olarak azaldığı anlamına gelmektedir.

e. Yerleşimlerin Nüfuslarında Yıl Bazında Göç ve Değişiklikler

Kastamonu ilinden dışarıya göç azalma eğilimi göstermektedir. 2008 ve 2011³ yılları arasında ilden dışarıya yüksek bir göç görülürken, 2012 ve 2013'te ilin aldığı göç dışarıya verdiği göçten daha fazla bir hale gelmiştir. Buna göre, 2012-2013 yılları arasında ilin net göç oranı %11.62 idi. Bu da ile göç edenler ile ilden dışarıya göç edenler arasındaki farkın 4253 kişi olduğunu göstermektedir.

Bununla birlikte, **Hanönü** ilçesinin nüfus eğilimi özellikle köylerde, dışarıya göç verme eğilimi göstermektedir. İlçenin nüfusu 2010 yılında 4220 iken 2016 yılında 3865'e düştü. Hanönü ilçe merkezi nüfusu az da olsa artarken köylerde nüfus azalmaktadır.

Tablo 16. Etkilenen Yerleşimlerde 2010 ve 2016 Yılları Arasındaki Nüfus Farklılıkları

Yerleşimler	Nüfus (2016, TÜİK)	Nüfus (2010, TÜİK)	Fark
Hanönü Merkez Mahallesi	1821	1639	182
Gökçeada Köyü	140	186	-46
Küreçay Köyü	161	178	-17
Bağdere Köyü	122	147	-25
Vakıfgeymene Mahallesi	80	101	-21
Toplam	2324	2251	73
Hanönü İlçe Toplamı	3865	4220	-355

Kaynak: TÜİK, 2016

f. Bağımlı Nüfus Oranı ve Nüfus Piramidi

Bağımlı nüfus oranı, 0-14 yaş arası ve 65 yaş üzeri nüfusun toplam nüfusa olan oranını gösteren yüzde değeridir. Hanönü ilçesinin 2016 yılı nüfus piramidine dayanılarak bağımlı nüfus oranı hesaplanmıştır.

³Kastamonu'dan dışarıya göç, belirleyici bir nüfus eğilimidir. KUZKA Kalkınma Ajansı verilerine göre, 2011 yılı itibarıyla İstanbul'da Kastamonu'dan göç etmiş 541.797 kişi yaşamaktaydı. Bu rakam 372.633 olan Kastamonu il nüfusu ile kıyaslandığında, Kastamonu sakinlerinin çoğunun metropol şehirlere göç etmiş olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

Buna göre, 0-14 yaş arasındaki nüfus oranı%14, 65 yaş üstü nüfus oranı %26'dır.Başka bir deyişle, bağımlı nüfus oranı%40'tır ki bu da ilçenin nüfusunun neredeyse yarısını oluşturmaktadır.

Kastamonu ili, Türkiye'nin tüm illeri arasında en yaşlı ikinci nüfusa sahiptir. İlde yaş ortalaması 37,6'dır.⁴. İl genelinde gözlemlenen durum Hanönü İlçesi için de geçerlidir.

Nüfus piramidi göz önüne alındığında, piramidin tabanını oluşturan 0-14 yaş arasındaki nüfus oranının düşük bir oran olan %14 oranında olduğu, buna karşın 50 yaş üstü nüfusun %48'lik bir orana sahip olması nedeniyle 50 yaş sınırından itibaren piramidin genişlemeye başladığı görülmektedir. 15-49 yaş arasındaki nüfusun oranı ise %37'dir.

Bu verilerden, ilçedeki nüfusun yaşlanma eğilimi sergilediği ve nüfus artışında azalma eğilimi olduğu sonucuna varılabilir. İlçedeki yaş yapısı piramidi ve nüfus grupları aşağıda gösterilmektedir.

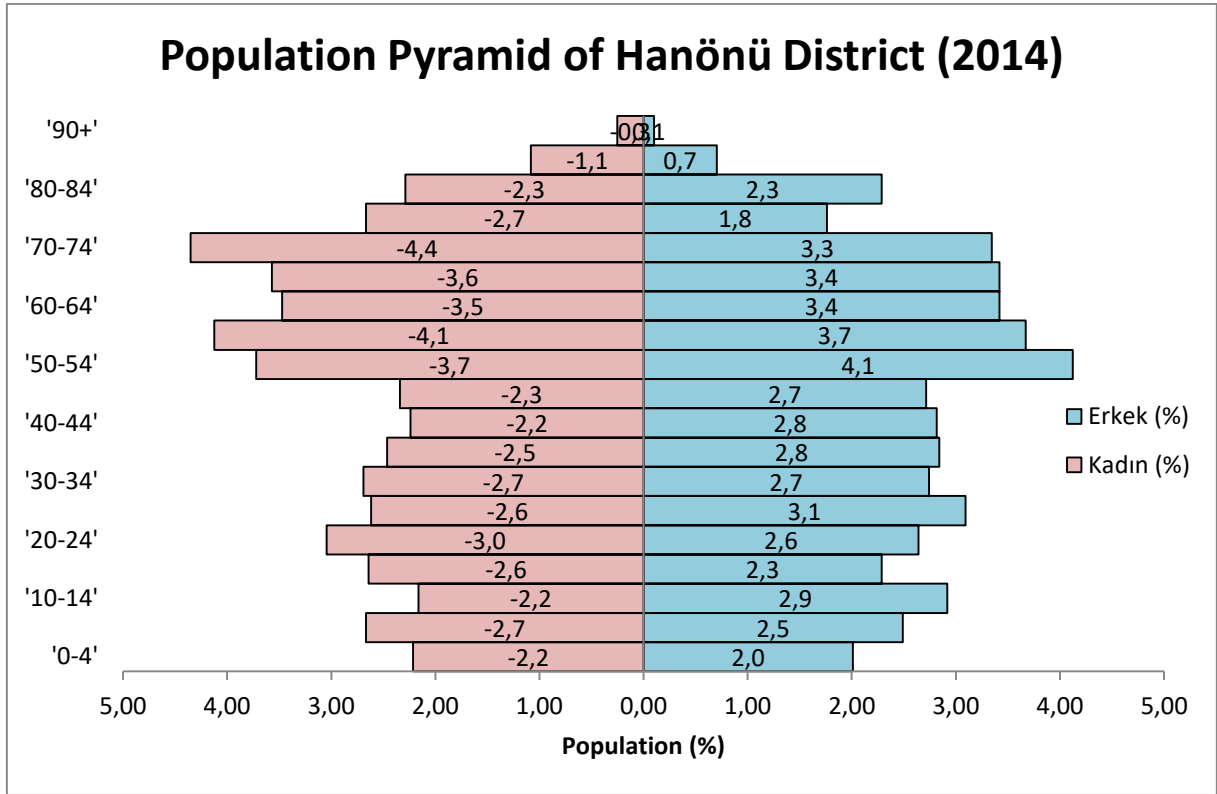
Tablo 17. 2014 Yılında Yaş ve Cinsiyete Göre Hanönü İlçesi Nüfus Dağılımı

2014'te Hanönü Nüfusu	Toplam	Erkek	Kadın	Erkek (%)	Kadın (%)	Toplam (%)
'0-4'	168	80	88	2.0	-2.2	4
'5-9'	205	99	106	2.5	-2.7	5
'10-14'	202	116	86	2.9	-2.2	5
'15-19'	196	91	105	2.3	-2.6	5
'20-24'	226	105	121	2.6	-3.0	6
'25-29'	227	123	104	3.1	-2.6	6
'30-34'	216	109	107	2.7	-2.7	5
'35-39'	211	113	98	2.8	-2.5	5
'40-44'	201	112	89	2.8	-2.2	5
'45-49'	201	108	93	2.7	-2.3	5
'50-54'	312	164	148	4.1	-3.7	8.
'55-59'	310	146	164	3.7	-4.1	8.
'60-64'	274	136	138	3.4	-3.5	7
'65-69'	278	136	142	3.4	-3.6	7
'70-74'	306	133	173	3.3	-4.4	8.
'75-79'	176	70	106	1.8	-2.7	4
'80-84'	182	91	91	2.3	-2.3	5
'85-89'	71	28	43	0.7	-1.1	2
'90+'	14	4	10.	0.1	-0.3	0.4
Toplam	3,976	1,964	2,012	49.4	-50.6	100

Kaynak: TÜİK, 2016

Şekil 2. Hanönü İlçesinin Nüfus Piramidi

⁴<http://www.aciksoz.com.tr/gundem/kastamonunun-yas-ortalamasi-376-h12069.html>

g. Yaş Yapısı Piramidine Göre Etkilenen 5 Yerleşimin Tahmini Yaş Dağılımı

Etkilenen yerleşim yerleri hakkında **hiçbir** yaş dağılımı verisi mevcut değildir. Bununla birlikte, ilçenin 2014 nüfus piramidi oranları temel alınarak bir tahmin yapılmıştır. Bu 5 yerleşim arasında Hanönü merkez mahallesi, ilçenin ve projenin en büyük mahallesidir (2014 yılında ilçe nüfusunun %43'ü). Bu nedenle elde edilen nispeten büyük rakamlar, Hanönü merkez mahallesinin nüfusundan kaynaklanmaktadır.

Buna göre,

- 4 yerleşim yerinde okul yaşının (0-4 yaş) altındaki tahmini nüfus 94 kişiydi.
- İlkokul çağındaki (5-9 yaş) toplam nüfus 116 kişiydi.
- Ortaokul çağındaki (10-14 yaş) toplam nüfus 114 kişiydi.
- Lise çağındaki (15-19 yaş) toplam nüfus 109 kişiydi.
- 20-29 yaş arasındaki toplam nüfus 253 kişiydi.
- 30-39 yaş arasındaki toplam nüfus 241 kişiydi.
- 40-49 yaş arasındaki toplam nüfus 224 kişiydi.
- 50 yaş ve üzerindeki toplam nüfus 1081 kişiydi.

Çalışma çağındaki nüfus (20-49 yaş grubunda 718 kişi) 50 yaş üstü (1081 kişi) nüfustan daha düşüktür. Bu, nüfusun yaşlanma eğilimi sergilediğini gösterir.

Tablo 18. Etkilenen Yerleşimlerde Tahmini Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Nüfus Dağılımı

Yerleşimler	Hanönü Merkez Mahallesi			Vakıfgeyrene Mahallesi			Bağdere Köyü			Gökçeaba Köyü			Küreçay Köyü			Toplam		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
'0-4'	72	35	38	4	2	2	5	2	2	7	3	4	6	3	3	94	45	49
'5-9'	89	43	46	5	2	2	6	3	3	8	4	4	8	4	4	116	56	60
'10-14'	88	50	38	5	3	2	6	3	2	8	5	4	8	4	3	114	65	49
'15-19'	84	39	45	4	2	2	5	3	3	8	4	4	8	4	4	109	51	58
'20-24'	97	45	52	5	2	3	6	3	3	9	4	5	9	4	5	126	59	67
'25-29'	98	53	45	5	3	2	6	3	3	9	5	4	9	5	4	127	69	58
'30-34'	93	47	46	5	2	2	6	3	3	9	4	4	8	4	4	121	61	60
'35-39'	92	49	43	5	3	2	6	3	3	9	5	4	8	4	4	119	63	56
'40-44'	86	48	38	4	2	2	6	3	2	8	5	4	8	4	3	112	63	49
'45-49'	86	47	39	4	2	2	6	3	3	8	4	4	8	4	4	112	61	51
'50-54'	134	71	64	7	4	3	9	5	4	13	7	6	12	6	6	175	92	83
'55-59'	133	63	70	7	3	4	9	4	5	13	6	7	12	6	6	173	82	92
'60-64'	119	59	60	6	3	3	8	4	4	11	6	6	11	5	5	154	76	78
'65-69'	121	59	62	6	3	3	8	4	4	11	6	6	11	5	6	157	76	80
'70-74'	133	57	76	7	3	4	9	4	5	12	5	7	12	5	7	173	75	98
'75-79'	77	30	46	4	2	2	5	2	3	7	3	4	7	3	4	100	39	60
'80-84'	79	39	39	4	2	2	5	3	3	7	4	4	7	4	4	102	51	51
'85-89'	31	12	19	2	1	1	2	1	1	3	1	2	3	1	2	40	16	25
'90+'	5	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	2	4
Toplam	1,717	848	869	88	43	45	112	55	57	161	80	81	154	76	78	2,232	1,103	1,129

Kaynak: SRM, 2017

2.2. Arazi Mülkiyeti ve Kullanım Hakkı

a. Bölgedeki arazi kullanım kalıpları

Kastamonu İli, 1.310.800 ha araziye sahiptir. İl oldukça dağlık bir yapıdadır- ilin %75'i ormanlarla kaplı dağlık alan, %22'si plato ve sadece %4'ü ovadır. Ovaların sınırlı olmasından dolayı, zirai tarımın çoğu Taşköprü ve Daday ilçelerinde mevcut ovalarda yapılmaktadır. Uzun kışlar ve yüksek rakım Kastamonu'nun tarım ekonomisine meydan okumaktadır, bu nedenle arazi kullanımı hayvancılık üretimini desteklemek için hayvansal yem bitkisi üretimine dayanmaktadır.

Hanönü ilçesi, 20 köyü kapsayan 41.191,40 ha'lık bir alanı kaplamaktadır. Hanönü, Kastamonu ilinin sadece %4'ünü oluşturmaktadır. Kastamonu'ya benzer şekilde, Hanönü'ndeki arazilerin yüzde 80'i ormancılık, kalan yüzde 20'si çiftlik, tarım, mera ve yerleşim alanları için kullanılmaktadır.

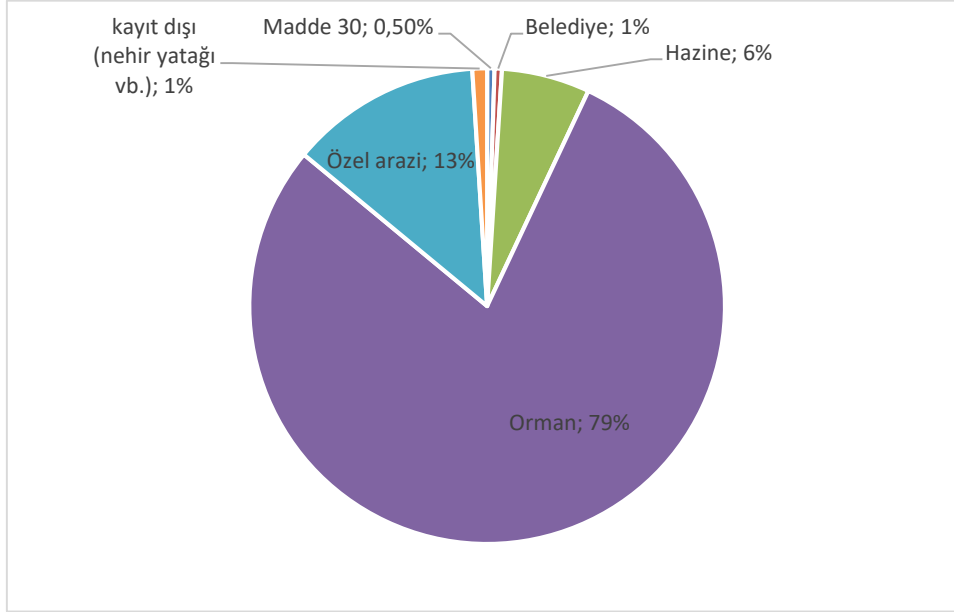
Tablo 19. Hanönü'nde Arazi Kullanımı

Arazi Kullanımı	Hanönü İlçesi Haktarı	%
Orman	32,778.70	80%
Açık Arazi	8,412.70	20%
Toplam alan	41,191.40	100%

b. Proje Tesisleri

Projenin arazi edinimi ormanlardan, kamu özel arazilerden oluşmaktadır. Açık ocak alanı, işleme tesisi, pasa sahası, atık alanları, erişim yolları ve iletim hatları dahil olmak üzere tüm Proje tesisleri için toplam 4.122 dekar arazi edinildi. Projeden etkilenen arazinin büyük bir kısmı Orman (%79), özel arazi (%13) dir.

Şekil 3: İlk Bakışta Arazi Edinimi

Kaynak: Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. 2017

Proje çerçevesinde GBP tarafından satın alınan orman arazisi alanı 3.252 dekadır.

Tablo 20. Arazi Edinimi

	Dekar	Parsel Sayısı
Üçüncü taraf kurumlar	34	22
Hazine	233	35
Ormancılık	3252	10
Özel	537.5	455
Kayıt dışı (nehir yatağı vb.)	46	73
Belediye	20	12
Toplam	4122	607

Kaynak: Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. 2017

8.Projenin arazi edinimi Geçim Kaynaklarının Restorasyon Planında detaylı olarak analiz edilir. Arazi edinimi, projenin arazi şartlarını yerine getirmek için satın alınan/kiralanan/bütün araziye kapsar . Ayrıntılı arazi edinim verileri için lütfen LRP 4. Bölümüne bakın.

Özel arazilerin edinimi, Projenin ana tesisleri ve iletim hattı için edinilen toplam 538 dekar araziden oluşur. Vakıf geymene ve Merkez mahallelerinde toplam 91 parseli etkileyen 299 dekar özel arazi istekli alıcı satıcı müzakereleri oluyla satın alındı ve 13 parsel özel arazi etkileyen 10 parsel Projeye kiralanmıştı. İletim hattı için özel parsellerin satın alınması ağırlıklı olarak yol hakkına dayanmaktadır, böylece 357 prselin üzerindeki 224 dekar arazi kamulaştırma yoluyla kazanılmaktadır. İletim hattı için sadece 2 dearlık özel arazi kamulaştırılmış ve geriye kalan 22 dekar için yol hakkı Projeye elde edilmiştir.

2.3. Ekonomik Koşullar

a. İl Düzeyi Ekonomik Göstergeleri

Kastamonu ilinin ekonomisi esas olarak tarıma dayanmaktadır.2014 yılının İl Endüstrisi Durum Raporu'na göre, ilin brüt ürününün%40'ı tarımdan elde edilmiştir.

Kastamonu ilinde istihdamın sektörel kompozisyonuna bakıldığında, tarım ve hizmet sektörlerinin ana iş kolu olarak yüzde 41'lik payla ön plana çıktığı görülmektedir.

Tablo 21. Kastamonu İlinde İstihdamın Sektörel Dağılımı

2014'te sektörlere göre istihdam	Kastamonu	Türkiye
Tarım	41%	24%
Hizmet	41%	50%
Sanayi	18%	26%

Kaynak: TÜİK, 2016

Tarım ve hayvancılık faaliyetleri bölgedeki PEK'lerin ana gelir kaynağıdır.İl Tarım Müdürlüğü'nün belirlediği rakamlarda ve tablo 22'de görüldüğü üzere 31,124 TL⁵gelir elde etmek için gerekli asgari alan kuru tarım arazilerinde 18.5 ha, sulu tarım arazilerinde ise 9 ha'dır. Bununla birlikte, bu rakamlar ürün modeline bağlı olarak değişebilir.

Tablo 22. Hanönü'nde Yeteri Kadar Gelir Elde Edilmesi İçin Gereken Asgari Tarım Arazisi Büyüklüğü

Yeterli Gelir Getiren Tarımsal Gelir Büyüklüğü	Dekar
Sulu Tarım Arazisi	90
Kuru Tarım Arazisi	185
Bağ	10
Seracılık	3

Kaynak: Kastamonu Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2015

⁵Kastamonu İl Tarım Müdürlüğü tarafından Ağustos 2015'te yayınlanan "Tarım Arazilerinin Miras ve Satışına İlişkin Uygulamalar" broşürüne göre, yeterli gelir sağlayan tarımsal alan büyüklüğü sulu tarım için 90 dekar, kuru tarım için 185 dekar, bağlar için 10 dekar ve seracılık için 3 dekadır.

Yeterli gelir yaratan tarım arazisi, tarım sektöründe kişi başına düşen milli gelirin en az dört katı üretecek toplam arazi büyüklüğü olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle TOBB'un tarım raporunda yer alan 2013 yılı kişi başı 3.653 ABD Doları tutarındaki tarımsal gelir dikkate alındığında yeterli gelir 14.612 ABD Doları olarak hesaplanmaktadır. Bu, 2013 yılı itibariyle 31124 TL'ye denk gelmektedir (1 ABD Doları = 2.13 TL, Merkez Bankası'nın Aralık 2013 döviz kurları).

Kastamonu ilini de içeren TRA1 bölgesinin (Kastamonu, Çankırı ve Sinop illeri) kişi başına bölgesel brüt katma değeri (BKD), 2011 yılında 6,594 ABD Doları ile ulusal ortalamanın (9,244 ABD Doları) altında idi.

2013 yılında Kastamonu ilinde işsizlik oranı (15+ yaş) %6, işgücüne katılma oranı (15+ yaş) %44 ve istihdam oranı %47 (15+ yaş) idi. 2013 yılında Türkiye'de işsizlik oranı (15+ yaş) %10, işgücüne katılma oranı (15+ yaş) %51 ve istihdam oranı %46 (15 yaşın üstünde) idi. TÜİK tarafından hazırlanan "Hanehalkı Araştırmasının Bölgesel Sonuçları, 2004-2013" e göre, il en düşük işsizlik oranından birine sahiptir. Ayrıca, toplam istihdamda en düşük paya sahip iller arasındadır. Ek olarak, ilin toplam istihdama göre ücret, maaş ve geçici çalışanlar açısından en düşük oranlardan birine sahip olduğu belirtilmiştir. Öte yandan il, toplam istihdam içinde ücretsiz aile işçisi payı açısından en yüksek paya sahip olan iller arasında yer almaktadır.

Tablo 23. Kastamonu İli İşsizlik, İşgücüne Katılım ve İstihdam Oranları

2013	Kastamonu	Türkiye
İşsizlik Oranı (%)	%6	%10
İşgücüne Katılma Oranı (%)	%44	%51
İstihdam Oranı (%)	%47	%46

Kaynak: TÜİK, 2016

Son yıllarda özellikle gençlerin işsizliği (15-24 yaşları) ülke çapında artmaktadır. Şubat 2015 itibarıyla işsizlik oranı %11 iken genç işsizlik oranı %20'ye⁶ yükselmiştir. İl düzeyindeki mevcut işsizlik verileri henüz TÜİK tarafından açıklanmamıştır.

Kastamonu ilinde istihdamın sektörel kompozisyonuna bakıldığında, tarım ve hizmet sektörlerinin ana iş kolu olarak yüzde 41'lik payla ön plana çıktığı görülmektedir.

Tablo 24. Kastamonu İlinde İstihdamın Sektörel Dağılımı

2014'te sektörlere göre istihdam	Kastamonu	Türkiye
Tarım	41%	24%
Hizmet	41%	50%
Sanayi	18%	26%

Kaynak: TÜİK, 2016

b. İlçe Düzeyi Ekonomik Göstergeleri

KUZKA Kalkınma Ajansı verilerine göre, 2012'de Hanönü ilçesinde 1-9 işçi çalıştıran işletmelerin sayısı 12, 10 veya daha fazla işçi çalıştıran işletmelerin sayısıysa 6 idi.

Tablo 25. Hanönü İlçesindeki İşletme Sayısı ve Yaratılan İstihdam, 2012

İşyeri	Miktar	İstihdam
1-9 işçi çalıştıran işletmeler	12	17
10 veya daha fazla işçi çalıştıran işletmeler	6	191
Toplam	18	208

Kaynak: KUZKA 2012

⁶<http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=18637>

KUZKA verilerine göre, ilçede 2012 yılı itibariyle aktif 40 işletme vardı. Bu işletmelerden 12'si özel şirketler, 8'i sermaye şirketi ve 20'si kooperatif idi. Bu işletmelerin faaliyet alanlarına bakıldığında, ormancılık kooperatiflerinin önemli bir yere sahip oldukları, 40 aktif işyerinin 13'ünün ormancılık kooperatifi olduğu görülmektedir.

Tablo 26. Hanönü İlçesinde Ekonomik Faaliyete Göre İşletme Sayısı, 2012

Faaliyet Alanı	İşletme Sayısı
Tarımsal Kalkınma Ormancılık Kooperatifi	13
Konut Kooperatifi	4
Kalıcı Kereste Üretimi	3
Motorlu Taşıt Yakıtının Perakende Ticareti	3
Köy Geliştirme ve Tarımsal Sulama Kooperatifi	2
Tuhafiye Perakende Ticareti	1
Yapı Malzemeleri Toptan Ticareti	1
Bankalar	1
Motorlu Taşıyıcı Kooperatifi	1
Diğer Dış Giyim Ürünlerinin İmalatı	1
Restoran	1
Yurtiçi Yakıt Ticareti	1
Diğer Restoranlar ve Mobil Hizmetler	1
Diğer Karayolu Yük Taşımacılığı Hizmetleri	1
Tütün Mamullerinin Toptan Ticareti	1
Mal Alımı Kooperatifi	1
Hububat ve Tohumculuk Toptan Ticareti	1
Diğer Mineraller	1
Meyve ve Sebzelerin Depolanması	1
Altın ve Diğer Kıymetli Metaller	1

Kaynak: KUZKA 2012

KUZKA 2012 verilerine göre, Esnaf ve Sanatkarlar Odasında kayıtlı işletmelerin sayısı 143'tür. Bunların büyük kısmını ulaştırma ve gıda hizmeti işletmeleri (79 işletme) oluşturmaktadır.

Tablo 27. Hanönü İlçesi Esnaf ve Sanatkarlar Odası'na Kayıtlı İşletme Sayısı, 2012

Meslek Dalı	İşletme Sayısı
Ulaşım Hizmetleri	49
Gıdalar ve İlgili Hizmetler	30
İletişim, Dinlenme, Konaklama ve Eğlence Hizmetleri	14
Metal Eşya ve Makine	9
Kıyafetlerle İlgili Hizmetler	7
Ahşap Malzeme İmalatı	6
Otomobiller ve Diğer Motorlu Taşıtlar	6
Gıda Maddeleri	5
Deri ve Deri Ürünleri İmalatı	3

Her Türlü Tuhafiye, Konfeksiyon, Tekstil ve Örme Eşyaları	3
Sağlık, Temizlik, Güzellik Bakım ve Hemşirelik Hizmetleri	3
Elektrik ve Elektronik Aletler	2
Kâğıt, Kırtasiye Malzemeleri ve Baskı ile İlgili Hizmetler	2
Züccaciye İmalatı	1
Metal Eşya Dışında Üretilen Mallar	1
Spor Ekipmanları ve Sıhhi Ürünler	1
Mimari Sanatlar	1
Toplam	143

Kaynak: KUZKA 2012

c. Yerel Ekonomi

Etkilenen yerleşimler arasındaki mahalleler dışında, 3 köyün hiçbirisi kafeterya, bakkal, bakım ve onarım hizmetleri gibi tarım dışı sektörlerle sahip değildir.

Bağdere, Gökçe ağaç ve Küreçayı köylerinde orman kooperatifleri bulunmaktadır. Mahalleler ormancılık kooperatiflerinin kapsamına girmemektedir. Bununla birlikte, Hanönü Nakliyeciler Kooperatifi gibi tarım dışı kooperatifler ve birçok işletme, Hanönü'nün merkez mahallesinde faaliyet göstermektedir.

Küreçayı köyünde Sirke ve Akçasu köyleriyle birlikte ortak bir sulama kooperatifi kurma çabası sürmektedir. Bu üç köy aynı zamanda süt ürünlerini bir litre süt başına 2 TL fiyatla bir tüccara topluca satmaktadır. Köylerde süt toplama ve soğutma tankı bulunmamaktadır. Sütlerini satmak isteyen köylüler, sütü plastik kaplarda saklayıp süt tankerine dökmektedirler.

Etkilenen 5 alanın tamamında, **hayvancılık ve tarım gelirleri** hane bütçelerinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Ek olarak, **emeklilik maaşları** da önemli bir gelir kaynağı oluşturmaktadır. Yerel örgütler ve topluluklarla yapılan görüşmeler, neredeyse tüm hanelerde bir emekli olduğunu ve emekli maaşlarının düzenli ve istikrarlı akışından dolayı hane halkına gelir düzeylerini korumasına yardımcı olduğunu ortaya koydu. Tarım ve hayvancılık faaliyetleri ve ormancılık ile ilgili detaylar aşağıda verilmiştir.

Demirci hidroelektrik santralinin inşası ve Kastamonu-Sinop otoyolunun genişletilmesi, yerel ekonomi için önemli yatırımlardır. Bu çalışmalar devam ederken Gökırmak Bakır Projesi'nin inşaatına başlanmış ve bu çalışmalar yerel istihdam, satın alma gücü, barınma ve ticareti olumlu etkilemiştir. Daha öncedentalep eksikliğinden dolayı öğretmenevi kapatılmış ve ilçenin barınma tesisi kalmamış durumdayken, Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. ilçede bir misafirhane inşa etmiştir. İlçede yeterli bina bulunmadığından, bazı Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. çalışanları Taşköprü ilçesinde konaklamaya başlamıştı. Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. İşletmelericiliğinin inşaat işleri başladıktan sonra ilçedeki ev kiralama fiyatları arttı; 200 TL'ye kiralanan dairelerin kirası 500 TL'ye kadar çıkmış ve yeni konutların inşasına başlanmıştır. İlçe merkezindeki restoran sayısı 6'ya çıkmıştır. Çalışanların yerleşimlere göre dağılımı aşağıdaki etkiler bölümünde verilmektedir.

Türkiye İş Kurumu İŞKUR ilçede istihdam programları açmaktadır. Buna göre, 2015 yılında yarısından fazlası kadınlar olmak üzere kamu görevi programı kapsamında 100 kişi istihdam edildi. Ormancılık işletme müdürlüğünün ağaçlandırma çalışmalarında 60, Hanönü Belediyesi'nde 25, Hanönü Kaymakamlığı'nda 10, ve diğer işyerlerinde 5 kişi istihdam edildi.

2.4. Ormancılık

Ormancılık ilçedeki en önemli gelir kaynaklarından biridir. İlçede toplam 13 ormancılık kooperatifi bulunmaktadır. Ormancılık kooperatiflerinin üyeleri, ormanların temizlenmesi ve yenilenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Orman Bölge Müdürü ile yapılan görüşmede, 2014 yılında 55.000 m³ kereste çalışmasının yapıldığı ve ormancılık kooperatifleri için 3.212.000 TL gelir sağladığı bildirildi.

İlçenin toplam orman varlıkları 32.789 hektar, orman serveti toplam 5.078.000 m³'tür. Proje kapsamında etkilenen orman alanı 3252 dekadır ve bu toplam orman servetinin %1'ine karşılık gelmektedir. Bölge Müdürlüğü temsilcileri, Proje tarafından edinilen arazinin, gelir üretimi olmayan kurak orman arazileri olduğunu belirttiler.

Tablo 28. Hanönü İlçesindeki Orman Arazilerinin Durumu	Hektar	%
Projeden Etkilenen Orman Arazileri	325.2	%1
Toplam Orman Varlığı	32,789	%100

Kaynak: Kastamonu Orman Bölge Müdürlüğü, 2015

İlçedeki orman varlıkları, sakinler için düzenli bir gelir kaynağı olarak yeterlidir. Bununla birlikte, iki faktör ormancılık faaliyetlerinden elde edilen geliri engelleyebilir. Birinci faktör yaşlanan nüfustur. Ormancılık kooperatifleri üyeleri hızla yaşlanmaktadır. İlçe Orman Müdürlüğü ile yapılan görüşmelerle, ormancılık kooperatiflerinde 40 yaşın altında üye olmadığı ve yaş aralığının 40 ile 60 yaş arasında değiştiği ortaya çıkarıldı.

Diğer bir husus, ormancılık kooperatiflerinin ormancılık faaliyetlerinden elde ettikleri gelirin değişkenlik göstermesidir. Ormancılık faaliyetlerinden elde edilen gelir, kooperatifin kapasitesine ve işgücüne bağlı olarak yükselmekte veya azalmaktadır. Örneğin, Çaybaşı köyünün erkek nüfusu 2014'te 84'tü. Ormancılık kooperatifine üye olanların sayısı ise 55'ti. 2014 yılında Çaybaşı Ormancılık Kooperatifi ormancılık faaliyetlerinden 728.000 TL gelir elde etmiştir. Buna göre, masraflar dahilüye başına düşen yıllık brüt gelir 13.236 TL idi. Bu nedenle, kooperatiflerin kapasitesinin azalmasına neden olan yaşlanan nüfus, ormancılık faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin düşmesine neden olabilir.

İlçede toplam 13 ormancılık kooperatifi var ve durum diğer kooperatifler için de benzerlik taşımaktadır. 2014 yılında Hanönü ilçesindeki tüm kooperatiflerin toplam 3.212.000 TL'lik geliri 13 kooperatife bölünerek kooperatif başına ortalama gelir olarak 247.077 TL hesaplanmaktadır.

Projeden etkilenen köylerde; Bağdere Ormancılık Kooperatifi'nin 42, Gökçe ağaç Ormancılık Kooperatifi'nin 60, Küreçayı Ormancılık Kooperatifi'nin 53 üyesi bulunmaktadır. Erkek nüfusun dörtte üçünden fazlası kooperatiflere kayıtlıdır. 2014 yılında TÜİK verilerine göre erkek nüfusu ve bir kooperatife bağlı erkeklerin sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 29. Etkilenen Yerleşimlerde Orman Kooperatiflerine Üye Sayısı

Yerleşim Bölgesi	Ormanlık Kooperatifi Üyelerinin Sayısı	TÜİK Verilerine Göre 2014 Yılındaki Erkek Nüfusu	Kooperatiflere Üyelik Yüzdesi
Bağdere	42	55	%76
Gökçeada	60	71	%85
Küreçayı	53	72	%74
Toplam	155	198	%78

Kaynak: SRM, 2017

Orman kooperatifleri bulunan diğer yerleşim yerlerinin listesi aşağıda verilmektedir.

Tablo 30. Hanönü İlçesinde Orman Kooperatifi Bulunan Yerleşimler

No	Yerleşim Bölgesi
1	Gökçeada Ormanlık Kooperatifi
2	Çaybaşı Ormanlık Kooperatifi
3	Demircimüezzın Ormanlık Kooperatifi
4	Gökbelen Ormanlık Kooperatifi
5	Hocavakıf Ormanlık Kooperatifi
6	Kavak Ormanlık Kooperatifi
7	Kayabaşı Ormanlık Kooperatifi
8.	Yeniboyundurcak Ormanlık Kooperatifi
9	Yeniköy Ormanlık Kooperatifi
10.	Yılanlı Ormanlık Kooperatifi

Kaynak: SRM, 2017

2.4. Tarım

İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünden alınan bilgilere göre 2014'te Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) kayıtlı 259 çiftçi vardı.2014 yılında Hanönü ilçesinin toplam nüfusu 3976 idi; Dolayısıyla, yukarıda verilen rakam toplam nüfusun %7'sine tekabül etmektedir. İlçede tarımsal destek alan çiftçiler sayısı 232, yem bitkisi desteği alan çiftçilerin sayısı ise 184'tür.

Tablo 31. Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı Tarımsal Üretici Sayısı	2015
ÇKS'de Kayıtlı Çiftçi Sayısı	259
Destek Alan Çiftçi Sayısı	232
Yem Bitkisi Desteği Alan Çiftçi Sayısı	184

Kaynak: Hanönü Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü

a. İşlenen Tarımsal Alan

Tarım, Kastamonu ili için önemli bir ekonomik faaliyettir.2013 yılı itibariyle Kastamonu ilinde toplam ekili ve uzun ömürlü alan 359.407 hektar olup, bu miktar Türkiye'dekitoplam tarıma elverişli alanın %2'sine karşılık gelmektedir.19331 hektar tarım arazisinin %93'ü ekili tarım alanlarından oluşmaktadır.İlçedeki toplam sulanan alan, tarım arazilerinin yaklaşık %30'una tekabül etmektedir.Sulamada kullanılan su, ilçeden geçen Gökırmak nehri tarafından sağlanmaktadır.

Hanönü ilçesindeki toplam tarım alanı, 2.631 hektar olup, bu miktar Kastamonu'daki tarım alanlarının %2'sini oluşturmaktadır. İlçedeki tarımsal verim, ildeki üretimle karşılaştırıldığında

nispeten düşüktür. Bu sonucun en önemli nedeni, ilçedeki sınırlı yüzey alanı ve ekili alan olmasıdır.

Tablo 32. Hanönü İlçesinde İşlenen Tarımsal Alan

2013 (hektar)	Türkiye	Kastamonu	Hanönü	% (Kastamonu/Türkiye)	% (Hanönü/Kastamonu)
Toplam İşlenen Tarımsal Alan ve Uzun Ömürlü Bitki Alanı (A+B)	23,810,672	149,331	2,631	%1	%2
A. Toplam İşlenen Tarımsal Alan	20,578,637	139,466	2,615	%1	%2
Hububat ve Diğer Bitki Alanları					
Ekili	15,618,059	107,709	1,726	%1	%2
Nadasa Bırakılmış Alan	4,147,587	26,846	834	%1	%3
Sebze Bahçelerinin Alanı	808,488	4,901	55	%0.61	%1
Süs Bitkilerinin Alanı	4,504	10	0	%0.2	%0
B. Uzun Ömürlü Bitki Alanı	3,232,035	9,895	16	%0.31	%0
Diğer meyve, içecek bitkileri ve otlar	1,937,416	9,336	16	%0.48	%0
Bağlar	468,792	514	16	%0.11	%3
Zeytinlikle Kaplı Alan	825,827	15	0	%0.002	%0
Yem bitkilerinin alanı *	1,875,271	26,081	274	%1	%1
Yem bitkilerinin alanı uzun ömürlü bitki alanına dahil edilmemiştir.					

Kaynak: TÜİK, 2016

İl genelindeki nadasa bırakılmış tarım arazisi alanı oldukça önemlidir.2013 yılında ildeki toplam tarım alanının %9'u ve ilçedeki tarım alanının %32'si nadasa bırakılmıştı. Bölgedeki tarımda hâlâ geleneksel yöntemler kullanıldığından, hane halkının tarımsal faaliyet verimliliğinin düşük olduğu kolaylıkla söylenebilir.

Sera yetiştiriciliği ilçede yapılsa bile, yapıldığı alan oldukça küçüktür.2013 yılı itibariyle serada 24 ton domates ve 20 ton salatalık yetiştiriciliği yapıldı. Buna karşılık, il genelinde serada 1047 ton domates ve 1368 ton salatalık yetiştiriciliği yapıldı. Hanönü ilçesinde toplam sera yetiştiriciliği alanı 4 hektardır ve bunlar yüksek tünel sistemleridir.

Tahıllar arasında buğday ve pancar, sebzeler arasında sarımsak ve tarla domatesi, meyveler arasında da elma ve ceviz ilçede en fazla üretilen mahsuller arasındadır.

Tablo 33. Hanönü İlçesinde Yetiştirilen Tarımsal Ürünlerin Verimi

2013 Üretimi/Ton			
A. Hububat ve Diğer Mahsuller	Kastamonu	Hanönü	% (Hanönü/Kastamonu)
Darı (tane mısır)	1,444	16	%1
Arpa	25,919	164	%1
Patates	18,493	240	%1
Pirinç	5,239	271	%5
Buğday	100,158	2,304	%2
Pancar	123,525	3,088	%2
B. Sebze Mahsulleri	Kastamonu	Hanönü	% (Hanönü/Kastamonu)
Salatalık	10,230	20	0.2%
Domates	26,420	184	1%

Sarımsak (Kurutulmuş)	14,408	240	2%
C. Meyve Mahsulleri	Kastamonu	Hanönü	%
			(Hanönü/Kastamonu)
Kiraz	2,165	66	%3
Armut	3,055	108	%4
Ceviz	4,713	146	%3
Elma	14,199	164	%1

Kaynak: TÜİK, 2016

Tarımsalekipman ve makine sayıları incelendiğinde ilçede 2013 yılı itibariyle 335 traktör, 260 kültüvator ve 305 pulluk bulunduğunu görmekteyiz. İlçede, tarımın mekanizasyon derecesinin, dolayısıyla modern tarım faaliyetlerinin seviyesinin nispeten düşük bir seviyede olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 34. Hanönü İlçesindeki Tarım Alet ve Makineleri

Hanönü'ndeki Tarımsal Ekipman ve Makineler (2013)	Miktar
Traktörler	335
Kültüvatorler	260
Pulluklar	305

Kaynak: TÜİK, 2014

İlçede pancar, pirinç ve sarımsak gibi yüksek gelir getiren bitkilerin yetiştirildiği alan azalış göstermektedir. İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün verilerine göre 2015 yılında pancar 140 hektar arazide, sarımsak 350 hektar arazide ve pirinç 1100 hektar arazide üretilmektedir. Pirinç çiftlikleri çoğunlukla Boyabat ilçe sınırlarına daha yakındır.

Tablo 35. Hanönü'nde Yetiştirilen Seçili Ürünler, Dekar	2015
Şekerpancarı	140
Sarımsak	350
Pirinç	1100

Kaynak: Hanönü İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Etkilenen tüm yerleşim yerlerinde ana ürün buğdaydır. Buğdayın yanı sıra yetiştirilen diğer bitkiler sarımsak ve pancardır. Pirinç ise Gökçeada köyünde yetiştirilmektedir. Bu alanların tamamı Gökırmak kıyısında ya da yakınında yer aldığından çiftçiler sulu tarım yapmaktadırlar. Her konut bölgesinde sera tarımında faaliyet gösteren 3 veya 4 hane vardır. Bununla birlikte, bunlar genellikle küçük (100-120 m²) seralardır. Ekilen mahsuller hakkında yerleşimlere ilişkin bilgiler aşağıda verilmektedir.

Tablo 35. Etkilenen Yerleşimlerdeki Ürün Örgüsü

Yerleşimler	Ürün Türleri
Hanönü Merkez	Buğday
	Pancar
	Sarımsak
Vakıfgeymene	Buğday
	Sarımsak
Küreçayı	Arpa

	Buğday
	Pancar
	Sarımsak
Gökçeada	Arpa
	Buğday
	Pirinç
	Fasulye
	Pancar
Bağdere	Arpa
	Buğday
	Sarımsak

Kaynak: Hanönü İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Etkilenen yerleşim bölgelerinin muhtarları, arazi sahiplerinin ortalama kuru tarım için 20 dekar araziye ve sulanmış tarım için 10 dekar araziye sahip olduklarını bildirdi.

b. Hayvancılık Üretimi

İlçede halihazırda faaliyet gösteren işletmelerin çoğu, geleneksel metodlarla üretim yapan küçük aile işletmeleridir.

Hem büyükbaş hem de küçükbaş hayvanlar Hanönü ilçesinde yetiştirilse de büyükbaş yetiştiriciliği daha yaygındır. 2013 yılında ilçede 5,204 büyükbaş hayvan bulunmasına rağmen, küçükbaş hayvan sayısı 3,830 idi. Koyun, küçükbaş hayvanlar arasında en yaygın olanıdır (3520 koyun, 310 keçi).

Arıcılık ve kümes hayvanı yetiştiriciliği, ilçedeki haneler tarafından küçük çapta uygulanmaktadır. 2013 yılında 17 ton bal üretilmiştir. Kümes hayvanlarının sayısı 2.059 idi. İlçedeki hayvan üretimi, Kastamonu ilinin %1'i ile %5'i arasındadır ve bu, ilçede yapılan hayvancılık faaliyetlerinin ile kıyasla nispeten küçük bir paya sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 36. Hanönü İlçesindeki Hayvan Varlığı

2013	Kastamonu	Hanönü	% (Hanönü/Kastamonu)
Sığır Sayısı	266,501	5,204	%2
Koyun Sayısı	72,180	3,520	%5
Keçi Sayısı	26,486	310	%1
Süt üretimi (ton)	332,984	5,802	%2
Bal üretimi (ton)	418	10	%2
Kümes hayvanı sayısı	241,039	2,059	%1

Kaynak: TÜİK, 2014

Tüm hayvancılık faaliyetleri ilçe genelinde azalmaktadır. İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre, büyükbaş ve küçükbaş hayvanların sayısı önemli ölçüde azalmıştır. Örneğin, 2006 yılında 6.670 sığır bulunmasına karşın, bu rakam yarısından da az olan 3.300'e düşmüştür.

Tablo 37. Hanönü İlçesinde Yıllara Göre Hayvan Varlığı

Hayvan Türü	2006	2010	2013	2015 (Ekim)
Büyükbaş	6,670	4,906	5,204	3,300
Koyun	6,680	5,500	3,520	2,500

Kaynak: TÜİK, 2014 ve Hanönü İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015

İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre, ilçede şu anda 3.300 büyükbaş hayvan, 360 hayvancılık işletmesi, 2.500 küçükbaş hayvan, 20 arıcı ve 900 arı kovani bulunmaktadır. İlçede göçmen arıcı bulunmamaktadır. Öte yandan, İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü kayıtlarında yer almayan hobi olarak arıcılık faaliyetlerine katılan az sayıdaki arı kovani ve hane halkının olduğunu biliyoruz.

Tablo 38. 2015 Yılında Hanönü İlçesindeki Hayvan ve İşletme Sayısı

İlçe	Büyükbaş	İşletme Sayısı	Küçükbaş	İşletme Sayısı	Arıcılar	Kovan sayısı
Hanönü İlçesi	3300	360	2500	30	20	900

Kaynak: Hanönü İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Etkilenen bölgelerdeki büyükbaş ve küçükbaş hayvanların toplam sayısı sırasıyla 3.300 ve 2.500'dür. Etkilenen bölgelerde hayvancılık faaliyetleri, ilçedeki hayvan yetiştiriciliğinin küçük bir bölümünü oluşturmaktadır (büyükbaş hayvanlarda %35, küçükbaş hayvanlarda %16). İşletme başına düşen ortalama büyükbaş ve küçükbaş hayvanların sayısı, etkilenen bölgelerde sırasıyla 12 ve 9 iken genel olarak ilçede 56 ve 83'tür.

Tablo 39. Etkilenen Yerleşimlerdeki Hayvan ve İşletme Sayısı

Yerleşimler	Büyük baş	İşletme Sayısı	İşletme/Ortalama Hayvan	Küçük baş	İşletme Sayısı	İşletme/Ortalama Hayvan	Arıcılar	Kovan Sayısı
Bağdere	156	21	7	0	0	0	1	40
Gökçeagaç	140	16	9	0	0	0	2	80
Hanönü Merkez	440	30	15	160	3	53	5	196
Küreçayı	313	24.	13	200	3	67	0	0
Vakıfgeymene	111	6	19.	30	1	30	0	0
Toplam	1,160	97	12	390	7	56	8	316
Hanönü İlçesi	3,300	360	9	2,500	30	83	20	900
% (Etkilenen Yerleşimler/Hanönü İlçesi)	%35	%27		%16	%23		%40	%35

Kaynak: Hanönü İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

c. Meralar

Çiftlik hayvanları için meralar oldukça önemli olmasına rağmen, bölge içindeki mera alanlarının büyüklüğü ve verimi çok azdır. İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Mera Alanları Komisyonu'nun verilerine göre, ilçedeki mera alanları 969 dekadır.

Tablo 40. Hanönü İlçesindeki Mera Arazisi

Yerleşimler	Kayıtlı Mera (Hektar)	Dekar
Hanönü Merkez Mahallesi	16.7	167
Gelinbükü Mahallesi	5.2	52
Vakıfgeymene Mahallesi	8.6	86
Akçasu	11.0	110
Bağdere	18.5	185
Bölük yazı	0	0
Çakırçay	0	0
Çaybaşı	4.3	43
Demircimüezzın	0	0
Gökbelen	5.8	58
Gökçe ağaç	0	0
Halkabük	0	0
Hocavakıf	0	0
Kavakköy	5.2	52
Kayabaşı	0	0
Küreçayı	21.6	216
Sarıalan	0	0
Sirkeköy	0	0
Yeniboyundurcak	0	0
Yenice	0	0
Yeniköy	0	0
Yılanlı	0	0
Yukarıçakırçayı	0	0
Toplam	97	969

Kaynak: Kastamonu Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2015

İlçedeki meraların kalitesi de oldukça düşüktür. Mera verimi, 500 kg'lık bir büyükbaş hayvanın bir günde ağırlığınınonda birinedenk gelen ölçüde saman tüketmesi sağlanarak hesaplanır. Buna göre, Vakıfgeymene köyünde 86 dekarlık mera alanının verimi, yılda 500 kg ağırlıkta tek bir büyükbaş beslemek için yeterlidir.

Etkilenen alanların mevcut mera boyutlarını sadece sığırların sayısına bölmekle bile elde edilen sonuçlar, mera alanlarının son derece küçük ve yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır.

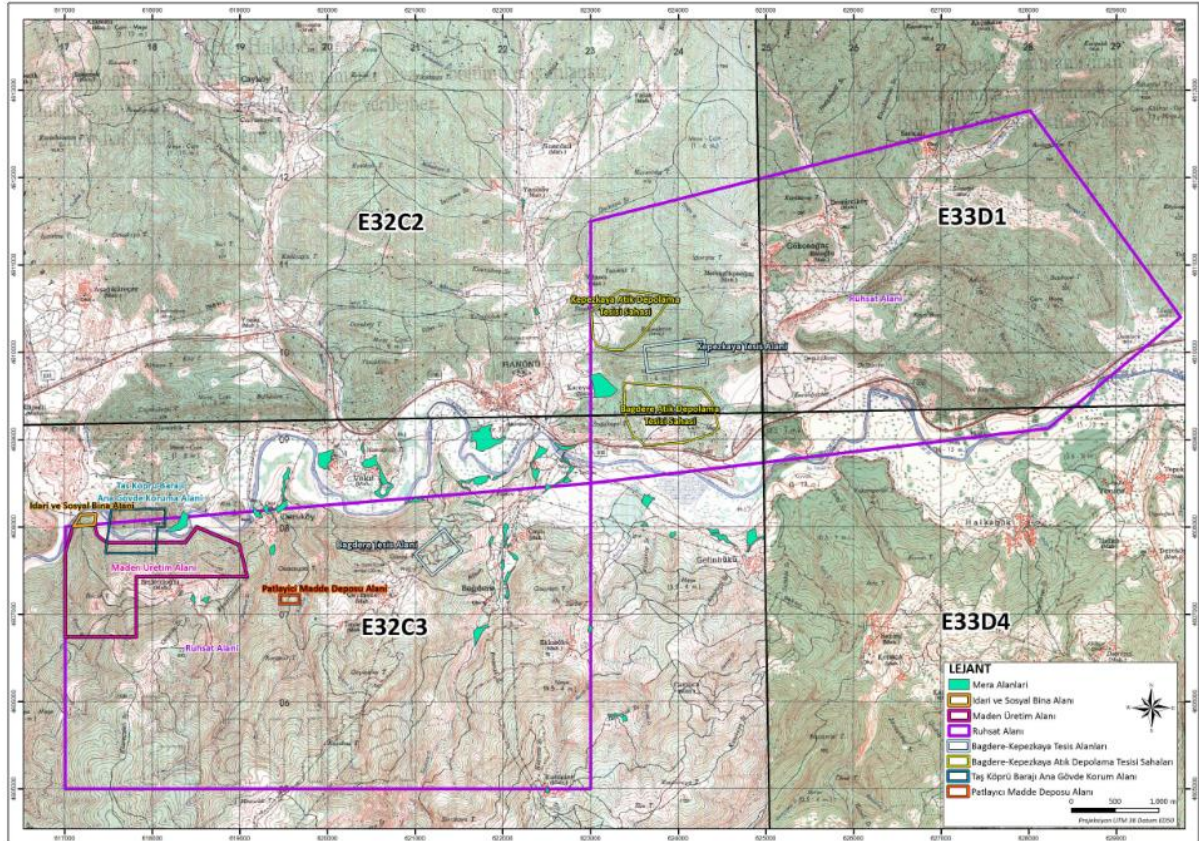
Tablo 41. Etkilenen Yerleşimlerdeki Mera Arazisi

Yerleşimler	Kayıtlı Mera (Hektar)	Dekar	Büyükbaş Hayvan Varlığı	Mera Arazisi / Büyükbaş Hayvan (Dekar / Büyükbaş Hayvan)
Bağdere	18.5	185	156	1.2
Gökçe ağaç	0	0	140	0.0
Hanönü Merkez Mahallesi	16.7	167	440	0.4
Küreçayı	21.6	216	313	0.7
Vakıfgeymene Mahallesi	8.6	86	111	0.8
Toplam	65	655	1,160	0.6

Kaynak: Kastamonu Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2015

Proje kapsamında, Vakıfgeymene mahallesindeki mera alanının 8.900 m²'lik sabit mera statüsü değiştirildi. İl Mera Komisyonu sözü edilen alanı verimsiz arazi olarak bildirmiştir. Bununla birlikte AML, mahalle sınırları içinde, besicilerin otlak olarak kullanmasına için aynı büyüklükte bir arazi satın almıştır. Mera alanlarının proje alanına göre konumu aşağıdaki harita üzerinde gösterilmektedir.

Harita 3. Proje Alanı ve Mera Alanları

Kaynak: ÇED, 2014

2.5. Sanayi

2014 yılında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yayınlanan "81 İlde Sanayinin Durumu Hakkında Rapor" a göre, Kastamonu ilinin sanayii tarım ve ormancılığa bağlıdır. Tosya, İnebolu ve Taşköprü, ekonomik faaliyetler açısından ilin en hareketli ilçeleridir.

İlde %32 ile nispeten düşük bir doluluk oranına sahip 3 adet organize sanayi bölgesi (OSB'ler) bulunmaktadır. Bu OSB'lerden 1 tanesi tamamlanmışken, diğer 2 tanesi inşaat aşamasındadır. Tamamlanan OSB, Kastamonu'nun merkezinde olup, inşaatları sürmekte olan OSB'ler Tosya ve Seydiler ilçelerinde bulunmaktadır. Hanönü ilçesinde OSB bulunmamaktadır⁷.

⁷<http://sgm.sanayi.gov.tr/DokumanGetHandler.ashx?dokumanId=83c1b741-8ad8-4129-b0ec-ba4a03f1f1dc>

Kastamonu ilinde 13 küçük sanayi sitesi (KSS) bulunmaktadır. Hanönü ilçesinde KSS olmasa da en yakın ilçe olan Taşköprü'de 1 adet KSS bulunmaktadır. Taşköprü KSS'deki 120 işyerinden 116'sı kullanılmaktadır.

İldeki istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında 2013 yılı itibariyle istihdamın %41'i tarıma, %19'u sanayiye ve %40 hizmet sektörüne ayrılmıştır.

Son olarak, 2014 yılı itibarıyla istihdamın sektörel paylarına bakıldığında, Kastamonu'nun istihdamda sanayinin payının en düşük olduğu illerden biri olduğu görülmektedir⁸.

Sektörlere göre istihdam açısından bakıldığında, sanayi %12 ile son sırada yer almaktadır ve bu oran Türkiye ortalamasının oldukça altında kalmaktadır.

2.5.1. İlçedeki Önemli Madencilik ve Enerji Yatırımları

Kastamonu İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü 2014 verilerine göre; ilçede keşif, ayrıntılı keşif ve operasyon aşamalarında ruhsat alan hiçbir madencilik yatırımı bulunmamaktadır. Lisansın alındığı alanın boyutu 27154 hektardır. İlçede şu anda 2 adet bakır madeni, 1 adet kayrak taşı ocağı ve 1 adet mıcır üreticisi faaliyet göstermektedir. Ayrıntılar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 42. Hanönü İlçesindeki Madencilik ve Enerji Yatırımları

No	Lisans Aşaması	Lisans Alanı (Hektar)	Madenin İsmi
1	Keşif	1,994	
2	Keşif	1,999	
3	Keşif	892	
Toplam		4,885	
1	Ayrıntılı Keşif Süreci	1,998	
2	Ayrıntılı Keşif Süreci	1,996	
3	Ayrıntılı Keşif Süreci	2,000	
4	Ayrıntılı Keşif Süreci	1,600	
5	Genel Keşif Süreci	1,996	
6	Genel Keşif Süreci	1,816	
7	Genel Keşif Süreci	1,997	
8	Genel Keşif Süreci	1,697	
9	Genel Keşif Süreci	1,936	
10	Genel Keşif Süreci	1,049	
Toplam		18,085	
1	Operasyon	1,975	Bakır
2	Operasyon	1,950	Bakır
3	Operasyon	200	Kayrak Taşı
4	Operasyon	60	Kumtaşı(Mıcır)
Toplam		4,185	
Genel Toplam		27,154	

Kastamonu İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, İl Çevre Koşulları Raporu, 2014

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ÇED Bölümü ile yapılan görüşmede, 2015'te ÇED başvurusu yapan ve ÇED onayını alan hiçbir şirketin olmadığı bildirildi.

⁸http://www.tuik.gov.tr/basinOdasi/haberler/2015_11_20150312.pdf

Yetkisi Ağustos 2015'te verilen Demirci HES, Gökçeada sınırları içerisinde. Tesisin kurulu gücü 13 MW'dır ve 59 GWh elektrik üretmesi beklenmektedir⁹.

İlçede, inşaatı tamamlanmış olan bir baraj daha vardır. Taşköprü barajı için 8 Ekim 2015'te halkı bilgilendirme toplantısı düzenlendi¹⁰. Baraj 14 MW güç üretecek ve 6,200 hektar tarım alanının sulanmasına olanak sağlayacaktır. Barajın kapsamı dahilinde Sinop'un Boyabat ve Durağan ilçelerinde 5300 hektarlık alan sulanacaktır. Geriye kalan 900 hektarlık sulanacak alan ise Hanönü ilçesinde bulunmaktadır. Taşköprü ilçesindeki Kuyluş köyü ve Hanönü ilçesindeki Küreçayı, Sirke ve Akçasu köyleri sulama sisteminden fayda sağlayacaktır.

Kastamonu'da Devlet Su İşleri (DSİ) Bölge Müdürlüğü yetkilileri ile yapılan görüşmede, Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. İşletmelericiliğin GBP'yi başlatılmasıyla baraj projesinde değişiklik yapıldığı ve bunun da proje planlama süresinde gecikmelere neden olduğu bildirildi. Planlama aşamasından sonra anketler gerçekleştirilecek ve ardından inşaat aşaması gelecektir. Bütün sürecin on yıldan fazla sürmesi beklenmektedir.

DSİ, barajın yanı sıra ilçedeki Yenice köyünün sulama ihtiyacını karşılamak için bir gölet oluşturmaktadır¹¹. DSİ yetkililerinin, yatırım programında Gökçeada ve Sirke köylerinin içme suyu ve sulama suyu gereksinimlerini karşılamak üzere bir sulama göleti inşa etmeyi içeren bir öneri sunduğu bilgisi tarafımıza ulaşmıştır. Bu havuzların yatırım programına dahil edilmesi durumunda yapımlarının 4-5 yıl sürmesi beklenmektedir.

2.6. Eğitim

Eğitim göstergelerinin değerlendirilmesinde, etkilenen 5 yerleşimdeki öğrenci ve okul sayısı ile Hanönü ilçesindeki temel eğitim göstergeleri dikkate alınmıştır.

2.6.1 Temel Göstergeler

a. Hanönü İlçesi Eğitim İstatistikleri

TÜİK verilerine göre 2013 itibarıyla ilçede 6 yaş ve üzerinde 399 kişi okuma yazma bilmemekteydi. Bu nüfus grubu çoğunlukla kadınlardan oluşmaktaydı. Okuma yazması olmayan 323 kadın varken, okuma yazması olmayan erkeklerin sayısı 76 idi. Okur yazar olmayan kişilerin 15 yaş üstü nüfusa oranı %11'dir ki bu oldukça yüksek bir orandır. İlçedeki eğitim düzeyi oldukça düşüktür. Lise ve üstü eğitim kurumlarından mezun olanların 15 yaş üstü nüfusa oranı %15'dir.

Tablo 43. Hanönü İlçesinde Eğitim Düzeyine Göre Nüfus

Eğitim Seviyesine Göre Nüfus (15+ Yaş, 2013)	Nüfus	Oran	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	399	%11	76	323
Okur yazar ama herhangi bir okul mezunu değil	397	%11	131	266
İlkokul mezunu	1.434.	%41	723	711
İlk öğretim mezunu	531	%15	308	223

⁹https://enerjigunlugu.net/demirci-hesin-kabulu-gerceklestirildi_14884.html#.VIWPUvnhdWI

¹⁰<http://www.haberturk.com/yerel-haberler/haber/6478273-taskopru-baraji-halkin-katilim-toplantisi>

¹¹http://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/kastamonu-haberleri/yenice-koyu-golet-insaat-devam-ediyor_198765

Ortaokul mezunu veya eşdeğeri	128	%4	107	21
Lise mezunu veya eşdeğeri	291	%8	183	108
Yüksekokul veya lisans	239	%7	163	76
Yüksek lisans	12	%0.3	8	4
Doktora	1	%0.03	0	1
Bilinmeyen	57	%2	25.	32
Toplam	3,489	%100	1,724	1,765

Kaynak: TÜİK, 2016

Hanönü ilçe merkezindeki eğitim kurumlarının dışında köylerde hiçbir eğitim kurumu bulunmamaktadır. İlçede 1 anaokulu, 1 ilkokul, 1 ortaokul ve 1 çok programlı lise (ÇPAL) bulunmaktadır. Ortaokul ayrıca bir bölgesel yatılı orta öğretim okulu (YBO) olarak da görev yapmaktadır. 2015-2016 eğitim öğretim yılında tüm eğitim seviyelerindeki öğrenci sayısı 471 idi.

48 okul öncesi, 176 ilkokul ve 159 ortaokul öğrencisi bulunmaktadır. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı okul öncesi eğitim kurumunda 12, ilköğretim okulunda 22 ve orta öğretim okulunda 13,5'dir.

Tablo 44. Eğitim Düzeylerine Göre Eğitim Göstergeleri

EĞİTİM SEVİYESİ	OKUL ÖNCESİ (3-5 Yaş)	İLKOKUL (6-9 Yaş)	ORTAOKUL (10-13 Yaş)
OKUL	HANÖNÜ ANAOKULU	ŞEHİT FARUK KARAGÖZ İLKOKULU	ŞEHİT FARUK KARAGÖZ YBO
Öğrenci sayısı	37	176	159
Öğretmen sayısı	3	8	17
Sınıf sayısı	3	9	9
Bölüm sayısı	3	9	12
Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı	12.3	22.	13.5
Sınıf başına düşen öğrenci sayısı	12.3	19.5	16.2
Bölüm başına düşen öğrenci sayısı	12.3	19.5	20.25
Net okuma oranı	%46.15	%100	%100
Brüt okuma sayısı	%46.15	%100	%100
Topluluktaki öğrenci sayısı	48	176	159

Kaynak: Hanönü İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2015

Aşağıdaki tablo, 2015-2016 öğretim yılı için ilk ve orta öğretim okullarındaki sınıflara göre öğrenci sayısını göstermektedir.

Tablo 45. Hanönü İlçesinde Sınıfa Göre İlköğretim Okulu Öğrenci Sayısı

OKUL ADI	ŞEHİT FARUK KARAGÖZ İLKOKULU	ŞEHİT FARUK KARAGÖZ YBO	GENEL TOPLAM
1. Sınıf	38	-	
2. Sınıf	28	-	
3. Sınıf	35	-	
4. Sınıf	75	-	
5. Sınıf	-	41	
6. Sınıf	-	36	
7. Sınıf	-	50	
8. Sınıf	-	32	
Total	176	159	335

Kaynak: Hanönü İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2015

Liseye kayıtlı 99 öğrenci bulunmaktadır.2015-2016 eğitim-öğretim yılı sonunda mezun olması beklenen lise öğrencisi sayısı 20'dir.

Tablo 46. Hanönü İlçesinde Sınıfa Göre Ortaöğretim Okulu Öğrenci Sayısı

OKULLARA GÖRE İKİNCİ EĞİTİM ÖĞRENCİ SAYISI	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	TOPLAM
Hanönü Çok Programlı Anadolu Lisesi	30	24.	25.	20	99

Kaynak: Hanönü İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2015

İlçedeki 47 ilkokul, 47 ortaokul ve 37 lise öğrencisi taşımali eğitimden yararlanmaktadır.

Tablo 47. Hanönü İlçesinde Yıllara Göre Mobil Eğitim Bilgileri

AKADEMİK YIL		2013-2014	2014-2015	2015-2016
İLKOKUL	TAŞIMALI ÖĞRENCİ SAYISI	45	40	47
	TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI	200	178	176
	ORAN (%)	23%	22%	27%
ORTAOKUL (Age 10-13)	TAŞIMALI ÖĞRENCİ SAYISI	53	50	47
	TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI	171	162	159
	ORAN (%)	%31	%31	%30
ORTA ÖĞRETİM	TAŞIMALI ÖĞRENCİ SAYISI	31	35	37
	TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI	81	88	99
	ORAN (%)	%36	%39	%37

Kaynak: Hanönü İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2015

İlçede 12 derslikli bir lise kurulması planlanmaktadır. Bu lisenin inşa edilmesinin nedeni, madencilik faaliyetleri nedeniyle ilçenin nüfusunun ve böylece öğrenci sayısının artacağı fikridir.

Köy/kırdaki 2 ilk ve orta okul mobil eğitim kapsamındadır.

b. Yüksek Öğretim Kurumları

İlçede bir üniversite ve fakülte bulunmamaktadır.

2.6.2 Etkilenen Yerleşimlerdeki Eğitim Durumu

Etkilenen yerleşim yerlerinin muhtarlarıyla yapılan görüşmeler sırasında elde edilen bilgilere göre, üniversite haricindeki tüm eğitim kademelerinde bulunan öğrenci sayısının yaklaşık 200 olduğu tahmin edilmektedir.

Tablo 48. Etkilenen Yerleşimlerdeki Öğrenci Sayısı

Yerleşimler	Öğrenci Sayısı (Muhtarların Bildirdiği)
Hanönü Merkez	150
Vakıfgeymene	10
Gökçeagaç	13
Bağdere	6
Küreçayı	5
Toplam	184

Kaynak: SRM, 2017

Hanönü ilçe merkezindeki eğitim kurumlarının dışında köylerde hiçbir eğitim kurumu bulunmamaktadır.

2.7. Sağlık

Türkiye'de ilçe düzeyinde sağlık göstergeleri ile ilgili istatistiki bilgiler sağlanmadığından, sağlık göstergelerine ilişkin karşılaştırmalar il ve ulusal düzeylerde yapılmıştır.

İlin kaba ölüm ve bebek ölüm oranı göstergeleri Türkiye ortalamasının üzerindedir. Kaba doğum ve toplam doğurganlık oranları ise Türkiye ortalamasının altındadır.

Tablo 49. Kastamonu İlinin Sağlık Göstergeleri

Göstergeler (2013)	Türkiye	Kastamonu
Kaba Doğum Oranı (%)	16.9	1.6
Kaba Ölüm Oranı (%)	4.9	9.2
Toplam Doğurganlık Oranı (kadın başına)	2.1	1.7
Bebek Ölüm Oranı (%)	7.8	8.9

Kaynak: TÜİK, 2014

2.7.1 Sağlık Tesisleri ve Personel

Hanönü'nde hastane bulunmamaktadır. İlçe sakinlerine hizmet veren 1 toplum sağlığı merkezi (TSM) ve 1 aile sağlığı merkezi (ASM) bulunmaktadır. TSM 'de acil tıbbi müdahale için kullanılan 4 yatak bulunmaktadır. 2 hekim ve 3 hemşire görevlerini ASM'de yerine getirirken, TSM'de 4 sağlık uzmanı, 3 hekim ve 1 hemşire çalışmaktadır.

Tablo 50. Hanönü İlçesindeki Sağlık Tesisleri ve Personelinin Sayısı

Sağlık Tesisleri	Miktar	Personel	Yatak Sayısı
Aile Sağlığı Merkezi (ASM)	1	2 hekim 3 hemşire	-

Toplum Sağlığı Merkezi (TSM)	1	3 hekim 1 ebe 1 hemşire 1 tıbbi asistan 1 laborant teknisyeni 1 acil diş teknisyeni	4
-------------------------------------	---	--	---

Kaynak: Hanönü İlçe Sağlık Dairesi Başkanlığı, 2015

İlçede hastane olmadığından, hastalar 30 km uzaklıktaki Taşköprü ilçesindeki devlet hastanesine sevk edilmektedir. Taşköprü Devlet Hastanesi 50 + 25 adet yatak kapasitesine sahiptir¹².

İlçede entegre sağlık hizmetleri (entegre hastane) sağlamak için bir bina inşa edildi, ancak ilçe nüfusu yeterince fazla olmadığından bu bina TSM ve ASM'nin kullanımına tahsis edildi. Entegre sağlık hizmetleri Bakanlık tarafından belirlenmiş konumlarda; önleyici sağlık hizmetleri, acil sağlık hizmetleri, muayene, tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri, doğum, ana-bebek sağlığı hizmetleri, ayakta tedavi ve yataklı hizmetler, cerrahi operasyonlar, çevresel sağlık hizmetleri, tıbbi muayene hizmetleri, ağız ve diş bakımı gibi özellikle birinci basamak sağlık hizmetlerini sağlamak için tasarlanmıştır¹³.

İlçede entegre sağlık hizmetleri sunmak için ilçenin nüfusu 9000'in üzerinde olmalıdır; Bununla birlikte, E-3 tipi hastaneler nüfusu 9000'e kadar olan yerlerde açılabilir.¹⁴ E-3 tipi hastaneler 25 yataktan daha kapasiteye sahip entegre ilçe hastaneleridir. Bunlar, birinci basamak sağlık hizmetlerinin aynı yapıda tanı ve tedavi hizmetleri ile birlikte sağlandığı sağlık tesisleridir.

İlçede 112 istasyonu tarafından yönlendirilen 1 ambulans bulunmaktadır.

2.7.2 Etkilenen Bölgeler Hakkında Sağlık Bilgisi

Hanönü'nün merkez mahallesi dışında, etkilenen yerleşim birimlerinden hiçbirinin sağlık tesisi yoktur. Etkilenen yerleşimler sağlık hizmetleri için Hanönü ilçe merkezinde bulunan ASM ve TSM'ye bağlıdır. Hanehalkı üyeleri sağlık sorunları ile karşılaştıklarında ilçe merkezine gitmektedirler ve gerektiğinde Taşköprü ilçesindeki devlet hastanesine sevk edilirler.

Etkilenen mahallelerin yanı sıra, köyler periyodik olarak hekimler tarafından ziyaret edilmektedir. Bildiğimiz kadarıyla, köylerin en az ayda bir kez ziyaret edilmesi amaçlanmaktadır.

Hipertansiyon, diyabet ve kronik solunum yolu hastalıklarının daha sık görüldüğü bildirilmiştir.

2.8. Sosyal Güvenlik

2014 yılında ilde sosyal güvenlik kapsamına giren nüfus 353.172 idi ve bu toplam nüfusun %96'sını oluşturuyordu; Genel Sağlık Sigortası (GSS) kapsamındaki sigortalılar hariç tutulduğunda bu oran %86'ya düşmektedir. Sosyal güvenlik kapsamındaki emeklilerin ildeki

¹²<http://merkezhastanerandevusistemi.com/taskopru-devlet-hastanesi.html>

¹³<http://www.saglik.gov.tr/TR/belge/1-14858/saglik-bakanligina-bagli-ilce-devlet-hastanelerinde-ent-.html>

¹⁴<http://www.saglik.gov.tr/TR/dosya/1-71022/h/020-hastane-yatak-ve-rolleri-tescil-kriterleri.doc>

toplam nüfusa oranı %19, sosyal güvenlik kapsamındaki bağımlıların oranı %44, sosyal güvenlik kapsamındaki aktif istihdamın il nüfusuna oranı %23 ve GSS kapsamındaki nüfusun oranı %10'dur¹⁵.

İlçe düzeyindeki sosyal güvenlik bilgilerine erişilemediğinden il düzeyinde elde edilen sosyal güvenlik verilerine dayanılarak hesaplamalar yapılmış ve ilçeye yansıtılmıştır. Tahminlerin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

İlle ilgili sosyal güvenlik bilgileri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 51. Kastamonu İlinin Sosyal Güvenlik Göstergeleri

Kastamonu İlinin Sosyal Güvenlik Göstergeleri	%	2014 Hanönü nüfusuna göre tahmin
Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Toplam Nüfus Oranı	%96	3,817
GSS Kapsamındaki Nüfusun Oranı	%10	398
Sosyal Güvenlik Kapsamına Girmeyen Nüfusun Oranı	%4	159
Aktif Olan İstihdamın Toplam Nüfusa Oranı	%23	914
Emeklilerin Toplam Nüfusa Oranı	%19	755
Bağımlıların Oranı	%44	1,749

Kaynak: Kastamonu İl Sosyal Güvenlik Müdürlüğü ve SRM, 2017

Tabloda gösterildiği gibi Hanönü'ndeki nüfusta emeklilerin oranı oldukça çarpıcıdır.

2.9 Altyapı

2.9.1 Ulaşım

Hanönü şehir merkezine 70 km uzaklıktadır. İlçe Sinop-Kastamonu otoyolu üzerindedir. Devlet Karayolları Bölge Müdürlüğü, Kastamonu-Sinop karayolunun genişletme çalışmalarını sürdürmektedir.

KUZKA Kalkınma Ajansı verilerine göre, Hanönü'ndeki otoyolların toplam uzunluğu 23 km'dir. Bu yollar, Kastamonu-Sinop karayolu genişletme çalışmaları kapsamında genişletilmektedir.

Kastamonu İl Özel İdaresi Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre, ilçenin yol şebekesinin 70 km'lik kısmı kaplanmıştır. 230 km'sini stabilize yolların oluşturduğu yol şebekesinin toplam uzunluğu 300 km'dir.

İlçede demir yolu ulaşımı bulunmamaktadır.

Hanönü merkez ve Vakıfgeymene mahalleleri ilçe merkezinde bulunmaktadır. Bu yerleşimler genellikle asfalt yollarasahiptir. Mahallelerdeki yolların birçoğu taş bloklarla döşense detoprak ve stabilize bölümler hala varlığını sürdürmektedir. Aynı durum doğrudan etkilenen 3 köy için de geçerlidir. Bağdere köyü ilçe merkezine 3 km, Gökçe ağaç 7 km, Küreçayı ise 9 km uzaklıktadır. Köyleri birbirine bağlayan ve köyler ile ilçe merkezi arasındaki yollar asfalt olmasına rağmen, köy mahallelerini birbirine bağlayan yolların çoğu hala toprak yollardır.

¹⁵http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/tr/kurumsal/il_mudurlukleri/kastamonu_sosyal_guvenlik_il_mudurlugu/il_mudurlugu/tum_istatistikler/!ut/p/b1/ldBdC4lwFABgX5Q7Zzu5vDQxXWZiktluwIjCyOoiiv5904il6Gt3B553Z3uZZgXTu_JUbcpjtd-V22bW9kJBGDh9dCEA4YMKRxH6eYxRRgbMDQgwulFepjxQmA-cNBHCicTfeQCT55RDlqli-COPb477NT9kurlW1n1VW2DZQBilci6klF2SbMZ0e8G7_3n8C2gKeAZ11-4bEBPBOIUovYPHG1PPgJBwQhx4z5avK146asGHEsbhvl6zQz2dFpdMVarjXgHOjZlt/dl4/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

Tablo 52. Etkilenen Yerleşimlerin İlçe Merkezine Uzaklıkları

Yerleşimler	Hanönü (km)
Bağdere Köyü	3
Gökçe ağaç Köyü	7
Küreçayı Köyü	9
Hanönü Merkez Mahallesi	0
Vakıfgeymene Mahallesi	0

Kaynak: ÇED Raporu, 2014

2.9.2 Çevresel Altyapı

a. İçme suyu

İlçe merkezindeki 3 mahallenin (Vakıfgeymene, Hanönü merkez, Gelinbükü) her biri su şebekesine sahiptir.

Bağdere köyü de su şebekesine bağlıdır.

Öte yandan Gökçe ağaç köyünde ise 50 tonluk bir su deposu bulunmaktadır. Köy su şebekesine bağlıdır.

Küreçayı da 50 tonluk bir su deposuna sahiptir. Muhtar, su deposunu kendilerinin klorladığını belirtmiştir. Köy su şebekesine bağlıdır.

İlçede içme suyundan yoksun bir köy bulunmamaktadır.

b. Kanalizasyon sistemi

Hanönü İlçe Belediyesi'nden alınan bilgiye göre ilçe merkezinde bulunan Vakıfgeymene ve Gelinbükü mahallelerinde kanalizasyon olarak foseptikçukurları kullanılmaktadır. Sadece Hanönü merkez mahallesinde kanalizasyon sistemi bulunmaktadır.

İlçe Özel İdaresi Müdürlüğü tarafından verilen bilgilere göre, kanalizasyon sistemleri Gökçe ağaç ve Küreçayı köylerinde mevcuttur. İlçede kanalizasyon sistemine sahip diğer köyler Sirke, Gökbelen, Yeniköy, Yeniboyundurcak ve Akçasu'dur.

Hanönü Belediyesi ilave kanalizasyon hatları inşa etmeyi planlamaktadır. İlçe Özel İdaresi Müdürlüğü ise, Bağdere'de kanalizasyon inşa etmeyi planlamaktadır.

c. Atık su arıtımı

İlçede herhangi bir atık su arıtım tesisi bulunmamaktadır. Hanönü Belediyesi, fiziksel olmasına karar verilen bir atıksu arıtma tesisi kurmayı planlamaktadır.

2013 yılı itibariyle ilde herhangi bir atık su tesisi bulunmamaktadır.

d. Katı Atık

İlçe merkezindeki 3 mahallede Hanönü Belediyesi tarafından çöp toplama hizmetleri verilmektedir.Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nden alınan 2014 verilerine göre, tüm mevsimlerde toplanan çöpler 10 ton idi.Çöpün bileşimi esas olarak organikdir.Toplanan çöpler düzensizce depolanmaktadır.Çöp toplama alanının yaklaşık yüzey alanı 7.000 m²'dir ve tahmini atık hacmi 15.000 m³'tür.Çöp toplama alanı nehir kıyısında ve mezarlığın yanındadır.150 metre uzunluğundaki bir toprak yol ile ulaşılır.Çöp sahası olarak kullanılan arazi Hazine'ye aittir.Çöp ıslah yöntemi olarak atıkların Taşköprü'ye gönderilmesi öngörülmüştür.Tıbbi atıklar özel bir şirket tarafından toplanmaktadır.

2.9.3 Diğer Altyapı (Elektrik, İletişim, Konutvb.)

TÜİK tarafından 2011 yılında hazırlanan "Nüfus ve Konut Araştırması" na göre ildeki lojmanlarda yaşayan hanehalkı sayısı 105 bindir.Ortalama kat sayısı 3.2'dir. Hanelerin %75'i ev sahibidir ve bu oran Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Tablo 53. Kastamonu İlinin Konut Göstergeleri

Konut Göstergeleri	Kastamonu	Türkiye	Kastamonu'nun Sıralaması
Ev Sahiplerinin Haneleri (%)	75	67.3	24
Kat Sayısı	3.2	4	
Lojmanlarda yaşayan hane halkı sayısı (Bin)	105	19.454	
Evlerdeki ortalama oda sayıları	3.6	3.5	

Kaynak: TÜİK, 2011

Hanönü Belediyesi'nden alınan bilgiye göre, ilçede inşaatı tamamlanmış ruhsatlı binaların sayısı 260'dır.Geçtiğimiz yıl (1 Ocak 2015-17 Kasım 2015) inşaatı devam eden bina sayısı 8 idi.

İlçe Özel İdaresi'nden alınan bilgilere göre, geçen yıl içinde 10 kişi kapı numarasısahibi oldu.

ÇED raporuna göre, etkilenen alanlardaki evlerin %49'u betonarme, %25'i ahşap, %5'i kerpiç, kalan evler ise çeşitli biçimlerde ve diğer kategorisi altında toplanmıştır.Evlerin %80'i merkezi ısıtma sistemi ile ısıtılırken,%20'si odun sobası ile ısıtılmaktadır.

Hanönü Belediyesi, ilçede bir yeşil alan, fitness parkı, 30 hektarlık bir mezarlık, sosyal tesisler, konut ve ticari yapılar inşa etmeyi planladıklarını belirtti.KUZKA Kalkınma Ajansı, fitness parkı projesinin inşası için 560.000 TL'lik bir maddi destek sağladı.

Hanönü ilçesi elektrik şebekesi, telefon ve internet altyapısına sahiptir.Öte yandan, Gökçeaağaç köyünde cep telefonu sinyallerinin alınamadığı alanlar mevcuttur.

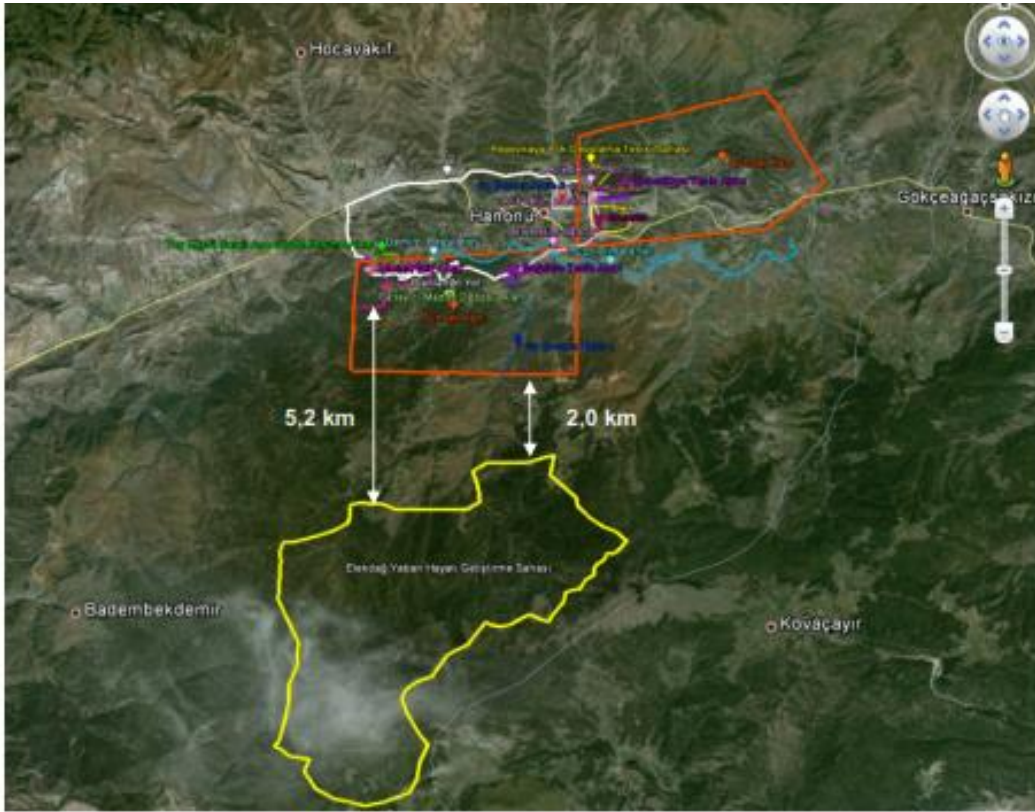
2.10. Kültür Mirası

Proje sahası içerisinde hiçbir doğal park, yaban hayatı koruma alanı, sulak alan, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki herhangi bir kültürel veya doğal arazi, sit alanı, kültürel veya doğal miras statüsü taşıyan kültürel, tarihi veya doğal alan veya tescilli kültür varlığı bulunmamaktadır.

Kültür mirası araştırması Reggio tarafından tamamlanmıştır. Bu çalışmada kültürel mirasa edilecek hiçbir etki tespit edilmemiştir.

Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü verilerine göre, Hanönü ilçesinde popüler turistik veya kültürel alan bulunmamaktadır. İlçe merkezi sadece tarihi dini bir kimlik olan Şeyh Şaban-ı Veli'nin türbesine ev sahipliği yapmaktadır.

Harita 4. Proje Alanı ve Yaban Hayatı Koruma Alanı

Kaynak: ÇED, 2014

2.10.1 Maddi Olmayan Kültürel Varlıklar, Festivaller ve Şenlikler

Her yıl mayıs ayının ilk haftasında ilçede Şeyh Şaban-ı Veli Anma Günü kutlanmaktadır. Ayrıca, her yıl ekim ayının ilk haftasında bir eğlence parkı kurulmaktadır.

Projeden etkilenen köylerde maddi olmayan kültürel varlıklar (kutsal, kültürel vb. önem taşıyan) yoktur. İlçe merkezinde düzenlenen kutlamalar ve etkinlikler ilçenin en büyük mahallesi olan Hanönü merkez mahallesinde gerçekleştirilmektedir.

2.11. Korunmasız Gruplar

IFC tarafından hazırlanan çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik performans standartlarına göre hem IFC hem de EBRD korunmasız grupları korumakla yükümlüdür. Korunamayan gruplar bir projeden doğrudan etkilenen veya ciddi biçimde etkilenecek olan sertifika karakteristiklerinden daha şiddetli olabilecek bireyler ve gruplardır. Ayrıca, proje yardımlarından yararlanmak için daha sınırlı kapasiteye sahip olabilirler. Dezavantajlı veya savunmasız durum, bağlama özgü ve genellikle bir bireyin veya grubun ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya diğer görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğum veya diğer statülerden kaynaklanıyor olabilir. Müşteri ayrıca cinsiyet, yaş, etnik köken, kültür, okur yazarlık, hastalık, fiziksel veya zihinsel engellilik, yoksulluk veya ekonomik dezavantaj veya benzersiz doğal kaynaklara bağımlılık gibi faktörleri dikkate almalıdır.

Buna göre korunmasız bireyler ve/veya gruplar; yoksulluk sınırının altında yaşayan kişiler, toprak sahibi olmayanlar, yaşlılar, sadece kadın ve çocuklardan oluşan hane halkı, mülteciler, ülke içinde yerinden edilmiş insanlar, etnik azınlıklar, doğal kaynaklara bağımlı topluluklar veya

ulusal yasalar ve/veya uluslararası hukuk tarafından korunmayan yerlerinden edilmiş diğer kişileri içerir fakat bunlarla sınırlı değildir¹⁶.

Proje alanında, azınlık statüsüne sahip olan etnik ve dini gruplar, topraksız insanlar, mülteciler, ülke içinde yerinden olmuş gruplar, doğal kaynak bağımlı topluluklar veya yasama yoluyla korunmayan yerlerinden edilmiş diğer kişiler bulunmamaktadır.

Kastamonu ili Türkiye’de ikinci en yaşlı nüfusa sahiptir. Hassas gruplar arasında yaşlı kategorisinde sayılabilir bir çok kişi var. İlçedeki nüfusun 50 yaş üstü oranı %48’dir. Bu nedenle, merkezden etkilenen yerleşim yerlerinde bulunan hanelerde, 50 yaşından büyük bir çok kişi bulunmaktadır. Yaşlılarla ilişkili en önemli etki alanı yaşam kalitesi ile ilgilidir.

Ayrıca, olumsuz maddi durumlardında dolayı SYDV ‘dan destek alan haneler de var. SYDV tarafından verilen ödenekler arasında 65 yaşından büyük bireylere ayrılan yaşlılık aylığı ilk sırada yer almaktadır. 274 aileye verilen aylık ödeneklerin 136’sı yaşlılık aylığıdır.

Yoksulluk koşulları değerlendirildiğinde, yoksulların korunmasız gruplar arasında birinci sırada yer aldığı görülmektedir. TÜİK tarafından 2013 yılında yapılan yoksulluk araştırmasına göre, kişi başına geliri 2.15 ABD Doları ve 4.3 ABD Doları altında olanların oranı sırasıyla % 0.06 ve % 2.06’dır¹⁷.

Tablo 54. Türkiye’de Kişi Başına Düşen Gelir Bakımından Yoksulluk

Kişi başına düşen gelir bakımından yoksulluk (2013)	Türkiye (%)
2.15 ABD Doları/gün	%0.06
4.3 ABD Doları/gün	%2.06

Kaynak: TÜİK, 2013

TÜİK tarafından 2014 yılında yapılan gelir ve yaşam koşulları araştırmasına göre Türkiye’de ortalama yıllık eşdeğer harcanabilir hane halkı geliri 14.553 TL olarak hesaplanmıştır. Bölgedeki yoksulluk oranı, medyan eşdeğer harcanabilir hane halkı gelirin %50’si ile hesaplanan yoksulluk sınırına göre %8.9-10.7 aralığındadır¹⁸.

Genel sağlık sigortası çerçevesinde elde edilen gelir testi sonuçlarına dayanarak, yoksul haneler SYDV’den çeşitli aynı ve maddi destekler almaktadır ve bu haneler GSS kapsamında sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkına sahiptir. GSS sistemi Ocak 2012’de getirilmiştir. Bir kişinin GSS desteğinden yararlanabilmesi için, aynı evde ikamet eden kişilerin kişi başına düşen geliri 303 TL’nin altında olmalıdır. 2012’de 199 kişi GSS desteğine başvururken, Ekim 2015 sonu itibarıyla bu rakam 125’tir.

Tablo 55. Hanönü İlçesinde Yıllara Göre Genel Sağlık Sigortası Başvuruları

GSS Başvurusunun Türü	2012	2013	2014	2015
G0	127	35	44	78
G1	70	15	24	42

¹⁶ <http://www.ebrd.com/downloads/research/policies/esp-final.pdf> (Makale 11, dipnot 8)

¹⁷ <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16204>

¹⁸ <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21824>

G2	2	4	3	5
Toplam	199	54	71	125

Kaynak: Hanönü SYDV, 2015

İlçedeki 700 hanenin SYDV kaydı vardı ki bu yaklaşık 2000 kişilik bir nüfusa karşılık gelmektedir.

İlçe SYDV Müdürlüğü, etkilenen yerleşim yerlerinde ikamet eden GSS kapsamında olan ve SYDV desteklerinden yararlanan nüfus hakkındaki bilgileri paylaştı. Bu veriye göre; yaşlılık aylığı (194 TL) alan toplam hane halkı sayısı 136, engellilik yardımı (305 TL) alan hane halkı sayısı 61, engelli bakıcı ödeneği alan hane halkı sayısı 66 ve aile reisi bir kadın (dul) olduğu için ödenek alan (250 TL) hane halkı sayısı ise 66'dır.

Tablo 56. Hanönü İlçesinde 2022 Sayılı Kanun'a İstinaden Aylık Ücret Alan Kişiler Hakkında Veriler

Engellilik yardımı alan aktif hane halkı sayısı	61
Yaşlılık (65 yaş üstü) aylığı alan aktif hane halkı sayısı	136
Engelli bakıcı ödeneği alan aktif hane halkı sayısı	11
Aile reisi bir kadın (dul) olduğu için ödenek alan hane halkı sayısı	66
Toplam	274

Kaynak: Hanönü SYDV, 2015

İlçede ödenek haricinde SYDV 'den düzenli destek alan kişiler vardır. Bu kişilerin yerleşim yerlerine dağılımı aşağıda verilmiştir.

Tablo 57. Hanönü İlçesindeki Sosyal Yardım ve Dayanışma Vakfından Yardım Alan Kişilerin Sayısı

Doğrudan Etkilenen Yerleşimler	SYDV Yardımı Alan Kişi Sayısı
Hanönü Merkez	52
Vakıfgeymene	3
Bağdere	9
Gökçeagaç	10
Küreçayı	8
Toplam	82
Hanönü'ndeki Diğer Yerleşimler	Yardım Alan Kişi Sayısı
Akçasu	1
Aşağıçakırçay	4
Bölük yazı	9
Çaybaşı	5
Demircimüezzin	8
Hocavakıf	13
Kavak	9
Kayabaşı	13
Sarıalan	7
Sirke	3
Yeniboyundurcak	9
Yenice	8
Yeniköy	5
Yılanlı	14
Yukarıçakırçay	4

Toplam	112
Genel Toplam	194

Kaynak: Hanönü SYDV, 2015

Proje kapsamında özel arazilerin edinilmesi nedeniyle olumsuz etkilenebilecek korunmasız grupları belirlemek için, arazileri etkilenen veya edinilen hanelerle kapsamlı görüşmeler yapılmalıdır.

Ayrıca, kadın ve okul çağındaki çocuklar da korunmasız gruplara dahil edildiği takdirde etkilenen bölgede 1150 kadın, 184 öğrenci, 579 65 yaş üstü kişi ve düzenli olarak SYDV yardımı alan 82 kişi olduğu görülmektedir.

Tablo 58. Etkilenen Yerleşimlerdeki Korunmasız Gruplar Hakkında bilgi

Doğrudan Etkilenen Yerleşimler	2014 Kadın Nüfusu	Öğrenci Sayısı (Muhtarların Bildirdiği)	Yaklaşık Yaşlı (65 yaş üstü) Nüfusu	Düzenli Olarak SYDV Yardımı Alan Kişi Sayısı	İlçe Toplamı
Hanönü Merkez Mahallesi	876	150	445	52	Engellilik yardımı 61 kişi
Gökçeagaç Köyü	90	13	42	3	Engelli bakıcı ödeneği 11 kişi
Küreçayı Köyü	82	5	40	9	Yaşlılık aylığı 136 kişi
Bağdere Köyü	57	6	29	10	Aile reisi kadınlar 66 kişi
Vakıfgeymene Mahallesi	45	10	23	8	
Toplam	1,150	184	579	82	274

Kaynak: Hanönü SRM, 2017

2.12. Etki Sahasının Sosyal Bileşenleri ve Güncel Sosyal Çatışmalar

a. Yerleşimlerin Sosyal Bileşenleri

Projeden doğrudan etkilenen 5 yerleşim biriminde yaşayan insanlar Sünni Müslümanlar ve homojen bir kültürel geçmişe sahipler. Her yerleşimde bir cami bulunmaktadır.

b. Güncel Sosyal Çatışmalar

ProjeES'i içindeki yerleşimler arasında veya içinde mevcut çatışma yoktur.

Bölüm 3. Sosya Etki Değerlendirme

Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. tarafından yürütülecek "Bakır Madeni, Konsantrasyon Tesisi, Atık Depolama Tesisi (TSF) ve Beton Santralinin Kapasitesinin Artırılması Projesi" için ÇED Raporu hazırlandı ve 03.07.2013 tarih ve 3065 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Kararı ile "ÇED Onay Belgesi" alındı.Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ), bakır madeninin planlandığı alanda Taşköprü Barajını inşa etmeyi planladığı için bakır madeninin bir yeraltı madeni olarak işletilmesine karar verildi.

Ancak yetkili mercilerin müteakip değerlendirmelerine istinaden, bölgedeki bakır yatağı Taşköprü Barajı'ndan daha kazançlı olduğundan, yönetim kurulunun 04.09.2013 tarihinde oybirliği ile karar vermesi ve DSİ Genel Müdürlüğü'nün onayı üzerine Gökırmak'ın-Taşköprü Barajı'nın aksinin 2 km kaydırılmasına karar verildi.Bu karar uyarınca, projenin yer altı madenciliği ile bakır çıkarılması planlanan alanda yapılacak bir açık ocak madenciliği projesine dönüştürülmesi kararlaştırıldı.

Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.. tarafından yürütülen araştırmalar sonucunda bölgede açık ocak madenciliği yapılarak çalışılmasının daha karlı olacağı ortaya çıktı ve bu da açık ocak madencilik operasyonunun kapasitesinin artırılması kararını verilmesine yol açtı.

Bu proje kapsamında, 114 ha açık ocak madenciliği alanından tüvenan cevherin çıkarılması planlanıyor.Bu amaçla, çukurun duvarlarındaki tezgahların emniyet altına alınması için, tezgahların eğim açısı uygun şekilde oluşturulmalıdır.Açık maden ocağının tüvenan cevher üretiminden önce güvenliğini sağlamak ve Gökırmak nehrinin saptırılmasına yer açmak için MİGEM, lisanslı alana komşu olan 12.39 ha'lık bir araziye Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.'ye tahsis etmiştir.

Bahsedilen açık ocak madenciliğinin işletilmesi sırasında üretilecek toprak örtüsü / atıkların (dekupaj / sıyırma) boşaltılması için 199 ha büyüklüğündeki Çorakoğlu Ekomomik Olmayan Kaya Döküm Alanı'nı ve madenden çıkarılacak olan konsantrenin geçici olarak stoklanması için, 1.70 ha boyutunda kapalı bir konsantre deposu planlanmıştır.Ayrıca, madencilik faaliyetinden sonra yapılacak toprak örtüsü sıyırmaişlemlerini başlatmadan önce sıyırılacak olan üst toprağın depolanması amacıyla proje kapsamında sırasıyla 2.6 ha ve 2.19 ha boyutlarında iki adet Üst Toprak Depolama Alanı kullanılacaktır.Buna ek olarak, 0,4 ha'lık bir temel baraka alanı olan, işçilerin günlük ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılacak 1,17 hektarlık bir idari-sosyal yapı alanı kullanılacaktır.Ayrıca, bakır cevheri açık ocak madenciliği yöntemi ile ekstrakte edileceğinden ve tesiste işleneceğinden dolayı, atıklar Kepezkaya atık depolama tesisine pompalanacaktır.

Taşköprü Barajı, Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca 2 km batıya kaydırıldığından, projenin tüm tasarımında, dolayısıyla etkileri açısından bir değişiklik olmuştur.Değişikliğe göre, projenin bir yeraltı madeninden ziyade açık ocak olarak tutulmasına karar verildi ve buna göre arazi edinimi yapıldı.Bu nedenle, Taşköprü Barajının yerini değiştirilmesi, mevcut tasarımın belirlenmesinde önemli bir faktör olmuştur.

Toplumsal etkileri belirlemek amacıyla, 26-28 Ekim 2015 tarihleri arasında yerel örgütlerin paydaşları ve topluluklar ile toplantılar gerçekleştirildi ve daha sonra sahadan alınan bilgiler ışığında ikinci saha ziyareti 16-20 Kasım 2015'da gerçekleştirildi. Projenin etki sahası ikinci saha

ziyaretinde tanımlandı; Kastamonu ilinde Hanönü ilçesindekiler dışındaki kilit paydaşlarla görüşmeler yapıldı ve projeden etkilenecek kadınların yanı sıra istihdam edilen işçilerle görüşülmesiyle beraber etki analizinin çerçevesi çizildi.

Şimdiye kadar yapılmış toplantılar kapsamında; toplamda 34 kuruluş, yerel topluluklardan 65 kişi (35 erkek, 30 kadın) ve yerel çalışanlardan 12 kişi (9 erkek, 3 kadın) ile görüşüldü.

Sosya Etki Değerlendirme sonucunda alınması önerilen önlemler, Hanönü ilçesinde paydaş temsilcileri ile gerçekleştirilecek olan çalıştayın ardından sonuçlandırılacaktır.

Aşağıdaki bölüm, Bölüm 1'deki metodolojiyi kullanarak projenin sosyoekonomik etkilerini tartışmaktadır. Proje, Projenin ömrü boyunca analiz edilir: İnşaat ve Operasyon Aşamaları.

Bu bölüm, Proje inşaatı ve operasyon aşamalarında oluşabilecek belirlenmiş potansiyel sosyal / sosyo-ekonomik etkilerin bir özetidir. Potansiyel etkiler Tablo 96'da özet olarak sunulmuştur. Tanımlanmış ve kalıcı etkilerin özet tablosu.

Etkiler aşağıdaki kategoriler altında toplanmıştır;

- Nüfusa Yönelik Etkiler
- Ekonomiye Yönelik Etkiler
- Arazi ve Diğer Varlıklara Yönelik Etkiler
- Eğitime Yönelik Etkiler
- Sağlık Hizmetlerine Yönelik Etkiler
- Toplum Sağlığı ve Güvenliğine Yönelik Etkiler
- Altyapı ve Hayat Standardına Yönelik Etkiler
- Kültür Mirasına Yönelik Etkiler
- Korunmasız Gruplara Yönelik Etkiler
- Sosyal Farklılaşma ve Çatışmaya Yönelik Etkiler

3.1. Nüfusun Üzerindeki Etkiler

3.1.1 Proje Etki Sahasındaki Nüfusun Karakteristikleri

Projeden doğrudan etkilenen 5 yerleşim var; bunların 2'si mahalle, 3'ü köydür. Buna ek olarak, bu yerleşimlere bağlı etkilenen nahiyeler de vardır.

Projeden etkilenen iki ilçe vardır. Bunlar projenin yürütüldüğü Hanönü ve Hanönü'ne 30 km mesafedeki komşu Taşköprü ilçeleridir. Taşköprü ilçesi, Hanönü ilçesine kıyasla, ekonomik ve sosyal kaynakları nedeniyle önemli avantajlara sahiptir. Bu avantajlardan en belirgin olanı Taşköprü'nün Hanönü ilçesinden daha iyi konaklama ve konut imkanlarına sahip olmasıdır.

Tablo 59. Etkilenen Yerleşimlerdeki Hanelerin Sayısı ve Demografik Bilgisi

No	Projeden Etkilenen Yerleşimler	Nüfus (2014)	Tahmini Hane Sayısı
1	Hanönü Merkez Mahallesi	1,717	600
2	Gökçe ağaç Mahallesi	161	100
3	Küreçayı Köyü	154	45
4	Vakıfgeymene Mahallesi	88	40
5	Bağdere Köyü	112	70
6	Hanönü İlçesi	3976	1473

7	Taşköprü İlçesi	38,775	11,100
---	-----------------	--------	--------

Kaynak: SRM, 2017

Projeden etkilenen yerleşim yerlerinde ve Hanönü ilçesinde nüfus yaşlanma eğilimi göstermektedir. Dolayısıyla, yaz aylarında hane halkı üyelerinin yakın akrabalarının (çocuk, torun vs) köylerini veya mahallelerini ziyaret ettiklerini öğrendik. Bununla birlikte, bunlar bir ayı aşmayan kısa vadeli ziyaretlerdir; bu nedenle, kışa kıyasla, yaz aylarında nüfus büyük ölçüde artmamaktadır. Bu, Belediye Başkanı, muhtarlar ve topluluk temsilcileri ile yapılan görüşmelerde de doğrulanmıştır.

TÜİK'in 2014 nüfus verilerine göre yaş gruplarına bakıldığında, 50 yaş üzerindeki nüfus oranı %48'dir. **Görüşülen tüm paydaşlar, nüfusun gerilemesini ve yaşlanmasını, bölgenin geleceğini etkileyen ciddi bir faktör olarak nitelendirdi.** Nüfusun kademeli olarak yaşlanması, ormancılık faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından da bir risk oluşturmaktadır. Nitekim ilçede bulunan 13 ormancılık kooperatifinin üyelerinin yaşları 40 ile 60 arasında değişmektedir.

Hem yapım aşamasında hem de operasyon aşamasında yaşlanan bir nüfusa sahip olan Hanönü ilçesinin yanı sıra, projenin Taşköprü ilçesi ve etkilenen alanlara nüfus hareketleri açısından etkisi olacaktır.

3.1.1.1 Yapım Aşaması Sırasında Nüfusun Etkileri

Nüfus üzerindeki istihdam etkisi

Projenin yapım aşaması şu anda 488 kişiye istihdam sağlıyor ve yapım aşamasının zirvesinde işgücü üç ay boyunca 798 kişi olacaktır, bunu operasyonel aşamada 544 kişinin oluşturduğu bir işgücünün izlemesi beklenmektedir. Yerel istihdam öncelikli olacaktır; Proje Alanında yaşayan ve doğrudan Proje tarafından etkilenen gerekli beceri ve tecrübeye sahip PEK'lere, AMI yerel istihdam prosedürleri doğrultusunda iş olanakları için öncelik tanınacaktır.

Projenin yerel istihdam olanaklarının Hanönü'ndeki dış göçü azaltması ve genç nüfusu ilçede tutması beklenmektedir. Yapım aşamasındaki istihdam iki yılla sınırlı olmakla birlikte, yapım aşamasında Proje tarafından istihdam edilen PEK'ler, beceri düzeylerini artıracak ve bu nedenle belki de uzun vadeli istihdam için operasyon aşamasında kullanılabileceklerdir.

İnşaat aşamasında, vasıfsız ve nitelikli iş gücü Projeye geçici olarak istihdam edildi. İnşaat aşamasında yerel istihdam öncelikli iken; kamplardaki işçiler için ayrı işçi barınakları sağlanmış ve barınma binalarında ve misafirhanelerde nitelikli işçi bulunmaktadır. Proje alanında uzun vadeli potansiyel nüfus etkilerini tasvir etmek için ayrı bir akını yönetim planı (IMP) hazırlanmıştır.

Nüfus üzerindeki arazi edinimi etkisi

Açık ocak alanı, işleme tesisi, paşa sahası, atık alanı, erişim yolları ve iletim hatları içeren proje tesislerinde toplam 4.122.3 dekar arazi edinildi. Özel arazi edinimi, sadece 20 tanesi kalıcı ikamet eden 117 PEK'i etkiliyor. Toplumsal varlıklardan arazi edinimi, 363 nüfusa sahip 3 yerleşimi etkilemektedir.

Proje için edinilen arazinin büyük kısmı ormanlık alandır ve PEK'ler orman kaynaklarının yüzde 99'u olduğu gibi durduğu için ormancılık faaliyetlerinden istikrarlı bir gelir elde etmeye devam edeceklerini belirtmişlerdir. Meralar hayvancılık için kritik önem taşıdığı için, Proje tarafından edinilen meralar olumsuz ekonomik etkilere sahip olabilirler. Proje tarafından satın alınan tüm özel araziler gönüllü alıcı satıcı müzakereleri yoluyla satın alındı. Proje alanındaki PEK'lerin çoğu köy evlerini yaz / emeklilik evleri olarak kullanan geçici sakinlerdir. Toprak kaybı ekonomik yeniden yerleşmeye yol açmasa da açık ocak alanına yakınlığı, Sepetçioğlu yerleşiminin nüfusunun düşmesine neden olabilir¹⁹. Gelecek evrelerde Proje daha fazla yeniden yerleşim içeren arazi edinimi gerektirirse, Proje EBRD PR 5'e göre bir Yeniden Yerleşim Eylem Planı hazırlayacaktır. Projenin arazi edinimi ve SED ve GYP'ye olan bağlılığı dahili ve harici olarak izlenecektir. Projenin izlenmesi ve değerlendirilmesi sırasında kullanıcılara karşı herhangi bir etkisinin hafifletilmesi için kullanıcıların statüsünün izlenmesi sağlanacaktır.

Yapım aşamasında, niteliksiz ve nitelikli işgücü Proje tarafından geçici olarak istihdam edilmiştir. İnşaat aşamasında yerel istihdam öncelik verilirken; kamplardaki işçiler için ayrı işçi barınakları sağlanmış ve nitelikli işgücü lojmanlarda ve konuk evlerinde barındırılmıştır. Proje alanında uzun vadede potansiyel nüfus etkilerini tasvir etmek için ayrı bir kitlesel yönetimi planı (KYP²³) hazırlanmıştır.

3.1.1.2 Operasyon Aşaması Sırasında Nüfusun Etkileri

İşletme aşamasının 12 yıl sürmesi beklenmektedir. Operasyon aşamasında yaklaşık 544 kişi²³ istihdam edilecek ve doğrudan etkilenen yerleşim yerlerindeki çalışanların istihdamına öncelik verilecektir. Bu nedenle, proje yerel çalışma gücünün ilçede tutulması için operasyon aşamasında da önemli bir görev üstlenecektir.

Şu anda özellikle orta öğretim seviyesindeki genç erkeklerin deneyimledikleri, proje alanından (Hanönü ilçesinden) iş bulmak, mevsimlik veya sözleşmeli işe girmek için ayrılmak yönündedir. Bununla birlikte, yapım ve operasyon aşamalarında proje faaliyetlerinin yürütüldüğü yerleşim bölgesinde yaşayan nüfus düzeyinde bir artış meydana gelmektedir. Operasyon aşaması daha uzun sürdüğünden ve işgücü daha durağan olduğundan dolayı proje kaynaklı göç analizi ve tanımlanacak tedbirler genellikle operasyon aşaması için daha kapsamlı ve anlamlıdır.

Lütfen bkz. Gokirmak Bakır Madencilik Projesi Gç Yönetim Planı 2016

Projenin arazi edinimi, Geçim Kaynaklarının Restorasyon Planında detaylı olarak analiz edilir. Arazi edinimi, Projenin arazi şartlarını yerine getirmek için satın alınan / kiralanan / kiralanan bütün araziye kapsar. Ayrıntılı arazi edinim verileri için Lütfen LRP 4. bölümüne bakın.

Sepetçioğlu yerleşim bölgesinde yaşayan PEİ'ler evlerini dinlenmek ve doğada olmak için yazlık evler olarak kullanmaktadır. Madencilik faaliyetleri, patlama, artan trafik, görsel darbe ve toz nedeniyle rutinin bozulmasına yol açacaktır. Şikayet kayıtları, bu PEİ'lerin patlamaları ve gürültüyle ilgili şikayette bulunduklarını göstermektedir.

Lütfen bkz. Gokirmak Bakır Madencilik Projesi Gç Yönetim Planı 2016

Influx yönetim planı, Projenin emek gereksinimleri hakkında ayrıntılar sunar

Projenin yol açabileceği nüfus artışı, sosyal ve çevresel alanlarda olumsuz bir sosyal etki yaratabilir. Projenin Göç Yönetim Planı, belirlenen olumsuz etkilerle ilgili uygulanacak tedbirleri kapsar.

544 kişinin istihdamı, 500 haneye ihtiyaç duyulduğu anlamına gelmektedir. Bu nüfusun başta Hanönü ilçesinde, daha sonra koşullara bağlı olarak Taşköprü ilçesinde ikamet etmesi gerekecektir. 4 kişilik çekirdek bir aile üzerinden bakıldığında 500 hane, 12 yıl boyunca orada kalacak 2000 kişi anlamına gelmektedir. Hanönü ilçesinin nüfusunun 2016 yılında 3.865 olduğu dikkate alındığında, proje bölgede mevcut ilçe nüfusunun neredeyse yarısına eşit sayıda yaşayacak bir nüfus sağlayacaktır. Hanönü ilçesinde konaklama ve konut imkânlarının yetersiz olması halinde bu hane halkları en yakın ilçeye, yani Taşköprü'ye yerleşerek bu ilçede ikamet edeceklerdir. Hanönü ilçesinde gerçekleşecek olan nüfus artışı, Hanönü Belediyesinin bütçe dağılımlarının artmasını sağlayacak ve bu da belediye hizmetlerinin iyileştirilmesine yardımcı olacaktır.

Proje, göçü tam tersi yönüne çevirme potansiyeline sahiptir. 12 Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.'nin çalışanıyla yapılan görüşmeler sırasında 2 çalışanın ilçeye iş için geri döndüğü ve çalışma koşulları değişmediği sürece ilçede kalmayı planladığı tespit edilmiştir.

Artan nüfus, yerel ekonomi ve yerel satın alım üzerinde olumlu bir etki yapabilir ve Hanönü'nün cazibesini artırarak bu yeni nüfus akışını koruyabilir. Tesisde bu kadar çok kişinin istihdam edilmesinin yanı sıra, madencilik faaliyetlerinin başlamasından sonra yapılacak diğer sosyoekonomik faaliyetlerin yerel satın alımlar, yardımcı servisler vb. gibi olumlu etkilerinin de ilçenin dış göç oranının azaltılmasına katkıda bulunacağı varsayılabilir.

Tablo 60. Operasyon Aşaması İçin Olumlu ve Olumsuz Etkiler

Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
Nüfusu yerinde tutmak	Hane halkının yerinin değiştirilmesiyle ilgili endişeler (etkilenen mahallelerle sınırlı)
Yerel istihdamda artış	Geçim araçlarına olumsuz etkilerden dolayı gönülsüz yeniden yerleşimle ilgili endişeler
Konaklama ve konut fırsatlarını geliştirmek/artırmak	Toz ve gürültü seviyeleri gibi olumsuzluklar nedeniyle yapım ve operasyon faaliyetlerinden olumsuz etkilenen hane halklarının (etkilenen mahallelerle sınırlı) yeniden yerleşimi olasılığı
Nüfus artışı	
Ters göç	
Hanönü Belediyesi'nin daha büyük bütçeye sahip olması	
Belediye hizmetlerinin gelişmesi	
Nüfusun gençleştirilmesi (yaşlanma eğiliminde azalma)	

Kaynak: SRM, 2017

Arazi çalışması sırasında görüşülen PEK'lerin bazıları, Projenin kendilerinin yeniden yerleşimi / göç etmelerini sağlayabilecek potansiyel olumsuz etkilerine ilişkin endişelerini dile getirdiler. Öncelikli olarak **Vakıfgeymene mahallesinde**²³ ve **Bağdere'de**, ayrıca Hanönü merkez mahallesi ve Küreçay nahiyyelerinde bulunan PEK'ler, Projenin inşaat, toz ve gürültü

gibi operasyonel etkileri nedeniyle geçim kaynaklarının tehlikede olabileceğini düşünmektedir. Gökçeada köyü sınırlarının yakınında Yılanlı mahallesinde kurulacak olan atık depolama alanı kuş bakışı olarak bakıldığında bile köyden uzakta kalacaktır ve yapılacak çalışmaların buradaki hane halkını göç etmeye mecbur bırakma ihtimali tesisin coğrafi konumundan dolayı oldukça düşüktür.

Hanönü merkez mahallesinin, Hanönü ilçesinin ve Taşköprü ilçesinin nüfusunun yapı ve operasyon aşamalarında artması beklendiğinden, bu bölgelerde nüfus artışına bağlı olumlu etkilerin gerçekleşmesi beklenmektedir.

Tablo 61. Yerleşimlere Göre Etkiler

Ana Yerleşimler	Nahiyeler	Nüfus Artışı		Nüfusun Azalması Riski	
		Yapım	Operasyon	Yapım	Operasyon
Hanönü Merkez Mahallesi	Merkez	X	X	-	-
	Vakıf			X	X
	Yılanlı	-	-	-	-
Küreçayı Köyü	Aşağıküreçayı	-	-	X	X
	Küpeli	-	-	X	X
Vakıfgeymene Mahallesi	Dereköy	-	-	X	X
	Sepetçioğlu	-	-	X	X
	Geymene	-	-	X	X
Bağdere Köyü	Bağdere	-	-	X	X
	Çaylı	-	-	X	X
Gökçeada Köyü	NefsiGökçeada	-	-	-	-
Hanönü İlçesi	İlçe Toplamı	X	X	-	-
Taşköprü İlçesi	İlçe Toplamı	X	X	-	-

Kaynak: SRM, 2017

Önerilen Önlemler

- **Nüfus Artışı:**
  - Proje yerel istihdama özellikle önem vermektedir.GBP, yerel istihdamı vurgulayan ve yerel istihdam hedeflerini tanımlayan bir İnsan Kaynakları politikasına sahiptir.Bu hedefler taşeronlar ile paylaşılmaktadır ve taşeronlar ile müteahhitlerin işe alımları yerel olarak gerçekleştirmeleri beklenmektedir.Bununla birlikte, yerel kapasitenin nitelikli iş gücü açısından sınırlı olduğu durumlarda Proje, Kastamonu ilinin dışından gelen işçileri istihdam edebilir.
  - Nüfus artışına yönelik herhangi bir olumsuz etkiyi azaltmak için Proje, işgücü yükü için alınması gereken önlemleri tanımlayan bir Göç Yönetim Planı hazırlamıştır.Kitleli yönetim planı, işgücündeki artışa, yerel kaynaklara / altyapıya yapılan ilave baskılara ilişkin cevapları ortaya koyar ve göçmen işgücünün topluma olan etkilerini tartışır.
  - Mavi yakalı işçiler EBRD / IFC İşçi Konaklama Kılavuzu'na göre inşa edilmiş belirlenmiş bir kamp alanına sahipken, beyaz yakalı çalışanlar yerleşim yerlerini seçme hakkına sahiptir.Yapım ve operasyon aşaması sırasında bölge dışından gelen işçiler işçi kampında kalacaklardır.Taşköprü veya Kastamonu'da ikamet etmek isteyen beyaz yakalılar için ise servis hizmeti verilecektir.İnşaat

aşamasında işçileri barındıracak işçi kampı, ortalama 340 işçi için yeterince büyük olmalıdır.

- Hanönü Belediye Başkanı, nüfus artışını memnuniyetle karşılamakta ve projenin çalışanlarını Kastamonu'nun merkez ilçeleri yerine Hanönü'ne yerleşmeye teşvik etmektedir. PEK'ler ve paydaşlarla yapılan istişareler, Hanönü'ndeki nüfus artışının belediye bütçesinin daha yüksek bir şekilde tahsis edilmesine ve dolayısıyla daha iyi altyapı hizmetlerine yol açabileceğini ortaya koymaktadır. Ancak, daha iyi eğitim ve sağlık hizmetleri nedeniyle, beyaz yakalı çalışanlar Kastamonu'da yaşamayı tercih edebilir. Proje, ilçenin büyümesini desteklemek için tüm çalışanlarına yerel konutların tercih edilmesinin önemini vurgulayacaktır.
- *Nüfusun Azalması:*
  - Projeden etkilenen haneler, Projenin faaliyetleri, etkileri ve / veya potansiyel arazi edinimleri nedeniyle potansiyel yer değiştirme konusundaki endişelerini bildirmiştir. Proje, toz, gürültü ve trafik gibi çevresel etkilerin azaltılması için gerekli önlemleri almış olup, bunlar ÇED Cilt 1'de ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Paydaşlar çevre sağlığı ve güvenliği ve projenin ilerlemesi konusunda düzenli olarak bilgilendirileceklerdir. Endişeleri hakkında görüşmek ve şikayetlerine Paydaş Katılım Planı'na (SEP) uygun olarak yanıt vermek üzere PEK'lerle düzenli istişareler yapılacaktır. PEK'lerin kaygılarını görüşmek, proje bilgilerini paylaşmak, proje ile ilgili sorunları çözmek ve PEİ'lerin Projeye ilişkisini geliştirmek için etkilenen yerleşim yerlerinin muhtarlarını içeren bir "Danışma Komitesi" kurulmuştur. Proje daha fazla arazi edinimini planladığı takdirde, arazi edinimi EBRD PR 5'e göre yapılacaktır. Ayrıca, Proje fiziki yeniden yerleşime yol açarsa, EBRD PR 5'e göre yeniden yerleşim gerçekleşmeden önce bir Yeniden Yerleşim Eylem Planı hazırlanacaktır.

Bu doğrultuda önerilen tedbirler;

- Göç Yönetim Planının uygulanması,
- İK politikası ve prosedürlerinin uygulanması,
- Etkileşim araçları (afişler, broşürler, toplantılar, bilgi panosu, ev ziyaretleri vb.), katılım sıklığı ve sorumlu tarafları tanımlayan **Paydaş Katılım Planının** uygulanması
- Paydaş İlişkileri Yönetimi Planı kapsamında arazi edinimi sürecinde **paydaşları bilgilendirmek**,
- Halkın sağlığı ve güvenliği ile hayat standartları üzerindeki riskleri azaltacak/ortadan kaldıracak çevre önlemlerini belirlemek, uygulamak ve bunları halka açıklamak,
- Üretim sürecini ve proje tarafından alınan önlemleri göstermek amacıyla paydaşları (PEK'ler, kanaat önderleri, kamu görevlileri) operasyon aşaması sırasında yapılacak saha ziyaretine davet etmek,
- Hanönü ilçesine, özellikle de projeden etkilenen 5 yerleşime istihdam politikasında öncelik verilmesi,
- Bir **şikâyet / talep yönetim mekanizması** oluşturmak ve şikâyet mekanizmasının kullanımını tüm PEİ'lere ve paydaşlara tanıtmak

3.2 Ekonomi Üzerindeki Etkiler

Projenin yerel ekonomi üzerindeki etkileri, *yerel istihdam*, *yerel ekonomi* ve *gelir kaynakları* üzerindeki etkilerden oluşmaktadır.

a. Yerel İstihdam

Yapım aşaması

Nüfus etkisi bölümü, yerel istihdamın ilçe nüfusu dinamikleri üzerindeki etkisini ele almıştır. Yerel istihdamın ana etkisi PEK'lere düzenli gelir ve sosyal güvenlik sağlamak olacaktır. Projenin inşaat işleri 2015 yılında başlamıştır ve işe alım süreci devam etmektedir. Yapım aşamasının zirve yaptığı dönemde (Aralık 2017-Şubat 2018), 798 kişinin istihdam edilmesi planlanmaktadır. Ocak 2015'te 107 kişiye istihdam sağlanırken, bu rakam Nisan 2017'de 353'e ve Ağustos 2017'de 538'e yükselmiştir.

Tablo 62. Aylara Göre İstihdam, 2017

İstihdam, Nisan 2017	Ocak 2015	Nisan 2017	Ağustos 2017
Toplam	107	353	538

Kaynak: Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. , 2017

Yapım aşamasında çalıştırılacak vasıfsız işgücünün yüzde 90'ının yerel olarak işe alınması hedeflenmiştir. Ancak tüm çabalara rağmen işçilerin sadece %47'si yerel olarak işe alınmıştır. Yerel istihdam oranlarının düşüklüğünün temel nedeni sınırlı iş gücü ve yaşlanan nüfustur. Proje istihdam önceliği; projeden etkilenen yerleşimler ve sırasıyla Hanönü, Taşköprü ve Kastamonu'dadır. Aşağıdaki tablo yerel istihdam rakamlarını göstermektedir (Tablo 63). Kadın istihdamı genel olarak düşük bir oran olan yüzde 6'dır ve AMİ, yerel kadınların Proje'de istihdamını artırmayı amaçlamaktadır.

Tablo 63. Hanönü'ndeki Yerleşimlere Göre İstihdam

	Kadın	Erkek	Toplam Sayı	Toplam %
Toplam çalışan sayısı	28	443	471	%100
Proje alanından gelen toplam çalışan sayısı (YEREL)	18	207	225	%47
Projeden doğrudan etkilenen köylerden gelen çalışan sayısı	9	36	45	%10
Hanönü'nün diğer köyleri	8	51	59	%13
Taşköprü	1	56	57	%12
Kastamonu ve diğer ilçeler	0	62	62	%13
Diğer illerden gelen toplam çalışan sayısı	10	236	246	%52

Kaynak: Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. , 2017

Muhtarlar ve çalışanlarla yapılan görüşmeler sırasında Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. temsilcileri, etkilenen alanlarda arazi ediniminden etkilenen hanelere istihdamda öncelik verileceğini bildirdi ve yerel istihdamla ilgili önceliklerin yerel olarak ilan edildiğini ve tüm muhtarlar lapaylaştığını ortaya koydu

Öte yandan, bugüne kadar yerel istihdamın yetersiz kalması nedeniyle, Taşköprü ilçesine istihdamda öncelik verilmektedir. Taşköprü ilçesinin nüfusu 2016 yılında 39.847 idi ve bu bakımdan Kastamonu ilinin üçüncü büyük ilçesidir. Proje alanına yakın olan Taşköprü ilçesi gerekli iş gücünü sağlayacak potansiyele sahiptir. Ayrıca, Kastamonu'ya yapılacak ek servis hizmetleri, il düzeyindeki çalışanlar için Proje'de istihdam yaratma imkânı sağlamaktadır. Bu nedenle PEK'ler, Projenin geçmiş istihdam rakamları hedeflere güçlü bir şekilde bağlılığı tam olarak temsil etmediğinden dolayı, doğrudan etkilenen yerleşimlerde yerel istihdama öncelik verildiğinden şüphe etmektedirler. Dahası, yerel istihdam için kilit bir unsur adil maaştır. Yerel istihdamın yerel ekonomiye olumlu katkıda bulunabilmesi için, maaşların adil olması ve çalışanların cinsiyeti veya ikamet ettiği yere göre fark göstermeksizin eşit iş için eşit ücret prensibinin tüm pozisyonlara yansması gerekmektedir. Yerel çalışanlar, aynı işi yapan fakat ilden gelen çalışanların daha yüksek maaş alacağı ve kendilerinin ise asgari ücret temelli daha düşük maaş alacağı konusundaki endişelerini dile getirdiler. Dolayısıyla, yerel çalışanlara nazaran il dışındaki çalışanlara yapılan ödemeler konusunda herhangi bir maaş / tazminat farkı, Projenin PEK'lerle olan ilişkileri üzerinde olumsuz etkilere sahip olabilir.

Projede yerel ve bölgesel işgücünün istihdamında bir dinamizm oluşmuştur. Yöredeki Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. şirketinin temsilcileri ile yapılan görüşmeler sırasında alınan iş başvurularının binleri aştığı bildirildi.

Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. inşaat aşamasındaki taşeronları olan Atilla Makine İnşaat ve Köseoğlu Madencilik, Hanönü Halk Eğitim Merkezi (HEM) ile imzalanan protokollere istinaden yerinde eğitim kursları vermeye başladı. Bununla birlikte, bu kurslar sadece Hanönü'de ikamet edenler içermemekle beraber, daha ziyade eğitimlere katılmak isteyen herkes içindir. Bilgi ve becerileri geliştirmek için HEM ile iş birliği içinde mesleki eğitim programlarının geliştirilmesi önemlidir. Ancak, etkilenen yerleşim yerleri ile Hanönü ilçesine öncelik verilmesi de dikkate alınmalıdır.

Şimdiye kadar HEM ile 4 mesleki eğitim kursu düzenlenmiş ve toplam 54 kişi mesleki eğitim sertifikası almıştır. Kursiyerlerden 3'ü etkilenen bölgelerden iken, Kastamonu'dan kurslara katılan kursiyerlerinin sayısı 41'dir. Diğer illerden gelen kursiyer sayısı 13 idi.

Tablo 64. Hanönü Halk Eğitim Merkezi ile İş Birliği İçinde Yapılan Meslek Kursları Hakkında Bilgi

Kurs Sayısı	4
Kursiyer Sayısı	54
Etkilenen Bölgelerden Gelen Kursiyer Sayısı	3
Komşu bölgelerden Gelen Kursiyer Sayısı	31
Yerel İlçelerden Gelen Kursiyer Sayısı	7
Kastamonu Dışındaki İllerden Gelen Kursiyer Sayısı	13

Kaynak: Hanönü SRM, 2017

İmzalanan protokol kapsamında verilen mesleki eğitimlerin detayları aşağıda verilmektedir.

Tablo 65. Hanönü Halk Eğitim Merkezi ile İş Birliği İçinde Yapılan Meslek Kurslarına Katılan Kursiyerler Hakkında Yerleşimlere Göre Bilgi

Konu	Tarih	Yerleşimler	Kursiyer
İş Makinaları (Kaldırma ve Yükleme [Forklift] Makinaları)	27.04 – 02.6.2013	Ayancık	1
		Daday	1
		Kargı	1
		Kastamonu	1
		Taşköprü	10
		Vakıfgeymene	1
		Toplam	15
Tehlikeli ve Yüksek Tehlikeli Görevlerde Çelik Yeniden Yapılandırma Kursu	05.09 – 11.10.2015	Durağan	1
		Hanönü	1
		Kadıköy	1
		Samsun	2
		Taşköprü	1
		Taşlıoluk	1
		Toplam	7
Tehlikeli ve Yüksek Tehlikeli Görevlerde Betonarme Demiri, Kalıp Yapımı ve Çatı Yapımı Üzerinde Kurslar	11.05 – 24.05.2015	Domaniç	5
		Horst	1
		Taşköprü	4
		Toplam	10
Katı Yakıtlı Kalorifer Ateşleyiciliği	21.03 – 11.04.2015	Bağdere	1
		Boyabat	2
		Demircimüezzin	1
		Devrek	1
		Durağan	1
		Gökbelen	1
		Hanönü	1
		Kastamonu	1
		Ordu	1
		Sivrihisar	1
		Taşköprü	10
		Yılanlı	1
		Toplam	22.

Kaynak: Hanönü HEM, 2015

Operasyon Aşaması

Operasyon aşamasında 12 yıl boyunca 544 çalışanın çalışması bekleniyor. Operasyon aşamasında da inşaat aşamasında yerel istihdama verilen önceliği sürdürmek önemlidir. Ayrıca, inşaat aşamasında taşeronlar tarafından kullanılan vasıfsız yerel emek havuzu, işletme aşamasında uzun süreli istihdam için işe alınabilir. Yerel işgücü, vasıfsız işçiden vasıflı işgücüne dönüşürken, Proje tarafından sunulan uzun süreli istihdam, bu PEK'lerin aktarılabilir becerilerinin gelişmesine olanak sağlayacaktır. Geliştirilmiş beceriler PEK'ler için daha yüksek gelir ve daha iyi geçim kaynağı anlamına gelmektedir.

Demografik özellikleri, iş gücü ve mevcut durumu nedeniyle Gökçeada köyü haricindeki tüm etkilenen yerleşim birimleri dahil olmak üzere Hanönü ve Taşköprü ilçelerinde yerel istihdam üzerinde olumlu etkiler beklenmektedir.

Tablo 66. Olumlu ve Olumsuz Etkiler

Olumlu Yanlar	Sınırlamalar
Etkilenen yerleşimlerde istihdam	Yeterli miktarda ve gerekli becerilere sahip yerel iş gücü eksikliği
İstihdamda etkilenen bölgelere ve hanelere öncelik tanınması	
HEM ile iş birliği içinde mesleki becerileri geliştirmek için eğitim kurslarının düzenlenmesi	
İlçedeki mevcut iş gücünün projeye dahil edilmesi	
Ters göç vasıtasıyla ilçeye iş gücü çekme potansiyeli	

Kaynak: SRM, 2017

Yerel istihdamın yerleşim yerleri üzerindeki etkileri aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 67. Yerleşimlere Göre Etkiler

Ana Yerleşimler	Nahiyeler	Yerel İstihdam	
		Yapım	Operasyon
Hanönü Merkez Mahallesi	Merkez	X	X
	Vakıf	X	X
	Yılanlı	-	-
Küreçayı Köyü	Aşağıküreçayı	X	X
	Küpeli	-	-
Vakıfgeymene Mahallesi	Dereköy	X	X
	Sepetçioğlu	X	X
	Geymene	X	X
Bağdere Köyü	Bağdere	X	X
	Çaylı	X	X
Gökçe ağaç Köyü	NefsiGökçe ağaç	-	-
Hanönü İlçesi	İlçe Toplamı	X	X
Taşköprü İlçesi	İlçe Toplamı	X	X

Kaynak: SRM, 2017

b. Yerel Ekonomi

Projenin yerel ekonomi üzerindeki etkileri inşaat işleri zirveye ulaşmadan bile görülebilmektedir. Yerel ekonomideki beklenen değişimlerin, bir konut piyasasının (konut / gayrimenkul) ortaya çıkışı, hizmet sektöründe kapasitenin artması ve Projenin yerel tedarik üzerine etki etmesi şeklinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Yapım Aşamasının Yerel Ekonomiye Etkileri

Gayrimenkul ve inşaat sektörüne etkileri

Yapım aşamasında, proje sayesinde kiralar artmaya başlamıştır. Saha çalışması süresince, daha önceden 200 TL'ye kiralanmış dairelerin kira fiyatlarının 400-500 TL'ye yükseldiği gözlemlenmiştir.

İlçe yeterli konut stoğuna sahip değildir.Bu nedenle, projenin hem yapım hem de operasyon aşamaları dikkate alınarak, *yeni konutların inşasına başlanmıştır*.Yeni konutların yapılmasının başlıca nedeni, bu evlerin projede istihdam edilecek kişilere satılması ve / veya kiralınması fikridir.Hanönü Belediye Başkanı, bir müteahhit ile bir apartman yapmak için anlaşma imzaladıklarını bildirdi ve bu binaların yapımı halihazırda başlamış durumdadır.Ayrıca, Bağdere köyü Çaylı mevkiinde yeni bir konut inşa eden bir hane halkı üyeleriyle yapılan bir görüşmede inşaatın bu yıl (2015) başladığı, bu ailenin ayrı bir evlerinin olduğu ve ayda 1500-2000 TL kira geliri elde etme beklentisiyle yeni yapılan binanın 3 katının kiraya verileceği bildirilmiştir.

Hizmet sektörüne etkileri

Yerel ekonomiye bir diğer etki hizmet sektöründe meydana gelmiştir.2016 yılı itibariyle 3.865 nüfusa sahip ilçede halen faaliyette bulunan 6 restoran bulunmaktadır.

Hanımeli restoranı sahipleri, yapılan görüşmede GBP'nin işlerini nasıl etkilediğini anlattı.Hanımeli Restaurant 2010 yılında kuruldu, ancak işleri Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. ilçesinde faaliyete geçtikten sonra gelişti.Restoran genişletildi ve 2015 yılında bin müşteriye hizmet verecek bir mutfak kuruldu.Yemek hazırlamak için kullanılan tüm malzemeler ilçeden temin edilmektedir.Restoranda şu anda 2 şef, 1 yardımcı şef, 2 bulaşıkçı ve 1 pide ustası olmak üzere 6 personel çalışmaktadır.Buna işi yöneten 3 aile üyesi de eklenirse restoranda çalışan personel sayısı 9'dur.

Bu bulgular, yerel ekonomi üzerindeki olumlu etkilerinin yanı sıra, projenin ürettiği çarpan etkileri yoluyla yerel ekonomiyi yeniden canlandırmada etkili olduğunu göstermektedir.Bu açıdan çarpan etkileri, projeye dahil olmayan diğer işletmelerde üretilen istihdam ve yerel hizmetlerin ve ürünlerin alımlarındaki artıştır.

Yerel tedarik üzerindeki etkileri

Total local purchases of Acacia Mining Company between 2012 and October 2015 was 6.124.891 TL. This is an important amount for the district's economy.

Tablo 68. Yerel Satın Almalar (2012-Ekim 2015)

Şirketler	Boyabat	Hanönü	Taşköprü	Kastamonu	Genel Toplam(2013-Ekim 2015)
Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	10.968	1.441.456	686.429	1.470.279	3.609.132
Taşeronlar (3 şirket)	904.318	1.268.017	107.209	236.215	2.515.759
Toplam	915.286	2.709.473	793.638	1.706.494	6.124.891
%	%15	%44	%13	%28	%100

Kaynak: Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. , 2015

Operasyon Aşamasını Yerel Ekonomiye Etkileri

Operasyon aşamasında da yaklaşık 544 kişi istihdam edilecektir.Hane halkı büyüklüğü 4 olarak hesaplanırsa bu, operasyon aşaması boyunca 2000 kişilik bir nüfusa tekabül etmektedir.Buna ek olarak, Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. şirketi ve taşeronları ile 3. taraflar (danışmanlar, daimî müfettişler ve hizmet sağlayıcıları...) / (örn. Hidrogroup, Piramit Güvenlik, Hidrodizayn...) faaliyetlerini yürütmek için yerel mal ve hizmet tedarik etmeye devam

edecektir.Bu nedenle hem işletme faaliyetleri hem de nüfus artışı ile desteklenecek canlılık nedeniyle yerel ekonominin gelişmesi sağlanacaktır.

Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. şirketinin temsilcileri ile yapılan görüşmelerde, işçileri madenin çevresindeki çeşitli konut alanlarına ulaştırmak için otobüslere ihtiyaç duyulacağı konusunda bilgilendirildik.Yerel bir kooperatif kurarak bu hizmetleri kooperatif aracılığıyla yerine getirmeyi planlamaktadırlar.Ayrıca, araç temininde gerekli çeşitli destekleri sunmayı planlamaktadırlar.Etkilenen alanların sakinlerinin kooperatife dahil edilmesine ve tüm ilçe için çekici olacak bir yapının garanti edilmesine yönelik çabaların sürdüğünü öğrendik.

Kapatma aşaması haricinde projenin işletme aşamasının 12 yıl süreceği ve yeni maden kaynaklarının keşfedilmesiyle uzatılabileceği göz önüne alındığında,projenin yerel ekonomiyi canlandırma ve geliştirme yönünde olumlu etkileri olacağına inanılmaktadır.

Ayrıca, Belediye Başkanı yapılan görüşmede, 30 işletme kapasiteli bir küçük sanayi bölgesi (KSS) kurmayı planladıklarını ve KSS'yi özellikle Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. şirketinin hizmetindekiler olmak üzere bölgedeki araçlara bakım ve onarım hizmetleri sunmak üzere planladıklarını belirtti.Şu anda en yakın KSS Taşköprü ilçesindedir. Dolayısıyla, ilçede giderilemeyen bakım ve onarım faaliyetleri Taşköprü KSS tarafından sunulmaktadır.Bu aynı zamanda yerel ekonominin gelişiminde önemli bir görevi de yerine getirecektir.

Tablo 69. Olumlu ve Olumsuz Etkiler

Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
Yeni evlerin inşası	Kira ve ev fiyatlarında artış
Yeni iş yerlerini kurulması (KSS vb.)	Mal ve hizmetlerin fiyatlarında artış
Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. dışındaki şirketlerin ve kurumların yerel istihdamında artış	
İlçe genelinde yerel mallar ve hizmetler için artan talep	
İlçedeki pazar hacminde artış (tarımsal malların pazarlanması, inşaat işleri vb.)	
Yerel mal ve hizmet alımlarına öncelik verilmesi	
Maden ocağının çevresindeki çeşitli ikamet bölgelerine işçileri taşımak için kişisel servisleri temin etmek amacıyla yerel bir kooperatif kurmak	
Şirketlerin kapasitelerinin geliştirilmesi (ürünler, hizmetler, araçlar, personel vb.)	
Bölgedeki ekonomiyi yeniden canlandıracak nüfusu tutmak	

Kaynak: SRM, 2017

Konut ve kira fiyatlarındaki artışın, bölge sakinlerinin hemen hemen hepsi kendi evlerinde yaşadıkları için Hanönü'nde yaşayan hane halkı üzerindeolumsuz etkileri olmayacağı düşünülmektedir.Benzer şekilde, hemen hemen tüm haneler kendi tüketimleri için sebze ve diğer tarım ürünlerini yetiştirdikleri için mal ve hizmet fiyatlarındaki artışların olumsuz etkilerinin sınırlı olacağı düşünülmektedir.

Yerel ekonominin gelişmesinin ve güçlenmesinin sadece Küreçayı'na bağlı Küpeli'ye bir etkisinin olmayacağı düşünülmektedir. Bu bölgede yaşayan hane sayısı çok az olduğu için doğrudan yerel ekonomideki gelişmelerden etkilenemeyebilir.

Tablo 70. Yerleşimlere Göre Etkiler

Ana Yerleşimler	Nahiyeler	Yerel Ekonominin Gelişmes/Güçlenmesi		Kira, Ev, Mal ve Hizmet Fiyatlarının Artması	
		Yapım	Operasyon	Yapım	Operasyon
Hanönü Merkez Mahallesi	Merkez	X	X	-	-
	Vakıf	X	X	-	-
	Yılanlı	X	X	-	-
Küreçayı Köyü	Aşağıküreçayı	X	X	-	-
	Küpeli	-	-	-	-
Vakıfgeymene Mahallesi	Dereköy	X	X	-	-
	Sepetçioğlu	X	X	-	-
	Geymene	X	X	-	-
Bağdere Köyü	Bağdere	X	X	-	-
	Çaylı	X	X	-	-
Gökçe ağaç Köyü	NefsiGökçe ağaç	X	X	-	-
Hanönü İlçesi	İlçe Toplamı	X	X	X	X
Taşköprü İlçesi	İlçe Toplamı	X	X	X	X

Kaynak: SRM, 2017

c. Ana Gelir Kaynakları

Saha çalışması, PEK'lerin gelir kaynakları üzerine odaklanmıştır. Tarım ve ormancılık, Projenin ES'indeki ana ekonomik kaynaklar olmasına rağmen, saha çalışması, **en önemli gelir kaynağının emeklilik maaşları olduğunu** ortaya koymuştur. Çoğu hanede emekli biri bulunmaktadır. İlçe nüfusunun yaşlanmasının en önemli nedenlerden biri, gençlerin istihdam olanakları aramak için ilçeden göç etme eğiliminde olmalarına karşın, 50 yaşından büyük olanların ilçede kalmaya eğilimli olmalarıdır. Dahası, iş için göç edenler emeklilik yaşına geldiklerinde ilçede emekliliklerini geçmek için geri dönme eğilimindedirler.

Ormancılık, tarım ve hayvancılık gibi faaliyetlerde bulunan nüfusun yaş ortalaması oldukça yüksektir. Hatta, ormancılık kooperatifleri ile yapılan görüşmeler sırasında 40 yaşın altındahiçbir kooperatif üyesinin bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Etkilenen yerleşim yerlerine ve komşu bölgelere yapılan saha ziyaretleri sırasında çalışma çağındaki genç nüfus gözlemlenememiştir. Aşağıdaki bölümlerde ormancılık, tarım ve hayvancılık gelirlerinden ayrıntılı olarak bahsedilmektedir.

C1. Ormancılık

Yapım Aşaması

Orman arazileri, arama safhası ve **yapım aşamalarında** ve daha az bir ölçüde olsa da operasyon aşamasında edinileceklerdir. Projeden etkilenen ormanlık alanların büyüklüğü ilçedeki toplam ormanlık alanların yüzde 1'ini (325.2 hektar) oluşturmaktadır. Projenin ana arazi edinimini orman arazileri oluşturduğu göz önüne alındığında saha çalışmaları, PEK'lerin ormanı nasıl kullanıldığına odaklanmıştır. Ormanların zengin olması nedeniyle, muhtarlar ve PEK'ler istişarelerde ormanlık alanların ediniminin orman faaliyetlerinden elde ettikleri geliri etkilemeyeceğini belirttiler. Öngörülen tek olası olumsuz etki, kış aylarında odun sağlanmasıyla ilişkili olabilir. Ancak PEK'ler, projeye edinilen orman arazilerinden sağlanan odun

miktarınınönemsiz olduğunu, bu miktarın kalan ormanlık alanlardan elde edilebileceğini belirtti.

İlçede toplam 13 ormancılık kooperatifi bulunmaktadır.2014 yılındaki ormancılık faaliyetlerinden elde edilen 3.212.000 TL'lik gelir 13 kooperatife bölünerek kooperatif başına ortalama gelir 247.077 TL olarak tespit edilmiştir.Proje alanındaki orman kooperatiflerine sahip yerleşmeler Bağdere, Gökçe ağaç ve Küreçayı'dır ve bu alanlardaki neredeyse tüm erkek nüfusu bu kooperatiflerle bağlantılıdır.Ormancılık faaliyetlerinden elde edilen ortalama geliri bu 3 yerleşimdeki üye sayısına bölerek, yılda ormancılıktan elde edilen ortalama gelirin 4.888 TL olduğunu görmekteyiz.Ormancılık faaliyetlerinden elde edilen gelirin arazi ediniminden etkilenmesi beklenmemektedir, zira ormanın %99'undan ormancılık faaliyetleri için faydalanılmaya devam edilecektir.İlçe Orman İşletme Müdürlüğü, yapılan görüşmelerde proje tarafından edinilen arazi ormanlık alanların yüzde 1'ini kapsadığından dolayı kooperatiflerin gelirleri üzerinde herhangi bir olumsuz etki beklemediklerini ortaya koymuştur (Tablo 71).

Tablo 71: Orman Alanının Edinilmesinin Etkisi

Forestry			
Yerleşim ismi	Toplam orman alanı (ha)	Edinilen orman alanı (HA)	Edinilen arazinin toplam araziye oranı
Hanönü Merkez	7,809	93.2	%1
Bağdere	7,170	6.9	%0
Küreçayı	12,557.50	225	%2
Gökçe ağaç			
Toplam	27,536.50	325.2	%1

Tablo 72. Etkilenen Yerleşimlerdeki Ormancılık Kooperatifleri Hakkında Bilgi

Ormancılık Kooperatifi	Ormancılık Kooperatifi Üye Sayıları	2014'teki toplam gelir (13 kooperatif/TL)	Yıllık gelir (13 kooperatif/TL)	Etkilenen Yerleşimlerdeki Kooperatiflerin Ortalama Geliri
Bağdere	42	3.212.000	247.077	5.883
Gökçe ağaç	60			4.118
Küreçayı	53			4.662
Toplam	155			4.888

Kaynak: SRM, 2017

Operasyon Aşaması

Orman arazisi edinimleri **operasyon aşamasında da** devam edecektir. Bununla birlikte, inşaat işleri tamamlanacağı için, gerekli olacak ormanlık alanın büyüklüğü inşaat aşamasında olduğu kadar büyük olmayacaktır.Ayrıca, rehabilitasyon aşamasında ağaçlandırma çalışmaları

yapılacaktır çünkü proje, maden kapatma aşamasında ÇED Raporunda belirtilen yasal gereklilikleri ve taahhütleri yerine getirmek zorundadır.

Buna ek olarak, projenin operasyon aşamasında ormancılık üzerindeki en önemli etkisi, orman üzerindeki sosyo-ekonomik baskıyı azaltmak ve orman yangınlarını etkili bir şekilde söndürmek olacaktır.

İlçede her sene 5-6 orman yangını meydana gelmektedir. Orman Bölge Müdürlüğü, Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. 'in ilçedeki Orman İşletme Müdürlüğü ile iş birliği yapacağını ve orman yangınlarını etkili bir şekilde kısa sürede söndürmeye yardımcı olmak için ağır teçhizat ve aletlerle yangın söndürme çabalarını destekleyeceğini bildirmiştir. Dolayısıyla, orman yangınlarını kısa sürede ve etkin bir şekilde söndürmek, ormancılık faaliyetlerinden gelir elde eden hane halklarının büyük kayıplara uğramasını önlemek için etkili olabilir. Ayrıca orman yangınıyla mücadele güzergahları Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. tarafından açılmıştır.

Bir başka etki ise ormanlar üzerindeki insan baskısını azaltmak olacaktır. Gelir kaynakları geliştikçe ve arttıkça ilçede yerel istihdam ve iş imkânları artacak, ormancılık faaliyetleri kendi başına önemli bir gelir kaynağı olarak algılanmaktan çıkacak ve bu durum ormanlar üzerindeki insan baskısını azaltmada önemli bir rol oynayacaktır.

Tablo 73. Olumlu ve Olumsuz Etkiler

Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
Ağaçlandırma çalışmaları	Bozuk orman alanları üzerindeki etkiler
Ormanlar üzerindeki insan baskısının azalması	Minimum seviyede olsada, ormancılık faaliyetlerinden elde edilen gelirin azalması
Orman yangınlarıyla mücadelede daha etkili yollar	

Kaynak: SRM, 2017

Yerleşim alanları açısından ormancılık kooperatifi bulunan Bağdere, Gökçe ağaç ve Küreçayı köylerinde ve tüm Hanönü ilçesinde ormanlık alanlar üzerinde etkilerin görülmesi beklenmektedir.

Tablo 74. Yerleşimlere Göre Etkiler

Ana Yerleşimler	Nahiyeler	Orman arazisinde azalma		Orman Arazisinin Korunması (Yangınla Mücadele, İnsan Baskısında Azalma)	
		Yapım	Operasyon	Yapım	Operasyon
Hanönü Merkez Mahallesi	Merkez	-	-	-	-
	Vakıf	-	-	-	-
	Yılanlı	-	-	-	-
Vakıfgeymene Mahallesi	Dereköy	-	-	-	-
	Sepetçioğlu	-	-	-	-
	Geymene	-	-	-	-
Bağdere Köyü	Bağdere	X	X	X	X
	Çaylı	X	X	X	X
Gökçe ağaç Köyü	Nefsi Gökçe ağaç	X	X	X	X
Küreçayı Köyü	Aşağıküreçayı	X	X	X	X

	Küpeli	X	X	X	X
Hanönü İlçesi	İlçe Toplamı	X	X	X	X
Taşköprü İlçesi	İlçe Toplamı	-	-	-	-

Kaynak: SRM, 2017

C2. Tarım ve Hayvancılık Geliri

C2.1 Tarım

Projeden doğrudan etkilenen 5 yerleşim yerinin hepsinde tarım faaliyetleri yürütülmektedir. Hemen hemen tüm alanlarda 100 m² civarında 2-3 sera gözlemlenmiştir. Her aile kendi tüketimine mahsus bahçede sebze yetiştirir. Ayrıca, buğday, arpa, sarımsak, pancar ve fasulye ticari amaçlı yetiştirilmektedir. Etkilenen yerleşimler arasında sadece Gökçeagaç'ta pirinç yetiştirilmektedir.

Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. tarafından satın alınan özel parseller, proje için yapılan tüm arazi edinimleri arasında görece düşük bir paya sahiptir. Proje için sadece 28.61 hektar alan edinilmiştir. Yukarıda belirtilen alan yeterli büyüklüğe sahip tarım arazileri bakımından nispeten küçük olmasına rağmen, haneler tarafından önemli görülmektedir.

Tarıma etki

- *Bitkiler üzerindeki toz etkisi:* Projenin yapım ve operasyon aşamalarında oluşması beklenen toz, tarım ürünlerine zarar verebilir ve hane halkının geçim araçlarına bir risk teşkil edebilir. Yapılan görüşmeler sırasında bu endişe muhtarlar ve topluluk üyeleri tarafından sürekli ele alınmıştır. Öte yandan, Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. uzmanları etkilenen bölgelerdeki toz ölçümlerinin anormallik göstermediğini açıkladı. Ölçümler yasal sınırların altındadır. Ölçüm sonuçları hakkında yerel konutlara bilgi verilmesi gerekmektedir ve Proje herhangi bir hasarı önlemek için yakınlardaki ekili parsellerin toz seviyelerini sürekli izleyecektir. Yakınlardaki parsellere toz gitmesini en aza indirmek için toz kontrol mekanizmaları da bulunmaktadır.
- *Sulama açısından Gökırmak su kaynağına olan etkisi:* Tarımla ilgili bir diğer husus, su kaynaklarının kirletilme ve azalma potansiyeline sahip olması nedeniyle tarımsal gelir kaynaklarının azalması korkusudur. Gökırmak'tan sulama amacıyla su pompaları ile su çeken haneler mevcuttur. Hidrojeolojik çalışma Gökırmak su / akış kapasitesinde herhangi bir düşüş öngörmemektedir, bu nedenle Gökırmak su kaynaklarını sulama amaçlı kullanan haneler için beklenen bir etki yoktur. Proje süresi boyunca, Gökırmak Nehri'nin su kapasitesi proje tarafından sürekli olarak izlenecektir.
- *Yer altı su kaynakları üzerindeki etki:* ÇSED Cilt I-Bölüm 7'de sunulan hidrojeolojik çalışma, potansiyel azalmış yeraltı suyu etkisinin yalnızca Sepetçioğlu yerleşiminde beklendiğini göstermektedir. Ancak raporda, Küpeli yerleşiminde yeraltı suyunun azalması imkânının da olduğu vurgulanmaktadır. Küpeli'deki yer altı suları, Küreçay civarında ikamet eden yaklaşık 48 haneye tarımsal faaliyet için sulama suyu sağladığından, Proje özellikle bu yerleşimdeki yeraltı su seviyelerini izleyecek ve olumsuz bir etki meydana gelmesi durumunda gerekli önlemleri sağlayacaktır. (Diğer bölgelerden alternatif su tedariki yapmak, sulama kuyuları açmak vb.). Vakıfgeymene'nin, yer altı suyu arzındaki düşüşlerden etkilenmesi

beklenmemektedir. Proje, hali hazırda Sepetçioğlu yerleşiminde azalan su kaynaklarını ele almış ve yerleşime yeni bir su kaynağı sağlamıştır.

- *Su kaynaklarının tükenmesi ve kirlenmesi:* Gökçeada ve Sirke köylerinde DSİ'nin sulama havuzu inşa etmesini isteyen PEK'ler bulunmaktadır. Bu PEK'ler madencilik projesinin tarım alanlarını ve sulama alanlarını kısıtlayarak bu yatırımın etkisiz hale getireceğinden veya erteleyeceğinden endişe duymaktadır. **Öte yandan birçok hanehalkı, yapım ve operasyon aşamalarındaki patlamaların yer altı suyu kaynaklarının tükenmesine ve / veya yerlerinin değişmesine neden olacağından ve sondajlarda ve tesisin faaliyetleri sırasında ortaya çıkan kimyasal maddeler ve atıkların su kaynaklarına sızacağından ve tarım ürünlerini zehirleyeceğinden endişe duymaktadır.** Tanımlanan alanlarda operasyon sırasında sürekli patlatma kontrolleri yapılacaktır. Hidrojeolojik çalışma, yer altı suları hakkındaki endişeleri ele alacaktır. Açık ocak maden operasyonlarında, maden sahasında ve atık depolama alanlarında hiçbir kimyasal madde kullanılmaz. Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. düzenli olarak sismik ölçümler yapmaktadır. Titreşimi azaltmak için patlamalar kontrol edilmektedir (delikler arasında gecikme kullanılarak). Patlatmadan önce PEK'leri bilgilendirecek bir mekanizma bulunmaktadır. Dahası, sismik ölçümlerin sonuçları PEK'lerle paylaşılacaktır.

C2.2. Hayvancılık

Etkilenen bölgelerde büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapan haneler bulunmaktadır. Arıcılıkla uğraşan sadece birkaç hane bulunmaktadır. Etkilenen bölgelerde ÇKS'de kayıtlı büyükbaş hayvan yetiştiriciliği yapan 97 hane bulunmaktadır ve hane başına düşen ortalama büyükbaş hayvan sayısı 12'dir. Hayvancılık, bölge genelinde gerilemektedir. Gerçek şu ki, 2006'da 6.670 büyükbaş hayvan bulunmasına rağmen, bu sayı Ekim 2015 sonunda 3.300'e kadar gerilemiştir.

İlçede hayvancılıkla uğraşan herhangi bir özel veterinerlik muayenehanesi bulunmamaktadır. Veterinerlik hizmetleri, İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünde çalışan tek bir veteriner tarafından sağlanmaktadır.

Etkilenen yerleşim yerlerinden sadece 3'ünde küçükbaş hayvan yetiştiren hanehalkı bulunmaktadır ve bu hanelerin sayısı oldukça düşük bir rakam olan 7'dir.

Aynı durum arıcılıkla ilgilenen haneler için de geçerlidir. 3 yerleşimde sadece 8 arıcı bulunmaktadır.

Hayvancılık üzerine etkiler

- *Çevresel faktörlere bağlı olarak hayvan sağlığına yönelik etkiler:* PEK'ler projenin hayvanlara toz, gürültü, su kaynaklarının kirlenmesi vb. faktörler aracılığıyla zarar vereceğinden endişe duymaktadır.
- *Proje faaliyetleri ve artan trafik nedeniyle hayvan sağlığına zarar verme:* PEK'ler, yolların ve madenin araç trafiğinin sebep olacağı kısıtlamalar ve araçların çarpma riski nedeniyle çiftlik hayvanlarının otlatma sırasında zarar görmesinden endişe

duymaktadırlar.Bu gibi kazalardan kaçınmak için maden ve işleme tesisi arasındaki kara yolu üzerindeki PEK'ler ve hayvanlara yönelik trafik riskini en aza indirmek için alt geçitler bulunacaktır.Maden alanı tel çitlerle çevrelenecek ve konsantre üretim yolu yerel köy yollarıyla ayrılmış olacaktır.

- *Mera alanlarının azalması:*Otlak ve mera alanları azalacaktır.
- *Hayvancılık ve tarım yan ürünleri içi artan talep:*Bu endişelerin yanı sıra, projenin hayvancılığa olumlu etkilerinin de olması beklenmektedir.Bu olumlu etkilerin en önemlisi, ilçenin pazar hacminin artması dolayısıyla tarım ve hayvansal ürünlere olan talebin de artmasıdır.Vakıfgeymene'ye bağlı Sepetçioğlu nahiyesinde bu konuda topluluklarla yapılan toplantılarda, geçmişte seracılığın çok daha yaygın olduğu fakatürünlerin (domates, salatalık) pazarlama ve satışı sırasında karşılaşılan sorunlardan dolayı seracılığın azaldığı söylenmiştir. İlçe merkezinin nüfusu, kırsal hariç, 1.869'dur.Bu nüfustaki tarım ürünlerinin tüketicileri sadece memur ve işsizlerdir.Bununla birlikte, bölgede faaliyet gösteren HES'in çalışanları, yol inşaatı vb. işlerde çalışanlar da potansiyel bir pazar teşkil etmektedir.Bu nedenle, Hanönü ilçesinde pazarlanacak ürünlerin pazar hacmi çok düşüktür.Malların Taşköprü bölgesine taşınması ve orada satılması mümkündür, ancak bu maliyetleri artıracaktır.Bu açıdan, projenin yapım ve operasyon aşamalarında istihdam edilecek nüfus (aileleri de dikkate alarak), Hanönü ilçesinde satılacak tarımsal ürünler için yeterli bir pazar oluşturacaktır.

Tablo 75. Olumlu ve Olumsuz Etkiler

Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
İlçenin tarımsal ve hayvansal ürünlerin satışı ve pazarlanması için pazar hacminin arttırılması	Tarım ve hayvancılığın olumsuz olarak etkilenmesi riski
Malların bulunduğu yerde satılması ve pazarlanmasının kolaylaştırılması	Toz gibi olumsuz etkiler nedeniyle tarımsal ürünlere ve hayvan varlığına zarar verme riski
Satış ve pazarlama zorluklarının azalması sonucunda tarımsal ve hayvancılık gelirlerinde artış	Tarım ve hayvancılık gelirinin azalmasıyla ilgili endişeler
	Tarım alanlarının azalmasıyla ilgili endişeler
	Otlakların azalması
	Otlatma üzerindeki kısıtlamaları
	Hayvanları otlatma için kullanılan yollarda araç çarpması riski
	Hane halkı üzerindeki giderek artan olumsuz etkiler (Demirci Barajı ve Taşköprü Barajı)
	Su kaynaklarının tükenmesi / kontaminasyonu ve zehirlenmesiyle ilgili endişeler

Kaynak: SRM, 2017

Etkiler, yerleşimlerinin ürünlerin satış ve pazarlanmasının kolaylaştırılması açısından değerlendirildiğinde, pazar hacmindeki artış Taşköprü dahil olmak üzere tüm alanları olumlu etkileyecektir.

Özellikle ocak ile işleme tesisi arasındaki yolda bulunan Vakıfgeymene, Bağdere ve Küreçayı'na bağlı yerleşim bölgelerinde hayvanların otlatılmasıyla ilişkili tehlike oranı daha yüksektir.

Ocak ve işleme tesisi arasında yapılacak 5 km uzunluğundaki yol önemli derecede etkiye sahiptir. Yol, inşaat işleri sırasında ortaya çıkacak toz emisyonları, taşıt trafiği nedeniyle insan ve hayvan sağlığı üzerindeki riskler, otlatma alanlarının ve hayvanların otlatma alanlarına girmesinin kısıtlanması, ekili tarımsal ürünlerin ve mahsullerin zarar görmesi gibi çeşitli potansiyel etkilere yol açabilir. Potansiyel toz hasarının önlenmesi için gerekli tedbirler alınacaktır. İnsanlar ve hayvanlar için trafik riskini en aza indirmek için kara yolu üzerinde alt geçitler olacaktır. Yolun yapımından etkilenen yerleşimler Sepetçioğlu, Geymene, Çaylı, Çayağzı ve Dereköy'dür.

Ayrıca, açık maden ocağı veya tesis alanının inşası gibi inşaat işleri, ürün ve mahsullere zarar vermek suretiyle tarımsal gelir kaynaklarını azaltabilir. Açık ocak ve tesis alanı çevresindeki tarımsal faaliyetler oldukça sınırlıdır.

Madende patlatmalar yapılacağından ve maden tesisinde konsantrenin işlenmesi için su kaynakları kullanılacağından dolayı bu tesislerin yakınındaki su kaynaklarının zarar görmesi ve / veya tükenmesi gibi bir risk söz konusudur.

Benzer şekilde, atık depolama tesisinde bir arıza olması halinde veya bu alanda bir sorun çıkması halinde, tehlikeli kimyasalların su kaynaklarını kirletme riski vardır. Dolayısıyla, bu tesislerin çevresindeki yerleşim yerlerinde risk seviyesi daha yüksektir. Atık depolama tesisi, su kaynaklarının kontaminasyon riskini azaltmak ve kesinlikle en aza indirmek için tüm önlemler alınacak şekilde tasarlanmıştır.

Tablo 76. Yerleşimlere Göre Etkiler

Ana Yerleşimler	Nahiyeler	Hayvancılık Faaliyetlerine Zarar (Kaza riski, toz, gürültü, su kaynaklarına zarar verme, vb.)		Tarım Faaliyetlerine Zarar (Toz, mahsullerde azalma, su kaynaklarının azalması veya tükenmesi vb.)		Kümülatif Etki (Demirci HES, Taşköprü Barajı, Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.)		Yöredeki Ürünlerin Satışı ve Pazarlanması, Pazar Hacminde Artış	
		Yapım	Operasyon	Yapım	Operasyon	Yapım	Operasyon	Yapım	Operasyon
Hanönü Merkez Mahallesi	Merkez	X	X	X	X	-	-	X	X
	Vakıf	-	-	-	-	-	-	X	X
	Yılanlı	-	-	-	-	-	-	X	X
Vakıfgeymene Mahallesi	Dereköy	X	X	X	X	X	X	X	X
	Sepetçioğlu	X	X	X	X	X	X	X	X

	Geymene	X	X	X	X	X	X	X	X
Bağdere Köyü	Bağdere	X	X	X	X	-	-	X	X
	Çaylı	X	X	X	X	-	-	X	X
Gökçeada Köyü	NefsiGökçeada	-	-	X	X	-	-	X	X
Küreçay Köyü	Aşağıküreçay	X	X	X	X	X	X	X	X
	Küpeli	X	X	X	X	-	-	X	X
Hanönü İlçesi	İlçe	-	-	-	-	-	-	X	X
	Toplamı								
Taşköprü İlçesi	İlçe	-	-	-	-	-	-	X	X
	Toplamı								

Kaynak: SRM, 2017

C3. Mera

Projeden etkilenen mera alanları, mera özelliklerine sahip olan ve İl Mera Komisyonu tarafından mera olarak kabul edilen alanların büyüklüğüne göre küçüktür. İlçedeki 97 hektar mera alanının 65 hektarlık bir bölümü etkilenen bölgede bulunmaktadır. Bu nedenle, sınırlı bir mera alanında mera alanının çoğunluğu etkilenen alanın içindedir.

Mera alanını etkilenen bölgelerdeki büyükbaş hayvan sayısına bölerek, bölgede büyükbaş hayvan başına 0,6 dekar mera alanı bulunduğu tespit edilmiştir. Bu, hayvan yetiştirme faaliyetinde bulunan ailelerin hayvanlarını otlatmak için kendi topraklarından, köy platolarından ve uygun özelliklere sahip çayırardan yararlandıklarına işaret etmektedir.

İlçedeki mera kalitesinin düşük olduğundan bilgilendirildik. Nitekim İl Mera Komisyonu üyeleri, ilçedeki mera alanlarının çoğunun yalnızca "kâğıt üzerinde ve yasal olarak" otlak alanları olarak değerlendirildiğini bildirmiştir. Ayrıca, ilçede yürütülen kadastro çalışmalarının sonucu olarak, ormanlık mera alanlarının nitelikleri orman arazisine dönüştürülmüştür. Bu da mera alanlarının azalması üzerinde etkili olmuştur. İl Tarım Müdürlüğü yakın dönemde ildeki mera dönüşüm rehabilitasyon çalışmalarını başlattı. Fakat, Hanönü ilçesi mera dönüşüm rehabilitasyon çalışmalarına dahil edilmemiştir. Bu kararın başlıca sebepleri, bölgedeki otlak alanlarının sembolik olması, bölgede genç çiftçi olmaması ve ilçede bulunan hayvan varlığının düşük olmasıdır. Mera rehabilitasyonu için seçilen en yakın ilçe Taşköprü'dür.

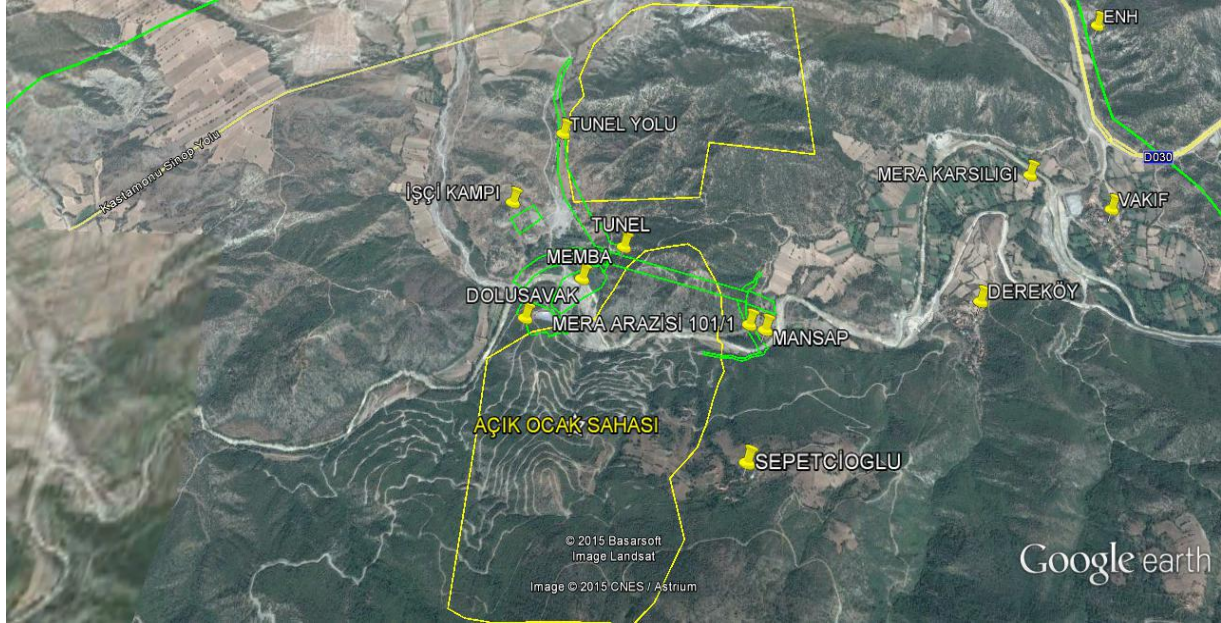
Vakıfgeymene'ye bağlı Dereköy tarafından kullanılan mera arazisinin niteliği proje kapsamında kalıcı olarak değiştirilmiştir. Bu karar, Gökırmak Nehri'nin yerinin saptırma tüneli ile değiştirilmesi gerektiğinden, burada bulunan 8.900 m²'lik mera alanının varlığının gerekli olmasına bağlıydı. Planlanan çalışmalar bağlamında daha fazla mera alanının edinilmesi öngörülmemektedir.

Etkilenen mera alanının karşılığında Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. , aynı mahallenin sınırları içinde aynı büyüklükte bir tarım arazisi satın aldı ve bu arazi mahalle sakinlerinin kullanımına sunuldu. Konuyla ilgili 1 Nisan 2015'te Vakıfgeymene Muhtarıyla bir anlaşma imzalandı. Bu anlaşmaya göre satın alınan hayvanların otlatılması için daha uygun hale getirilmesi ile ilgili ekim ve arazi düzenlemelerinin maliyetleri Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. tarafından karşılanacaktır. Etkilenen mera alanı ve mera olarak kullanılmak üzere satın alınan alan aşağıdaki harita üzerinde gösterilmektedir. Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. , mera alanına erişim yolu sağlamak için Dereköy için yeni edinilen meranın yanındaki parseli kiraladı. Şirket,

kiralanan parseli satın alarak ya da bu meraya erişimi sağlamak için alternatif bir mekanizma geliştirilerek hayvanların erişim yolu için uzun vadeli bir çözüm planlamaktadır.

Harita 5. Etkilenen Mera Alanı ve Onun İkamesi Olan Mera Alanı

Kaynak: Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. , 2017

Yapım aşamasında mera alanları ile ilgili daha fazla arazi edinimi öngörülmemektedir. Bununla birlikte, maden ruhsatı alınan alan sınırları içerisinde mera alanları bulunmaktadır. Bu alanlarda operasyon aşaması sırasında sondaj yapılması ihtimali vardır. Ancak, bu alanlar yasal olarak mera alanları olarak kabul edildiğinden, bu alanlarda değişiklikler yapılırken yasal prosedürler izlenmeli ve mera alanlarının kaybı telafi edilmelidir.

Tablo 77. Olumlu ve Olumsuz Etkiler

Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
Etkilenen mera alanları karşılığında arazilerin tahsisi	Vakıfgeymene'ye bağlı Dereköy'ün kullandığı mera alanına etki (arsa 101/1, 8,900 m ²)
Mera alanlarında yapılacak değişikliklerle ilgili karar alma süreçlerine yerel toplulukların dahil edilmesi (Vakıfgeymene Muhtarıyla yapılan anlaşma ve bu anlaşmanın 2015 yılında yürürlüğe girmesi)	Operasyon aşamasında yapılacak sondaj çalışmaları nedeniyle mera alanlarında meydana gelecek olası etkiler
Mera alanı kayıplarının telafisi	

Kaynak: SRM, 2017

Sorun, etkilenen alanlar açısından incelenecek olursa, yapım aşamasında mera alanlarının etkilenebileceği yerleşim bölgesi, Vakıfgeymene'ye bağlı Dereköy'dür. Bununla birlikte, Bağdere, Küreçayı, Hanönü Merkez ve Vakıfgeymene, maden ruhsatı alınan arazide bulunmaktadır.

Tablo 78. Yerleşimlere Göre Etkiler

Ana Yerleşimler	Nahiyeler	Mera Alanlarının Azalması Riski
-----------------	-----------	---------------------------------

		Yapım	Operasyon
Hanönü Merkez Mahallesi	Merkez	-	X
	Vakıf	-	X
	Yılanlı	-	X
Vakıfgeymene Mahallesi	Dereköy	X	X
	Sepetçioğlu	-	X
	Geymene	-	X
Bağdere Köyü	Bağdere	-	X
	Çaylı	-	X
Gökçe ağaç Köyü	NefsiGökçe ağaç	-	-
Küreçayı Köyü	Aşağıküreçayı	-	X
	Küpeli	-	X
Hanönü İlçesi	İlçe Toplamı	X	X
Taşköprü İlçesi	İlçe Toplamı	-	-

Kaynak: SRM, 2017

Önerilen Önlemler

Önerilen önlemler, yerel ekonominin gelişmesine katkıda bulunma ve geçim kaynaklarının geliştirilmesi konularıyla ilgilidir.

Yerel istihdam hakkında önlemler

- Hem yapım hem de operasyon aşamalarında, istihdam açısından, Hanönü ilçesinde, özellikle de etkilenen yerleşim yerlerinde **yerel istihdama öncelik verilmesi** gerekmektedir. Bu amaçla, Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. , yerel işgücünün ve özellikle Projeden doğrudan etkilenen PEK'lerin istihdam edilmesini vurgulayan bir Yerel İstihdam Politikası hazırladı. Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. ; Kaymakamlık, Belediye, Halk Eğitim Merkezi gibi kurumlar ile bilgi paylaşımında bulunarak bu kurumlar tarafından düzenlenecek **mesleki eğitim kursları yoluyla yerel iş gücünün hazırlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.**
- Yerel istihdamı artırmak için, Hanönü HEM ile iş birliği içinde **iş başında eğitimler vermeye devam ederek yerel çalışanların mesleki bilgi ve becerileri geliştirilebilir.** Bu vasıta ile, özellikle operasyon aşaması süresince bu kişilerin istihdam edilebilirliği artırılabilir.
- Yerel istihdam politikasıyla uyumlu olarak istihdamda sırasıyla önce etkilenen bölgelere, daha sonra ise Hanönü'ne, Taşköprü'ye ve ilin diğer ilçelerine öncelik verilecektir,
- Yöredeki ihtiyaç duyulan işgücünü istihdam etmek için, kuruluşlara yeni mesleki eğitim kursları başlatmada destek sağlanması, kuruluşlar arasındaki iş birliği programlarının geliştirilmesi,
- İstihdam edilecek personelin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmeye yönelik işyerinde eğitim programlarını organize etmek,
- Operasyon aşamasında nitelikli madencileri eğitmek için mesleki eğitim programları düzenlemek,²⁰,
- Tüm paydaşları yerel istihdam politikası hakkında bilgilendirmek,

²⁰Çayeli Bakır Madeni İşletmesi, Sosyal Kapasite Geliştirme Programı çerçevesinde her yıl işsiz lise mezunları arasından seçilen 10 kişiye madencilik eğitimi vermektedir ve kursu başarıyla tamamlayan kursiyerleri istihdam etmektedir. <http://www.Miningcilik-turkiye.com/dosyalar/edergi-1382527584.pdf>sf. 10.

- Ücret farklılıkları nedeniyle yerel çalışanlar ile diğer bölgelerden gelen çalışanlar arasında çıkabilecek çatışmalardan ve problemlerden kaçınmak için ücret politikası belirlemek ve
- Taşeron firmaların yapım ve operasyon aşamalarında yerel istihdam politikasına uymayı taahhüt ettiğinden emin olmak ve taşeronların yerel istihdam uygulamalarının Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. tarafından denetlenmesini sağlamak.
- Yerel PEK'lerin yapacağı işi için adil bir ücret almasını sağlamak için eşit iş için eşit ücret politikasını vurgulamak.

Yerel ekonomik gelişme için önlemler:

- Yerel ekonomik kalkınmanın teşvikine ilişkin, **yerel alımlarla** ve kurulması planlanan **ulaştırma (işçiler için servis) kooperatifiyle** ilgili değinilecek iki ana konu bulunmaktadır.
  - Yerel alımlarla ilgili gerekliliklerin tanımlanması gerekmektedir. Tedarikçiler ve temsilcileri (Esnaf ve Sanatkarlar Odası vb.), hangi malzemenin nasıl tedarik edileceği, satın alımlar sırasında yerel şirketlere belirli avantajlar sağlanması ve yerel bir tedarik politikası oluşturulması gibi konularda bilgilendirilecektir. Ayrıca, kilit paydaşların, özellikle de kaymakamlığın ve belediye başkanlığının, yerel satın alımlarla ilgili düzenli olarak bilgilendirilmesi önerilir.
  - İlçede özellikle etkilenen bölgelerden gelen kişiler tarafından kurulacak bir ulaştırma kooperatifi oluşturma çabası önemli bir konudur. Bu bağlamda, yeni bir kooperatif kurulmadan önce, Hanönü Nakliyeciler Kooperatifi ile görüşülmeli ve kapasiteleri, işleyişi ve üyelik yapısı dikkate alınmalıdır. Şu anda kooperatifin 17 üyesi bulunmakta ve orman ürünlerinin (kütük, kereste vb.) nakliyesini üstlenmektedirler. Öncelikle yerel organizasyonların kapasitelerini ve iş becerilerini değerlendirmek ve daha sonra bu değerlendirmenin sonuçlarına bağlı olarak yeni bir kooperatif kurmak veya mevcut kooperatife destek sağlamak için karar verilmesi önerilir.

Sosyal yardıma yönelik **sosyal sorumluluk projelerine destek vermek** de faydalı olacaktır. Bu amaçla, sosyal sorumluluk çalışmaları için bir bütçe tahsis etmek ve desteklenecek projelerde aranan özellikler, desteklenebilecek faaliyet alanları ve verilebilecek bütçe hakkında ilgili kuruluşların bilgilendirilmesi önerilir. Desteklenebilecek sosyal sorumluluk çalışmalarının içeriği, taleplerin nasıl değerlendirileceği vb. gibi konuları belirlemek için katılımcı mekanizmalar ve oluşumlar oluşturmak, bölge için bir örnek oluşturacaktır. Örneğin, yerel kuruluşların ve topluluk temsilcilerinin katılımıyla düzenlenecek bir çalıştaydan sonra bir Hanönü Platformu kurulabilir. Amacı farklı olmasına rağmen, Taşköprü'de de benzer bir çaba ortaya atılmış ve ilçenin vizyonunu ve gelecek hedeflerini belirlemek için 7-8 Kasım 2015 tarihlerinde bir çalıştay düzenlenmiştir. Şikayetlerin ve alınan tedbirlerin değerlendirilmesi, topluluğun yararına yapılan başvuruların değerlendirilmesi ve izlenmesi, toplulukların yanı sıra yerel paydaşların bilgilendirilmesi için bir Topluluk Danışma Paneli (TDP) aracılığıyla işlev gören bir katılım mekanizması oluşturulması önerilir. Madencilik dışında, ilçe ekonomisinin gelişmesini teşvik edecek sosyal sorumluluk çabalarının hayata geçirilmesi, ilçe sakinlerinin projeyi benimsemesini sağlayacak bir unsur olacaktır. AMİ ihtiyaca dayalı sosyal sorumluluk

alışmalarına öncelik vermek ve geçim kaynaklarını iyileştirmek için tam bir Topluluk Geliştirme Planı'na (CDP) dönüştürülecek bir Toplum Gelişim Çerçevesi hazırlamıştır.

Topluluk kalkınma planı katılımcı yaklaşımla hazırlanacaktır. Desteklenebilecek sosyal sorumluluk çalışmaları içeriğı, taleplerin nasıl değerdendirileceğı gibi konuları belirlemek için katılımcı mekanizmalar ve birlikler oluşturmak, bölge için bir örnek oluşturacaktır. Örneğın, bir Hanönü Platformu yerel kuruluşların ve topluluk temsilcilerinin katılımıyla düzenlenen bir çalıştaydıktan sonra kurulabilir. Niyetleri farklı olmasına rağmen, Taşköprü'de de benzer bir çaba ortaya atıldı ve ilçenin vizyonunu ve gelecek hedeflerini belirlemek ve çıktılarını CDF'ye dahil etmek için 7-8 Kasım 2015'te bir çalıştay düzenlendi. Şikayetlerin ve alınan önlemlerin değerdendirilmesi ve izlenmesi, topluluğun yararına yapılan başvuruların değerdendirilmesi ve topluluklar ile yerel paydaşların bilgilendirilmesi için bir Topluluk Danışma Paneli (CAP) aracılığıyla işlev görecek bir katılım mekanizması oluşturulması önerilir. Madencilik dışında il ekonomisinin gelişimini teşvik edecek alanlarda sosyal sorumluluk çabalarının hayata geçirilmesi, halkın projenin benimsenmesini artıracak bir faktör olacaktır.

Yukarıdaki tedbirleri uygulamak için aşağıdaki adımların yerine getirilmesi gerekmektedir:

- Yerel satın alma politikasını uygulamak,
- Satın alımlarda yerel şirketlere avantajlar sağlamak,
- Hangi malların ve hizmetlerin (yiyecek, servis hizmeti vb.) yerel olarak tedarik edileceğini belirlemek,
- Tedarikçilere, temsilcilerine ve kilit paydaşlara ilçede tedarik ve tahakkuklar hakkında bilgi vermek,
- İlçe ekonomisinin gelişimini teşvik edecek olan, topluluğun yararına olan projeleri ve faaliyetleri desteklemek için bir sosyal yatırım bütçesi tahsis edilmesi,
- Kurumlar arası işbirliği ve koordinasyonu güçlendirmek, bir Hanönü Platformu oluşturmak için bir çalıştay düzenlemek,
- Bir Toplum Danışma Panelinin (TDP) kurulması,
- Alınan şikayetlerin ve şirket tarafından TDP aracılığıyla alınan önlemlerin izlenmesi, topluluğun yararına yapılan taleplerin değerdendirilmesi ve paydaşların bilgilendirilmesi,
- Bir Topluluk Geliştirme Planı geliştirmek ve uygulamak ve bu sosyal projelerin uygulanmasında iyi yönetim ve şeffaflık sağlamak için bir Topluluk Danışma Paneli (CAP) oluşturmak
- İşçilerin ulaşımı için yerel kooperatif kurulması
- Çalışanların konut ve konaklama ihtiyaçları konularında Hanönü ilçesine öncelik vermek, sosyal konutlar, misafirhaneler gibi konaklama olanaklarını ilçede teşvik etmek, tüm paydaşları bu kararlara ilişkin bilgilendirmek ve analiz etmek.

Geçim kaynaklarının geliştirilmesi için önlemler

PEK'lerin geçim kaynakları üzerindeki etkileri değerdendirmek için Proje, Geçim Yolu Yapılandırma Planını hazırlamıştır. Vakıfgeymene mahallesinin Sepetçioğlu, Dereköy ve Geymene nahiyelerinin yanı sıra Bağdere Köyü ve Çaylı nahiyesi, Projenin arazi ediniminden

etkilenen alanlardır. GYP, Proje tarafından olumsuz yönde etkilenebilecek olan PEK'lerin geçim koşullarını iyileştirmek için tedbirlerin alınmasını sağlamaktadır. Bu konuda alınması önerilen önlemler;

- AMI, hayvancılık üretiminin Projenin arazi edinimi tarafından etkilenmemesini sağlamak için mera arazisini satın aldı. Toplum kullanıcıları için değiştirilen mera, sürdürülebilir hayvancılık üretimini amaçlamaktadır. Buna ek olarak, AMI, Topluluk kalkınma planında ayrıntılı olarak açıklanacak bir mera ıslah programı uygulayacaktır
- Geçim Yolu Yapılandırma Planının denetlenmesi ve uygulanması,
- Tarım, hayvancılık, arıcılık, ormancılık, el sanatları, yerel beceri ve iş gücü, kadınların ekonomik entegrasyonu konularında bu plan çerçevesinde bir topluluk gelişim programı hazırlamak
- Özellikle projeden etkilenen bölgelerdeki tarım ürünleri olmak üzere yerel satın alımı desteklemek,
- Şikâyet yönetim mekanizması doğrultusunda bildirilen şikâyetlerin izlenmesi ve analizi,
- Geçim kaynakları ve yaşam kalitesi konularında kamu sağlığı ve güvenliği hakkında mesleki sağlık ve güvenlik ile çevresel önlemler almak.

3.3 Arazi ve Diğer Varlıkların Edinilmesi Üzerindeki Etki

İletim hattı dahil olmak üzere projeyi oluşturan toplam etkilenen alan 4109 dekar, 607 parseldir. Gönüllü alıcı satıcı görüşmeleri yoluyla edinilen arazi 286 dekar, 88 parseldir. Kamulaştırma yoluyla arazi edinimine sadece iletim hattı için başvurulmuştur.

Proje için edinilen arazilerin büyük bir kısmı **kamu mülkiyetine** (yüzde 86) aittir. Kamu arazisi orman arazisinden (toplam arazi ediniminin yüzde 79'u) ve mera alanından (toplam arazi ediniminin yüzde 1'i) ve Hazine arazisinden (yüzde 6) oluşmaktadır. Toplam edinimin yüzde 13'ü özel parsellerdendir.

PEK'lerle yapılan görüşmeler kamu arazilerinin kullanıcıları üzerinde; özellikle de PEK'lerin orman kaynaklarını ve meraları nasıl kullandığı üzerine yoğunlaşmıştır. Proje kapsamında edinilen orman arazisi, yerleşim alanlarının toplam orman alanının yüzde 1'ini oluşturmaktadır. PEK'lerle ve Orman Bölge Müdürlüğü'yle yapılan görüşmeler; PEK'lerin orman alanlarının geri kalan %99'undan ormancılık geliri elde etmeye devam edeceği ve PEK'lerin geçimlik ısınmaları için yakacak odun bulacak başka ormanlık alanların da olması nedeniyle orman alanı kaybının PEK'lerin geçim kaynakları üzerinde olumsuz bir etki yaratmayacağını ortaya koymuştur.

Hayvancılık üretimi, Dereköy köyü (Vakıfgeymene) için önemli bir gelir kaynağıdır, otlak kaybı ve açık ocak alanına yakınlık, buradaki PEK'lerin geçim kaynakları üzerinde olumsuz etkilere neden olabilir.

Projenin özel arazi ediniminin etkisi, yerleşime ve mülkiyet türüne göre değişmektedir. Özel arazi ediniminden etkilenen PEK'lerin çoğu geçici mukimlerdir (Sepetçioğlu yerleşimi) ve arazilerinde Proje öncesinde ürün yetiştirmemişlerdir. Projenin arazi ediniminden etkilenen yerleşim mukim PEK'ler (Yılanlı yerleşimi) araziye hayvan yemi yetiştirmek için kullandıklarını ve arazinin hayvancılık için aynı bir gelir kaynağı sağladığını belirtmişlerdir.

Tablo 79. Arazi Edinimi

Yerleşimler	Arazi Edinimi (Dekar)	Parsel Sayısı	Proje Konumu
3. taraf (meralar dahil)	18	6	TML + ProjeTesisleri
Belediye	1031	25	TML + ProjeTesisleri
Hazine	51	21	TML + ProjeTesisleri
Orman	4963	68	TML + ProjeTesisleri
Özel edinim olmadan	46	73	TML
Özel arazi edinimi istekli alıcı satıcı	276	84	Project Facilities
Özel arazi edinimi kamulaştırma ile	226	357	TML
Kayıt dışı (nehir yatağı vb.)	503	441	TML+Project Facilities
Toplam	6,593	634	

Kaynak: Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. , 2017

Arazi edinim ödemeleri arazi mülkiyetine göre yapıldı. 84 özel parselin alıcı satıcı görüşmelerinde yaklaşık olarak 5,255,9485 milyon TL tazminat ödendi.

Arazi edinimine ilişkin gerekli izin ve yetkiler Maliye Bakanlığı, DSİ Bölge Müdürlüğü, İl Özel İdaresi, Karayolları Bölge Müdürlüğü, Orman Bölge Müdürlüğü ve Hanönü Belediyesi'nden alınmıştır.

Proje için edinilen etkilenen topraklarda (özel, kamu ve orman) taşınmazlar (ev, hayvan barınağı, ahır, kulübe vb.) Yoktur. Dolayısıyla Proje istemsiz yeniden yerleşime neden olmaz. Bununla birlikte, AMI Projesi, projeler arasında ek arazi alımına ihtiyaç duyması durumunda, projenin arazi edinimi politikasının ve EBRD PR5'in gelecekte varlık sayımı, arazi değerlemesi, geçim kaynaklarının restorasyonu ve herhangi bir yeniden yerleşim için takip edilmesini sağlar.

Tablo 80. Olumlu ve Olumsuz Etkiler

Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
Özel arazilerin isteğe bağlı olarak edinilmesi	Değerlendirilen kamu ve orman arazilerinde azalma
Nispeten düşük derecede etkilenen özel arazi olması	Geçim kaynaklarının olumsuz etkileneceği yönündeki endişeler
Fiziksel yeniden yerleşim etkisinin olmaması	Belediyenin dinlenme alanları üzerindeki etki

Kaynak: SRM, 2017

Gelecekte keşfedilecek maden konsantrelerinin varlığına bağlı olarak ilave araziler edinilebilir.Mevcut durumda, özel arazi edinimi açısından en fazla etkilenen alan, Vakıfgeymene'ye bağlı Sepetçioğlu'dur.Operasyon aşamasında yapılacak arazi edinimlerinin boyutu bilinmediği için, mevcut duruma göre yeni arazilerinedinilmeyeceği varsayılmaktadır.AMI, gelecek arazi edinimleri için EBRD PR 5'i takip etmeyi taahhüt eder, ek arazilere ihtiyaç duyulursa AMI, EBRD PR 5 ile uyumlu olarak gerekli raporları hazırlayacaktır.

Tablo 81. Yerleşimlere Göre Etkiler

Ana Yerleşimler	Nahiyeler	Özel Arazi Edinimi		Değerlendirilen Kamu ve Orman Alanlarında Azalma	
		Yapım	Operasyon	Yapım	Operasyon
Hanönü Merkez Mahallesi	Merkez	-	-	X	X
	Vakıf	-	-	X	X
	Yılanlı	X	-	X	X
Vakıfgeymene Mahallesi	Dereköy	-	-	X	X
	Sepetçioğlu	X	-	X	X
	Geymene	-	-	X	X
Bağdere Köyü	Bağdere	-	-	X	X
	Çayağzı	-	-	X	X
	Çaylı	-	-	X	X
Gökçeada Köyü	NefsiGökçeada	-	-	X	X
Küreçay Köyü	Aşağıküreçayı	-	-	X	X
Hanönü İlçesi	İlçe Toplamı	X	X	-	-
Taşköprü İlçesi	İlçe Toplamı	-	-	-	-

Kaynak: SRM, 2017

Önerilen Önlemler

GBP, projenin arazi ediniminden dolayı geçim kaynakları ile ilişkili meydana gelebilecek herhangi bir potansiyel olumsuz etkiden kaçınmak amacıyla, Şirket tarafından ileri sürülen ek tazmin önlemlerini ele alan bir hak sahipliği matrisine sahip Geçim Yolu Yapılandırma Planını (GYP) geliştirmiştir. Projede özel arazi edinimleri nispeten düşüktür ve edinilen kamu ve orman arazileri, yoğun olarak kullanılmayan ve gelir getirici faaliyetlere az katkıda bulunan yerlerdir. Bununla birlikte, mevcut durum böyle olmasına rağmen, arazi edinimlerinin hane halkı gelirleri ve geçimi kaynakları üzerindeki etkileri izlenmeli ve geçim araçları üzerinde olumsuz bir etki tespit edilirse, olumsuz etkileri en aza indirmek için uygulamalar ve önlemlerin geliştirilmesi gerekli olacaktır. GCMP, Projenin tetiklediği herhangi bir ek arazi edinimini EBRD PR 5'e uygun hale getirecek bir Arazi Edinimi Politikası hazırlamıştır.

Bu konuda önerilen önlemler şunlardır;

- Gönüllü alıcı satıcı müzakerelerinin devam ettirilmesi
- Proje tarafından edinilecek olan yeni araziye ilişkin bir üçüncü tarafın yaptığı değerlemeleri de içeren tam bir mal sayımının hazırlanması
- Geçim kaynakları projeden etkilenebilecek olan PEK'leri hedef alan Geçim Yolu Yapılandırma planını uygulamak ve takip etmek
- Korunmasız grupları, özellikle hareketlilikleri kısıtlanmış olabileceği ve projeden olumsuz etkilenebilecekleri için yaşlıları gözetmek.
- Arazi edinimden etkilenen PEK'lerin gelecekte hazırlanacak topluluk yatırım programından yararlanmasını sağlamak.
- Paydaş katılımına SEP'de tanımlandığı üzere devam edilmesi,
- Arazi edinimi ve geçim sağlanması ile ilgili yapılan şikayetlerin kaydedildiğini ve cevaplandırıldığını garanti altına almak için şikayetleri takip etmek.

- Proje fiziksel olarak yerdeğiştirmeyi gerektirdiği takdirde EBRD PR 5'e göre bir Yeniden Yerleşim Eylem Planı hazırlanması.

3.4 Eğitim zerindeki Etki

Projenin etki sahası içinde sadece Hanönü Merkez mahallesinde eğitim kurumları bulunmaktadır.Bunun dışında, etkilenen bölgede, hizmete girmemiş olsa dahi etkilenen bir okul binası bulunmamaktadır.Hanönü Merkez mahallesinin Yılanlı mevkiindeki BYO projenin etki sahasındadır.Okul, inşa edilmesi planlanan Kepezkaya Atık Depolama Tesisi'nin tam karşısındadır.BYO, 10 ile 13 yaşları arasında 159 öğrenciye sahiptir.

Yapım Aşaması

Projenin yapım aşamasında, BYO ğrencilerinin inşaat işleri tarafından üretilen gürültü ve tozdan etkilenmesi beklenmektedir.Tesis okula yakın olduğu için eğitim olumsuz etkilenebilir.Okul, sadece inşa edilmesi planlanan Kepezkaya atık depolama tesisi yakınlarında bulunmayacak, aynı zamanda atık depolama tesisi inşaat işlerinin olumsuz etkilerine de maruz kalacaktır.

Operasyon Aşaması

Projenin operasyon aşamasında, atık depolama tesisi çevresinde güvenlik, sağlık ve evre önlemleri,kamu sağlığı ve güvenliği önlemlerini almak ve bu bölgede kaçak, sel gibi olumsuz olayları önlemek için gerekli teftişleri yapmak hayati önem taşımaktadır.Bir sel meydana geldiğinde ve / veya atık depolama tesisi heyelanla tahrip edilirse, kimyasal atıklar doğrudan BYO'ya ve çevresine sızacaktır.Atık depolama tesisi risk değerlendirme raporu hazırlanmıştır. Acacia Maden işletmeleri A.ř. istikrar raporlarına dasahiptir ve tesis bu raporların bulguları üzerine kurulmuştur.

Projenin eğitim üzerindeki etkileri, operasyon aşamasında belirginleşecektir.Hanönü İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Acacia Maden işletmeleri A.ř. faaliyetlerinin ilçedeki nüfus artışını tetikleyeceğini ve bununda ğrenci sayısını artıracadığı varsayarak gerekli planlama ve hazırlıkları başlatmış durumdadır.Bu bağlamda, 12 derslikli bir lise inşaatı yatırım programına dahil edilmıştir.Lisenin tahmini maliyetinin 2 milyon TL civarında olması beklenmektedir.Lise için açılacak ihale 2015 yılında yapılacaktır ve inşaatın 2017 yılına kadar tamamlanması planlanmaktadır.

İlçe Milli Eğitim Müdürü, Müdürlüğün madencilik faaliyetlerine girdi sağlayacak eğitim programları başlatmayı düşündüğünü bildirdi.İlçe Milli Eğitim Müdürü, Acacia Maden işletmeleri A.ř. yetkilileri ile yapılan görüşmelerden sonra bir "makine bakımı ve onarımı" departmanı amaya karar verdi.İlçedeki çok programlı lisede bu bölümü açmak için Milli Eğitim Bakanlığı'na başvurulmuştur ancak henüz resmi bir karar alınmamıştır.

Projenin, ilçede kamu tarafından finanse edilen 12 derslikli bir okul açma kararı göz önüne alındığında halihazırda olumlu bir etkisi olduğu görülmektedir.

Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
İlçedeki eğitim hizmetlerinin gelişmesine katkı sağlamak	Atık depolama tesisinde sel vb. herhangi bir olumsuz olay meydana gelmesi durumunda ilçedeki öğrencilerin doğrudan zarar görebilme olasılığı

Kaynak: SRM, 2017

Eğitimle ilgili olumlu ve olumsuz etkilerin tüm ilçeyi etkilediğini iddia etmek mümkündür, çünkü tüm yerleşim birimlerinden gelen haneler çocuklarını ilçedeki eğitim kurumlarına göndermektedirler. Bu nedenle, potansiyel etkiler tüm ilçeyi etkileyecektir.

Tablo 83. Yerleşimlere Göre Etkiler

Ana Yerleşimler	Nahiyeler	Eğitim Hizmetlerinin Gelişimine Katkı		Eğitim Faaliyetlerinin ve Öğrencilerin Olumsuz Etkilenmesi Riski	
		Yapım	Operasyon	Yapım	Operasyon
Hanönü Merkez Mahallesi	Merkez	-	-	-	-
	Vakıf	-	-	-	-
	Yılanlı	-	-	-	-
Vakıfgeymene Mahallesi	Dereköy	-	-	-	-
	Sepetçioğlu	-	-	-	-
	Geymene	-	-	-	-
Bağdere Köyü	Bağdere	-	-	-	-
	Çayağzı	-	-	-	-
	Çaylı	-	-	-	-
Gökçe ağaç Köyü	Nefsi Gökçe ağaç	-	-	-	-
Küreçayı Köyü	Aşağı Küreçayı	-	-	-	-
Hanönü İlçesi	İlçe Toplamı	X	X	X	X
Taşköprü İlçesi	İlçe Toplamı	-	-	-	-

Kaynak: SRM, 2017

Önerilen Önlemler

Eğitimle ilgili önerilen önlemler;

İnşaat Aşaması

- Atık depolama tesisi inşaatı sırasında gerekli güvenlik, sağlık ve çevre önlemlerini almak,
- Faaliyetler sırasında toz ve ses oluşumunu önlemeye yönelik önlemler belirlemek ve uygulamak,
- İlçede yapılan eğitim hizmetlerinin iyileştirilmesine ilişkin sosyal sorumluluk çalışmalarını desteklemek,

Operasyon Aşaması

- Atık depolama tesisinin işletimi sırasında gerekli olan güvenlik, sağlık ve çevre önlemlerini ÇED Cilt 1’de belirtildiği üzere almak,
- Bu bölge için hazırlanacak Acil Durum Planı’nda öğrencilerinin güvenliğini de içeren ve buna yönelik önlemler almak ve

- Atık depolama tesisi ile ilgili herhangi bir acil durumun ortaya çıkması durumunda öğrencilere ve öğretmenlere ne yapmaları gerektiğini bildirmek.
- Bakım onarım departmanı ve madencilik ile ilgili konularda teknik kapasitelerini arttırmak için okulla yakın bağ kurulmasının sürdürülmesi.

3.5 Sağlık Hizmetleri

Sağlık hizmetleri sadece Hanönü İlçe Merkezinde mevcuttur. Hanönü Merkez Mahallesi dışında proje kapsamında yer alan hiçbir yerleşim biriminde hizmet veren sağlık tesisi bulunmamaktadır. İlçede sağlık hizmeti veren Aile Sağlığı Merkezi (ASM) ve Toplum Sağlığı Merkezi Hanönü Merkez Mahallesi'nde bulunmaktadır. Projenin yapım ve operasyon aşamalarında yapılacak faaliyetler, sağlık hizmetlerini rahatsız edecek ve / veya engelleyecek nitelikte değildir.

İlçede hastane yoktur. Hastaneye kaldırma gerektiren sağlık hizmetleri Taşköprü ilçesine yönlendirilmektedir.

Ambulans hizmetlerinin koordinasyonu, ildeki 112 Acil Servis tarafından sağlanmaktadır. İlçeye tahsis edilen 1 ambulans aracı bulunmaktadır.

Projeden dolayı nüfus artışının bir sonucu olarak ilçedeki sağlık personelinin iş yükü artabilir. Ayrıca, nüfus artışı Taşköprü ilçesindeki hastaneye yapılan müracaatları da artıracak, bu da hastanenin iş yükünü yoğunlaştırabilecektir. Bununla birlikte, projenin sağlık üzerindeki etkisi, toplum sağlığı ve güvenliği ile oldukça ilgilidir.

Uzun vadede projenin, bölgede entegre bir hastanenin açılmasına neden olacak bir etkisi olabilir. Şu anda, ASM ve TSM, entegre bir hastane olması amaçlanan bir binada hizmetlerini vermektedir. Bununla birlikte, ilçenin nüfusu az olduğu için, bina entegre bir hastane yerine diğer sağlık kuruluşlarının kullanımına tahsis edilmiştir. Projenin etkisine bağlı olarak ilçede uzun vadede nüfus artabileceğinden dolayı, bir entegrehastanenin açılması mümkündür.

Tablo 84. Olumlu ve Olumsuz Etkiler

Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
İlçedeki nüfus artışı sonucunda entegre bir hastanenin açılması ihtimali	İlçedeki nüfus artışı nedeniyle sağlık hizmetlerinde ve personelinde artan iş yükü

Kaynak: SRM, 2017

Yerleşimlere göre etkiler, daha çok Hanönü ve Taşköprü ilçelerini içerecektir.

Tablo 85. Yerleşimlere Göre Etkiler

Ana Yerleşimler	Nahiyeler	Uzun Vadede İlçede Bir Hastane Açılması Olasılığı		Nüfus Artışına Bağlı Olarak Sağlık Hizmetlerine Müracaatlarda ve Sağlık Tesislerinin İş Yükünde Artış	
		Yapım	Operasyon	Yapım	Operasyon
Hanönü Merkez Mahallesi	Merkez	-	-	-	-
	Vakıf	-	-	-	-

	Yılanlı	-	-	-	-
Vakıfgeymene Mahallesi	Dereköy	-	-	-	-
	Sepetçioğlu	-	-	-	-
	Geymene	-	-	-	-
	Bağdere	-	-	-	-
Bağdere Köyü	Çayağzı	-	-	-	-
	Çaylı	-	-	-	-
	NefsiGökçeagaç	-	-	-	-
Gökçeagaç Köyü	Aşağıküreçayı	-	-	-	-
Küreçayı Köyü	İlçe Toplamı	X	X	X	X
Hanönü İlçesi	İlçe Toplamı	-	-	X	X

Kaynak: SRM, 2017

Önerilen Önlemler

Sağlık hizmetleri ile ilgili önerilen önlemler;

- Mevcut sağlık hizmetlerinin yoğunluğunu azaltmak için çalışanlara güvenlik, sağlık ve çevre işleri kapsamında sağlık alanında eğitimler verilmesi,
- Bir işyeri doktoru ve ona bağlı sağlık personeli istihdam etmek,
- Yapım ve operasyon aşamalarında kullanılacak bir revirin kurulması.

Bu önlemler halihazırda Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. tarafından uygulanmaktadır.

3.6 Toplum Sağlığı ve Güvenliği

Toplum sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli olan mevcut toplum sağlığı ve güvenliği ve hafifletme mekanizması ile ilgili konular, AECOM tarafından hazırlanan ÇED Cilt I'de detaylı olarak açıklanmıştır. Burada belirtilen etkiler ve hafifletme önlemlerinde, ikincil bilgilerin incelenmesine dayanarak ve ÇED Raporu Cilt I uyarınca toplum sağlığı ve güvenliğinin toplumsal yönü ele alınmaktadır.

Kepezkaya TSF'nin tasarımı ve işletim güvenliği ile ilgili halk sağlığı ve güvenliği konularında projenin hem inşaat hem de işletme aşamalarında önlemler alınmadıkça risk ve tehlike oluşturacak unsurlar vardır. Bu faktörler, sondaj işleri, tesisin inşaat işleri ve işletme aşamasındaki madencilik faaliyetlerinin başlatılması ile TSF'nin işletilmesi ile ilgilidir.

Toplum sağlığı ve güvenliği ile ilgili konular, altyapıyı ve yaşam kalitesini etkileyen konularla da örtüşmektedir. Bununla birlikte, burada ele alınan konular, çevresel etkilerin yönetimi ile de ilgilidir ve çevresel ve sosyal etkilerin kesişimini oluşturmaktadır.

Kamu sağlığını ve güvenliğini ilgilendiren konular şunlardır:

- Patlama
- Toz
- Gürültü
- İçme suyu kalitesi ve suya erişim
- Altyapının hasarlardan korunması
- Trafik güvenliği

- İnsan sağlığına zararlı maddelerin taşınması ve korunması
- Taşkınlar, heyelanlar
- Hastalıkların oluşumunu ve yayılmasını önleme
- Acil durum yönetimi

Patlama

ÇED raporu cilt I'in 7.7. Bölümünde, patlama vb. sebeplerden kaynaklanan gürültünün ve titreşimin etkisini ölçmek için yapılan çalışmalar detaylı bir şekilde anlatılmaktadır. İnşaat amaçlı derivasyon tünelinin inşaatı sırasında günde 250 kilogram patlayıcı kullanılmıştır.

Bununla birlikte, operasyon safhasında patlayıcılar yalnızca çıkarma amaçlı kullanılacaktır. Patlayıcı maddelerden kaynaklanan gürültü ve tozun yanı sıra tetikleyebilecekleri heyelanlar, halk sağlığı ve güvenliği ile ilgili önemli etkileridir. Jeoteknik çalışma ve işletme hazırlık raporu kısa süre önce tamamlanmıştır.

Vakıfgeymene mahallesinin Sepetçioğlu mevki, patlatmaların gerçekleşeceği açık ocak madenine oldukça yakın 500metre kadardır (kuş gözü görünümü). Bu mahallede yazlık ev sahibi olan 16 hanehalkı var. Planlanan açık ocağın çevresindeki jeolojik oluşum ve tektonik yapılar nedeniyle, bu bölgede heyelan veya herhangi bir eğim hatası Sepetçioğlu için bir risk oluşturmaz.

Yapısal Hasar Tespiti çalışması ve raporlaması, bu yapı yapıları için Paye Mühendislik ve Şubat 2017'de ODTÜ İnşaat Mühendisliği Bölümü öğretim üyeleri tarafından gerçekleştirildi.

Bu çalışma kapsamında :

- Yapıların mevcut durumu, arazi ve yapı temeli ekipleri tarafından belirlenmiştir
  - Mevcut hasar binanın dışından belgelendi; yüksek çözünürlüklü fotoğraflar çekildi,
  - Bölgeyi, binaların ayrıntılarını ve çevre alanları görüntüler ve fotoğraflar ile birlikte belgelemek için insansız hava aracı kullanıldı,
  - Yapılar üzerinde gerçekleşen zararlar bu gözlemlerle belirlendi.
- Bu çalışma boyunca Vakıfgeymene muhitinde bulunan yapıları belgelenmiştir.

Dere Kümeevler yerleşiminde 73 parselde toplam 94 yapı; ve Sepetçi Kumeevler'de 28 parseldeki 40 yapı, bu çalışmanın bir parçası olarak incelendi. Bu rapor, ev hasarlarıyla ilgili olası iddialar / şikayetler için gelecekte proje öncesi temel kanıt olarak kullanılacaktır.

Derivasyon tünelleri için yapılan patlamalar hakkında şikayet eden hane halkları vardı.

Toz

ÇED raporu Cilt I 7.5.1.1, toz etkisini ölçmek için yapılan çevresel çalışmaları ve değerlendirmeleri detaylı bir şekilde ele açıklamaktadır. Gerçekleştirilecek inşaat işleri ve tesis ile açık ocak işletmesi arasındaki kara yolu, inşaat aşamasında toz oluşumunda etkili olacaktır. İşletme aşaması süresince, açık ocak işletmesi ile tesis arasındaki kara yolu kullanımı, ekstraksiyon, depolama ve nakliye toz emisyonlarına neden olacak faaliyetlerdir. İlgili toz önlemleri Hava Emisyonu Yönetim Planında tanımlanmıştır.

Gürültü

İnşaat aşaması süresince inşaat işleri, madencilik faaliyetleri ve tesisin işletilmesi, patlatmalar, ağır araçlar ve 4 dingilli kamyon işletme aşamasında önemli gürültü kaynaklarıdır. 4 dingilli kamyon, konsantrenin boşaltılması, depolanması ve yüklenmesi esnasında gürültü çıkarır. 4 dingilli kamyonlar nakliye kamyonlarından daha az ses çıkarır. Yüksek düzeydeki gürültüye uzun süre maruz kalma, özellikle psikolojik rahatsızlıklara karşı halk sağlığı ile ilgili çeşitli olumsuz etkilere neden olabilir. Bununla birlikte, Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. konsantreyi yalnızca gün boyunca açık ocaktan nakletmeye karar vermiştir. Gürültü ve titreşim seviyeleri, gürültü ve titreşim yönetim planında belirtildiği şekilde izlenecektir.

İçme suyu kalitesi ve içme suyuna erişim

Madencilik işlemleri, mevcut su kaynaklarına zarar verilmesi, su kaynaklarının azalması ve içme suyuna erişimin engellenmesi gibi riskleri içerir. Bu bağlamda, özellikle açık ocak madeninde yapılacak drenaj işlemleri ve tesiste konsantre elde edilirken kullanılacak su miktarı önemlidir. Gerekli tedbirler alınmadığı ve kontroller yapılmadığı takdirde, su kaynaklarının kimyasallarla kontaminasyonu da önemli bir risk oluşturmaktadır.

Altyapı Hasarları

Evler tarafından kullanılan içme suyu rezervuarları ve su şebekeleri, inşaat ve işletme aşamalarında açıkta kalabilir ve bu durum hane halkını olumsuz etkileyebilir. Yolların ağır iş makineleri ve kamyonlardan ötürü hasar görmesi de mümkündür (bunlar sadece açık ocak alanında kullanılacaktır). Bu tehlikelerin gerçekleşme olasılığı vardır.

Sonuç olarak, etkilenen yerleşimlerin içme suyu ve faydalı su kaynaklarının hasar görmesi, suya erişimin engellenmesi, yol altyapılarının hasar görmesi ve hastalıkların ortaya çıkması ve bunun sonucu olarak bu hastalıkların yayılması mümkündür. Hidrojeoloji çalışması, Sepetcioğlu yerleşiminin su tedarik sisteminin Projenin çalışma aşaması boyunca etkileneceğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, Küpeli yerleşiminin su temini projenin gelecekteki çalışma aşamalarında da etkili olabilir. Çalışmanın sonuçlarına göre, Vakıfgeymene yerleşiminin suyun azalmasından etkilenmesi beklenmemektedir.

Sondaj

Bugüne kadar yaklaşık 200 sondaj çalışması yapılmıştır. Yeni maden yatakları araştırılmaya devam edeceği için, sondaj çalışmaları da devam edecektir. Şimdiye kadar yapılan sondajların kamu sağlığı ve güvenliği üzerinde olumsuz etkisi olmamıştır. Projenin işletme aşamasında da sondaj çalışmaları devam edecektir. Sondaj işleri yerleşimlerde gerçekleştirildiğinden, gürültü gibi hanehalkını rahatsız edecek şeyler oluşmamıştır. Bu tür maddelerin doğaya bırakılması hem Türk mevzuatı hem de uluslararası kuruluşlar tarafından yasaklanmıştır. Dolayısıyla, sondaj çalışmaları esnasında ortaya çıkan kimyasal maddeler ve atıklar depolanır. Bununla birlikte, bu operasyonların tehlikeli etkilerini önlemeye yönelik tedbirler alınmadığı sürece su kaynaklarının, insan ve hayvan sağlığının tehlikeye girme ihtimali vardır.

Trafik

Hem inşaat aşamasında hem de işletme aşamasında yol trafiğinde bir artış olacaktır. Bu da yol güvenliğinin ve güvenlik önlemlerinin artırılmasını gerektirir.

Aşağıda, inşaat sırasında beklenen trafik rakamlarının özeti verilmiştir. İnşaat sırasında trafik yönetimi AMI sağlık ve güvenlik departmanı tarafından yapıldı. Müteahhitler ve taşeronlar, inşaat sırasında AMI H & S ekibi tarafından düzenli olarak izlenmekte ve denetlenmektedir

Yerleşim	Tesis	Araç Tipi	Sayısı
Yılanlı	ADT	work/excavation trucks	60 kamyon
Vakıfgeymene	Açık Ocak	work/excavation trucks	
Bağdere	Proses Tesisi	work/excavation trucks	
Hanönü Merkez	Yönetim Ofisleri	Arabalar	20 arabalar

Ayrıca, işletme aşamasında konsantrenin (ürün) Samsun limanına taşınması gerekmele birlikte insan sağlığına zararlı maddelerin nakline devam edileceği için, riskler de ortadan kalkmayacaktır. Çekilmesi planlanan konsantre miktarı yılda 80-150.000 ton arasındadır. Buna göre, her biri 25 ton ağırlığındaki 8-16 karayolu kamyonu yola koyulacaktır. Az sayıda kamyon trafik riski oluşturmaz.

Ağır tonajlı taşıtlar nedeniyle karayollarının hasara uğrama riski vardır. Bu tür hasarları önlemek için karayollarında nakliye konusunda yasal olarak 25 ton yasal sınır belirlenmiştir. Yükleme sırasında bu sınır aşılmayacaktır. Yükleme/taşıma yasal sınırı konsantre taşımada uygulanacaktır.

Tehlikeli Maddelerin Taşınması ve Depolanması

Genel olarak, tehlikeli maddeler, kimyasal maddeler ve patlayıcı maddeler olarak kategorize edilebilir.

İnşaat aşamasında kullanılan patlayıcı maddeler Çankırı'dan gelmektedir. İşletme safhasında da Çankırı'dan alınacaklardır. İnşaat aşamasında, patlayıcılar depolanmaz, ancak günlük olarak kullanılırlar. Aynı yöntemin işletme aşamasında kullanılması ve maden ocağına getirilen patlayıcıların planlandığı gibi kullanılması öngörülmektedir. GSÖP'de planlı bir infilak maddeleri cephanesi bulunmamaktadır. Tüm projeler günlük olarak yapılacak nakliye ile gerçekleştirilecektir.

Patlayıcı yüklü araçlar özellikle kullanılacak patlayıcı miktarı arttığında işletme safhasında trafikte dolaşacaktır. Bu, daha sonra, derivasyon tüneli için günde 250 kilogram patlayıcı kullanılmasını gerektirmektedir. Bununla birlikte, işletme safhasında patlayıcılar, her gün mayın çıkarmak için kullanılacaktır. Patlayıcı maddelerden kaynaklanacak gürültü ve tozun yanı sıra tetikleyebilecekleri heyelanlar, halk sağlığı ve güvenliği ile ilgili önemli etkilerdir. Şu anda derivasyon tüneli tamamlanmış durumdadır. Atık depolama ve açık çukur alanları için patlatmalar gerçekleştirilmektedir.

Sel ve Heyelanlar

Proje kapsamında Taşköprü Barajı'nın konumunun 2 km batıya kaydırılarak açık maden ocaklığı yöntemiyle maden çıkartılmasına karar verildi. Bu bağlamda, Gökırmak nehri

bölümlerinin derivasyon tünelleri ile seyrini değiştirmek ve bir dolusavak oluşturmak suretiyle nehrin taşmasına karşı önlem almak gerekmiştir. DSİ yetkilileri ile yapılan görüşmeler sırasında, dolusavağın bölgesel sel sıklığı açısından 10.000Q'ye göre inşa edildiği söylendi. Bu son on bin yılda km2 başına yağış miktarını belirtir. Hem baz akışı hem de kar yağışı oranı da dahil olmak üzere ÇED Raporunda projenin sel akış hızı 4720.50 m3/sn olarak hesaplanmıştır.

Sel riski olan diğer alan, atık depolama tesisidir. Bu endişeleri hafifletmek ve düzeltmek amacıyla Golders Associates tarafından Atık Deposu Risk Analizi Çalışması ve Acil Durum Hazırlık Planı hazırlanmıştır.

Proje ile ilgili iki ayrı heyelan riski vardır. Bunlar, açık ocak madenindeki patlamalardan ve atık depolama tesisi alanında ortaya çıkabilecek risklerden kaynaklanan heyelan riskleridir. Golder tarafından, Kepezkaya Atık Depolama Tesis Raporu için Risk Değerlendirmesi yapılmıştır.

Proje ile ilgili inşaat ve işletme aşamalarında risk oluşturan etkiler aşağıda verilmiştir.

Tablo 86. Olumlu ve Olumsuz Etkiler

Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
Olumsuz etkilere karşı alınan çeşitli önlemler (kaçış rampaları, gece patlamaları vb.) (Gece ve pazar patlamayapılmayacaktır)	Patlamaların neden olduğu olumsuz etkiler
	Toz
	Gürültü
	İçme ve kullanma suyu kaynaklarının zarar görme riski
	Düşük trafik riski
Gökırmak nehrinde taşkın gerçekleşmesine karşı alınacak yapısal önlemler (Q10 bin seviyesine göre dolusavak)	Heyelan gerçekleşebilir
	İnsan ve hayvan sağlığına zarar gelmesi riski artar
	Tehlikeli kimyasal ve patlayıcı maddelerden kaynaklı endişe ve riskler

Kaynak: SRM, 2017

Projeden etkilenen yerleşim yerleri açısından etkiler ve riskler incelendiğinde, hane halkıyla yapılan görüşmelerde, özellikle Küreçayı, **Sepetçioğlu** ve **Dereköy**'de patlamalar nedeniyle rahatsızlık duyulduğu gözlemlendi. Bağdere, Vakıfgeymene ve Küreçayına bağlı lokalitelerde inşaat ve işletme aşamalarında toz emisyonlarıyla ilgili sorular ortaya çıktı. Gürültü sorunu toz emisyonlarına benzemektedir. Taşkın ve toprak kayması riski ve Gökırmak nehri üzerindeki dolusavak ile ilgili çalışmalar, açık ocak ve atık depolama tesisi çevresindeki yerleşim bölgelerinde risk oluşturmaktadır. Trafik ve kimyasal madde transferi Hanönü ile ilgili konulardır. Hanönü ilçesinin tamamında içme ve kullanma suyu ile ilgili endişeler mevcuttur.

Bu durum, Golder'in Kepezkaya Atık Depolama Tesisi Raporu için hazırladığı Risk Değerlendirme raporu için yürüttüğü Risk Değerlendirme çalışmasında açıklanmıştır.

Tablo 87. Yerleşimlere Göre Etkiler

Ana Yerleşim Alanları	Bucaklar	Patlama		Toz		Gürültü		Heyelan-Sel Riski		Trafik-Yol İnşaat Maddelerini / Kimyasal / Patlayıcı Maddelerin Taşınması		Altyapı Hasarları-İçme ve kullanma suyu kaynaklarına ilişkin endişeler	
		İnşaat	İşletme	İnşaat	İşletme	İnşaat	İşletme	İnşaat	İşletme	İnşaat	İşletme	İnşaat	İşletme
Hanönü Merkez Mahallesi	Merkez	-	-	X	-	-	-	-	-	X	X	X	X
	Vakıf	-	-	X	X	X	X	-	-	X	X	X	X
	Yılanlı	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-	X	X
Vakıfgeymene Mahallesi	Dereköy	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Sepetçioğlu	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Geymen	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Bağdere Köyü	Bağdere	-	-	X	X	X	X	-	-	X	X	X	X
	Çayağzı	-	-	X	X	X	X	-	-	X	X	X	X
	Çaylı	-	-	X	X	X	X	-	-	X	X	X	X
Gökçeada Köyü	NefsiGökçeada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X
Küreçayı Köyü	Aşağıküreçayı	X	X	X	X	X	-	X	X	X	X	X	X
Hanönü İlçesi	İlçe Toplamı	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X

Kaynak: SRM, 2017

Bildirilen Şikâyetler (Hanönü Kaymakamlığı ve Belediye Başkanlığı)

Etkilenen yerleşimlerde birisi olan Vakıfgeymene mahallesinden Eylül 2015'te Hanönü Belediyesi'ne iki adet şikâyet geldi. 17 kişi, bu dilekçelerde yollar ve geçim kaynakları ile ilgili endişelerini bildirdi ve çalışmaların gece yapılmadığını belirtti. Ayrıca kullanılan araçlardan dolayı Gökırmak köprüsünün hasar gördüğünü belirttiler ve bu hasarın telafi edilmesini ve maden ile tesis arasındaki yolun inşaatının yapılmamasını talep ettiler.

Dilekçe sahipleri, Eylül 2015'te Hanönü Kaymakamlığı'na bir fatura da sundular. Bölge Valiliği, 20.10.2015 tarihinde yayınlanan cevabında mahalledeki yollardan geçen araçların mahsul ve ürünlere zarar verdiğini belirterek toz emisyonlarının azaltılması için gerekli tedbirlerin alınması, araçların hızlı gitmemesi ve yolun döşenmesi gerektiğini bildirdiler.

Önerilen Önlemler

Kamu sağlığı ve güvenliği ile ilgili konular hem inşaat hem de işletme aşamasında önemini koruyacaktır.

- Su kaynağına güvenli erişim:* Sondaj, inşaat ve işletme faaliyetleri için yer altı ve yüzey suyu kaynakları gerekecektir. Su kullanımı miktarı sondaj işleri için düşük, inşaat işleri için orta ve işletme faaliyetleri için yüksek düzeyde olacaktır (yükleme aşaması hariç). Bu nedenle, hanehalkının içme suyu ihtiyacını karşılayan yeraltı ve yüzey kaynaklarının tüketilmesi ve içme suyu ve kullanma suyu kaynaklarının kimyasal maddelerle kirlenme

riskinin daha da artması, halk sağığı ve güvenliğı açısından geri döndürülemez sorunlarına neden olacaktır. Dolayısıyla, projenin içme suyu kaynakları üzerinde olası herhangi bir olumsuz etkisi, sosyal açıdan da olumsuz bir etkiye yol açabilir. Hidrojeoloji raporunda, projenin etkileri nedeniyle sadece Sepetçioğlu yerleşiminin su erişiminin azalacağı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, AMI, olumsuz etkileri önlemek için Sepetçioğlu'na alternatif su temininin temin edilmesini sağlayacaktır. Hidrojeoloji raporunda ayrıca, Kùpelinin de su temininin azalmasından etkilenebileceğini belirtmektedir. AMI, Kùpeli'de sürekli olarak su teminini izleyecek ve su temininin azalma eğiliminde olması halinde alternatif su tedarik mekanizmaları tasarlayacaktır. Hidrojeoloji raporunda, Dereköy ve Vakıgeymene yerleşim yerlerinde su kaynaklarının olumsuz etkilenmesi beklenmemektedir. Bununla birlikte, su temini, ÇSED Cilt I-Bölüm 7'de ele alındığı gibi yakından izlenecektir. AMI, ilk üretim sırasında Projenin ihtiyaçları için gerekli olan suyun işleme tesisinden tedarik edilmesi için kuyuların kullanılacağını doğrulamıştır. AMI daha sonra, işleme tesisi için Atık Depolama Tesisinden gelen geri dönüştürülmüş suyu kullanacaktır ve kuyulardan gelen suya ihtiyaç duymayacaktır. Bununla birlikte, AMI, Proje tarafından geri çekilen su miktarının SHW tarafından yakından kontrol edileceğine ve su kaynaklarını kullanan PAH'lara tehdit oluşturmayacağına dair güvence vermiştir.

- *Trafik yönetimi:* Trafik yoğunluğu inşaat ve işletme aşamalarında yapılması gereken işlerden dolayı artabilir ve bu da akabinde kaza riskini arttıracaktır. Tehlikeli maddelerin taşınması Projenin işletme aşaması ile sınırlı olacaktır. AMI, inşaat aşamasında tehlikeli maddelerin taşınmayacağına dair güvence vermiştir. Ayrıca, işletme aşamasında yalnızca tehlikeli madde taşıma sertifikası olan araçlarla nakliye gerçekleştirilecektir.

Detaylı ölçümler Çevre Yönetim Planı, Trafik Yönetim Planı ve Su Kaynakları Yönetim Planı'nda sunulmaktadır.

Bu konuda alınması gereken önlemler şunlardır;

- İnşaat (sondaj işleri de dahil olmak üzere) ve çalışma aşamalarını ve çeşitli tatbikatları içeren bir Acil Durum Planı hazırlayarak sorunların üstesinden gelmek için hazırlıklı olunması gereklidir.
- Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. , sondaj çalışmaları sırasında herhangi bir atığı veya kimyasal maddeyi çevreye (nehir, doğa vb.) boşaltmaz. Atıklar işletme aşamasında da toplanacak ve doğal çevreye bırakılması önleneyecektir.
- Tesisle doğal çevreye hiçbir madde salınmaz. Kirlenmiş yağmursuyu toplanacak ve atık boşaltma hattı vasıtasıyla atılacaktır.
- Atık boru hattı düzenli aralıklarla kontrol edilecektir.
- Proje ek arazilerin veya varlıkların (Sepetcioglu'da mayın açık ocak alanının yakınındaki evlerin) satın alınmasını gerektiriyorsa, AMI, EBRD PR5'e göre bir YYEP hazırlar.
- Arazilerin alınmasının onaylanması yoluyla maden çevresindeki evleri satın almak için uzun vadede alternatif planlar geliştirilecektir.

- Toz ve gürültü düzeyleri ve hafifletmeler izlenecektir. Paydaş gruplarına, alınan tedbirler ve bunların uygulanması ile ilgili gelişmeler hakkında düzenli aralıklarla bilgi verilecek ve düzenli saha ziyaretleri düzenlenecektir.
- Proje sahası içerisindeki tüm gerekli alanlar tel örgülerle çevrelenecektir.
- Konuyla ilgili şikayetlerin gözden geçirilmesi ve ortaya çıkan sorunların takip edilmesi için bir şikayet mekanizması kurulacaktır.
- Alınan önlemler ve yürütülen faaliyetler hakkındaki iletişim ve bildirim mekanizmalarının belirlenmesi için Paydaş Katılım Planı oluşturulmalıdır.

Su kaynakları ile ilgili önlemler;

- Bir hidrojeolojik çalışma yürütülmektedir ve bu çalışma ÇSED Cilt I - Bölüm 7 olarak ÇSED'e dahil edilmiştir.

Patlamalarla ilgili önlemler;

- Bir patlama prosedürü hazırlanacaktır,
- Patlamalardan kaynaklanan titreşimler sürekli ölçülecek ve kaydedilecektir ve ÇED Raporunda verilen taahhütler yerine getirilecektir,
- Gürültü ve titreşim yönetim planı, patlatma esnasında alınacak tedbirleri belirtir
- Paye Mühendislik tarafından, madenin çevresindeki evlerin mevcut koşullarını belirlemek için, belirlenen evler için inşaat araştırması raporları hazırlanır,
- Pazar günleri ve geceleri patlatma yapılmaz.

Toz ile ilgili önlemler;

- Proje boyunca Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. , alınan önlemlerle toz seviyelerini kontrol edecek, alınacak tedbirlerin etkinliğini kontrol edecek ve ÇED'deki taahhütlerini yerine getirecektir. Ayrıntılı toz kontrol mekanizmaları için lütfen EK-1'e bakın.
- Proje alanının içinde ve dışında toz emisyon ölçümleri gerçekleştirilecektir.
- Toz emisyonlarıyla ilgili önlemler, inşaat çalışmaları başlar başlamaz başlar. Sondaj işleri nedeniyle toz ortaya çıkmaz, ancak inşaat ve işletme aşamalarında oluşacaktır.
- Tesislere(konsantre işleme tesisi) girip çıkarken araçların tekerlekleri temizlenir,
- Taşıt trafiğine bağlı toz emisyonları yerleşim bölgelerinin yakınında yüksek olacağından, yolların düzenli olarak ıslatılması gereklidir.
- Yüksek toz emisyonu (cevher ezme ve eleme) alanlarının çatı kaplamalarında bu bölümlere toz toplama ünitesi yerleştirilmesi planlanmaktadır.
- Kırma ve Eleme, kapalı binalarda ve toz toplama ünitelerinde olacaktır..

Gürültü ile ilgili önlemler;

- Gürültü ölçümleri takip edilecektir.

Araç trafiği ile ilgili olarak şunlar önerilmektedir:

- Trafik kazası risklerini azaltmak için şirket çalışanlarını ve taşeronları trafik, savunma amaçlı sürüş teknikleri vb. Konusunda eğitmek,

- Hız sınırları belirtilecek ve bu sınırların uyulup uyulmadığını belirlemek için kontrol mekanizmaları kurulacaktır. Bir radar zaten satın alınmıştır ve halen maden sahasında kullanılmaktadır.
- Maden konsantresinin ve tehlikeli maddelerin nakliyesine ilişkin tasarım protokolleri tasarlanacaktır ve
- Açık ocaklı maden ocakları ile madencilik tesisi arasındaki kara yolu üzerine kaza riskini azaltacak olan kaçış rampaları inşa edilecektir.
- Aynı yolun giriş ve çıkışında, yolda araç, insan ve hayvanların bulunmasını önlemek için iki alt geçit inşa edilecektir. Bu altgeçitler sayesinde kaza riskleri azaltılacaktır.
- Servis yolunda yaya ve hayvan girişini önlemeye yönelik önlemler alınacaktır.

Tehlikeli maddelerin taşınması ve depolanması ile ilgili önlemler;

- Tehlikeli maddelerin taşınması ve depolanmasına ilişkin prosedürler hazırlanacaktır,
- İlgili personelle iş güvenliği toplantıları düzenlenmesi önerilir.

Heyelan ve sel riskleri ile ilgili önlemler;

- Açık ocak ve atık depolama tesisi, sel ve heyelan risklerine karşı jeo-radar ile (açık ocakta) kontrol edilecek ve ölçümler yapılacaktır.
- Gökırmak nehrinin üzerindeki dolusavak, Q10 bine göre inşa edilmiştir.
- Madenin çevresindeki evlerin mevcut koşullarını belirlemek için, Paye Mühendislik tarafından belirlenen evler için inşaat araştırması raporları hazırlanacaktır,

3.7 Altyapı ve Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkiler

Projenin yaşam kalitesi üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri olacaktır. Her şeyden önce, olumlu etkilerin önemli bir parçası olarak Hanönü Belediyesi, Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. 'den mevzuat uyarınca bir "maden payı" alacaktır. Buna göre, yıllık satışların % 02'si belediyeye verilecektir. Buna ek olarak, projeye ilçe de gerçekleşecek olan nüfus artışı, Hanönü Belediyesine tahsis edilen bütçenin artmasına neden olacaktır. Daha fazla gelirle, belediye, altyapı ile ilgili yapılacak çalışmalara ve buna bağlı olarak yaşam kalitesinin yükseltilmesine daha fazla kaynak tahsis edebilecektir.

Olumsuz etkiler açısından, kamu sağlığı ve güvenliğini tehdit eden riskler, altyapı ve yaşam kalitesi açısından da geçerlidir. Sağlığa ve güvenliğe tehlike oluşturan konular aynı zamanda altyapıya erişim, güvenli ve sessiz ortam gibi yaşam kalitesinin kilit unsurlarıdır. Yaşam kalitesini etkileyebilecek altyapı ile ilgili konular şunlardır;

- *İçme suyu altyapısının (şebeke ve rezervuar) hasarlanması, su kaynaklarının azalması ve su kalitesinin bozulması,*
- *Sulama suyu altyapısına hasar gelmesi ve işlevsizliği:* Halk sağlığı ve güvenliği üzerindeki etkileri ile ele alınan konulardan farklı olan tek mesele, sulama suyu altyapısı ile ilgilidir. Etkilenen yerleşim yerleri arasında Gökçe ağaç ve Küreçayı'nda bulunan su depoları da bulunmaktadır. Etkilenen alanların 5 tanesi su şebekesine bağlıdır ve su

temini şebekesinin proje faaliyetleri nedeniyle zarar vereceğinden endişe eden haneler vardır.

- *Karayolu altyapı ve otoyolları hasarı:* Altyapı ile ilgili bir diğer konu da yol hasarıdır. Karayolu taşımacılığı yönetmeliğine göre, taşınmasına izin verilen maksimum ağırlık miktarı 25 tondur. Maden konsantresi kamyonlarla Samsun limanına taşınacak, orada depolanıp gemilere yüklenecek ve teslim edilecektir. Yasal ağırlığa uymak suretiyle Samsun limanına konsantre olarak günde 8-16 kamyon taşınacağı için yoğun trafik tıkanıklığı beklenmemektedir. Maden konsantresinin tesisten Samsun limanına taşınması sırasında otoyol limitine uyulacaktır. Bu nedenle, kullanılacak karayollarının zarar görmesi beklenmemektedir. Ancak, köy ve kentsel yollar kullanıldığında, bu yolların hasar görme riski söz konusudur. Proje çerçevesinde yol çalışmaları iki ayrı noktada devam etmektedir. Bu yollardan birisi, açık ocak işletmesi ile 5 km uzunluğundaki kamyon kullanım tesisi arasında yapılan kara yoludur. Diğerinin uzunluğu, 200 m olmak üzere oldukça kısadır.
- *Patlama, yük ve nakliye faaliyetlerinden kaynaklanan toz ve gürültünün yaşam kalitesine olumsuz etkileri.* Altyapının yanı sıra, projenin yaşam kalitesi üzerindeki başlıca olumsuz etkisi, toz ve gürültü emisyonları ve patlamalardan kaynaklanacaktır. Derivasyon tünelinin inşasında düşük tonajlı (250 k vb.) patlayıcılar kullanılmıştır. Açık ocak madeninde madencilik çalışmalarına başladığında patlayıcı kullanılacaktır. Günde en fazla 2 patlama gerçekleşecektir. Bu patlamalar ve bu patlatmalardan kaynaklanan toz, inşaat çalışmaları ve işletme faaliyetlerinden kaynaklanan gürültü, özellikle yakınlarda ikamet eden hane halklarının yaşam kalitesini düşürecektir. Dolayısıyla, bu konularla ilgili önlemlerin alınması ve bu önlemlerin kesinlikle uygulanması son derece önemlidir. Gerekli tedbirler alınmadığı sürece, ortaya çıkan toz ve gürültü emisyonları Hanönü'ndeki hane halkının yaşam kalitesini önemli ölçüde düşürebilir.

Projenin inşaat aşamasına ilişkin olarak ele alınan konular, işletme aşaması için de geçerlidir. Bununla birlikte, olumsuz etkiler, kısa vadeli etkilerden ziyade uzun vadeli olmaktadır çünkü projenin inşaat aşamasına ek olarak işletme aşamasında devam etmeleri mümkündür.

İçme suyu kaynaklarına zarar gelmesi, su miktarında azalma, toz ve gürültü emisyonları, işletme aşamasında da yaşam kalitesini doğrudan etkileyen önemli risk faktörleri olmaya devam edecektir. Bunlara ek olarak, patlamalar hane halkının kaygılarını daha da arttıracaktır. Bu nedenle, bu risklerle ilgili alınması gereken önlemlerin işletme aşamasında da sürdürülmesi gerekmektedir.

Görüşülen haneler, Demirci HEPP nedeniyle su kaynaklarının azaldığını belirtmiştir. Bu haneler Madencilik faaliyetleri ile su kaynakları üzerindeki etkileri ile ilgili endişe duymaktadırlar.

Tablo 88. Olumlu ve Olumsuz Etkiler

Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
----------------	-----------------

Hanönü Belediyesi bir Madencilik Payı alacaktır (yıllık satışların% 0,2'si)	Gürültünün, tozun ve patlamanın yakın çevrede yaşayan hane halkının yaşam kalitesi üzerindeki olumsuz etkileri
Hanönü Belediyesi'nin nüfus artışı nedeniyle yıllık bütçesinde artış olacaktır	Su kaynaklarına ve yollara zarar gelmesi gibi altyapı ile ilgili endişeler
Fon artışından dolayı altyapı yatırımları hızlanacaktır	

Kaynak: SRM, 2017

Etkilenen yerleşim yerleri açısından değerlendirildiğinde, inşaat aşamasında Aşağı Küreçayı mevkiinde ve Vakıfgeymene ait Sepetçioğlu mevkiinde tünel patlatmalarından şikayet eden hanelerin bulunduğu görülmüştür.

İşletme safhasında açık ocak işletmesinde patlamalar başlatıldığında en olumsuz etkilenecek olan konut bölgesi, Vakıfgeymene'nin Sepetçioğlu mevkiidir.

Hem inşaat hem de işletme aşamasında toz ve gürültüden en çok olumsuz etkilenen yerleşim yerleri Vakıfgeymene'ye bağlı Sepetçioğlu, Dereköy ve Geymene ve Bağdere'ye bağlı Bağdere Çaylı ve Çayağzı olacaktır. Açık ocak işletmesi ile tesis arasındaki kara yolu, çalışma safhasında yoğun bir şekilde kullanılacaktır. İşletme şemasına göre, açık ocaktan maden çıkarılacak, bunlar kamyonlarla tesise taşınacak, fabrikada işlenecek ve üretilen konsantre depolanıp ve kamyonlar vasıtasıyla Samsun limanına aktarılacak ve orada depolanacak ve Gemilere yüklenecektir. Bu süreç boyunca meydana gelen toz ve gürültünün yaşam kalitesini üzerinde olumsuz etkileri vardır, bu nedenle gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.

Yerleşimlere göre beklenen etkilere aşağıda verilmiştir.

Tablo 89. Yerleşimlere göre Etkiler

Ana Yerleşim yerleri	Bucaklar	Yaşam Kalitesini Etkileyecek Belediye Altyapı Yatırımları ve Hizmetlerinde Artış		Adverse Effects of blastings, Dust and Noise on the Quality of Life	
		İnşaat	İşletme	İnşaat	İşletme
Hanönü Merkez Mahallesi	Merke	-	-	X	-
	Vakıf	-	-	X	-
	Yılanlı	-	-	-	-
Vakıfgeymene Mahallesi	Dereköy	-	-	X	X
	Sepetçioğlu	-	-	X	X
	Geymene	-	-	X	X
Bağdere Köyü	Bağdere	-	-	X	X
	Çayağzı	-	-	X	X
	Çaylı	-	-	X	X
Gökçe ağaç Köyü	NefsiGökçe ağaç	-	-	-	-
Küreçayı Köyü	Aşağıküreçayı	-	-	X	X
Hanönü İlçesi	İlçe Toplamı	X	X	X	X
Taşköprü İlçesi	İlçe Toplamı	-	-	-	-

Kaynak: SRM, 2017

Önerilen Önlemler

Projenin inşaat ve işletme aşamaları 4 grup halinde sınıflandırılabilir. Bu kategorizasyona göre altyapıyı ve yaşam kalitesini etkileyecek ve etkinlik türleri açısından gerçekleşmesi olasılığı yüksek olan başlıca hususlar aşağıda verilmiştir.

Tablo 90. Proje Aşamaları Açısından Yaşam Kalitesi Üzerinde Etkisi Olan Hususlar

Sorunlar/riskler	İnşaat Aşaması		İşletme Aşaması	
	Sondaj	İnşaat	Patlama	Yükleme
Toz	Minimum	Yüksek	Yüksek	Yüksek
Gürültü	Minimum	Normal	Kısa süreli olarak çok yüksek	Normal
Su Kullanımı	Düşük	Orta	Yüksek	Yok

Kaynak: SRM, 2017

Altyapı ve yaşam kalitesi ile ilgili olarak alınacak önlemler, çoğunlukla halk sağlığı ve güvenliği ile ilgili alınacak önlemlerle aynıdır.

- İçme suyundaki azalma, patlamalar, toz, gürültü ve trafik yoğunluğu ile ilişkili ve yaşam kalitesini olumsuz olarak etkileyebilecek riskler mevcuttur ve bu riskler alınacak önlemler ile hafifletilebilir. Özellikle, toz ve gürültü emisyonlarıyla ilgili etkili önlemler alınmalıdır.
- Halen inşa aşamasında olan 5 km'lik servis yolunun toz üretmemesi için, yüzeyin toz emisyonunu önleyecek şekilde partiküller ile döşenmesi veya sulanması önerilir,
- Geceleri ve pazar günleri patlama yapılmayacaktır. İçme suyu kaynaklarının düzenli olarak izlenmesi, su kaynaklarında azalma olup olmadığının kontrol edilmesi ve su kaynaklarına ve altyapıya zarar veren herhangi bir etkiye karşı harekete geçilmesi gereklidir.
- Projeden ötürü yolların hasar görmesi halinde, **şikayet mekanizması** vasıtasıyla onarılmalıdırlar.
- Mahalle sakinlerinin yaşam kalitesini olumlu etkileyecek ortak çıkara hizmet eden projelerin desteklenmesi önemlidir.

3.8 Kültür Mirası

Reggio danışmanlık, ÇED çalışmalarının bir parçası olarak bir kültürel miras değerlendirme raporu hazırlamıştır. Bu çalışmada kültürel miras ile ilgili herhangi bir etki tespit edilmemiştir. Proje alanında, kültürel ve doğal miras veya kayıtlı kültürel varlık statüsüne sahip kayıtlı veya henüz tescilsiz kültür veya doğa varlığı, sit alanı, tarihi veya tabii saha yoktur.

Önerilen Önlemler

Mevcut proje alanında etkilenen mezarlık yoktur. Bağdere ADT'nin gelecekte alternatif bir atık çöp sahası olması durumunda, Bağdere mezarlığının gelecekteki yerinin değiştirilmesi mümkündür ve bu Proje için hazırlanan Geçim Yolları Yapılandırma Planında (GYP) tanımlanan önlemlere uygun olarak yapılacaktır.

Yapılan saha çalışmaları sırasında, proje faaliyetlerinden olumsuz yönde etkilenebilecek herhangi bir festival, şenlik ya da maddi olmayan kültür varlığı tespit edilmedi. Dolayısıyla, bu açıdan alınması gereken bir önlem bulunmamaktadır.

3.9 Hassas Gruplar

Projenin inşaat ve işletme safhalarında ortaya çıkacak en önemli olumsuz etkiler, toz ve gürültü gibi yaşam kalitesini olumsuz etkileyecek etkilere, Öte yandan, geçim kaynaklarına veya insan ve hayvan sağlığına zarar gelmesi hususunda çeşitli endişeler taşıyan haneler de vardır.

Proje, halk sağlığı ve güvenliği, altyapı ve yaşam kalitesi açısından hassas gruplar üzerinde olumsuz etkilere neden olabilir. Projenin hassas gruplar üzerindeki etkilerinin, bu konularla ilgili alınan önlemlerin uygulanması koşuluyla asgariye indirileceğine inanılmaktadır.

Proje kapsamında özel arazi edinimi nedeniyle olumsuz etkilenebilecek hassas grupları belirlemek için, arazileri etkilenen veya edinilen hanelerle kapsamlı görüşmeler yapılmalıdır.

Tablo 91. Olumlu ve Olumsuz Etkiler

Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
Fiziksel ve ekonomik anlamda yerinden etme, başka bir yere yerleşim etkisi yoktur	Toz, gürültü vb. olumsuz etkiler nedeniyle yaşam kalitesinde azalma.
	Halk sağlığına, güvenliğine, altyapıya ve yaşam kalitesine gelebilecek zararlar konusunda duyulan endişeler

Kaynak: SRM, 2017

Hassas grupların olumsuz etkilere maruz kalma seviyeleri, inşaat ve işletme faaliyetlerinin çok yoğun olduğu alanlarda daha yüksek olacaktır. Bu bağlamda, Bağdere ve Vakıfgeymene bağlı olan ve projeden yoğun olarak etkilenen bölgelerdeki hassas gruplar arasındaki maruz kalma seviyesi daha yüksek olacaktır çünkü bunlar maden inşaatı, tesis inşası, yol yapımı gibi proje faaliyetlerinin en yoğun şekilde bulunduğu alanlardır. Bununla birlikte, atık depolama tesisi yakınlarında bulunan YBO öğrencileri de hassas gruplar arasında olduğu için etkilerin bölge genelinde yaygın olduğu varsayılmaktadır.

Tablo 93. Yerleşimlere Göre Etkiler

Ana Yerleşim yerleri	Bucaklar	Fiziksel ve Ekonomik Yerinden Etme Olmaması		Yaşam kalitesi, halk sağlığı ve güvenliğininbozulabileceği düşüncesiyle ilgili endişeler	
		İnşaat	İşletme	İnşaat	İşletme
Hanönü Merkez Mahallesi	Center	X	X	X	X
	Vakıf	X	X	X	X
	Yılanlı	X	X	X	X
Vakıfgeymene mahallesi	Dereköy	X	X	X	X
	Sepetçioğlu	X	X	X	X
	Geymene	X	X	X	X
Bağdere Köyü	Bağdere	X	X	X	X
	Çayağzı	X	X	X	X

	Çaylı	X	X	X	X
Gökçeada Köyü	NefsiGökçeada	X	X	X	X
Küreçay Köyü	Aşağıküreçay	X	X	X	X
Hanönü Köyü	İlçe Toplamı	X	X	X	X
Taşköprü Köyü	İlçe Toplamı	-	-	-	-

Source: SRM, 2017

Önerilen Hafifletme Önlemleri

Hassas gruplarla ilgili alınması gereken önlemler ve halk sağlığı ve güvenliği, altyapı ve yaşam kalitesiyle ilgili riskler ile ilgili önlemler büyük ölçüde kesilmektedir.

Alınması önerilen diğer önlemler şunlardır;

- AMI, hassas grupların Projenin faaliyetlerinden olumsuz bir şekilde etkilenmemesini sağlamak için proaktif bir yaklaşım izleyecektir. Sosyal ekip, yerleşim bölgelerinde hali hazırda hassas olan gruplar tespit etmiş ve genel refah düzeyini sağlamak için yakın bir katılım içerisine girmiştir.
- Proje faaliyetlerinden hassas grupların maruziyet düzeylerini izleme ve değerlendirme çalışmaları yapmak; proje faaliyetleri sırasında olumsuz etkilenen hassas grupların tespit edilmesi halinde bu haneler için önlemler geliştirilmesi.
- Geçim kaynakları proje faaliyetlerinden olumsuz şekilde etkilenen hane halkı varsa, bu hane halkı için geçim kaynakları restorasyon planları hazırlanmaktadır ve bu haneler desteklenmektedir;
- hassas gruplara proje faaliyetleri hakkında güncel bilgi sağlamak amacıyla iletişim ve bilgi çalışmalarını yürütmek.

3.10 Toplumsal Farklılıklar ve Çatışmalar

a. Toplumsal Çatışma Potansiyeli

Acacia Maden İşletmeleri, 2007 yılından bu yana Hanönü ilçesinde faaliyet göstermektedir. Bugüne kadar yaklaşık 200 sondaj yapılmıştır. Şu anda inşaat işleri de devam etmektedir. Devam eden çalışmalar çerçevesinde sosyal gerilim yaratabilecek herhangi bir sosyal olay ya da protesto gerçekleşmemiştir. Yapılan saha çalışmalarında, Acacia Maden İşletmeleri faaliyetleri ya da toplumlar arasında herhangi bir toplumsal çatışma, protesto ya da gerginlik tespit edilmemiştir. Yine de, toplumsal çatışmaya neden olabilecek olan sorunlar mevcuttur; bu sorunlar şunlardır;

- Yaşam kalitesine (toz, gürültü vb.) ve altyapıya (yollar, su şebekesi, vb.) yönelik olumsuz etkiler,
- Halk sağlığı ve güvenliğini tehlikeye atabilecek risklerin (içme ve kullanma suyunun kirlenmesi, maden ocağında kullanılan araçları dolayısıyla yayalar ve hayvanlarla ilgili trafik kazalarının meydana gelmesi) oluşması halinde ortaya çıkabilecek olumsuz etkiler,
- İnsan hakları ihlalleri ve Acacia Maden İşletmeleri güvenlik personelinin dahil olduğu konular,
- Kültürel farklılıklardan ötürü diğer bölgelerden gelen işçiler ve yerel halk arasındaki gerçekleşebilecek toplumsal çatışmalar,

- Yerel kutuplaşmalar nedeniyle diğer bölgelerden gelen personel ve yerel çalışanlar arasındaki olası gerginlikler ve çatışma riski,
- Etnik, kültürel, cinsiyetçi, mezhepsel, ekonomik vb ayrımcılık,
- Yerel çalışanlar ve diğer bölgelerden gelen personel arasındaki ücret farklarından kaynaklanabilecek gerginlikler,
- Madencilik faaliyetleri sona ermek üzereyken işten çıkarmalara karşı verilme ihtimali olan tepkiler ve
- Diğer bölgelerden gelen çalışanların ilçedeki kadınlara yönelik kışkırtıcı olarak nitelendirilebilecek olan davranışları.

Yaşam kalitesi (toz, gürültü vb.) ve altyapı (yollar, su temini şebekesi, vb.) ile ilgili çatışmalar,

Proje faaliyetlerinden kaynaklanan toz ve gürültü emisyonları hane halkının projeye karşı olumsuz bir tutum takınmasına ve protesto gösterilerinin başlamasına neden olabilir. Özellikle patlamalar ve toz ve gürültü emisyonları, bu yerleşimlerde hanehalklarını en çok rahatsız edecek madencilik faaliyetleri arasında yer almaktadır ve bu nedenle sosyalgerginlik yaratma potansiyelleri vardır.

Proje faaliyetlerinden dolayı altyapı hasarları ve su kaynaklarının azalması, kamu sağlığı ve güvenliğini tehlikeye atabilecek etkiler, ölümleri içeren trafik kazalarının görülmesi gibi hususlar doğrudan toplumsal çatışmalara ve gerginliklere neden olabilecek tehditler arasındadır.

Güvenlik personeli ile ilgili çatışmalar

Özel güvenlik personelinin tedarik edilmesi önemli bir konudur çünkü askeri personelin ve kolluk kuvvetlerinin yanı sıra silah taşımak ve kullanmak için yetkili olan tek kişi olacak olan güvenlik görevlisinin kendisine verilecek yetkiyi kötüye kullanma ihtimali düşüktür. Bu nedenle, özel güvenlik personelinin istihdam edilmesini gerektiren tüm hizmetlerde, sıkı ve etkili bir denetim mekanizması geliştirilmek ve güvenlik personeli nedeniyle gerçekleşebilecek herhangi bir ihlali önlemek çok önemlidir.

İstihdam, ayrımcılık yapmama ve cinsiyete dayalı çatışmalar

Toplumsal çatışmalara neden olabilecek bir diğer önemli konu istihdamdır. Kültürel farklılıklar ve iletişim eksikliği nedeniyle diğer bölgelerden gelen çalışanlar ile yerel çalışanlar arasında sorunlar ortaya çıkabilir. Bu bağlamda, yöre sakinlerinin diğer bölgelerden gelen çalışanlara verebilecekleri tepkiler hakaret veya aşağılama olarak algılanabilir ve çatışma konusu olabilir.

Çalışanlar ve tedarikçiler arasında her türlü ayrımcılık çatışma kaynağıdır. Ayrımcılık içeren uygulamaların bulunduğu bir ortamda aynı işe farklı ücretler ödenmesi durumunda, yerel çalışanlar ve diğer bölgelerden gelen çalışanlar arasında önemli çatışmalar ortaya çıkabilir.

Diğer bölgelerden gelen çalışanlara yönelik cinsiyetçi davranışlarda bulunmaktan kaçınmak son derece önemlidir. Bu açıdan, diğer bölgelerden gelen çalışanlara yönelik gerçekleşen

kaçırma, sözlü ve/veya fiziksel taciz gibi olaylar gerginliğe neden olabilir. Bazı durumlarda, kültürel farklılıklar yüzünden kasıtsız eylemler dahi yanlış anlamalara neden olabilir.

Özellikle Çayağzı ve Bağdere'deki Çaylı yerleşim yerleriinden gelen kadınlar olmak üzere projenin etki alanında yaşayan kadınlarla yapılan röportajlarda, bu bölgelerde diğer bölgelerden gelen işçi sayısı yüksekti ve bu kadınlar, daha önce özgürce gezdikleri yerlerde artık yalnız başlarına dolaşmaktan korkuyorlardı ve hayvanlarını bu bölgede otlatırken rahatsızlık duyuyorlardı.

Bunların yanı sıra, hem inşaat hem de işletme aşamalarında işin tamamlanmasına yakın zamanda gerçekleştirilecek olan işten çıkarmalar da toplumsal rahatsızlıklara neden olabilir.

Toplumsal çatışmaların ortaya çıkmasını önleyecek, insan haklarını ve çalışan haklarını korumaya yardımcı olacak, ilişkileri geliştirmeyi ve yerel paydaşlarla olan iletişimi güçlendirmeyi sağlayacak uygulamalar ve çalışmalar da gerçekleştirilecektir. Bu çalışmalar bir anlamda projenin olumlu etkilerini oluşturacak ve iç ve dış paydaşlar ile olan ilişkileri karşılıklı olarak güçlendirmede önemli bir görev üstlenecektir.

Tablo 93. Olumlu ve Olumsuz Etkiler

Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
İç ve dış paydaşlarla iletişimin güçlendirilmesi	Yerel sakinler ve diğer bölgelerden gelen çalışanlar arasında kültürel çatışma gerçekleşmesi olasılığı
Yerel paydaşlar arasında bir Toplumsal Danışma Paneli oluşturulması	İstihdam ile ilgili konularda çatışma gerçekleşmesi olasılığı
İnsan Hakları Etkisi Değerlendirmesi Çalışması	İnşaat alanlarına yakın bölgelerde yaşayan kadınların karşılaştığı güçlükler
İzleme & Değerlendirme programları	
Halkla ilişkiler ekibinin güçlendirilmesi	
Ayrımcılıkla mücadelenin bir insan hakları politikası olarak belirlenmesi	

Kaynak: SRM, 2017

Etkilenen alanlar açısından, Hanönü bölgesi için sosyal gerginlik ve çatışma ihtimali mevcuttur. Buna ek olarak, nüfus büyüklüğü ve çok sayıda yerel çalışanın varlığı ile Hanönü merkez mahalle ve proje alanına en yakın alanlar olan Vakıfgeymene ve Bağdere'ye bağlı yerleşim yerleri, sosyal gerginlik potansiyeli açısından önemli yerleşim yerleri arasında yer almaktadır.

Tablo 94. Yerleşimlere Göre Etkiler

Ana Yerleşim Yerleri	Bucaklar	Toplumsal temelli protesto ve gerginlik çıkma olasılığı		Çalışanlar arasında protesto ve gerginlik çıkma olasılığı	
		İnşaat	İşletme	İnşaat	İşletme
Hanönü Merkez Mahallesi	Merkez	X	X	X	X
	Vakıf	-	-	-	-
	Yılanlı	-	-	-	-
Vakıfgeymene Mahallesi	Dereköy	X	X	X	X

	Sepetçioğlu	X	X	X	X
	Geymene	X	X	X	X
Bağdere Köyü	Bağdere	X	X	X	X
	Çayağzı	X	X	X	X
	Çaylı	X	X	X	X
Gökçeada Köyü	NefsiGökçeada	-	-	-	-
Küreçay Köyü	Aşağıküreçay	-	-	-	-
Hanönü Köyü	İlçe Toplamı	X	X	X	X
Taşköprü Köyü	İlçe Toplamı	-	-	-	-

Kaynak: SRM, 2017

b. Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Tarafından Sağlanan Sosyal Destekler

Mevcut durumda, paydaşlar ile ilişkileri geliştirmek için çeşitli sosyal destekler verilmiştir. Bu bağlamda, 2015-Ekim 2016 yılları arasında 271.700 TL sosyal destek sağlanmıştır. Ayrıca Kastamonu Valiliği ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne 57.000 kitap bağışlanmıştır.

Tablo 95. Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Tarafından Sağlanan Sosyal Destekler

Paydaşlar	Sosyal Destekler	Toplam Tutar (TL)
Bağdere Köyü	Cami ve köy evinin resim işleri	2.500
Hanönü Tapu ve Kadastro Müdürlüğü	1 klima, 1 buzdolabı, 1 dizüstü bilgisayar	3.000
Hanönü İl Özel İdaresi Müdürlüğü	Ofis ısıtma sisteminin yenilenmesi	1.500
Hanönü İlçe Hükümet Komutanlığı	Küresel ayna, kırtasiye ekipmanı desteği, yazıcı kartuşlarının temini.	1.000
Hanönü Emniyet Müdürlüğü	1 dizüstü bilgisayar, 1 televizyon, 1 ısıtıcı, küresel ayna.	3.500
Hanönü Belediyesi Spor Takımı	Hanönü Belediyesi Ekip Destekleri	11.000
Hanönü Kaymakamlığı	Kaymakamlık tarafından, ulaşılması zor olan köylere ulaşım için 4x4 kamyonet kullanılması, kış aylarında yol açma amaçlı iş katepillor sağlanması.	10.000
	Kaymakamlık için küresel ayna, mobilya	
Hanönü Emniyet Müdürlüğü	İkinci el jeneratör	7.500
Hanönü Esnaf ve Sanatkarlar Odası	Ofis mobilyaları	2.500
Hanönü İlköğretim ve Orta Okulu	Okul bahçesi için kaldırım taşı	12.500
Hanönü İlköğretim Okulu	23 Nisanda uçurtma dağıtılması	3.000
Hanönü Kadın Girişimciler Derneği	Taşımacılık ve Yayın desteği	12.000
Hanönü Merkez Camii	İnşaat için ahşap ve vinç	5.200
Hanönü Belediyesi	Yolların yenilenmesi için iş makinaları	57.000
Hanönü Belediyesi	İlçe Merkezinde Açık Hava Spor Malzemeleri	20.500
Hanönü Belediyesi	Piknik masaları	5.500
Hanönü Belediyesi	Altyapı işleri için borular	9.000

Hanönü Belediyesi	Şeyh Şaban-ı Veli anma Töreni	2.000
Hanönü Belediyesi	Üç Aylık Pilav Yemeği (Dini)	1.000
Hanönü Belediyesi	4 dizüstü bilgisayar, 2 ofis koltuğu, yazıcı ve kartuş tedarik edilmesi. İnşaat ekipmanlarının sağlanması, cenaze aracının köylere hizmet vermesinin sağlanması, dere rehabilitasyon işleri, kazı işlemleri	50.000
Hanönü İlçe Ormancılık İşletme Müdürlüğü	Ormancılık işleri için İş Makinaları	18.500
Hanönü Orta Okulu	19 Mayıs'ta Orta Okulu öğrencileri için At Binme Etkinliği Gerçekleştirilmesi	4.500
Hanönü Müftülüğü	Hanönü camii inşası yapılması amacıyla düzenlenecek kazı çalışmaları için destek verilmesi	3.000
Yerel toplumsallar	Ramazan Ayı boyunca 10 Günlük İftar Yemeği	8.000
Yerel toplumsallar	Ramazan Faaliyetleri (Gölge Oyunları vb.)	7.500
Yılanlı Mahallesi Sulama Kooperatifi	Kooperatife Bağış Yapılması	10.000
	Toplam	271.700

Kaynak: Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. , 2017

Önerilen Hafifletme Önlemleri

Proje faaliyetlerinin etkilerinden kaynaklanabilecek toplumsal çatışmalar ve gerginliklerin önlenmesi için söz konusu konularla ilgili önlemlerin alınması gerekmektedir. Bu önlemlerin içeriği ekonomi, kamu sağlığı ve güvenliği, altyapı ve yaşam kalitesi üzerindeki etkilerinin le alındığı bölümde belirtilmiştir.

Önerilen önlemler arasında etkili bir paydaş ilişkileri yönetim mekanizmasının oluşturulması da yer almaktadır. Toplumsal çatışmaların önlenmesi ve gerginliklerin ortadan kaldırılması için paydaşlarla etkili bir iletişim kurmak ve bu iletişimi sürdürmek önemlidir. İl merkezindeki STK'lar, yerel yönetimler, kamu kurumları, projeden etkilenen hane halkı ve İstanbul'daki Hanönü ile ilgili çeşitli kasaba dernekleri ve federasyonlar gibi diğer STKlar da bu paydaşlara dahil edilmelidir. Bu dernekler İstanbul'da kurulmuş olsalar bile, üyeleri Hanönü ile aktif ve organik ilişkilere sahiptirler. Dolayısıyla, bu gibi derneklerle olan iletişim, paydaş ilişkileri yönetim planında da ele alınmalıdır. Bunun yanı sıra, kapsamlı bir halkla ilişkiler politikası belirlemek ve hafifletici tedbirler almak toplumsal çatışmaların ortaya çıkma olasılığını azaltacaktır.

Ayrıca, bir Toplumsal Danışma Paneli (CAP) kurulması önerilmektedir. Bu panelde yerel yönetim, kamu kurumları, STK'lar, üniversiteler, etkilenen toplumsallar ve Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. temsilcileri yer alabilir. Toplumsal çatışma ve gerginlik kaynakları ile madencilik faaliyetlerinin olumlu ve olumsuz etkileri gibi konular bu panel tarafından izlenip değerlendirilebilir. Panel, hangi konularda sosyal sorumluluk çalışmalarının başlatılması gerektiğine karar verebilir. Bununla birlikte, görev ve yetki alanları, panelin üye kompozisyonu vb. gibi konuları belirlemek için katılımcı bir yaklaşıma başvurulması ve bu amaçla, ilçede bir toplantı düzenlenmesi için temel oluşturacak olan bir atölye çalışması yapılması önerilmektedir. Hanönü Sakinleri Platformu ve ilçenin vizyonunu belirlemek. Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. , her yerleşimin Muhtarlarının temsilcileri ile daha küçük bir Danışma Paneli oluşturmuştur. Bu panel, düzenli toplantılar vasıtasıyla bir araya gelmesine doğru atılan önemli bir adımdır.

Hem çalışanlar hem de tedarikçiler açısından herhangi bir sosyal ve ekonomik ayrımcılığı önlemek amacıyla kişi ve çalışan haklarını korumak için politikalar geliştirilmeli, sosyal etki değerlendirmelerinin yanı sıra insan hakları etki değerlendirmesi çalışmaları yapılmalı ve proje faaliyetleri izlenmeli ve değerlendirilmelidir.

Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. şirketinin Halkla İlişkiler Departmanı, toplumsal çatışma ve gerilim potansiyellerinin ve özellikle paydaşlarla yerel düzeyde ilişkilerinin belirlenmesinde ve çözülmesinde çok önemli bir rol oynayacaktır. Bu nedenle, bu birimin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak için gerekli olan sosyal hizmet uzmanlarını mümkün olan en kısa sürede göreve başlatmak önemlidir.

Bu bağlamda, toplumsal çatışmalar ve gerilimlerle ilgili önerilen önlemler şunlardır;

- Halkla İlişkiler Biriminde mümkün olan en kısa sürede planlanan sayıda uzmanistihdam etmek,
- alk sağlığı ve güvenliği ile altyapı ve yaşam kalitesi bakımından belirtilen önlemleri almak,
- iç ve dış şikayet prosedürünün oluşturulması ve etkin bir şekilde yürütülmesi,
- bir izleme&değerlendirme sistemi kurmak ve bunu uygulamaya geçirmek,
- Paydaş İlişkileri Yönetim Planı hazırlamak ve bu planı yürürlüğe koymak,
- Toplumsal Danışma Paneli (CAP) oluşturulmak,
- kültürel farklılıklar, sosyal cinsiyet duyarlılığı ve oryantasyon eğitimleri kapsamında yeni işe alınanlarla yanlış iletişim kurulması konularında eğitimler vermek,
- tesis ve maden ocaklarının dışındaki yerleşimlere yakın yerlerde çalışan sondaj çalışanlarına saygı gösterilecek kültürel davranışlar ile ilgili eğitim vermek,
- özellikle Bağdere Çayağzı mevkiinde çalışanlara ve açık ocak alanında bulunan işçi kampındaki çalışanlara sosyal cinsiyet duyarlılığı ve ilgili konularda eğitim vermek,
- güvenlik görevlilerine davranış kuralları gibi konularda eğitim vermek,
- insan hakları politikasında her türlü ayrımcılığı önlemek de dahil olmak üzere,
- düzenli olarak insan hakları etki değerlendirmesi çalışmaları yürütmek,
- iş çıkartmaları esnasında yerel çalışanların devam etmesine izin vererek, iş gücü ve taşeronlarla ilgili bölümleri de dahil ederek yıllık iş gücü mobilizasyon planı hazırlamak,
- ortak çıkara hizmet eden toplum kökenli kurumsal sosyal sorumluluk projeleri yürütmek,
- Hanönünde kayıtlı olan ve burada ikamet eden üniversite öğrencileri için toplumsallar için olumlu etkileri olan burs programlarının oluşturulması,
- proje alanı içinde bir video gözetim sistemi oluşturmak, mevcut sistemleri geliştirmek

3.11 Kümülatif Etki Değerlendime

Projenin kümülatif etkileri ve diğer potansiyel gelişmeler bu bölümde ele alınmaktadır. Değerlendirme, Projenin diğer mevcut ve makul olarak öngörülebilir gelişmelerin etkileri ile birlikte projenin kümülatif etkilerinin yanı sıra, EBRD'nin gerektirdiği şekilde, projenin daha sonra veya farklı bir yerde gerçekleştirebileceği planlanmamış ancak öngörülebilir faaliyetler de dikkate almaktadır. EBRD Performans gereklilikleri olan proje kümülatif etkileri, bu SED Cilt II'nin Ek 5 olarak eklenmiş olan ayrı bir Kümülatif Etki Planında detaylı olarak tanımlanmıştır.

Projedeki mevcut ve öngörülebilir projeler şunlardır;

Mevcut Projeler

Mevcut projeler 2015'ten itibaren inşası devam eden veya faaliyete geçen projeler olarak tanımlanmaktadır. Mevcut projelerin seçimi, Acacia Maden sahasına olan uzaklığa ve Gökırmak Bakır Projesi'nin paydaşlarıyla etkileşime dayanmaktadır.

- Karayolları Bölge Müdürlüğü, Taşköprü-Hanönü Devlet Yolu (İnşaat Aşaması)
- Hanönü Belediyesi'nin 30 evin İnşaatı Projesi (İnşaat Aşaması)
- Hanönü Belediyesi-Kuzka Sağlıklı Yaşam Parkı Projesi (İnşaat Aşaması)
- Hanönü Gıda, Tarım ve Hayvancılık Ceviz Yetiştirme ve Yaygınlaştırma Projesi Müdürlüğü (Uygulama Aşaması)
- Türkerler Enerji, Demirci YYEP (faaliyet halindeyken)
- Boyabat Baraj

Öngörülen/ Planlar Projeler

Öngörülen gelecek projeler, 2015 yılının ön fizibilite / fizibilite / tasarım evrelerindeki projeler olarak tanımlanmaktadır.

Yakın gelecekte gerçekleştirilmesi planlanan projelerin seçiminde, biriken etkilere neden olabilecek potansiyel hidroelektrik ve inşaat projelerine önem verilmiştir.

- Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğü (DSİ) Taşköprü Barajı (Fizibilite Aşaması)
- DSİ Bölge Müdürlüğü Gökçeğaç Göleti (yatırım programına alınmadı)
- DSİ Bölge Müdürlüğü Sirke Gölet (yatırım programına dahil edilmedi)

Gökırmak Bakır Madeni Projesi ile birlikte potansiyel kümülatif etkilere yol açması beklenen projelerin kümülatif etkileri ve toplumsal meseleleri yaratması muhtemel temel sosyal öğeler şunlardır:

Ekonomi (tarım, hizmet sektörü ve istihdam)

İnşaat Aşaması Etkileri

İnşaat aşaması, tarımsal ve hayvancılık üretimi üzerinde negatif bir kümülatif etkiye sahip olabilir. Hayvan sağlığı ve güvenliği de bir sorun teşkil edebilir ve hayvana zarar verilmesi, Hayvancılık bölgenin temel geçim kaynağı olduğundan PEK üzerinde olumsuz etkilere neden olabilir,

Mera alanları üzerinde geçiş nedeniyle etki oluşma olasılığı vardır. Ayrıca, inşaat faaliyeti ile

mera alanlarının kullanılması nedeniyle olumsuz etkiler beklenmektedir.

İşletme Safhasındaki Etkiler

Kısa vadede (5 yıllık tahminler), hidroelek / baraj projelerinden sulamanın mümkün olmayacağı için tarımsal gelir üzerinde olumsuz bir etkisi olacaktır. Ayrıca ulaştırma projelerinden dolayı artacak ulaşım hizmetleri ilçedeki işi de olumlu yönde etkileyecektir.

Buna ek olarak, proje kapsamında inşa edilecek yeni yollar ve köprüler, köy sakinlerinin pazara taşınmasını kolaylaştıracak ve böylelikle ürünlerinin pazarlama faaliyetlerine katkıda bulunacak ve bu şekilde gelir getirici faaliyetleri üzerinde olumlu bir etkisi olacaktır. Çiftçiler zaten bölgedeki tarım faaliyetleriyle meşgul. Hidro / baraj projeleri ve ulaştırma projeleri, yerel kaynaklardan gerekli tüm gıda ve yapı malzemelerini sağlayacak ve bu da KOBİ'lerin yerel üretim ve ticaret hacmini artıracaktır. Dolayısıyla doğrudan etki ve çarpan etkileri önemli olabilir.

Planlanan sulama projelerinin uzun vadede (20 yıllık projeksiyonlarda) ekilebilir arazide önemli bir artış sağlanması ve mevcut tarım alanlarının iyileştirilmesine katkıda bulunması bekleniyor. Bu yolla, ulaşım projelerinden dolayı çeşitli hidro / barajlar ve kaybedilen tarımsal arazileri ve geçim kaynaklarını telafi etmek mümkün olacaktır.

Arazi ve diğer taşınmazlar

İnşaat Safhasındaki Etkiler

Hidro / baraj projelerinin geçici ve kalıcı olarak arazi ve ev satın alımı, arazi ve diğer varlıklar üzerinde kümülatif bir etkisi olacaktır. Bununla birlikte, inşaatın ilk aşamasında etkilenen insanlar (PEK), maden çıkarma alanı arazilerine girene kadar arazilerini ve mülklerini kullanabilecekleri için, arazi mülkiyeti üzerinde sınırlı bir etkisi olabilir.

Çeşitli projeler için alınan toprak miktarı arttıkça, tarımsal kullanım için uygun alan bulma ihtimali de o kadar kritik hale gelecektir. Yerel halk üzerindeki olası baskılar dikkatli bir şekilde yönetilmelidir.

İşletme Aşamasındaki Etkiler

Hidroelektrik / barajlar ve ulaştırma projeleri, büyük iş alanlarında arazi ve evlerin geçici veya kalıcı olarak satın alınması nedeniyle arazi ve diğer varlıklarla ilgili kümülatif etkilere neden olabilir. Bölge ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılık üretimine bağımlı olduğundan, daha yüksek arazi edinimine maruz kalan yerel nüfusun geçim kaynakları üzerindeki etki derecesi yüksek olacaktır.

Hidroelektrik projesinde su tutulmasıyla, geniş alanlarda arazi edinimi daha yoğun olacaktır. Bu etki, pek çok PEK "nin yer değiştirme imkânını diğer projelerden kaynaklı fiziksel ve ekonomik yeniden yerleşimden etkilenme olasılığını olumsuz olarak etkiler. Daha fazla arazinin kaybı ulaşım projeleri tarafından tetiklenecektir.

Su / baraj projeleri ve ulaşım projelerinden dolayı topraklarını ve taşınmazlarını kaybeden PEK'ler ya başka araziler edinecek ya da başka bir bölgeye taşınacak ve geçici ve kalıcı geçim koşullarını her iki şart altında da kaybedeceklerdir.

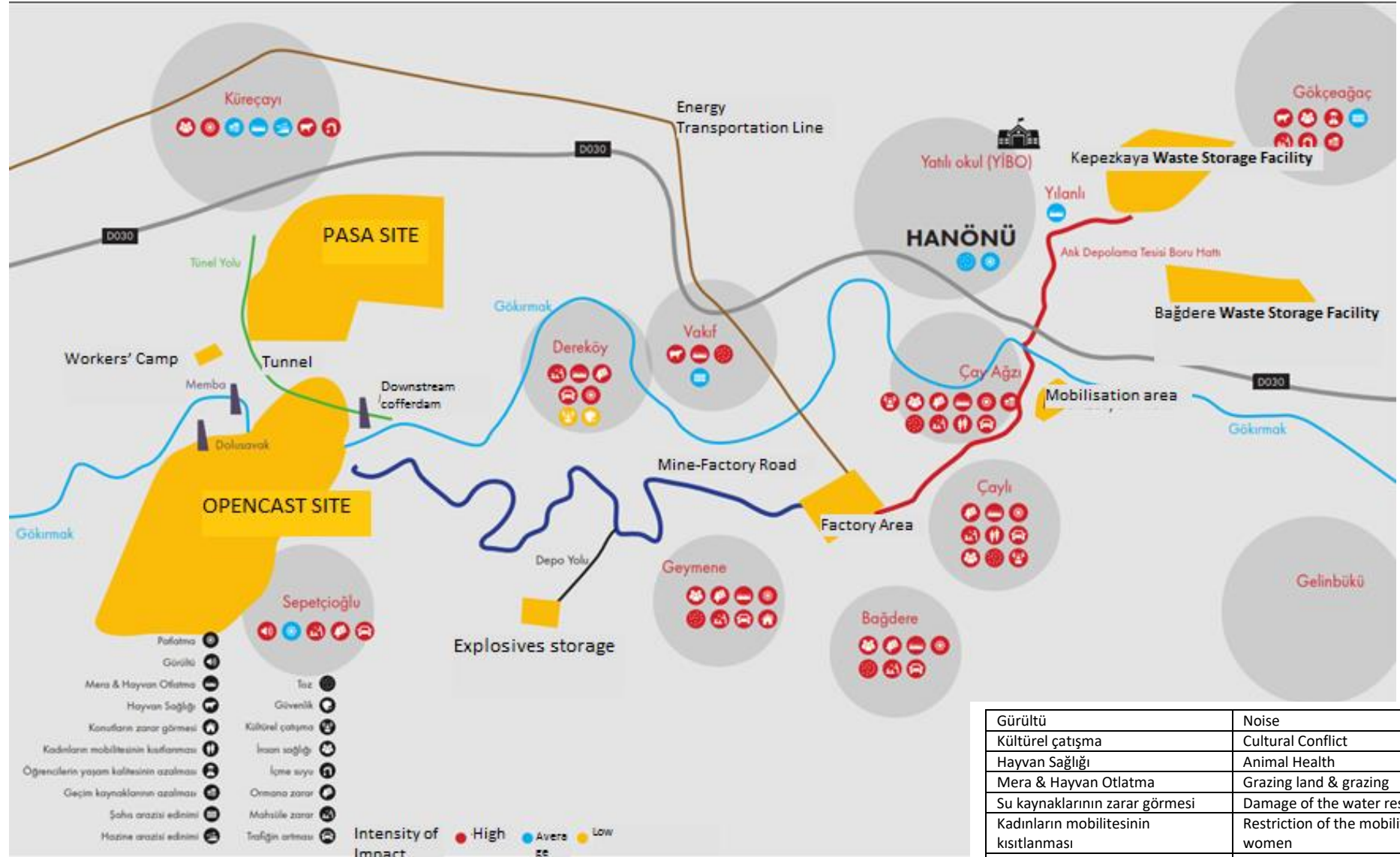
Önerilen Etki Azaltma Önlemleri

- Toplu projelerin proje alanı içinde arazi edinimi ve yeniden yerleşime neden olduğu durumlarda, etkilenen kişilerin zararları, Geçim Yolu Yapılandırma Planı (LRP) ve Topluluk Kalkınma Planı (TKP) kapsamında telafi edilecektir.
- Geçici bir gelir kaybına uğrayan arazi sahiplerinin kaybı, Geçim Yolu Yapılandırma Planı kapsamında telafi edilecektir.
- Geçici olarak etkilenen araziler ve mera alanları değiştirme / iyileştirme yoluyla inşaat öncesi duruma getirilecektir. Ek geçici arazi alımlarıyla ilgili olarak, uygun azaltma önlemleri belirlenecek ve uygulanacaktır.
- Proje, yerel istihdam ve tedarik üzerindeki kümülatif etkileri yönetmek için halihazırda geliştirilmiş Yerel İstihdam Yönetimi Planı ve Yerel Tedarik Planlarını kullanacaktır.
- Projenin çevresel ve sosyal etki değerlendirmesi, Projenin etkilerinin hafifletilmesi için çeşitli azaltma önlemlerini tanımlamaktadır. Bu tedbirler ve bölgesel kalkınmanın dikkatle planlanması, insanların yaşam kalitesine olası herhangi bir kümülatif etkiyi önleyecek veya sınırlayacaktır.
- Projenin çevresel ve sosyal etki değerlendirmesi ve halk sağlığı ve güvenliği prosedürleri, halk sağlığı ve güvenliği üzerindeki etkisini önlemek için çeşitli önlemleri tanımlamaktadır. Bu önlemlerin hidro projeler ve ulaştırma projeleri ile uyumlu olması (insanların / hayvanların barajlarda ve çevredeki su kanallarında ve su yollarında düşmesini önlemek için yeni yolların işaretlenmesi ve gerekli tedbirlerin alınması vb.) ve yeni tedbirlerin geliştirilmesi, toplum sağlığı ve güvenliği üzerindeki muhtemel kümülatif etkileri önleyecek veya sınırlayacaktır.

4. Bölüm Belirli ve Artık Etkilerin Özeti

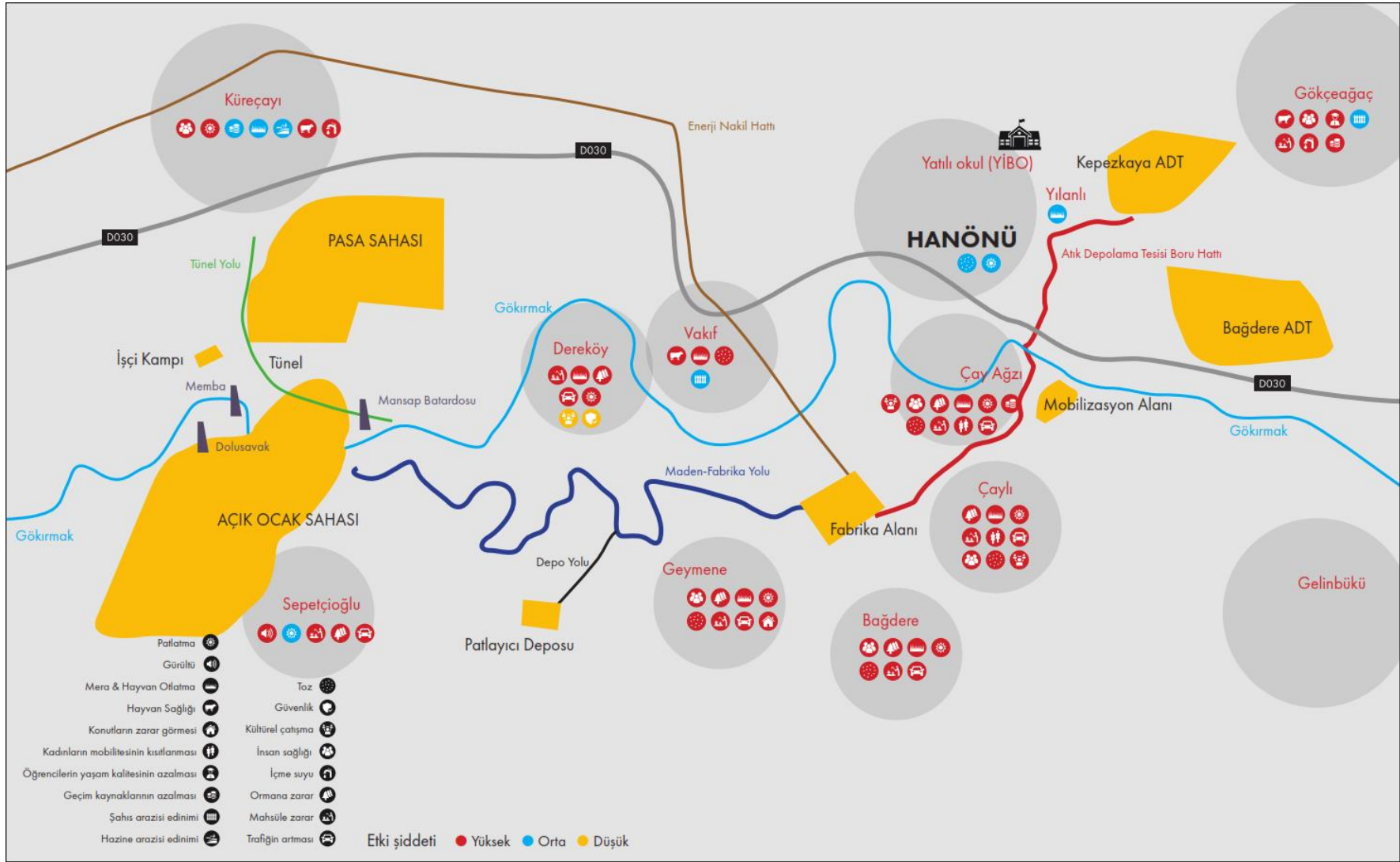
İnşaat ve işletme aşamalarında tespit edilen ve öngörülen etkiler yerleşimlere göre aşağıda belirtilmiştir. Mevcut durum analizi ve gerçekleştirilen saha çalışmaları sonucunda tespit edilen potansiyel etkilerin özellikleri (pozitif/negatif/nötr) ve önemi (yüksek/orta/düşük nötr) ile önerilen önlemler ve bu önlemler alındıktan sonra ortaya çıkan etki seviyeleri ayrı bir tabloda gösterilmiştir.

Figure 4. İnşaat Aşamasının Yerleşimlere Göre Etkileri

Gürültü	Noise
Kültürel çatışma	Cultural Conflict
Hayvan Sağlığı	Animal Health
Mera & Hayvan Otlama	Grazing land & grazing
Su kaynaklarının zarar görmesi	Damage of the water resources
Kadınların mobilitesinin kısıtlanması	Restriction of the mobility of women
Geçim kaynaklarının azalması	Decrease in sources of income
Toz	Dust
Güvenlik	Security
Patlama	Explosion
İnsan Sağlığı	Human Health
Heyelan Riski	Landslide risk
Ormana Zarar	Damage to the forest
Trafiğin Artması	Increase in traffic jam

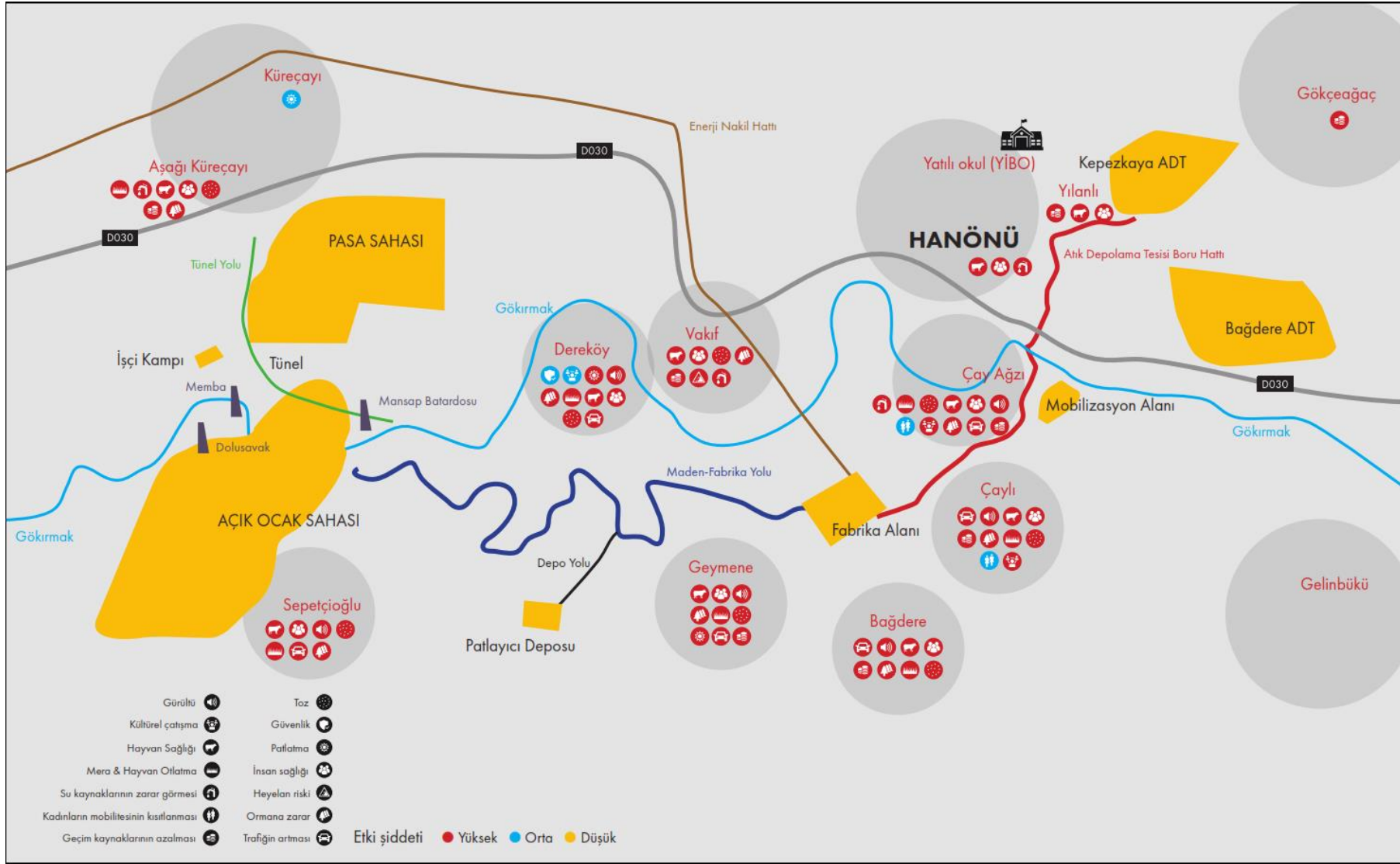

Kaynak: SRM, 2017

Şekil 5. İşletme Aşamasının Yerleşimlere Göre Etkileri

Kaynak: SRM, 2017

Tablo 96. Belirlenen ve Kalıntı Etkiler Özeti Tablosu

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzy	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzy
Nüfus Hareketleri	Nüfus Artışı	İnşaat	Hanönü Merkez Hanönü İlçesi Taşköprü İlçesi	Olumlu	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> • Paydaş ilişkileri Yönetim Planının hazırlanması, • Bilginin dağıtılmasına yönelik araç ve yöntemlerin belirlenmesi ve uygulanması, • Halk sağlığı ve güvenliği, altyapı ve yaşam kalitesi ile ilgili önlemlerin uygulanması, • Proje ve Hanönü ilçesinden etkilenen yerleşimlere istihdam açısından öncelik verilmesi, • Şikayet/talep yönetimi prosedürü 	Olumlu	Yüksek
		İşletme	Hanönü Merkez Hanönü İlçesi Taşköprü İlçesi	Olumlu	Yüksek		Olumlu	Yüksek
	Nüfus Azalma Riski	İnşaat	Hanönü Vakıf Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çaylı Küreçayı Aşağıküreçayı	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Düşük
		İşletme	Hanönü Vakıf Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çaylı Küreçayı Aşağıküreçayı	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Düşük
Yerel Ekonomi	Yerel İstihdam	İnşaat	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çaylı Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi Taşköprü İlçesi	Olumlu	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> • Bir istihdam politikası belirlemek, • Taşeronlar için de bağlayıcı olan yerel istihdam politikası, • Proje ve Hanönü ilçesinden etkilenen yerleşimlere istihdam açısından öncelik verilmesi, • İlgili kurumlar tarafından verilecek mesleki eğitim kurslarının desteklenmesi, 	Olumlu	Yüksek

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzy	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzy
		İşletme	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çaylı Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi Taşköprü İlçesi	Olumlu	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Yerel çalışanlar için iş başında eğitim programları düzenlenmesi, Madencilik eğitim programlarının düzenlenmesi, Diğer bölgelerden gelen çalışanlar ve yerel çalışanlar arasında dengeli bir ücret politikası belirlenmesi, 	Olumlu	Yüksek
	Yerel Ekonominin Güçlendirilmesi/Geliştirilmesi	İnşaat	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Gökçeaağaç NefsiGökçeaağaç Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi Taşköprü İlçesi	Olumlu	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Yerel bir satın alma politikası belirlemek, Yerel şirketlere ihalelerde avantaj sağlanması, hangi malların ve hizmetlerin (yiyecek, servis hizmeti vb.) yerel olarak temin edileceğinin belirlenmesi, Tedarikçilere, temsilcilerine ve ana paydaşlarına ilçedeki tedarik ve tahakkuklarla ilgili bilgi vermek, Kurumsal bir sosyal sorumluluk politikasının oluşturulması, Yerel ekonominin gelişimine katkı sağlayacak sosyal sorumluluk projelerinin desteklenmesi, 	Olumlu	Yüksek

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzey	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzey
		İşletme	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Gökçe ağaç NefsiGökçe ağaç Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi Taşköprü İlçesi	Olumlu	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Hanönü Sakinleri Platformu oluşturmak için bir atölye çalışması düzenlenmesi, •Bu çalıştayın bir sonucu olarak bir Toplumsal Danışma Paneli (CAP) oluşturulması ve üyelerinin seçilmesi, CAP aracılığıyla alınan taleplerin değerlendirilmesi ve paydaşların bilgilendirilmesi, İşçi taşımacılığı için hizmet kooperatifi kurulmasının desteklenmesi, İlçedeki şirket çalışanları için umuma açık eğlence mekanı, misafirhane ve diğer konaklama yatırımlarının desteklenmesi ve/veya teşvik edilmesi 	Olumlu	Yüksek
	Kiraların Artışı, Ev Fiyatları, Mallar ve Hizmetler	İnşaat	Hanönü İlçesi Taşköprü İlçesi	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Orta
		İşletme	Hanönü İlçesi Taşköprü İlçesi	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Orta
	Orman Alanının Azalması	İnşaat	Bağdere Bağdere Çaylı Gökçe ağaç NefsiGökçe ağaç Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi	Olumsuz	Orta	<ul style="list-style-type: none"> Geçim Kaynakları Restorasyon Planı için hanehalkı bazlı etki değerlendirme çalışmasının yapılması, Geçim Kaynakları Restorasyon Planının hazırlanması, Bu plan çerçevesinde bir toplumsal kalkınma programı hazırlanması, • Gelir sağlayan ormancılık faaliyetlerinin, birim alanlardan daha fazla verim alınması için gerçekleştirilen tarımsal faaliyetler ve kadınlar için gelir sağlayan programların desteklenmesi, 	Olumsuz	Düşük
		İşletme	Bağdere Bağdere Çaylı Gökçe ağaç NefsiGökçe ağaç Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi	Olumsuz	Orta		Olumsuz	Düşük

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzy	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzy
	Orman Arazisinin Korunması (Yangınla Mücadele, İnsan Baskısında Azalma)	İnşaat	Bağdere Bağdere Çaylı Gökçeaağaç NefsiGökçeaağaç Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi	Olumlu	Orta	<ul style="list-style-type: none"> Etkilenen alanlara tarımsal ürün tedarikini desteklemek, Bir izleme ve değerlendirme sistemi kurmak, Şikayet yönetimi prosedürü, İş sağlığı ve güvenliği ile kamu sağlığı ve güvenliği ile altyapı ve yaşam kalitesi konularına yönelik çevre önlemlerinin alınması, Orman yangınlarını önlemek için Orman Bölge Müdürlüğü ile işbirliği yaparak, Yer altı suyu temini ve nehir suyu seviyeleri de dahil olmak üzere etki alanı yerleşimlerin su kaynaklarının etkin bir şekilde izlenmesi. 	Olumlu	Yüksek
		İşletme	Bağdere Bağdere Çaylı Gökçeaağaç NefsiGökçeaağaç Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü District	Olumlu	Yüksek		Olumlu	Yüksek
	Hayvancılık Faaliyetlerin e Zarar Gelmesi (Kaza riski, toz, gürültü, su kaynaklarına zarar verme, vb.)	İnşaat	Hanönü Merkez Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Küreçayı Aşağıküreçayı	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Orta
		İşletme	Hanönü Merkez Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Küreçayı Aşağıküreçayı and Kupeli	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Orta

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzy	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzy
	Tarım Faaliyetlerin e Zarar Gelmesi (Toz, mahsullerde azalma, su kaynaklarını n hasarlanması veya tükenmesi vb.)	İnşaat	Hanönü Merkez Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Gökçeağaç NefsiGökçeağaç Küreçayı Aşağıküreçayı	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Orta
		İşletme	Hanönü Merkez Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Gökçeağaç NefsiGökçeağaç Küreçayı Aşağıküreçayı	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Orta
	Kümülatif Etki (Demirci HPP, Taşköprü Barajı, Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.)	İnşaat	Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Küreçayı Aşağıküreçayı	Olumsuz	Orta		Olumsuz	Düşük
		İşletme	Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Küreçayı Aşağıküreçayı	Olumsuz	Orta		Olumsuz	Düşük
	Mera alanlarının	İnşaat	Vakıfgeymene Dereköy Hanönü İlçesi	Olumsuz	Orta		Olumsuz	Düşük

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzy	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzy
	azaltması riski	İşletme	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi	Nötr	Nötr		Nötr	Nötr
Arazi ve Diğer Varlıklar	Özel Arazi Edinimi	İnşaat	Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Sepetçioğlu Hanönü İlçesi	Olumsuz	Orta	<ul style="list-style-type: none"> Arazi edinim prosedürünün hazırlanması, Arazinin edinimine öncelik verilmesi, Fiyat değerlendirme işleminin, tam muadil değer üzerinden hesaplanması, Şahsi arazileri etkilenen haneler için geçim restorasyon planı hazırlanması. 	Olumsuz	Düşük
		İşletme	Hanönü İlçesi	Nötr	Nötr		Nötr	Nötr
	Kullanılmış Kamu ve Orman Alanlarında Azalma	İnşaat	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Gökçeaağaç NefsiGökçeaağaç Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi Taşköprü İlçesi	Olumsuz	Orta		Olumsuz	Düşük

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzey	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzey
		İşletme	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Gökçeagaç NefsiGökçeagaç Küreçayı Aşağıküreçayı	Olumsuz	Orta		Olumsuz	Düşük
Eğitim	Eğitim hizmetlerinin geliştirilmesi ne katkıda bulunulması	İnşaat	Hanönü İlçesi	Nötr	Düşük	<ul style="list-style-type: none"> Atık depolama tesisinde sağlık ve güvenlik önlemleri almak, Faaliyetler sırasında toz ve gürültünün yayılmasını önlemen içingerekli olan önlemlerin belirlenmesi ve uygulanması, İlçede yapılan eğitim hizmetlerinin iyileştirilmesi ile ilgili sosyal sorumluluk çalışmalarının desteklenmesi, Bu bölge için hazırlanacak Acil Durum Planı'na öğrencilerin güvenliğini de eklemek, Acil durumlar ile ilgili olarak öğrencileri ve öğretmenleri bilgilendirmek 	Olumlu	Yüksek
		İşletme	Hanönü İlçesi	Olumlu	Orta		Olumlu	Yüksek
	Eğitim faaliyetlerive öğrencilerin olumsuz etkilene riski	İnşaat	Hanönü İlçesi	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Orta
		İşletme	Hanönü İlçesi	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Orta
Sağlık	Uzun Vadede İlçede Bir Hastanenin Açılma Olasılığı	İnşaat	Hanönü İlçesi	Nötr	Nötr	<ul style="list-style-type: none"> Çalışanlara sağlık eğitimi verilmesi, İşyeri doktoru ve müttetik sağlık personeli istihdam edilmesi, İnşaat ve işletme aşamalarında kullanılacak bir revirin kurulması, Hasta ulaşım araçlarının her zaman şantiyede bulundurulması 	Nötr	Nötr
		İşletme	Hanönü İlçesi	Olumlu	Orta		Olumlu	High

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzey	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzey
Halk Sağlığı ve Güvenliği	Patlatma, Toz, Gürültü vb. Faaliyetlerin Halk Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri	İnşaat	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Paydaş ilişkileri Yönetim Planı hazırlanması, Bir izleme ve değerlendirme sistemi kurulması, Şikayet/talep yönetimi prosedürü, Bir Acil Durum Planı hazırlanması, Halk sağlığı ve güvenliği konularında uluslararası standartların benimsenmesi ve uygulanması, Atıkların ve kimyasal maddelerin doğaya atılmasından kaçınılması ve bu eyleme sıfır tolerans gösterilmesi, 	Olumsuz	Orta
		İşletme	Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi Samsun İli İlkadım İlçesi Limanın Etrafı	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Uzun vadede, maden ocağına yakın evlerin tahsis edilmesi, Gürültü ve toz emisyonlarının ve patlamaların ölçülmesi ve kaydedilmesi, Çevre Yönetim Planının gürültü ve toz önlemlerinin uygulanması, Alınan tedbirlerle ilgili alan ziyaretlerin yapılması, Proje sahasındaki tüm alanların tel çitlerle örtülmesi 	Olumsuz	Orta
	Patlama	İnşaat	Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Küreçayı Aşağıküreçayı	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Bir patlama prosedürü hazırlanması, ÇED raporundaki taahhütlerin yerine getirilmesi, 	Olumsuz	Orta
		İşletme	Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Küreçayı Aşağıküreçayı	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Muhtarların, belediyelerin ve ailelerin patlatmadan önce bilgilendirilmesi, Gece patlatma yapmama, Uluslararası standartlara uyulması, 	Olumsuz	Orta
		İnşaat	Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Küreçayı Aşağıküreçayı	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Bir patlama prosedürü hazırlanması, ÇED raporundaki taahhütlerin yerine getirilmesi, 	Olumsuz	Orta
		İşletme	Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Küreçayı Aşağıküreçayı	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Muhtarların, belediyelerin ve ailelerin patlatmadan önce bilgilendirilmesi, Gece patlatma yapmama, Uluslararası standartlara uyulması, 	Olumsuz	Orta

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzy	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzy
	Toz	İnşaat	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Küreçayı Aşağıküreçayı	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> • Toz emisyon ölçümleri yapılması, • ÇED raporundaki taahhütlerin yerine getirilmesi, • Proje alanı içinde ve dışında toz emisyon ölçümleri yapılması, • Çevre Yönetim Planının gürültü ve toz önlemlerini uygulanması, • Toz toplama çalışmalarının yürütülmesi, • Konsantre taşıyan kamyon yataklarına branda örtmek, • Tesislere girip çıkarken araçların tekerleklerinin temizlenmesi (konsantre işleme tesisi, kargo yükleme alanı), • Su kamyonu ile düzenli sulama yaparak toz oluşumunun önlenmesi, • Yüksek toz emisyonu (konsantre kırma, eleme, saklama) olan yerleri çatı ile kaplama, • Kırma ve Eleme, kapalı binalarda yapılacaktır • Tesis ile açık ocak işletmesi arasındaki 5 km uzunluğundaki kara yolunda toz emisyonlarının azaltılmasına yönelik önlemler alınacaktır • Gece konsantre taşınmayacaktır 	Olumsuz	Orta
		İşletme	Hanönü Vakıf Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Küreçayı Aşağıküreçayı Samsun İli İlkadım İlçesi Limanın Etrafı	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> • Su kamyonu ile düzenli sulama yaparak toz oluşumunun önlenmesi, • Yüksek toz emisyonu (konsantre kırma, eleme, saklama) olan yerleri çatı ile kaplama, • Kırma ve Eleme, kapalı binalarda yapılacaktır • Tesis ile açık ocak işletmesi arasındaki 5 km uzunluğundaki kara yolunda toz emisyonlarının azaltılmasına yönelik önlemler alınacaktır • Gece konsantre taşınmayacaktır 	Olumsuz	Orta
	Noise	İşletme	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Gökçe ağaç NefsiGökçe ağaç Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi Taşköprü İlçesi	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> • Sabit veya hareketli gürültü ölçüm sistemleri kurulacaktır, 	Olumsuz	Orta

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzey	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzey
		İşletme	Hanönü Vakıf Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Samsun İli İlkadım İlçesi Limanın Etrafı	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Orta
	Heyelan-SelRiski	İnşaat	Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü District	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Madenin jeoradar ile izlenmesi, Gökkırmak üzerindeki dolusavağı Q10 bine göre yapmak (tamamlanmıştır), Maden ocakları için inşaat araştırma raporlarının hazırlanması 	Olumsuz	Orta
		İşletme	Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Orta
	Trafik-Yol Kimyasal/ Patlayıcı Maddelerin Taşınması ve Depolanması	İnşaat	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi Taşköprü İlçesi	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. ve taşeronun çalışanlarının trafik, savunma amaçlı sürüş teknikleri vs. konusunda eğitimi, Hız limitlerine uyulup uyulmadığının kontrol edilmesi, Maden konsantratinin ve tehlikeli maddelerin nakliyesine ilişkin protokollerin tasarlanması, Açık maden ocağı ile madencilik tesisi arasındaki kara yolu üzerinde kaçış rampaları oluşturulması, Tesis ve çevresine trafik uyarı işaretleri koyulması, 	Olumsuz	Orta

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzey	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzey
		İşletme	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi Taşköprü İlçesi	Olumsuz	Düşük	<ul style="list-style-type: none"> Aynı yolun giriş ve çıkışında iki altgeçit oluşturulması ve bunların yerel halkın hizmetine sunulması, Yaya ve hayvanların kara yoluna girmesini engellemek için tedbirler alınması, Personele iş güvenliği eğitimleri verilmesi, Patlayıcı maddelerin bir günden daha uzun süre depodan tutulmaması 	Olumsuz	Düşük
	Altyapı Hasarları-İçme ve kullanma suyu kaynaklarına ilişkin endişeler	İnşaat	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Gökçe ağaç NefsiGökçe ağaç Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Su kaynaklarının ÇSEDVol I - Bölüm 7'ye göre izlenmesi, İzleme ve değerlendirme çalışmaları, 	Olumsuz	Orta

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzy	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzy
		İşletme	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağı Bağdere Çaylı Gökçeaağaç NefsiGökçeaağaç Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Orta
Altyapı ve Yaşam Kalitesi	Yaşam Kalitesini Etkileyecek Belediye Altyapı Yatırımları ve Hizmetlerinde Artış	İnşaat	Hanönü İlçesi	Nötr	Nötr	<ul style="list-style-type: none"> Halk sağlığı ve güvenliği önlemlerinin uygulanması, Özellikle toz ve gürültü emisyonlarıyla ilgili etkin önlemlerin alınması, Gece patlama gerçekleştirmemek, Bir Paydaş Katılım Planı hazırlanması, Şikayet mekanizmasının uygulanması Gerekirse sadce tesisin kullanımı için yollar yapılması, İlçedeki yaşam kalitesini olumlu yönde etkileyecek ortak çıkar amaçlı projelerin desteklenmesi 	Nötr	Nötr
		İşletme	Hanönü İlçesi	Olumlu	Orta		Olumlu	Yüksek

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzy	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzy
	Patlamaların, Toz ve Gürültünün Yaşam Kalitesi Üzerindeki Olumsuz Etkiler	İnşaat	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Orta
		İşletme	Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi Samsun İli İlkadım İlçesi Limanın Etrafı	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Orta
Kültür Mirası	Negatif Etkiler Saptanmamıştır	İnşaat	Yok	Nötr	Nötr	Önerilen bir önlem yoktur	Nötr	Nötr
		İşletme	Yok	Nötr	Nötr		Nötr	Nötr

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzey	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzey
Hassas Gruplar	Yaşam kalitesi, halk sağlığı ve güvenliğinin bozulacağı düşüncesiyle ilgili endişeler Geçim ile ilgili endişeler	İnşaat	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Gökçe ağaç NefsiGökçe ağaç Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Halk sağlığı ve güvenliği ile ilgili risklerle ilgili önlemler, Altyapı ve yaşam kalitesi ile ilgili risklere karşı önlemler, Geçim Kaynakları Restorasyon Planı için hanehalkı bazlı etki değerlendirme çalışmasının yapılması, Geçim Kaynakları Restorasyon Planının hazırlanması, Bu plan çerçevesinde bir toplumsal kalkınma programı hazırlanması, Bir Paydaş Katılım Planı hazırlanması, Bir izleme ve değerlendirme sistemi kurulması, Şikayet/talep yönetimi 	Olumsuz	Orta
		İşletme	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Gökçe ağaç NefsiGökçe ağaç Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Orta

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzy	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzy
	Fiziksel ve ekonomik yerinden etme olmaması	İnşaat	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Gökçeaağ NefsiGökçeaağ Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi	Nötr	Nötr		Nötr	Nötr
		İşletme	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Gökçeaağ NefsiGökçeaağ Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi	Nötr	Nötr		Nötr	Nötr
Toplumsal çatışmalar ve Gerginlikler	Toplumsal temelli protesto ve gerginlik olasılığı	İnşaat	Hanönü Merkez Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Hanönü İlçesi	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Mümkün olan en kıs sürede Halkla İlişkiler Birimi'ni göreve başlatılması, Paydaş İlişkileri Yönetim Planı hazırlanması, Bir izleme ve değerlendirme sistemi kurulması, İç ve dış şikayet prosedürünün oluşturulması, Toplumsal temelli, ortak çıkar amaçlı sosyal sorumluluk projeleri yürütülmesi, Bir Toplumsal Danışma Paneli oluşturulması, 	Olumsuz	Düşük

Ana Konular	Etkiler	Proje Aşamaları	Etkilenen Yerleşim yerleri	Potansiyel Etki	Düzy	Önerilen Önlemler	Kalıntı Etki	
							Etki	Düzy
		İşletme	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Gökçeagaç NefsiGökçeagaç Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi Taşköprü İlçesi	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Halk sağlığı ve güvenliği, altyapı ve yaşam kalitesi ile ilgili belirlenmiş önlemlerin alınması ve etkin bir şekilde uygulanması, Bölgenin kültürel yapısı, sosyal cinsiyet duyarlılığı ve etkili iletişim konularında çalışanlara, taşeronlara, sondaj personeline ve güvenlik personeline eğitim verilmesi, İnsan hakları politikası kapsamında her türlü ayırmıcılığın önlenmesi, İnsan hakları etki değerlendirmesi çalışmalarının düzenli olarak yürütülmesi, İş gücü ve taşeronlarla ilgili bölümleri de içerecek şekilde yıllık iş gücü mobilizasyon planı hazırlanması, 	Olumsuz	Düşük
	Çalışanlar arasında protesto ve gerginlik çıkması olasılığı	İnşaat	Hanönü Merkez Hanönü Vakıf Hanönü Yılanlı Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Gökçeagaç NefsiGökçeagaç Küreçayı Aşağıküreçayı Hanönü İlçesi Taşköprü İlçesi	Olumsuz	Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> Yerel görevlileri işten çıkarmalar esnasındatutma, Kayıt yeri Hanönü olan ve burada ikamet eden üniversite öğrencileri için burs programlarının oluşturulması, Proje alanı içerisinde bir video gözetim sistemi oluşturulması ve mevcut sistemlerin iyileştirilmesi, 	Olumsuz	Düşük
		İşletme	Hanönü Merkez Vakıfgeymene Dereköy Vakıfgeymene Sepetçioğlu Vakıfgeymene Geymene Bağdere Bağdere Çayağzı Bağdere Çaylı Hanönü İlçesi	Olumsuz	Yüksek		Olumsuz	Düşük

Bölüm 5. İzleme&Değerlendirme

İnşaat ve işletme aşamalarında projenin etkileri izlenmeli ve değerlendirilmelidir ve bu amaçla bir izleme ve değerlendirme sistemi kurulmalıdır.

Bu bağlamda, proje kapsamında yapılan arazi edinimlerinin hane halkı üzerindeki sosyoekonomik etkileri, halk sağlığı ve güvenliği ile (toz, gürültü, su kullanımı, patlatma vb.), altyapı ve yaşam kalitesi, yerel ekonomi, hassas gruplar ve toplumsal çatışmalar ile ilgili etkiler, önlemlerin gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemek için izlenmeli ve değerlendirilmeli ve uygulanan önlemlerin etkililiği ve düzeltilmesi ve geliştirilmesi gereken önelmler için izleme ve değerlendirme çalışmaları yürütülmelidir.

Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. tarafından tamamlanacak olan Sosyal Yönetim Planı için izleme ve değerlendirme çalışması yapılacaktır.

İzleme ve değerlendirme çalışmalarının, inşaat aşaması tamamlanınca, işletme aşamasında ve işletme aşaması sırasında maden kapatma prosedürünün tamamlanmasının ardından inşaat aşamasında gerçekleştirilmesi tavsiye edilir.

İzleme ve değerlendirme sisteminin, **performans izleme, etki denetimi**, projenin **yapım aşamasının tamamlanması** ve işletme aşaması esnasında **madenin kapatılmasının tamamlanması** olarak düzenlenmesi önerilir.

Tablo97. Monitoring & Evaluation Components

İzleme&Değerlendirme Bileşeni Faaliyetleri	Proje Aşaması	Süre	Bilgi Kaynağı/ Veri Toplama Yöntemleri	Veri Toplama, Analizi ve Raporlama Sorumluluğu	Raporlama Sıklığı
Performans İzleme	İnşaat	2 yıl	Her 6 ayda bir etki izleme raporları, Araştırmalar, Sahadaki paydaşlarla yapılan görüşmeler	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. yetkilileri, İç ve dış danışmanlar	Her 6 ayda bir iç ve dış danışman tarafından
	İşletme	13 yıl	Her 6 ayda bir etki izleme raporları, Araştırmalar, Sahadaki paydaşlarla yapılan görüşmeler	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. yetkilileri, İç ve dış danışmanlar	Her 6 ayda bir iç ve dış danışman tarafından
Etki İzleme	İnşaat	2 yıl	Performans izleme raporları, Her 6 aya ait etki izleme raporu, Araştırmalar,	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. yetkilileri, İç ve dış danışmanlar	Her 6 ayda bir iç ve dış danışman tarafından

			Sahadaki paydaşlarla yapılan görüşmeler		
	İşletme	13 yıl	Aylık ilerleme raporları, Performans izleme raporları, Her 6 aya ait etki izleme raporu, Araştırmalar, Sahadaki paydaşlarla yapılan görüşmeler	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. yetkilileri, İç ve dış danışmanlar	Her 6 ayda bir iç ve dış danışman tarafından
Tamamlanma Denetimi	İnşaat	1 yıl	Performans ve etki izleme raporları, Sahadaki paydaşlarla yapılan görüşmeler, Dış inceleme kapatma raporu	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. yetkilileri, İç ve dış danışmanlar	Her 6 ayda bir iç ve dış danışman tarafından
	Mine Closure	2 yıl	Performans ve etki izleme raporları, Sahadaki paydaşlarla yapılan görüşmeler, Dış inceleme kapatma raporu	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. yetkilileri, İç ve dış danışmanlar	Her 6 ayda bir iç ve dış danışman tarafından
İzleme&Değerlendirme Bileşeni Faaliyetleri	Proje Aşaması	Süre	Bilgi Kaynağı/Veri Toplama Metotları	Veri Toplama, Analizi ve Raporlama Sorumluluğu	Raporlama Sıklığı

Kaynak: SRM, 2017

6. Bölüm Sosyal Yönetim Planı

Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Sosyal Yönetim Planı şunları içermektedir:

- EBRD PR 10. SEP'ye göre hazırlanan **Paydaş Katılım Planı** paydaşları belirler, her bir paydaşla girilen etkileşimin sıklığını tanımlar, katılım ziyaretlerinin az olması risklerini ortaya koyan paydaş haritasını da içerir. SEP, iç ve dış paydaşlar için **şikayet mekanizmasını** belirler ve Proje için bir şikayet mekanizmasının işler vaziyette olmasını sağlar.
- Proje ile ilgili paydaşların yerel düzeydeki etkilerini izlemek, bu etkileri değerlendirmek, kurumsal sosyal sorumluluk konularına katılımını sağlamak vb. nedenlerle bir **Toplumsal Danışma Paneli** kurmak ve bu Panelin yapısı ve işleyişi ile ilgili tespit edilecek sistemi Şirketin kurumsal politikalarına entegre etmek,
- İki tam zamanlı çalışandan oluşan **Halkla İlişkiler bölümü**, Projenin ihtiyaçlarına göre genişletilecektir.
- Projenin performansının yanı sıra Aol'deki inşaat ve işletme aşamalarında hane halkı, hassas gruplar ve PAP geçim kaynakları üzerindeki etkilerinin **izlenmesi ve değerlendirmesi** için bir mekanizma oluşturulur,
- Potansiyel olumsuz sosyal etkileri azaltmak ve Projenin sosyal yararlarını artırmak için desteklenecek alanlardaki projeleri ve faaliyetleri belirtentoplum **gelişim planı**,
- Satınalmada yerel şirketlerin tercih edilmesini sağlayan **yerel satın alma politikası**. Yerel satın alma politikaları, Proje'nin tedarikinden yerel ekonomi faydaları sağlamak için hangi malların ve hizmetlerin yerel olarak tedarik edileceğini tanımlamaktadır.
- Projeden etkilenen yerleşimlere vurgu yapmak üzere yerel istihdam için KPI'ları belirleyen **yerel istihdam politikası**. Yerel istihdam politikası, ilgili kurumlar tarafından önerilecek mesleki eğitim kurslarını, yerel çalışanlar için işyerinde eğitim programlarının düzenlenmesini, madencilerin eğitim programlarının düzenlenmesini de içermektedir.
- Projenin arazi ediniminden doğrudan etkilenen haneler için **Geçim Yolu Yapılandırma Planı** GYP'nin amacı, özel arazilerin kaybedilmesi ve/veya sosyal otlatma alanları/ormancılık arazisi gibi kamu arazisine sınırlı erişim yoluyla arazi tahsis edilmesinden etkilenen PAPları tanımlamaktır. GYP, toprak kaybından etkilenen PAP'ların geçim kaynaklarını yeniden temin etmek için bir mekanizmanın kullanılmasını sağlar. GYP, acil kamulaştırmanın tersine, alıcı ve satıcının gönüllü görüşmelerini vurgulayan bir **kurumsal arazi edinimi planını** içerir.
- **Tehlikeli maddelerin depolanması ve taşınması ile ilgili acil müdahale planları**, bu konularda uluslararası standartların benimsenmesi ve uygulanması, atıkların düzenli aralıklarla toplanması ve atık deşarj sisteminin kurulması, ÇED prosedürünün tamamlanması ve risklerle ilgili önlemlerin alınması,
- **Projenin su kaynakları üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak** için, ÇSED Cilt I Bölüm 7'de ele alınmış olan hidrojeolojik modelleme ve etki değerlendirme raporu bulunmaktadır.

- **Proje ile ilgili patlamaların** olumsuz etkilerini önlemek için SMP geceleri ve pazar günleri için patlama yapılmamasını onaylar. Çevrede bulunan evler üzerindeki etkileri en aza indirmek için maden patlamalarından önce heyelan riski değerlendirmesi yapılacaktır. Çevredeki konutlar üzerindeki olumsuz etkilerin asgari düzeyde tutulmasını sağlamak için patlama esnasındaki titreşimler ölçülecek ve kaydedilecektir.
- **Tozun etkisi**, tozun nedeni ve yerine bağlı olarak sayısız azaltıcı yöntemle tutulacaktır. Tozla ilgili olumsuz etkileri azaltmak için; toz seviyelerinin sürekli ölçülmesi ve izlenmesi gereklidir. Proje alanının içinde ve dışında ölçüm noktaları olacaktır. Önlemlerin bazıları, konsantre taşıyan araçların yataklarının tente bezle kaplanması, tesislere girip çıkarken araçların tekerleklerinin temizlenmesi (konsantre işleme tesisi, yük taşıma bölgesi), düzenli olarak su kamyonlarıyla sulama yaparak toz oluşumunun önlenmesi, tozun minimize edilmesi için toz toplama ünielerinin takılmasıdır.
- Sabit ve mobil gürültü ölçüm sistemleri kurarak **Gürültü Hafifletme**,
- Paye Mühendislik, **heyelan ve sel riskine karşı**, madeni jeoradar ile madeni izlemiş, maden çevresindeki evler için inşaat araştırmaları yapmıştır,
- **Araç trafiği** ile ilgili risklerin üstesinden gelmek için, firma çalışanlarının ve taşeronların trafik, tedbirli sürüş teknikleri vb. konularında eğitilmesi, hız limitlerine uyulup uyulmadığının kontrol edilmesi, maden konsantresinin ve tehlikeli maddelerin nakliye protokollerinin geliştirilmesi, tesis ve çevresine trafik uyarı işaretleri ve hız tuzakları yerleştirilmesi,

Tablo 98. Sosyal Yönetim Planı

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
Etkili paydaş katılımı ve savunmasız grupların korunması	Toplum temelliGerginliklerin Önlenmesi	<ul style="list-style-type: none"> Halkla İlişkiler Biriminde planlı sayıda uzman istihdam etmek, Bir SEP hazırlamak (paydaş katılım planı) Bir izleme ve değerlendirme sistemi kurmak, İç ve dış şikayet prosedürlerini oluşturmak, Toplumsal kalkınma planı hazırlamak ve uygulamak Bir Toplumsal Danışma Paneli oluşturmak, Halk sağlığı ve güvenliği, altyapı ve yaşam kalitesi ile ilgili belirlenmiş önlemlerin tasarlanması ve etkin bir şekilde uygulanması, Bölgenin kültürel yapısı, sosyal cinsiyet duyarlılığı ve etkili iletişim konularında çalışanlara, taşeronlara, sondaj personeline ve güvenlik personeline eğitim vermek, İnsan hakları politikası çerçevesinde her türlü ayrımcılığın önlenmesi, İnsan hakları etki değerlendirmesi çalışmalarını düzenli olarak yürütmek, İş gücü ve taşeronlarla ilgili bölümleri de içerecek şekilde yıllık iş gücü mobilizasyon planı hazırlamak, Yerel iş gücü için KPI sağlanması Kayıt yeri Hanönü olan ve burada ikamet eden üniversite öğrencileri için burs programlarının oluşturulması, 	İnşaat ve işletme aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Dış Uzman/Danışman 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet günlükleri, Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, Desteklenen sosyal projelerin sayısı ve bütçesi ve faydalanıcıların sayısı, Yerel, bölgesel ve ulusal medyada yayınlanan haberler, Danışılan ve ziyaret edilen paydaş sayısı ve ziyaret sıklığı, Projeye karşı gerçekleştirilen protesto gösterileri, İç Şikayet Mekanizması yoluyla alınan şikayetlerin sayısı, Tanıtım ve iletişim araçları ve materyalleri, Toplumsal Danışma Paneline (CAP) ve CAP faaliyetlerine katılan üyeler, Halkla İlişkiler Departmanında bulunan çalışanların sayısı, Taşeronların aylık faaliyet raporları, 	<ul style="list-style-type: none"> Halkla İlişkiler ekibinin tanımı ve organizasyon şeması, Paydaş Katılım Planı, Şikayet Mekanizması İzleme ve değerlendirme sistemi, Toplumsal kalkınma Planı, Toplumsal Danışma Paneli prosedürü, Oryantasyon ve iş güvenliği eğitimleri, Yerel İstihdam Politikası, İnsan Hakları Politikası, İş Gücü Seferberlik Planı

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
	Etkilenen hanelere ve projenin etki alanında bulunan hassas gruplara yönelik alınan hafifletme önlemleri	<ul style="list-style-type: none"> Halk sağlığı ve güvenliği ile ilgili risklerle ilgili önlemler, Altyapı ve yaşam kalitesi ile ilgili risklere karşı alınan önlemler, Geçim Kaynakları Restorasyon Planı için hanehalkı bazlı etki değerlendirme çalışmasının yapılması, Geçim Kaynakları Restorasyon Planının Tasarlanması, Bu plan çerçevesinde bir toplumsal kalkınma programı hazırlamak, Bir Paydaş Katılım Planı hazırlamak, Bir izleme ve değerlendirme sistemi kurmak, Şikayet Mekanizması 	İnşaat ve işletme aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Dış Uzman/Danışman 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet bildirimleri, Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, Projeden etkilenen hassas grupların sayısı ve etkilenme dereeleri, Desteklenen hassas grupların sayısı ve bunların nasıl desteklendiği, Hanehalkının ekonomik gelir kaynaklarındaki değişiklikler, Etkilenen hane halkları ve maruz kalma yolları, Toplum sağlığı ve güvenliği için acil hazırlıksız plan için tatbikat/eğitim 	<ul style="list-style-type: none"> Paydaş Katılım Planı, Şikayet Mekanizması, İzleme ve değerlendirme sistemi, Geçim Kaynaklarının Restorasyon Planı, Toplumsal Geliştirme Programı Acil Ön Hazırlık Planı

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
Yerel Ekonominin ve Geçim Kaynaklarının Geliştirilmesi	Yerel iş gücü ve beceri eğitimlerinin kullanılması	<ul style="list-style-type: none"> Toplum sağlığı ve güvenliği ile ilgili risklerle ilgili önlemler, Altyapı ve yaşam kalitesi ile ilgili risklere karşı alınacak önlemler, Geçim Kaynakları Restorasyon Planı için hanehalkı bazlı etki değerlendirme çalışmasının yapılması, Geçim Kaynakları Restorasyon Planının Tasarlanması, Bu plan çerçevesinde bir toplumsal kalkınma programı hazırlamak, Bir Paydaş Katılım Planı hazırlamak, Bir izleme ve değerlendirme sistemi kurmak, Diğer bölgelerden gelen çalışanlarla yerel çalışanlar arasında Şikayet Mekanizması. 	İnşaat ve işletme aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. İşletmelerici İlj Dış Uzman/Danışman 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Yerel çalışanların sayısı, Düzenlenen mesleki eğitim kursları ve kursiyer sayısı, Mesleki eğitim kurslarına katılan kursiyerler arasında işe alım sayısı, Madencilik eğitimi verilen kursiyer sayısı, Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, Burs verilen üniversite öğrencilerinin sayısı, 	<ul style="list-style-type: none"> Paydaş Katılım Planı, Şikayet Mekanizması İzleme ve değerlendirme sistemi, Yerel istihdam politikası, İş başında eğitim programları, Madencilik eğitim programı, Burs programı

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
	Yerel Ekonomi ve Yerel Satın Almanın Desteklenmesi	<ul style="list-style-type: none"> Yerel satın alma politikası belirlemek, Yerel şirketlere ihalelerde avantaj tanımak, Hangi malların ve hizmetlerin (yiyecek, servis hizmeti vb.) yerel olarak temin edileceğini belirtmek, Tedarikçilere, temsilcilerine ve ana paydaşlarına ilçe'deki tedarik ve tahakkuklarla ilgili bilgi vermek, Toplumsal kalkınma programının oluşturulması, Yerel ekonominin gelişimine katkı sağlayacak sosyal sorumluluk projelerinin desteklenmesi, Hanönü Sakinleri Platformu oluşturmak için bir atölye çalışması düzenlenmesi, Bu çalıştayın bir sonucu olarak bir Toplumsal Danışma Paneli (CAP) oluşturmak ve bu panelin üyelerini seçmek, CAP aracılığıyla alınan taleplerin değerlendirilmesi ve paydaşların bilgilendirilmesi, İşçi taşımacılığı için bir hizmet kooperatifi kurulması, İlçe'deki şirket çalışanları için kamu evi, misafirhane ve diğer konaklamaya yatırımlarının desteklenmesi ve/veya teşvik edilmesi 	İnşaat ve işletme aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Dış Uzman/Danışman 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Yapılan ihalelerin boyutu, Yerel tedariklerin yapıldığı firmaların sayısı, Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, Toplumsal Danışma Paneline (CAP) ve CAP faaliyetlerine katılan üyeler, Oluşturulan/desteklenen hizmet kooperatifinin üye ve araç sayısı, Kurulan Hanönü atölyesi ve Hanönü Platformu, Desteklenen sosyal sorumluluk projelerinin yararlanıcılarının sayısı, Kamu binaları ve misafirhanelerde çalışanların oranı, 	<ul style="list-style-type: none"> Paydaş Katılım Planı, Şikayet Mekanizması İzleme ve değerlendirme sistemi, Yerel bir satın alma politikası belirlemek, Kurumsal sosyal sorumluluk politikası, Toplumsal Danışma Paneli prosedürü, Taşımacılık hizmetleri iş tanımı, Hanönü atölye sonuçları, İlçe'de ikamet edenlerin/çalışanların sayısı

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
	Yerel Ekonominin ve Geçim Kaynaklarının Geliştirilmesi	<ul style="list-style-type: none"> Geçim Yolu Yapılandırma Planı için hanehalkı bazlı etki değerlendirme çalışmasının yapılması, Geçim Kaynakları Restorasyon Planının Tasarlanması, Bu plan çerçevesinde bir toplumsal kalkınma programı hazırlamak, <ul style="list-style-type: none"> Gelir getiren ormancılık faaliyetlerinin, birim alanlardan daha fazla verim alınması amaçlanan tarımsal faaliyetlerin desteklenmesi, Kadınları hedef alan gelir getiren programlar hazırlamak, Uzun süreli istihdamı garanti etmek için madene özgü alanlar konusunda gençlere eğitim verilmesi Pazarlama kanalları kurarakprojeden etkilenen yerleşimlerden tarım ürünlerinin alınmasının desteklenmesi Şikayet Mekanizması kurulması, İş sağlığı ve güvenliği, kamu sağlığı ve güvenliği ile altyapı ve yaşam kalitesi konularına yönelik çevre önlemlerinin alınması, Orman yangınlarını önlemek için Orman Bölge Müdürlüğü ile işbirliği yapılması, 	İnşaat ve işletme aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Dış Uzman/Danış man 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Yapılan ihalelerin boyutu, Yerel tedariklerin yapıldığı firmaların sayısı, Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, Toplumsal gelişim çerçevesi kapsamındaki çalışmalardan yararlananların sayısı CDD programlarından ayrılanların sayısı Yeni tanıtılan programlardan CDD yararlanıcıları tarafından sağlanan gelir Eğitim programlarından kayıt yaptıran madencilik sektöründeki çalışan sayısı 	<ul style="list-style-type: none"> Paydaş Katılım Planı, Şikayet Mekanizması İzleme ve değerlendirme sistemi, Yerel Satın Alma Politikası belirlemek, Geçim Yolu Yapılandırma Planı Toplumsal Toplum Çalışma Programı

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
Etkili Arazi Edinimi	Arazi edinimi için gönüllü alıcı satıcı anlaşmalarının öneminin vurgulanması	<ul style="list-style-type: none"> Arazi edinim prosedürünün hazırlanması, İstekli satıcı satıcı grupları vasıtasıyla arazi edinimine öncelik verilmesi, Arazi tazminatlarının hesaplanmasında tam yenileme değeri modelinin kullanılması, Şahsi arazileri etkilenen haneler için bir geçim kaynağı restorasyon planı hazırlanması. 	İnşaat aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Dış Uzman/Danış man 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Anlaşmalı olarak satın alınan parsel sayısı, İstekli satıcı satıcılarının sayısı, Arazi tazminat tutarı 	<ul style="list-style-type: none"> Paydaş Katılım Planı, Arazi edinimi işlemleri, İzleme ve değerlendirme sistemi, Şikayet Mekanizması, Arazi edinim prosedürü
Eğitim ve Sağlık hizmetlerine erişimin sürdürülebilirliği	Eğitim hizmetlerinde kalite sürekliliğinin sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> Atık depolama tesisi alanında gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınması, Faaliyetler sırasında toz ve gürültünün yayılmasını önlemek amacıyla gerekli tedbirlerintasarlanması ve uygulanması, İlçede yapılan eğitim hizmetlerinin iyileştirilmesine ilişkin toplumsal geliştirme projelerinin desteklenmesi, Öğrencilerin ve ilçe eğitim müdürlüğünün atık depolama baraj tesisinin acil durum hazırlık planlarına entegre edilmesi, Acil durumlar hakkında öğrencilerin ve öğretmenlerinbilgilendirilmesi ve tatbikat ve eğitime dahil edilmeleri 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Yapılan bildirimlerin sayısı, Desteklenen öğrenci sayısı, Sağlık ve emniyet, trafik ve maden alanına yakın yerlerde alınacak önlemler için verilen eğitimlerin sayısı 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Sosyal Eylem Planı, Saha güvenlik önlemleri
	Sağlık hizmetlerinde kalite sürekliliğinin sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> Çalışanlara sağlık eğitimi verilmesi, İş yeri doktoru ve sağlık personeli istihdam edilmesi, İnşaat ve işletme aşamalarında kullanılacak bir revirin kurulması, Hasta nakil aracı her an yerinde bulundurulmalıdır. 	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, İstihdam edilen sağlık personeli, Sağlık kayıtları, 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları,
Halk sağlığı ve güvenliğinin korunması, yaşam	Halk sağlığının ve güvenliğinin korumak, olası güvenlik sorunları ile ilgili	<ul style="list-style-type: none"> Paydaş ilişkileri Yönetim Planı hazırlanması, Bir izleme ve değerlendirme sistemi kurulması, Şikayet/tealep yönetimi prosedürü, 	İnşaat ve işletme aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, 	<ul style="list-style-type: none"> Paydaş Katılım Planı, Şikayet Mekanizması

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
kalitesinin yükseltilmesi	risklerin azaltılması	<ul style="list-style-type: none"> Bir Acil Durum Planı hazırlanması, Kamu sağlığı ve güvenliği konularında uluslararası standartların benimsenmesi ve uygulanması, Atıkların ve kimyasal maddelerin doğaya atılmasından kaçınılması ve bu eyleme sıfır tolerans göstermesi, Uzun vadede, maden ocağının yakınındaki evlerin rızaları alınarak edinilmesi, Gürültü ve toz emisyonlarının ve patlamaların ölçülmesi ve kaydedilmesi, Çevre Yönetim Planının Gürültü ve Titreşim Yönetim Planı önlemlerinin uygulanması, Alınan tedbirlerle ilgili alan ziyaretleri yapılması, Proje sahası içerisindeki tüm alanların tel çitlerle örtülmesi 		<ul style="list-style-type: none"> Dış Uzman/Danışman 	<ul style="list-style-type: none"> Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet kayıtları, Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, Atık deşarj sistemi, Sertifikalı ÇED Raporu, Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, Akredite laboratuvar sonuçları, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kontrolleri, Üçüncü şahıslar tarafından yapılan ölçümler ve kontroller, 	<ul style="list-style-type: none"> İzleme ve değerlendirme sistemi, Acil Durum planları, ÇED Raporu, Atık deşarj sistemi, Uluslararası standartlara uygun olarak hazırlanan prosedürler
	Patlamalarla ilgili olumsuz etkilerin azaltılması	<ul style="list-style-type: none"> Bir patlama prosedürünün ve zaman çizelgesinin hazırlanması, Günlük patlama gürültü seviyesi ölçümlerinin kaydının tutulması Maden sahasının yakınında konut koşulları için bir temel hazırlanması ÇED raporundaki taahhütlerin yerine getirilmesi, Muhtarlara, belediyeye ve ailelere potansiyel patlamalar öncesi bilgi verilmesi, Gece ve pazar günleri patlama yapılmaz, Uluslararası standartlara uyulması, 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet bildirimleri, Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, 	<ul style="list-style-type: none"> Şikayet Mekanizması İzleme ve değerlendirme sistemi, Patlama prosedürü,

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
	Tozla ilgili olumsuz etkilerin azaltılması	<ul style="list-style-type: none"> • Toz emisyon ölçümleri yapmak, • ÇED raporundaki taahhütlerin yerine getirilmesi, • Proje alanı içinde ve dışında toz emisyon ölçümleri yapmak, • Çevre Yönetim Planının uygulanması toz önlemleri, • Toz toplama çalışmalarını yürütülmesi, • Konsantre kamyon yataklarına branda örtülmesi, • Tesislere girip çıkarken araçların tekerleklerinin temizlenmesi (konsantre işleme tesisi, kargo yükleme alanı), • Su kamyonları ile düzenli sulama yaparak toz oluşumunu önleme, • Kırma ve Eleme, kapalı binalarda gerçekleştirilecektir • Şikayet mekanizmasının oluşturulması • Toz toplama ünitelerinin kurulması 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> • Aylık faaliyet raporları, • Etki izleme ve değerlendirme raporları, • Performans izleme ve değerlendirme raporları, • Şikayet kayıtları, • Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, • Toz ölçümleri ve kontrolleri, • Toz ile ilgili önlemlerden sonra toz miktarında azalma, • İslatılan yollar, • İslatma sistemleri, • Kapalı alanlar, • Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, 	<ul style="list-style-type: none"> • Şikayet/talep yönetimi prosedürü, • İzleme ve değerlendirme sistemi, • Çevre Yönetim Planı toz ile ilgili önlemler
	Gürültü ile ilgili olumsuz etkilerin azaltılması	<ul style="list-style-type: none"> • Gürültü ölçüm ve izleme sistemi kurma • Çevresel Yönetim Planı gürültü önlemlerinin uygulanması 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> • Aylık faaliyet raporları, • Etki izleme ve değerlendirme raporları, • Performans izleme ve değerlendirme raporları, • Şikayet kayıtları, • Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, • Sabit ve mobil gürültü ölçümleri, • Eylem planından sonra gürültü düzeyinin azaltılması, • Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, 	<ul style="list-style-type: none"> • Şikayet Mekanizması, • İzleme ve değerlendirme sistemi, • Gürültü Ölçümleri

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
	Heyelan ve sel riskine karşı önlemler alınması	<ul style="list-style-type: none"> Madenin jeoradar ile izlenmesi, Gökkırmak nehri üzerindeki dolusavağı 10.000 binaya göre inşa etmek, Maden çevresindeki evler için inşaat inceleme raporlarının hazırlanması (Tamamlanmıştır) 	İnşaat ve işletme aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Dış Uzman/Danış man 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet kayıtları, Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, Georadar ölçümleri, İnşaat inceleme raporları 	<ul style="list-style-type: none"> Şikayet mekanizması İzleme ve değerlendirme sistemi, İnşaat inceleme raporları (Tamamlanmıştır),
	Trafik ile ilgili risklerin yönetilmesi	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. ve taşeronluk çalışanlarının trafik, savunma amaçlı sürüş teknikleri vs. konusunda eğitimi, Hız limitlerine uyulup uyulmadığını kontrol etme, Maden konsantratinin ve tehlikeli maddelerin nakliyesine ilişkin protokoller ve Açık maden ocağı ile madencilik tesisi arasındaki kara yolu üzerinde kaçış rampaları oluşturmak, Tesise ve çevresine trafik uyarı işaretleri koymak, Aynı yolun giriş ve çıkışında iki altgeçit oluşturmak ve bunları yerel halkın hizmetine sunmak, Yaya ve hayvanların kara yoluna girmesini engellemek için önlemler alınması, 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet bildirimleri, Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, Eğitimli şirket ve sürücülerin sayısı, Trafik uyarı işaretleri, Sürat limiti ve trafik kuralları için kontrol edilen araç ve sürücü sayısı Trafik biletleri, Trafik cezaları, 	<ul style="list-style-type: none"> Şikayet Mekanizması İzleme&değerlendirme system, Eğitim programları, Tehlikeli madde depolama ve taşıma prosedürü
	Kimyasal/Patlayıcı Maddelerin Taşınması ve Depolanması	<ul style="list-style-type: none"> Personele iş güvenliği eğitimleri verilmesi, Patlayıcı maddeleri depoda bir günden fazla tutmama Maden konsantresi ve tehlikeli maddelerin nakliyesine ilişkin protokoller tasarlanması ve 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Eğitilere katılan çalışanların sayısı, çalışma süresi 	<ul style="list-style-type: none"> Şikayet mekanizması, İzleme ve değerlendirme sistemi, Tehlikeli madde depolama ve taşıma prosedürü, Eğitim programları

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
	Su kaynaklarının azalmasının ve/veya hasar görmesinin önlenmesi	<ul style="list-style-type: none"> Hidrojeolojik araştırmaların tamamlanması, İzleme ve değerlendirme çalışmaları, 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet bildirimleri, Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, Su numunesi analizleri, Şirket faaliyetlerinde kullanılan su miktarında azalma, Yerleşimlerin su kaynaklarının izlenmesi, Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, 	<ul style="list-style-type: none"> Şikayet mekanizması İzleme ve değerlendirme sistemi, Hidroloji raporları
	Hasar Gören Yolların İyileştirilmesi	<ul style="list-style-type: none"> Projeden dolayı yolların hasar görmesi halinde, şikayet mekanizması ile yollar tamir edilecektir, Gerekirse sadece tesisin kullanımı için yol inşa edilmesi, 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet bildirimleri, Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, 	<ul style="list-style-type: none"> Şikayet mekanizması İzleme&değerlendirme sistemi,
Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
Etkili paydaş katılımı ve hassas grupların korunması	Toplum temelli Gerginliklerin Önlenmesi	<ul style="list-style-type: none"> Halkla İlişkiler Birimine planlı sayıda uzman istihdam edilmesi, Bir SEP hazırlanması (paydaş katılım planı) Bir izleme ve değerlendirme sistemi kurulması, İç ve dış şikayet prosedürlerinin oluşturulması, Toplumsal kalkınma planı hazırlanması ve uygulanması Bir Toplumsal Danışma Paneli oluşturulması, Halk sağlığı ve güvenliği, altyapı ve yaşam kalitesi ile ilgili belirlenmiş önlemlerin tasarlanması ve etkin bir şekilde uygulanması, Bölgenin kültürel yapısı, sosyal cinsiyet duyarlılığı ve etkili iletişim konularında çalışanlara, taşeronlara, sondaj personeline ve güvenlik personeline eğitim verilmesi, İnsan hakları politikası kapsamında her türlü ayırmacılığın önlenmesi, İnsan hakları etki değerlendirmesi çalışmalarının düzenli olarak yürütülmesi, İş gücü ve taşeronlarla ilgili bölümleri de içerecek şekilde yıllık iş gücü mobilizasyon planı hazırlanması, Yerel iş gücü için KPI sağlanması Kayıt yeri Hanönü olan ve burada ikamet eden üniversite öğrencileri için burs programlarının oluşturulması, 	İnşaat ve işletme aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Dış Uzman/Danışman 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet kayıtları, Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, Desteklenen sosyal projelerin sayısı ve bütçesi ve faydalanıcıların sayısı, Yerel, bölgesel ve ulusal medyada yayınlanan haberler, Görüşülen ve ziyaret edilen paydaş sayısı ve ziyaret sıklığı, Projeye karşı gerçekleştirilen protesto gösterileri, İç Şikayet Mekanizması yoluyla alınan şikayetlerin sayısı, Tanıtım ve iletişim araçları ve materyalleri, Toplumsal Danışma Paneline (CAP) ve CAP faaliyetlerine katılan üyeler, Halkla İlişkiler Departmanında çalışanların sayısı, Taşeronların aylık faaliyet raporları, 	<ul style="list-style-type: none"> Halkla İlişkiler ekibinin tanımı ve organizasyon şeması, Paydaş Katılım Planı, Şikayet Mekanizması İzleme ve değerlendirme sistemi, Toplumsal kalkınma Planı, Toplumsal Danışma Paneli prosedürü, Oryantasyon ve iş güvenliği eğitimleri, Yerel İstihdam Politikası, İnsan Hakları Politikası, İş Gücü Seferberlik Planı

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
	Etkilenen hanehalkları ve projenin etki alanında bulunan hassas gruplara yönelik alınacak olan hafifletme önlemleri	<ul style="list-style-type: none"> Halk sağlığı ve güvenliği ile ilgili risklerle ilgili önlemler, Altyapı ve yaşam kalitesi ile ilgili risklere karşı önlemler, Geçim Kaynakları Restorasyon Planı için hanehalkı bazlı etki değerlendirme çalışmasının yapılması, Geçim Kaynakları Restorasyon Planının Tasarlanması, Bu plan çerçevesinde bir toplumsal kalkınma programı hazırlanması, Bir Paydaş Katılım Planı hazırlanması, Bir izleme ve değerlendirme sistemi kurulması, Şikayet mekanizması bulunması 	İnşaat ve işletme aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Dış Uzman/Danış man 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet bildirimleri, Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, Projeden etkilenen hassas grupların sayısı ve etkilenme dereceleri, Desteklenen hassas grupların sayısı ve etkilenme dereceleri, Hanehalkının ekonomik gelir kaynaklarındaki değişiklikler, Etkilenen hane halkları ve etkilenme şekilleri Toplumsal sağlığı ve güvenliği için acil hazırlık planı için tatbikatlar/eğitim 	<ul style="list-style-type: none"> Paydaş Katılım Planı, Şikayet mekanizması İzleme ve değerlendirme sistemi, geçim yolu yapılandırma planı Toplumsal Geliştirme Programı Acil Ön Hazırlık Planı

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
Yerel Ekonominin ve Geçim Kaynaklarının Geliştirilmesi	Yerel iş gücünün kullanılması ve beceri eğitimlerinin sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> Bir istihdam politikası hazırlanması, Yerel istihdam politikası taşeronları içind de bağlayıcıdır, Projede etkilenen alanlar ile Hanönü ilçesinde istihdamda öncelik verilmesi, İlgili kurumlar tarafından verilecek mesleki eğitim kurslarının desteklenmesi, Yerel çalışanlar için iş başında eğitim programları düzenlenmesi, Yerel istihdam için KPI hedeflerinin belirlenmesi Madencilik eğitim programlarının düzenlenmesi, Diğer bölgelerdeki çalışanlar ve yerel çalışanlar arasında dengeli bir ücret politikası, 	İnşaat ve işletme aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Dış Uzman/Danı şman 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Yerel çalışanların sayısı, Düzenlenen mesleki eğitim kursları ve kursiyer sayısı, Mesleki eğitim kurslarına katılan kursiyerler arasında işe alım sayısı, Madencilik eğitimi verilen kursiyer sayısı, Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, Burs verilen üniversite öğrencilerinin sayısı, 	<ul style="list-style-type: none"> Paydaş Katılım Planı, Şikayet Mekanizması, İzleme ve değerlendirme sistemi, Yerel istihdam politikası, İş başında eğitim programları, Madencilik eğitim programı, Burs programı

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
	Yerel Ekonominin ve Yerel Satın almanın Desteklenmesi	<ul style="list-style-type: none"> Yerel satın alma politikası belirlenmesi, Yerel şirketlere ihalede avantaj sağlanması, Hangi malların ve hizmetlerin (yiyecek, servis hizmeti vb.) yerel olarak temin edileceğinin belirlenmesi, Tedarikçilere, temsilcilerine ve kilit paydaşlarına ilçede tedarik ve gerçekleştirmeler hakkında bilgi verilmesi, Toplumsal kalkınma programının oluşturulması, Yerel ekonominin gelişimine katkı sağlayacak sosyal sorumluluk projelerinin desteklenmesi, Hanönü Sakinleri Platformu yaratmak için bir atölye çalışması düzenlenmesi, Bu çalıştayın bir sonucu olarak bir Toplumsal Danışma Paneli (CAP) oluşturulması ve bu panelin üyelerinin seçilmesi, CAP aracılığıyla alınan taleplerin değerlendirilmesi ve paydaşların bilgilendirilmesi, İşçi taşımıcılığı için bir hizmet kooperatifi kurulması, İlçedeki şirket çalışanları için kamu evi, misafirhane ve diğer konaklama yatırımlarının desteklenmesi ve/veya teşvik edilmesi 	İnşaat ve işletme aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Dış Uzman/Danışman 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Yapılan ihalelerin boyutu, Yerel tedariklerin yapıldığı firmaların sayısı, Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, Toplumsal Danışma Panelinde (CAP) ve CAP faaliyetlerine katılan üyeler, Kurulan/desteklenen hizmet kooperatifinin üye ve araç sayısı, Kurulan Hanönü atölyesi ve Hanönü Platformu, Desteklenen sosyal sorumluluk projelerinin yararlanıcılarının sayısı, Kamu binaları ve misafirhanelerde çalışanların oranı, 	<ul style="list-style-type: none"> Paydaş Katılım Planı, Şikayet mekanizması İzleme ve değerlendirme sistemi, Yerel bir satın alma politikası belirlenmesi, Kurumsal sosyal sorumluluk politikası, Toplumsal Danışma Paneli prosedürü, Taşımacılık hizmetleri iş tanımı, Hanönü atölye sonuçları, İlçede ikamet edenlerin/ çalışanların sayısı

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
	Yerel Ekonomi n ve Geçim Kaynaklarının Geliştirilmesi	<ul style="list-style-type: none"> Geçim Kaynakları Restorasyon Planı için hanehalkı bazlı etki değerlendirme çalışmasının yapılması, Geçim Kaynakları Restorasyon Planının tasarlanması, Bu plan çerçevesinde bir toplumsal kalkınma programının hazırlanması, <ul style="list-style-type: none"> Gelir getiren ormancılık faaliyetlerinin, birim alanlardan daha fazla verim alınması amaçlanan tarımsal faaliyetlerin desteklenmesi, Kadınları hedef alan gelir getiren programlar hazırlanması, Uzun süreli istihdamı garanti etmek için madene özgü alanlar konusunda gençlere eğitim verilmesi Pazarlama kanalları kurarakprojeden etkilenen yerleşimlerde tarım ürünlerinin alınmasının desteklenmesi Bir izleme ve değerlendirme sistemi kurulması, Şikayet Mekanizması kurulması, İş sağlığı ve güvenliği, kamu sağlığı ve güvenliği ile altyapı ve yaşam kalitesi konularına yönelik çevre önlemlerinin alınması, Orman yangınlarını önlemek için Orman Bölge Müdürlüğü ile işbirliği yapılması, 	İnşaat ve işletme aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Dış Uzman/Danış man 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Yapılan ihalelerin boyutu, Yerel tedariklerin yapıldığı firmaların sayısı, Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, Toplumsal geliştirme çalışmalarının yararlanıcılarının sayısı CDD programlarından ayrılma sayısı Yeni tanıtılan programlardan CDD yararlanıcıları tarafından sağlanan gelir Eğitim programlarından kayıt yaptıran madencilik sektöründeki çalışan sayısı 	<ul style="list-style-type: none"> Paydaş Katılım Planı, Şikayet mekanizması, İzleme ve değerlendirme sistemi, Yerel bir satın alma politikası belşrlenmesi, Kurumsal sosyal sorumluluk politikası, Toplumsal Danışma Paneli prosedürü, Taşımacılık hizmetleri iş tanımı, Hanönü atölye sonuçları, İlçede ikamet edenlerin/ çalışanların sayısı

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
Etkili Arazi Edinimi	Arazi edinimi için gönüllü alıcı satıcı anlaşmalarının öneminin vurgulanması	<ul style="list-style-type: none"> Arazi edinim prosedürünün hazırlanması, İstekli satıcı grupları vasıtasıyla arazi edinimine öncelik verilmesi, Arazi tazminatlarının hesapanmasında tam yenileme maliyet modelinin kullanılması, Şahsi arazileri etkilenen haneler için bir geçim kaynakları restorasyon planı hazırlanması. 	İnşaat aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Dış Uzman/Danış man 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Anlaşmalı olarak satın alınan parsel sayısı, istekli satıcı satıcılarının sayısı, Arazi tazminat bedelleri 	<ul style="list-style-type: none"> Paydaş Katılım Planı, Arazi edinimi işlemleri, İzleme ve değerlendirme sistemi, Şikayet mekanizması Arazi edinim prosedürü
Eğitim ve Sağlık hizmetlerine erişimin sürdürülebilirliği	Eğitim hizmetlerinde kalite sürekliliğinin sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> Atık depolama tesisi alanında gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınması, Faaliyetler sırasında toz ve gürültünün yayılmasını önleme tedbirlerinin tasarlanması ve uygulanması, İlçede yapılan eğitim hizmetlerinin iyileştirilmesine ilişkin toplumsal geliştirme projelerinin desteklenmesi, Öğrencilerin ve ilçe eğitim müdürlüğünün atık depolama baraj tesisinin acil durum hazırlık planlarına entegre edilmesi, Acil durumlar hakkında öğrencilerin ve öğretmenlerin bilgilendirmesi ve tatbikat ve eğitime dahil edilmeleri 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Yapılan bildirimlerin sayısı, Desteklenen öğrenci sayısı, Sağlık ve emniyet, trafik ve maden alanına yakın yerlerde alınan önlemler için verilen eğitimlerin sayısı 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Sosyal Eylem Planı, Saha güvenlik önlemleri
	Sağlık hizmetlerinde kalite sürekliliğinin sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> Çalışanlara sağlık eğitimi verilmesi, İş yeri doktoru ve sağlık personeli istihdam edilmesi, İnşaat ve işletme aşamalarında kullanılacak bir revirin kurulması, Hasta nakil aracınınher an yerinde bulundurulması. 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, İstihdam edilen sağlık personeli, Sağlık kayıtları, 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları,
Halk sağlığının ve güvenliğini koruması, yaşam	Halk sağlığının ve güvenliğini koruması, olası güvenlik sorunları	<ul style="list-style-type: none"> Paydaş ilişkileri Yönetim Planı hazırlanması, Bir izleme ve değerlendirme sistemi kurulması, Şikayet/talep yönetimi prosedürü, 	İnşaat ve işletme aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, 	<ul style="list-style-type: none"> Paydaş Katılım Planı, Şikayet Mekanizması

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
kalitesinin yükseltilmesi	risklerinin azaltılması	<ul style="list-style-type: none"> Acil Durum Planı hazırlanması, Kamu sağlığı ve güvenliği konularında uluslararası standartların benimsenmesi ve uygulanması, Atıkların ve kimyasal maddelerin doğaya atılmasından kaçınılması ve bu eyleme karşı sıfır tolerans gösterilmesi, Uzun vadede, maden ocağının yakınında evlerin rıza alınarak edinilmesi, Gürültü ve toz emisyonlarının ve patlamaların ölçülmesi ve kaydedilmesi, Çevre Yönetim Planının gürültü ve toz önlemlerini uygulamak, Alınan tedbirlerle ilgili saha ziyaretleri yapılması, Proje sahası içerisindeki tüm alanların tel çitlerle örtülmesi 		<ul style="list-style-type: none"> Dış Uzman/Danışman 	<ul style="list-style-type: none"> Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet kayıtları, Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, Atık deşarj sistemi, Sertifikalı ÇED Raporu, Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, Akredite laboratuvar sonuçları, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kontrolleri, Üçüncü şahıslar tarafından yapılan ölçümler ve kontroller, 	<ul style="list-style-type: none"> İzleme ve değerlendirme sistemi, Acil Durum planları, ÇED Raporu, Atık deşarj sistemi, Uluslararası standartlara uygun olarak hazırlanan prosedürler
	Patlamalar ile ilgili olumsuz etkilerin azaltılması	<ul style="list-style-type: none"> Bir patlama prosedürünün ve zaman çizelgesinin hazırlanması, Günlük patlama gürültü seviyesi ölçümlerinin kayıtlarının tutulması Maden sahasının yakınında konut koşulları için bir temel hazırlanması ÇED raporundaki taahhütlerin yerine getirilmesi, Muhtarlara, belediyeye ve ailelere potansiyel patlamalar öncesi bilgi verilmesi, Gece ve pazar günleri patlama yapılmaz, Uluslararası standartlara uyulması, 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet bildirimleri, Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, 	<ul style="list-style-type: none"> Şikayet mekanizması, İzleme ve değerlendirme sistemi, Patlama prosedürü,

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
	Gürültüye bağlı olumsuz etkilerin azaltılması	<ul style="list-style-type: none"> • Toz emisyon ölçümleri yapmak, • ÇED raporundaki taahhütlerin yerine getirilmesi, • Proje alanı içinde ve dışında toz emisyon ölçümleri yapmak, • Çevre Yönetim Planının toz önlemlerinin uygulanması, • Toz toplama çalışmalarının yürütülmesi, • Konsantre kamyon yataklarını branda ile örtmek, • Tesislere girip çıkarken araçların tekerleklerinin temizlenmesi (konsantre işleme tesisi, kargo yükleme alanı), • Su kamyonları ile düzenli sulama yaparak toz oluşumunun önlenmesi, • Kırma ve Eleme, kapalı binalarda olacaktır • Şiddet unsuru mekanizmasının oluşturulması • Toz toplama ünitelerinin kurulması 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> • Aylık faaliyet raporları, • Etki izleme ve değerlendirme raporları, • Performans izleme ve değerlendirme raporları, • Şikayet kayıtları, • Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, • Toz ölçümleri ve kontrolleri, • Toz önlemlerinden sonra toz miktarında azalma, • İslatılmış yollar, • İslatma sistemleri, • Kapalı alanlar, • Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, 	<ul style="list-style-type: none"> • Şikayet/talep yönetimi prosedürü, • İzleme ve değerlendirme sistemi, • Çevre Yönetim Planı toz önlemleri
	Heyelana ve sel riskine karşı önlemler alınması	<ul style="list-style-type: none"> • Gürültü ölçüm sistemi kurma ve izleme • Çevresel Yönetim Planı gürültü önlemlerinin uygulanması 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> • Aylık faaliyet raporları, • Etki izleme ve değerlendirme raporları, • Performans izleme ve değerlendirme raporları, • Şikayet kayıtları, • Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, • Sabit ve mobil gürültü ölçümleri, • Eylem planından sonra gürültü düzeyinin azaltılması, • Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, 	<ul style="list-style-type: none"> • Şikayet mekanizması, • İzleme ve değerlendirme sistemi, • Gürültü Ölçümleri

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
	Heyelan ve sel riskine karşı önlemler alınması	<ul style="list-style-type: none"> Madenin jeoradar ile izlenmesi, Gökkırmak nehri üzerinde 10.000 binaya göre dolusavak inşa etmek, Maden çevresindeki evler için inşaat araştırması raporlarının hazırlanması (Tamamlanmıştır) 	İnşaat ve işletme aşaması	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Dış Uzman/Danış man 	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet kayıtları, Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, Georadar ölçümleri, İnşaat inceleme raporları 	<ul style="list-style-type: none"> Şikayet mekanizması, İzleme ve değerlendirme sistemi, İnşaat inceleme raporları (Tamamlanmıştır),
	Trafik ile ilgili risklerin önlenmesi	<ul style="list-style-type: none"> Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. ve taşeronluk çalışanlarının trafik, savunma amaçlı sürüş teknikleri vs. konusunda eğitimi, Hız limitlerine uyulup uyulmadığının kontrol edilmesi, Maden konsantresinin ve tehlikeli maddelerin nakliyesine ilişkin protokoller ve Açık maden ocağı ile madencilik tesisi arasındaki kara yolu üzerinde kaçış rampaları oluşturulması, Tesis ve çevresine trafik uyarı işaretleri konulması, Aynı yolun giriş ve çıkışında iki altgeçit oluşturmak ve bunları yerel halkın hizmetine sunmak, Yaya ve hayvanların kara yoluna girmesini engellemek için önlemler alınması, 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet bildirimleri, Kayıtlı açık ve kapalı şikayet, Eğitimli şirket ve sürücülerin sayısı, Trafik uyarı işaretleri, Sürat limiti ve trafik kuralları için kontrol edilen araç ve sürücü sayısı Trafik cezaları, Trafik kazaları, 	<ul style="list-style-type: none"> Şikayet mekanizması İzleme ve değerlendirme sistemi, Eğitim programları, Tehlikeli madde depolama ve taşıma prosedürü
	Kimyasal/Patlayıcı Maddelerin Taşınması ve Depolanması	<ul style="list-style-type: none"> Personele işgüvenliği eğitimleri verilmesi, Patlayıcı maddelerin bir günden fazla depoda tutulmaması Maden konsantresi ve tehlikeli maddelerin nakliyesine ilişkin protokoller tasarlanması ve 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Eğitilere katılan çalışanların sayısı, çalışma süresi 	<ul style="list-style-type: none"> Şikayet mekanizması, İzleme ve değerlendirme sistemi, Tehlikeli madde depolama ve taşıma prosedürü, Eğitim programları

Ana Konular	Etkiler	Önerilen Önlemler	Zaman Aralığı	Sorumluluk	İzleme	Uygulama Planı
	Su kaynaklarının azaltılmasını n ve/veya hasar görmesinin önlenmesi	<ul style="list-style-type: none"> Hidrojeolojik araştırmaların tamamlanması, İzleme ve değerlendirme çalışmaları, 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet bildirimleri, Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, Su numunesi analizleri, Şirket faaliyetlerinde kullanılan su miktarında azalma, Yerleşimlerin su kaynaklarının izlenmesi, Bilgilendirilen kurum ve kişilerin sayısı, 	<ul style="list-style-type: none"> Şikayet mekanizması, İzleme ve değerlendirme sistemi, Hidroloji raporları
	Zarar gören yolların onarılması	<ul style="list-style-type: none"> Projeden dolayı yolların hasar görmesi halinde, şikayet mekanizması ile yollar tamir edilecektir, Gerekirse sadece tesisin kullanımı için yolların inşa edilmesi, 	İnşaat ve işletme aşaması	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.	<ul style="list-style-type: none"> Aylık faaliyet raporları, Etki izleme ve değerlendirme raporları, Performans izleme ve değerlendirme raporları, Şikayet bildirimleri, Kayıtlı açık ve kapalı şikayetler, 	<ul style="list-style-type: none"> Şikayet mekanizması, İzleme ve değerlendirme sistemi,,

Ek 1.Saha Çalışması Esnasında Görüşülen Paydaşların Soruları ve Görüşleri

Saha çalışması esnasında paydaşlardan alınan görüşler ve değerlendirmeler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Saha çalışması esnasında sorulan sorular;

- Altın çıkartılacak mı?
- Siyanür ve benzeri tehlikeli maddeler kullanılacak mı?
- Ne kadar toz yayılacak? Eğer yayılan toz bize zarar verirse bizi neler bekliyor?
- Köyümüz taşınacak mı? Yerimizden edilecek miyiz?
- Patlamalar evlerimize zarar verir mi?
- Evlerimizi alacaklar mı?
- Gürültü ile ilgili ne yapılabilir? Evlerimiz mi çok yakın?
- Su kaynaklarımız zarar görür mü?
- Evlerimiz için ne kadar ödeyecekler?
- Yayılan toz mahsullerimize, hayvanlara ve bize zarar verirse ne olacak?
- İçme suyu ve nehirlerimiz etkilenir mi?
- Hayvancılık faaliyetlerimiz olumsuz etkilenir mi?
- Yollarımız, içme ve kullanma suyu altyapımız hasar görecektir mi?
- Kaç kişi çalışacak? İstihdam edilecek kişilerde hangi niteliklere ihtiyaç duyulur?
- Altyapı, eğitim, tarım alanlarında sosyal sorumluluk projeleri yürütüyorlar mı, gelir düzeyi artırılabilecek mi?
- Bizimle görüşmeler yapılacaktır mı?
- Hanönü'nde satın almalar olacaktır mı?
- İnşaat ne zaman başlayacaktır ve bitecektir?
- Mayın kaç yıl çalışacaktır?

Ek 2. Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. ile Vakıf Geymene Muhtarlığı Arasında İmzalanan Mera Anlaşması

ANLAŞMA

Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. İşletmeleri Faaliyetleri ile Vakıf Geymene Köyü ve Köy üyeleri başkanı arasında görüşmenin ardından yeni bir mera alanının belirlenmesi gerektiği konusunda anlaşmaya varıldı çünkü derivasyon tünelleri Dere Mahalle Mera'sını işgal edecekti. Bu bağlamda, Vakıf Geymene Köyü ve Köy üyeleri, sözü edilen derivasyon tüneli ve binalarının inşasına onay vermişlerdir. Bu muvafakat karşılığında Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. İşletmeleri İşletmeleri, aşağıdaki görevleri yerine getirmek için yasa ve düzenlemeler çerçevesinde gerekli işlemleri yürütecektir.

- 1- Belirlenecek mera alanı şimdikin $\pm$ %20 si olacaktır.
- 2- Mera alanı Dere Mahallesi'nde veya Dere Mahallesi'ndeki çiftliklere en yakın yerde bulunacaktır.
- 3- Uygun özelliklere uygun olan alan kullanılacaktır.
- 4- Arazi satış süreci tünel yapılarının tamamlanmasından ve işletilmesinden on iki ay sonra tamamlanacaktır.
- 5- Bir alanın elde edilememesinin arkasında zorlayıcı nedenler varsa, başka bir alan belirlenecek ve kiralanacaktır.

Kiralan alanın sahibine ödenecek kira bedeli Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. İşletmeleri İşletmesi tarafından karşılanacaktır.

Kiralama Yöntemi:

Kiralan alana ekilecek olan mahsulün ekonomik değerine eşittir.

- 6- Kiralan alanın hayvan otlatma açısından daha uygun hale getirilmesi ile ilgili maliyetler ve arazi düzenlemeleri Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. tarafından karşılanacaktır. Bu çerçevede, taraflar karşılıklı olarak 01/04/2015 tarihinde bir iyi niyet anlaşması imzalamışlardır.

Acacia Maden İşletmeleri A.Ş.

İlhan BULUT

Vakıf Geymene Başkanı

Hüseyin YÜCEL

Köy Üyeleri

Hamdi ERKAN Yakup ÖZKAN

Mukimler

Yunus YÜCEL

Şahit

Ek 3. Kamu bilgilendirme toplantısı soru ve cevapları

Ek 4. Fotoğraflar

Raporun son hali kesinleştikten sonra ayrı bir dosya olarak sunulacaktır.

Acacia
Mining Operations

ACACIA MADEN İŞLETMELERİ GOKIRMAK BAKIR MADENİ Kümülatif Etki Değerlendirmesi 2017

Doküman Numarası:

ACACIA-2017-E&S-SRM-CIA-200

Yayınlanma Tarihi:

29.09.2017

Hazırlayan:

Çevre ve Halkla İlişkiler
Departmanı, SRM Danışmanlık

Social
Risk
Management

İçindekiler

Kümülatif Etki Değerlendirmesi (KED)	1
Giriş.....	1
Kümülatif Etki Değerlendirme Metodolojisi	1
Mevcut Projeler	2
Öngörülen/Planlanan Projeler	3
Kümülatif Etki Değerlendirme Kapsamındaki Projeler ve Olası etkileri	4
KED Kapsamına Alınan Sosyal Hususlar	7
Kümülatif Etkiler- İnşaat Aşaması	8
Kümülatif Etkiler-İşletme Aşaması.....	10
Önerilen etki azaltıcı önlemlerin özeti.....	14

Kümülatif Etki Değerlendirmesi (KED)

Giriş

Gökırmak Bakır Projesi'nin olası sosyal etkileri Sosyal Etki Değerlendirmesi raporunda belirlenmiştir. Projenin etki alanı içerisinde bulunan yerleşimler, sadece Gökırmak Bekir Projesi'nden etkilenmekle kalmayıp, bölgede yapılmak olan, planlanan diğer yatırımlardan da etkilenmektedir. Tüm planlanan yatırımların birbirleriyle olan etkileşimi, yerelde bir kümülatif etkiye neden olmaktadır.

Bu raporda Gökırmak Bakır Projesi'nin Kümülatif Etki Değerlendirmesi sosyal etkileri kapsamında değerlendirilmektedir. Kümülatif Etki Değerlendirmesinde, Proje yakınlarında, projenin etki alanından daha geniş bir alanda, mevcut durumda var olan ve gelecekte olması planlanan projeler göz önünde bulundurulmaktadır. Olası olumsuz etkilerin tespit edildiği durumlarda, KED çalışması, ilgili paydaşlara kümülatif etkileri daha iyi yönetebilmeleri, bölgesel ve yerel kalkınma programlarını geliştirebilmeleri için öneriler getirmektedir.

Uluslararası Finans Kurumu (IFC) tarafından yayınlanan Performans Standardı (PS) 1'de kümülatif etkiler aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır:

“Risklerin ve etkilerin tanımlanması sırasında mevcut, planlanmakta veya makul olarak tanımlanmış olan diğer faaliyetlerin, Proje tarafından kullanılan veya projeden doğrudan etkilenen alanlar veya kaynaklar üzerinde eklenerek artan değişimlerden kaynaklanan etkilerdir.”

Bu nedenle Proje'nin etkilerinin, potansiyel çevresel ve sosyal etkileşimleri Proje ile birlikte daha çok (veya daha az) önemli bir toplam etki oluşturabilecek şekilde bir coğrafi alan içerisinde planlanan ve makul olarak tanımlanan, gelecekteki başka projelerden veya faaliyetlerden kaynaklanacak potansiyel etkilerle birlikte değerlendirilmesi gerekir.

Kümülatif Etki Değerlendirme Metodolojisi

IFC PS1: Çevresel ve Sosyal Risklerin ve Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi proje geliştirenlerin bazı durumlarda, çevresel ve sosyal etki ve risk belirleme ve yönetim süreçlerinde kümülatif etkileri göz önünde bulundurması gerektiğini belirtmektedir. IFC PS1'e göre etki ve risk tanımlama sürecinde:

“...İlgili hükümet makamları veya proje ve projenin etki alanı ile doğrudan ilişkili diğer taraflar tarafından hazırlanan yürürlükteki planların, çalışmaların ve değerlendirmelerin sonuçları ile bulguları dikkate alınacaktır.” Bunlar “ekonomik kalkınma master planları, ülke için veya bölgesel planlar, fizibilite çalışmaları,

alternatif analizleri, ilgili yerlerde kümülatif, bölgesel, sektörel veya stratejik çevresel değerlendirmeleri içermektedir.

Ayrıca kılavuz aşağıdaki ifade ile devam etmektedir:

“Müşteri, bu geniş kapsamlı bölgesel araştırmalar veya kümülatif değerlendirmelerle, ele alınan bölgede bulunan Etkilenen Toplulukların endişelerinden veya bilimsel kaygılardan yola çıkarak, genel anlamda önemli olarak kabul edilen seçilmiş etkiler üzerinde projenin artarak gerçekleşen katkılarını odaklanarak, bu hususları göz önünde bulundurabilir”.

Bu Kümülatif Etki Değerlendirmesinde, projeyle ve diğer mevcut ve planlanan projelerle ilişkili potansiyel kümülatif sosyal etkiler değerlendirilmiştir.

Kümülatif etkilerin değerlendirilebilmesi için Projenin etki alanı ve çevresindeki tüm mevcut/planlanan (2015 yılı itibari ile ön fizibilite/fizibilite/projelendirme aşamasındaki) projelerin belirlenmesi için Hanönü ilçesi ve Kastamonu ilindeki tüm resmi paydaşlar ile görüşülmüş, bölgenin ekonomik mastır planları incelenmiş, Hanönü özelinde Hanönü Belediyesi ve Kaymakamlığından bölgedeki ve İlçe özelindeki mevcut ve planlanan projeler ile ilgili bilgi ve veriler toplanmıştır.

Aynı zamanda belirlenen bu projelerin (özellikle mevcut olanların) olası etkilerinin saptanabilmesi için Proje sahiplerinden ulaşılabilir olanlar ile görüşülmüş ve sosyal etkilerin boyutu ve kapsamı araştırılmıştır. KED, çalışma alanında, (i) Gökırmak Bakır Projesinin inşaat aşamasındaki etkileri, (ii) faaliyet/operasyon süresince 20 yıllık bir zaman diliminde uzun dönem etkileri belirleme amacıyla olası sosyal etkileri değerlendirmiştir.

Olası olumsuz kümülatif etkileri azaltmak için eylemler tanımlanmıştır. Kümülatif etkilerin azaltılmasının tek başına Acacia Maden İşletmeleri’nin görevi olmadığı dikkate alınmalıdır. Çeşitli makamlar dahil olmak üzere, farklı tarafların her biri farklı sorumluluklarla ilgili olarak sorumluluk almalıdır.

Mevcut Projeler

Mevcut projeler, 2015 yılı itibariyle inşaat ya da işletme halindeki projeler olarak tanımlanmaktadır. Mevcut projelerin seçiminde, Acacia Maden İşletmeleri etki alanına uzaklık ve Gökırmak Bakır Projesi paydaşları ile etkileşim esas alınmıştır.

- Karayolları Bölge Müdürlüğü, Taşköprü-Hanönü Devlet Yolu (İnşaat Aşamasında)
- Hanönü Belediyesi 30 Konutluk İnşaat Projesi (İnşaat Aşamasında)
- Hanönü Belediyesi-Kuzka Sağlıklı Yaşam Parkı Projesi (İnşaat Aşamasında)
- Hanönü Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü Cevizciliği Geliştirme ve Yaygınlaştırma Projesi (Uygulama Aşamasında)
- Türkerler Enerji, Demirci HES (Operasyonda)
- Boyabat Barajı

Öngörülen/Planlanan Projeler

Öngörülebilir gelecek projeler 2015 yılında ön-fizibilite/fizibilite/tasarım aşamasındaki projeler olarak tanımlanmaktadır.

Öngörülebilir bir gelecekte gerçekleştirilmesi planlanan projelerin seçiminde, kümülatif etkilere sebep olması muhtemel başlıca hidroelektrik ve inşaat projelerinin seçimine önem verilmiştir.

- DSI Bölge Müdürlüğü Taşköprü Barajı (Fizibilite Aşamasında)
- DSI Bölge Müdürlüğü Gökçe ağaç Göleti (Yatırım programına alınmadı)
- DSI Bölge Müdürlüğü Sirke Göleti (Yatırım programına alınmadı)

Kümülatif Etki Değerlendirme Kapsamındaki Projeler ve Olası etkileri

Proje İsmi	Bitiş Tarihi	Etkilenen Köyler	Etki Büyüklüğü	Etki tipi Proje İnşaat Dönemi	Etki Proje İşletme Dönemi
Karayolları Bölge Müdürlüğü Taşköprü – Hanönü Devlet Yolu	Çalışmalar 2015 yılında başlamıştır ve tahmini bitiş süresi 2017 sonu olarak öngörülmüştür.	<ul style="list-style-type: none"> Bölükyazı Akçasu Sirke Küreçayı Hanönü Merkez Bağdere 	Kamulaştırma yapılan yerleşimlerden Bölükyazı’nda 91, Akçasu’da 150, Sirke’de 3326, Küreçayı’nda 445, Hanönü Merkez’de 1109 ve Bağdere’de 367 parsel etkilenmiştir. Büyük	<ul style="list-style-type: none"> Arazi kaybı Toz Gürültü Ürünlere zarar Trafik artışı Kaza riskinin artması 	<ul style="list-style-type: none"> Trafik artışı Yolların iyileşmesinden dolayı trafik kazalarında azalma
Kastamonu Valiliği Hanönü 12 derslik ortaokul inşaatı	Proje çalışmaları bitmiş ve ihale aşamasında olduğu bilgisi paylaşılmıştır.	<ul style="list-style-type: none"> Hanönü Merkez Yılanlı Mahallesi 	Hanönü Merkez’de bulunan YİBO’nun yanına inşa edilecek 36 sınıflık ortaokul projesi, 2400m2 alan üzerine yapılacaktır. orta	<ul style="list-style-type: none"> Arazi kaybı Toz Gürültü 	Öğrencilerin sağlığı
DSİ Bölge Müdürlüğü Taşköprü Barajı	Etüd çalışmaları devam etmektedir.	<ul style="list-style-type: none"> Sirke Akçasu Kuyuluş 	Yapılırsa Büyük	Planlama aşamasında olacağından etki beklenmemektedir	<ul style="list-style-type: none"> Arazi kaybı Toz Gürültü Ürünlere zarar Uzun vadede sulama ile tarımsal gelirin artışı

Hanönü Belediyesi 36 konutluk İnşaat	2400m2 alan üzerine yapılması planlanan proje Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü'ne verilmiştir.. Yaklaşık maliyetler hazırlandıktan sonra ihaleye çıkılacaktır Proje bitiş süresi henüz belli değildir.	<ul style="list-style-type: none"> Hanönü Merkezde Ali sakallı caddesi üzeri Hanönü Merkez 	Faydalanacak kişi sayısı yaklaşık 130 kişi olacaktır.	Planlama aşamasında olacağından etki beklenmemektedir	İnşaatı sırasında <ul style="list-style-type: none"> İstihdam İnşaat bitiminde <ul style="list-style-type: none"> Konut sayısında artış dolayısı ile Nüfus artışı
Hanönü Belediye – Kuzka Sağlıklı Yaşam Parkı	11.12.2015 tarihinde ilk izleme ziyaret raporu yapılmıştır. Proje toplam 600,00TL değerindedir. Bitiş süresi henüz belli değildir.	<ul style="list-style-type: none"> Hanönü Merkez Yılanlı deresi etrafında Ayancık Caddesi boyunca 	Projeden 2000 bin kadın, 500 engelli, 600 çocuk ve 900 erkek olmak üzere 4000 bin kişi faydalanacaktır.	Planlama aşamasında olacağından etki beklenmemektedir	ADT'nin yakınında olacak bu park uzun vadeli ADTnin riskleri altındadır İnsan sağlığı Hayvan sağlığı İçme suyu
Hanönü Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü -ceviz projesi	Uygulama 2014 yılında başlamış olup, 2015 yılında da devam etmektedir. Özel idare ve İl Tarım Müdürlüğü tarafından müşterek yürütülen bir projedir. Proje il özel idare ödenek ayırdığı sürece devam edecektir.	<ul style="list-style-type: none"> Aşağıçakırçay Bölük yazı Demircimüezzın Halkabük Hocavakıf Gökçe ağaç Kavak Küreçayı Sirke Sarıalan Vakıfgeymene Yenice 	2014 yılında 60 çiftçiye en az 1 dekar olmak arazide kapama ceviz bahçesi yapmak koşulu ile 1800 fidan dağıtılmıştır.2015 yılında 45 çiftçiye sonbahar dikim döneminde 2100 fidan dağıtımı yapılmıştır.	Olumlu ağaçlandırma Projenin ve yol çalışmasının olumsuz toz etkisinden Vakıf Geymene etkilenebilir	Olumsuz etki beklenmemekte

		<ul style="list-style-type: none"> • Yeniköy • Yeniboyundurcak • Hanönü Merkez • Yılanlı • Yukarıçakırçay 			
Türkerler Enerji Demirci HES	Proje faaliyete başlamıştır.	<ul style="list-style-type: none"> • Bağdere • Gelinbükü • Halkabük • Sarıalan • Vakıfgeymene • Yenice 	Demirci HES İnşaat aşamasında 50, operasyon aşamasında 8 kişinin çalışması hedeflenmektedir. Bağdere'den 1390, Gelinbükü'nden 766, Sarıalan'dan 325, Halkabük'ten 27748, Vakıfgeymene'den 2814 ve Yenice'den 435 parsel etkilenmiştir.	<ul style="list-style-type: none"> • Su kaynaklarının azalması • Arazi edinimi • Toz • Gürültü • İnsan sağlığı • Hayvan sağlığı • Tarım bazlı geçim kaynaklarının azalması 	<ul style="list-style-type: none"> • Su kaynaklarının azalması • Toz • Gürültü • İnsan sağlığı • Hayvan sağlığı • Tarım bazlı geçim kaynaklarının azalması

KED Kapsamına Alınan Sosyal Hususlar

Kümülatif etki oluşturması muhtemel kilit sosyal unsurlar ile projelerin Gökırmak Bakır Projesi ile birlikte olası kümülatif etkilere sebep olması beklenen sosyal hususlar, aşağıda sıralandığı gibidir:

- Ekonomi (Tarım, hizmet sektörü ve istihdam)
- Arazi ve diğeri taşınmaz varlıklar
- Yaşam kalitesi
- Toplum sağlığı ve güvenliğı

Kümülatif Etkiler- İnşaat Aşaması

Ana Etkiler	Kümülatif Etki- İnşaat Aşaması
Arazi ve Diğer Varlıklar	<p>Hidro/baraj projelerinin, arazi ve evlerin geçici ve kalıcı olarak alımı ile arazi ve diğer varlıklar üzerinde kümülatif etkileri olacaktır. Ancak, inşaatın ilk aşamasında, projeden etkilenen kişilerin (PEK) maden çıkartma alanı arazilerine girene kadar arazi ve mülklerini kullanabilecek olmaları sebebiyle, arazi ve mülkiyet üzerine etkilerin sınırlı olabilir.</p> <p>Farklı projeler için daha fazla arazi alındıkça, tarımsal kullanım için uygun arazi bulma ihtimali kritik hale gelecektir. Yerel halk üzerindeki olası baskıların dikkatli yönetilmesi gerekmektedir.</p> <p>Kümülatif etkinin derecesi önemlidir.</p>
Ekonomi: Tarım	<p>İnşaat aşamasının tarım ve hayvancılık üretimi üzerine olumsuz kümülatif etkileri olabilir. Hayvan sağlığı ve güvenliği de ayrıca sorun teşkil edebilir ve hayvancılığın zarar görmesi, ana geçim kaynağı hayvancılık üretimi olan PEK üzerinde olumsuz etkilere sebep olacaktır.</p> <p>Otlatma tarlalarına erişimde de etki olasılığı vardır. Aynı zamanda mera alanlarının inşaat faaliyet alanları tarafından kullanımından dolayı da olumsuz etkiler beklenmektedir.</p> <p>Kümülatif etki olumsuzdur ve etkinin derecesi önemlidir.</p>
Ekonomi: Üretim ve Hizmet Sektörü	<p>İnşaat faaliyetleri sırasında kullanılacak ekipman ve araçların bir kısmı bölgeden sağlanacaktır ki bu durum bölge ekonomisi üzerinde olumlu bir etkiye sebep olabilecektir.</p> <p>Restoranlar, oteller ve yemek hizmetinden yerel ekonomi de faydalanacaktır. Ancak, halkın bir kısmı</p>

	<p>açısından faydalı olabilecek ancak bir kısmı açısından ise olumsuz bir etkisi olacak fiyatlar üzerine enflasyon olabilir.</p> <p>Etki olumludur ancak bu tip faydalar zamanla enflasyona sebep olabilir ve halkın belirli bir kesimi üzerinde olumsuz etkiye sebep olabilir.</p>
Ekonomi: İstihdam	<p>Hidro/baraj ve ulaşım projelerinin, etkilenen köylerde, ve ilçe genelinde iş imkanları yaratması beklenmektedir. Söz konusu projeler bölgedeki istihdamı kümülatif olarak da arttıracaktır.</p> <p>Etkinin faydalı olma olasılığı vardır. Yerel halkın beceri profili göz önünde bulundurulursa, yerel halkın yaratılan istihdamdan faydalanabilmesini sağlamak için spesifik eğitim programlarının uygulanması gerekebilir.</p>
Yasam Kalitesi <ul style="list-style-type: none"> Hizmet erişimi (sağlık, eğitim, ticari hizmetler) Toplumsal uyumluluk 	<p>Harici işçiler bölgeye inşaat faaliyetleri için geldikçe, bulaşıcı hastalıklar gibi hususlar ve toplumsal uyumluluğun dikkatli bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir.</p> <p>Kümülatif etki olumludur ve aynı zamanda etkinin derecesi önemlidir. Olası olumsuz etkiler, işçilerin etkili eğitimi ve sağlık için farkındalık artırma kampanyaları ile yönetilebilir. Toplum bağlarının ve ağlarının mümkün olduğunca korunması ve yerel toplumda bir dağılma olmamasını sağlamak için yeniden yerleşimin dikkatli yönetimi gereklidir.</p>
Toplum Sağlığı ve Güvenliği	<p>Bölgedeki Hidro/baraj ve ulaşım projelerinin, etkilenen köyler ve ilçe genelinde toplum sağlığı ve güvenliği açısından olumsuz etkisinin olması beklenmektedir. Özellikle hayvancılık ve tarım da inşaat aşamasında hayvanların ve ekinlerin zarar görme olasılığı bulunmaktadır.</p> <p>Aynı zamanda bölgenin ve ilçenin içme sularının bu projelerden olumsuz etkilenme olasılığı bulunmaktadır.</p>

Kümülatif Etkiler-İşletme Aşaması

Ana Etkiler	Kümülatif Etki- İşletme Aşaması
Arazi ve Diğer Varlıklar	<p>Hidro/baraj ve ulaşım projeleri, geniş çalışma alanındaki arazi ve evlerin geçici veya kalıcı olarak alımı sebebiyle arazi ve diğer varlıklar üzerinde kümülatif etkilere sebep olabilir. Bölgenin ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılık üretimine bağlı olması sebebiyle, arazi alımına maruz kalan yerel nüfusun geçim kaynakları üzerindeki etkilerin derecesi yüksek olacaktır.</p> <p>Hidro projelerde su tutması ile geniş alanda arazi alımı daha yoğun olacaktır. Bu etki, diğer projelere bağlı fiziksel ve ekonomik yeniden yerleşimden etkilenecek PEK'ler için arazi ikamesi olasılığını olumsuz etkilemektedir. Ulaşım projeleri tarafından daha fazla arazi kaybı tetiklenecektir.</p> <p>Hidro/baraj projeleri ve ulaşım projeleri ile arazi ve taşınmaz mal varlıklarını kaybeden PEK'ler, ya başka arazi alacak ya da başka bölgelere taşınacak ve her iki koşulda da geçici ve kalıcı olarak geçim kaynaklarını kaybedeceklerdir.</p> <p>Olumsuz kümülatif etki. Alternatif mera ve arazi bulunurluğunun iyi yönetilmesi önemlidir. Kalan tarım arazilerinde daha verimli tarım yapmak üzerine programlar önerilebilir. Tarım ve hayvancılık faaliyetlerine ek ekonomik faaliyetler önerilmesi de kümülatif etkileri azaltabilir.</p>
Ekonomi:Tarım	<p>Kısa vadede (5 yıllık öngörüde), hidro/baraj projelerinden sulama imkanı olmayacağı için tarımsal gelire olumsuz etkisi bulunmaktadır. Ulaşım projelerine bağlı olarak artacak olan ulaşım hizmetlerinin de bölge ticaretini olumlu yönde etkileyecektir.</p> <p>Aynı zamanda, proje çerçevesinde inşa edilecek yeni yollar ve köprüler, köy sakinlerinin Pazar yerine ulaşımını kolaylaştıracak ve böylelikle ürünlerinin pazarlanma faaliyetlerine katkıda bulunacak, yani bu bölgede hali hazırda tarım faaliyetleriyle meşgul çiftçilerin gelir getiren faaliyetlerine pozitif bir etkisi</p>

olacaktır. Hidro/baraj projeleri ve ulaşım projeleri aynı zamanda gerekli tüm besin ve inşaat malzemelerini de yerel kaynaklardan temin edecek, bu da yerel üretimi ve KOBİlerin ticaret kapasitesini artıracaktır. Böylece direk etki ve çarpan etkisi önemli olabilir.

Uzun vadede (20 yıllık öngörüde), planlanan sulama projelerinin tarıma elverişli arazi miktarında kayda değer bir artış sağlaması ve mevcut tarım arazilerinin de iyileştirilmesine katkıda bulunması beklenmektedir. Bu durum, çeşitli hidro/baraj ve ulaşım projeleri sebebiyle kaybedilen tarım arazisinin ve geçim kaynaklarının telafi edilmesini sağlayacaktır.

Olumlu kümülatif etki.

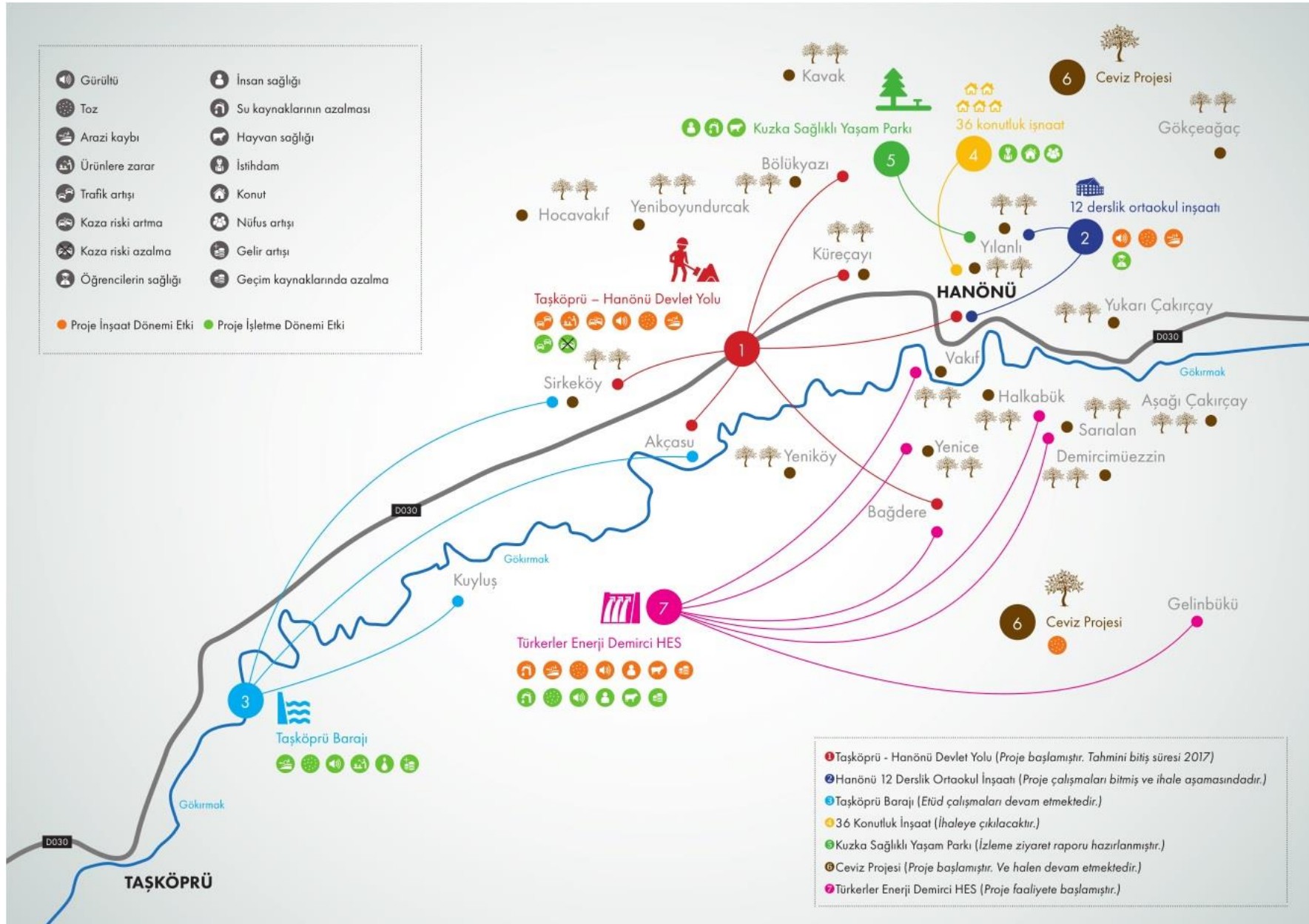
Ekonomi:Tarım

Kısa vadede (5 yıllık öngörüde), hidro/baraj projelerinden düzenli su sağlanması ile birlikte tarımsal gelirin artması beklenmektedir. Ulaşım projelerine bağlı olarak artacak olan ulaşım hizmetlerinin de bölge ticaretini olumlu yönde etkileyecektir.

Aynı zamanda, proje çerçevesinde inşa edilecek yeni yollar ve köprüler, köy sakinlerinin Pazar yerine ulaşımını kolaylaştıracak ve böylelikle ürünlerinin pazarlanma faaliyetlerine katkıda bulunacak, yani bu bölgede hali hazırda tarım faaliyetleriyle meşgul çiftçilerin gelir getiren faaliyetlerine pozitif bir etkisi olacaktır. Hidro/baraj projeleri ve ulaşım projeleri aynı zamanda gerekli tüm besin ve inşaat malzemelerini de yerel kaynaklardan temin edecek, bu da yerel üretimi ve KOBİlerin ticaret kapasitesini artıracaktır. Böylece direk etki ve çarpan etkisi önemli olabilir.

Uzun vadede (20 yıllık öngörüde), planlanan sulama projelerinin tarıma elverişli arazi miktarında kayda değer bir artış sağlaması ve mevcut tarım arazilerinin de iyileştirilmesine katkıda bulunması beklenmektedir. Bu durum, çeşitli hidro/baraj ve ulaşım projeleri sebebiyle kaybedilen tarım arazisinin ve geçim kaynaklarının telafi edilmesini sağlayacaktır.

	Olumlu kümülatif etki.
İstihdam	Hidro/baraj, ulaşım ve inşaat projelerine bağlı olarak ortaya çıkacak iş imkanları, faaliyet aşamasında sınırlı olacaktır ancak az sayıda iş yaratılacak ve vasıflı işçiler bölgeye taşınarak işlere başvuracaktır.
Yasam Kalitesi <ul style="list-style-type: none"> • Hizmet erişimi (sağlık, eğitim, ticari hizmetler) • Toplumsal uyumluluk 	<p>Ulaşım projeleri de yalnızca Hanönü için değil, aynı zamanda tüm Kastomanu ve Sinop bölgesindeki bölgesel kalkınma için önem arz etmektedir. Sahada yapılan görüşmelere göre, projeden etkilenen alanlardaki bazı köylüler, baraj rezervuarından kaynaklı kümülatif etkiler sebebiyle daha küçük bir arazi ile kısıtlanacaklarını bildirmişlerdir. Söz konusu kaygılar hayvancılık için yeterli otlak bulunmaması ve projelerin arazi kullanımı üzerine getireceği kısıtlarla ilgilidir.</p> <p>Bölgedeki tüm altyapı yatırımı projelerinin, köyler ve köylere çıkan yollar üzerinde altyapıyı geliştirmesi beklenmektedir. İnşaat ve Yatırım faaliyetleri de göz önüne alınırsa Hanönü ilçesinde altyapısal bir gelişim öngörülmektedir.</p> <p>Hem olumsuz hem de olumlu kümülatif etkiler olacaktır.</p>
Toplum Sağlığı ve Güvenliği	<p>Ulaşım projeleri işletme aşamasında toplum güvenliği açısından ve ulaşım kolaylığı açısından olumlu kümülatif etki oluşturması beklenmektedir.</p> <p>Hidro ve maden projelerinin işletme aşamasında olumsuz kümülatif etkisi devam etmektedir. Hayvancılık ve proje köylerindeki paydaşların güvenliği açısından riskler mevcut olmaktadır. Aynı zamanda içme sularının kalitesi ve güvenliği de risk taşımaktadır.</p>

Önerilen etki azaltıcı önlemlerin özeti

Kümülatif Etki	Etki Azaltıcı Önlem	Zaman Dilimi	Sorumlu
Arazi ve Taşınmaz Varlıklar	<p>Bu proje için:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kümülatif projelerin arazi edinimi ve yeniden yerleşime sebep vermesi gibi durumlarda Geçim yolu yapılandırma ve yeniden yerleşim eylem Planları hazırlanacaktır. Etkilenen kişilerin kayıpları Gelir İyileştirme Çerçevesi kapsamında tazmin edilecektir. Yeniden yerleştirilen kişilere (eger proje gerektirirse) ayrıca ilave destek sağlanacaktır. Geçici gelir kaybına uğrayan arazi sahiplerinin kaybı Gelir İyileştirme Çerçevesi kapsamında tazmin edilecektir. Geçici olarak etkilenen araziler ve mera alanları yerine koymak/iyileştirmek suretiyle inşaat öncesi durumuna getirilecektir. İlave geçici arazi alımları ile ilgili uygun etki azaltıcı önlemler belirlenecek ve uygulanacaktır. Arazi ve taşınmaz varlıkları etkileyen diğer projeler için benzer azaltma önlemlerinin benimsenmesi ve ilgili Türk yönetmelikleri	<p>İnşaat başlangıcından maden sahası kullanımının başlangıcına kadar</p>	<p>Acacia Maden İşletmeleri, diğer proje sahipleri ve kamu organları</p>

ile uyumluluğunun sağlanması önerilmektedir.			
Ekonomi	<p>İnsanların, çevredeki ekonomik faaliyetler üzerine olası etkiler, bu etkilerin öngörülen zamanlaması ve mevcut imkanlarla ilgili olarak, plan ve hazırlık yapmalarına olanak sağlayacak şekilde zamanında bilgilendirilmesi gereklidir.</p> <p>Yerel tedarikte şeffaf yöntemler izlenmeli ve yerel iş gücünün katılımına imkan verilmelidir.</p> <p>Yerel işletmelerin tedarik ve diğer fırsatlardan yararlanmasını sağlayabilmek için spesifik programlar uygulanmalıdır.</p>	İnşaat başlangıcından maden sahası ömrü boyunca	Acacia Maden İşletmeleri, diğer proje sahipleri
İstihdam	<p>Projeler inşaat aşamalarına göre istihdam planları hazırlamalı ve çalışanları mevsimsel istihdam ihtiyaçlarının değişiminden ve işten çıkarmadan önce bilgilendirmelidir. Özellikle arazi ve varlık kaybına uğrayan topluluklar çevresinde yerel istihdama öncelik verilmelidir.</p> <p>Yaratılan istihdamdan yerel toplulukların faydalanabilmesi için eğitim programları olmalıdır.</p>	İnşaat başlangıcından maden sahası ömrü boyunca	Acacia Maden İşletmeleri, diğer proje sahipleri

Yasam Kalitesi	Proje çevresel ve sosyal etki değerlendirme'si, insanların yaşam kalitesinin etkilenmemesi için çeşitli önlemler açıklamaktadır. Bunlar içinde, gürültü ve titreşim kontrol mekanizmaları, farkındalık artırma, geçim yolu yenilenmesi ve Yeniden Yerleşim Eylem Planı'nın uygulanması vardır. Bu önlemlerin birlikteliği ve dikkatli bölgesel kalkınma planması, insanların yaşam kalitesi üzerine olası kümülatif etkileri engelleyecek veya kısıtlayacaktır.	İnşaat başlangıcından maden sahası ömrü boyunca	Acacia Maden İşletmeleri, diğer proje sahipleri
Toplum Sağlığı ve Güvenliği	Proje çevresel ve sosyal etki değerlendirmesi ve proje toplum sağlığı ve güvenliği prosedürleri toplum sağlığı ve güvenliğinin etkilenmemesi için çeşitli önlemler açıklamaktadır. Bu önlemlerin hidro projeleri ve ulaşım projeleri ile uyumlu olması (yeni yolların işaretlendirilmesi, baraj su kanalları ve çevresindeki su yollarında insan/hayvan düşmesini engelleyecek gerekli önlemlerin alınması, vs)ve birlikte yeni önlemler geliştirilmesi toplum sağlığı ve güvenliği üzerine olası kümülatif etkileri engelleyecek veya kısıtlayacaktır.	İnşaat başlangıcından maden sahası ömrü boyunca	Acacia Maden İşletmeleri, diğer proje sahipleri

Referanslar

Yazar	Yıl	Kaynak
Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü	2014	81 İlde Sanayinin Durumu ile ilgili Rapor
Envy Enerji ve Çevre Yatırımları A.Ş.	2014	Acacia Maden İşletmeleri A.Ş. Hanönü Nihai ÇED Raporu
Kastamonu İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü	2014	2014 Çevrenin Durumu Raporu
Kastamonu Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü	2015	Tarım Arazisinin Veraset Yoluyla Alınması ve Satışına İlişkin Uygulamalar
Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Tarımsal Yatırımcı Danışmanlık Ofisi	2015	Kastamonu İli Tarım Yatırım Rehberi
KUZKA	2012	Hanönü Bölge Analizi
TUIK	2011	Nüfus ve İskan Araştırması
TUIK	2013	Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması
TUIK	2013	İstatistiklerle Türkiye
TUIK	2014	Seçilmiş Göstergelerle Kastamonu, 2013

Web siteleri (Son Erişim Tarihi: 06.03.2017)

http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/190d25804886582fb47ef66a6515bb18/ESRP+Manual.pdf?MOD=AJPERES
http://www.aciksoz.com.tr/gundem/kastamonunun-yas-ortalamasi-376-h12069.html
http://www.tuik.gov.tr
http://sgm.sanayi.gov.tr/DokumanGetHandler.ashx?dokumanId=83c1b741-8ad8-4129-b0ec-ba4a03f1f1dc
http://www.tuik.gov.tr/basinOdasi/haberler/2015_11_20150312.pdf
https://enerjigunlugu.net/demirci-hesin-kabulu-gerceklestirildi_14884.html#.VIWPUvnhDWI
http://www.haberturk.com/yerel-haberler/haber/6478273-taskopru-baraji-halkin-katilim-toplantisi
http://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/kastamonu-haberleri/yenice-koyu-golet-insaati-devam-ediyor_198765
http://merkezi Hastane Randevu Sistemi.com/taskopru-devlet-hastanesi.html
http://www.saglik.gov.tr/TR/belge/1-14858/saglik-bakanligina-bagli-ilce-devlet-hastanelerinde-ent-.html
http://www.saglik.gov.tr/TR/dosya/1-71022/h/020-hastane-yatak-ve-rolleri-tescil-kriterleri.doc
http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/59f8e7804d8905ab8b94bf48b49f4568/PS_Turkish_2012_Full-Documents.pdf?MOD=AJPERES
http://www.ebrd.com/downloads/reSEDrch/policies/esp-final.pdf
http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16204
http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21824
http://www.Miningcilik-turkiye.com/dosyalar/edergi-1382527584.pdf
http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/ifc+sustainability/our+approach/risk+management/ehsguidelines
http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/1f4dc28048855af4879cd76a6515bb18/Final+-+Mining.pdf?MOD=AJPERES
http://mining.ca/towards-sustainable-mining/community-interest-advisory-panel
http://mining.ca/sites/default/files/documents/COI_Panel_Terms_of_Reference_2015.pdf